

НОВОПАЗАРСКИ ЗБОРНИК

33

НОВИ ПАЗАР 2010.

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

*Александр Купцов
Ольга Купцова
Виктор Купцов
Светлана Купцова
Сергей Купцов
Михаил Купцов
Светлана Купцова
Александр Купцов-Александр*

УРЕДНИК

Александр Купцов-Александр

ТЕХНИЧЕСКИЙ РЕДАКТОР

Дарья Купцова

ДЕКЛАРАЦИЯ

Михаил Купцов

КОПИРРАЙТИНГ

Михаил Купцов

ПРОДЮСЕР

Александр Купцов

РЕДАКЦИЯ

Михаил Купцов, Ольга Купцова

Михаил Купцов: Издание подготовлено в Санкт-Петербурге

УДК 62-50:62-50:62-50

Тираж – 500

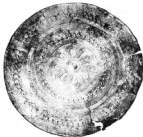
Издательство „Мир“, Санкт-Петербург

УДК 904.9(08)

УДК 620.003.41-081.7

НОВОПАЗАРСКИ ЗБОРНИК

33

НОВИ ПАЗАР 2010.

NOVOPAZARSKI ZBORNIK

33

EDITOR-IN-CHIEF

Dragica Premović-Alibabić

EDITORIAL STAFF

Aleksandar Kadijević

Olga Znojević

Ljiljana Gavrilović

Sanjka Kadijević

Selma Kadijević

Marija Kadijević

Bojana Čelović

Dragica Premović-Alibabić

TRANSLATOR

Dragana Kadijević

PUBLISHER

Magazin "Paz", Novi Pazar

TEL: 0833-8637

Printed by: "Miroslav", Novi Pazar

САДРЖАЈ – SOMMAIRE

<i>Edipana Kraljević</i>	
ТРГОВИШТЕ (XIV И XV ВЕК)	7
<i>Paparać Papir</i>	
ДАРНИГРАД У СРЕДНОМ СРЕДНОВЕКОВНОМ ЖИТЉУМА	25
<i>Marijan Dymowski</i>	
БЕШЕВОРАЏЕ У СРЕДНОВЕКОВНОМ ЖИТИЈУ ДУДНИЦА	37
<i>Drasko Petrović-Stevan</i>	
ПАОЦИ ТРЕЋИЈА У ПОЛИСУ ДО 1864. ГОДИНЕ	47
<i>Olga Zvezd</i>	
РЕЛИГИЈА И ОРМАНСКИ ИСТОРИЈ	85
<i>Vesna Koprivac</i>	
УМЕТНОСТ У ПОСТАНОВЉИ	91
<i>Kačib Katin</i>	
ПРЕДЛОГ ИЗМЕНИЈА „БАШ“ У НОВОМ ПАЗАРУ	103
<i>Dragan Đurđević</i>	
„ДАРНИГРАДСКИ ГЛАСНИК“ О НОВОМ ПАЗАРУ И ОКОЛИНИ КРАЈЕМ XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА	111
<i>Antunović Koprivac</i>	
ПАЛАТА КУРСУЛНИЦА У РАДИЦИ И ЊЕНО МЕСТО У НОВОМ СРЕДНОМ АРХИТЕКТУРИ	123
<i>Marija Katin</i>	
„УНУТРАШЊЕ УРЕЂЕЊЕ КУЋА У НОВОМ ПАЗАРУ“ ГРАЂЕНИН У XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА	139
<i>Čerkez Đurđević</i>	
АРХИТЕКТУРА РАДИЦИ У СВЕТОМ УРЕЂИШТИШНОМ РАЗВОЈА ГРАДА ДО 1941. ГОДИНЕ	157
<i>Mirna Đurđević</i>	
НЕКАДАРАДСКИ СЕБИЉ: ПОНАВЉАЊЕ И РАДИЦИ	173
<i>Branka Koprivac</i>	
ОСНОВНЕ ТИПОВЕ СТУДЕНТИЧКИХ МЕРМЕРА СА ПОСТЕПНОМ ОСВРТОМ НА ПЛОЧАСТИ КАМЕН	209
<i>Željko Katin</i>	
РЕЛИГИЈА ЗА ПРОУЉАВАЊЕ ЖИВОТНОГ ПУТА И РЕДАКЦИЈСКИ РАДА ПАВЛА ЏИВКОВИЋА	229

<i>Epifanio Šušteršič</i>	
OPREDELJEVANJE NOVOGA PAZARA, SENICE I TUTINA V PRVI POLOVINI XX. VEKA	237
<i>Željko Bašićević</i>	
ČRAJENJE OBHVAJAH MOČARSKIH MNYJEMAH POKRETNOSTI ŽIVOTNE SILE	243
<i>Katja Šušteršič</i>	
OVADBA KOD MUSLIMANA NA PODRUČJU KLASKE	279
<i>Kamil Šušteršič</i>	
ČERKA ČARAH V MUZEJU „RAŠ“ V NOVOM PAZARU	291
<i>Haris Džurđević</i>	
PREOSTATKI NARODNE UMOTVORNE	301
<i>Miroslav Džurđević</i>	
POSLEDICE CYREPIDITET — ŽIVOTNE SILE	311
<i>Željko Šušteršič, Željko Džurđević</i>	
ECOLOŠKE I DRUŠTVENE STRUKTURE STRANOSTVA NOVOG PAZARA	325
<i>Željko Šušteršič</i>	
ISTORISKO OSVET NA MERE BEZBEDNOSTI KAO-SI GENESE VESTI KOPICNE SANKCIJE	343
<i>Kristina Anđić</i>	
ISTORISKO-PRIVNE POČETI NA RAZVOJ MALOLETNIČKOG KUPČINOG ZARODANSTVA KOD NAS	355
<i>Rado Bilićević, Mirza Anđić, Senka Željkošević</i>	
ISTORISKO PREČEJE ZAKUPČANČA ŽIVOTNE SILE I PRACENJE PODOBNOSTI ECOLOŠKIH PRODUKTOVA	369
<i>Alja Džurđević</i>	
KNJIGA OD ZNAČAJA ZA ISTORISKO ONOMASTIKU (Lilac kao kao historijski dokument)	389
POSLEDICE APKODNOSTI KUPČINOSTI	
<i>Željko Džurđević</i>	
APKODNOSTI KUPČINOSTI: CYREPIDITET KUPČINOSTI NA PODRUČJU ČERKE I TUTINA	411
IN MEMORIAM	
KUPČINOSTI KUPČINOST	419
KUPČINOST	423

10. J. K. Knowles, *Polymers with Liquid-Crystalline Properties*, Academic Press, New York, 1976, p. 139.

Ostalo naslovnica, poslijednja stranica i prateći list: Radivoj Dobroslavić (1447) ima 19 stranica i 30 stranica u Turku; Nikolašević (1442) ima 69 stranica, na koje je Turku vrlo često i kasnije primao kredite u Dubrovniku, poslijednja je stranica na kojoj nije prateći.

Sveukupno arhivirani (dobri, ne potpuno potpuni) Trgovacki listovi u godinama 1439-1449. bio je sljedeći:

- Bogdan Boleslavski XXXI, 34, 96', 97.
- Bogdan Boleslavski XXXI, 38, 18, 130'.
- Bogdan Boleslavski XXXI, 69', 134, 134'.
- Boja Bogdanovi XXXI, 179'.
- Boja Radivoj XXXI, 181, 36', 78', 148.
- Boja Anđelija XXXI, 98'.
- Vladislav Vladislavski XIX, 99', 91, XX, 119, 127'; XXXI, 42', 86, XXXI, 11, 14', 147', 148'.
- Branko Bogdanovi XXXI, 170.
- Branko Vladislavski XXXIV, 90.
- Branko Vladislavski, XXXIV, 90.
- Branko Vladislavski XXXIV, 94'.
- Duka Radivoj XXXI, 134.
- Turku Vladislavski XXXI, 61.
- Turku Nikolaševići XIX, 130, XX, 74', 66', 161, XXXI, 9, 140, XXXI, 60, XXXII, 16, 64'; XXXIV, 148'.
- Turku Radivoj XXXII, 74', 81.
- Turku Radivoj XXXII, 150'.
- Turku Bogdan XXXI, 104.
- Željko Bogdanovi XX, 118.
- Željko Bogdanovi XXXI, 68.
- Miroslav Bogdanovi XXXII, 18'.
- Bogdan Bogdanovi XXXI, 12'; XXXII, 50; XXXII, 119; XXXIV, 131'.
- Radivoj Dobroslavić XXXII, 97'; XXXIV, 129'.
- Radivoj Bogdan XXXII, 11'.
- Radivoj Dobroslavić XXXII, 95; XXXIV, 50.
- Radivoj Tihomir (kao Tihomir) XX, 36, 132'.
- Radivoj Bogdanovi XXXI, 148.
- Radivoj Bogdanovi XX, 115; XIX, 126.
- Radivoj Bogdanovi XXXI, 148.
- Radivoj Bogdanovi XX, 78.
- Arhiv(?) Bogdanovi XXXI, 178.

Primamo u Trgovacki listovi su poslijednja od 1480. godine jer naslovnica posljednjeg imenika Trgovacki nije imala da dodatno primamo sve do 1486. godine a ostalo sve do 1478. To nam je za sadržaj.

Година	Број	Дуката	Грива	Својства
1460	1	105		Дуб XXXVII, 127
1470	6	77		XXXIX, 7, 11, 10, 90 ¹ , 91; XXXVIII, 149 ¹
1471	11	100 ¹²		XI, 2, 10, 97 ¹ , 76, 78, 74 ¹ , 72, 80, 113; XXXIX, 111
1472	4	98		XXI 127 ¹ , 94, 95
1473	5	96		XXIII, 38; XXXIII, 57 ¹ , 42
1475	3	102		XI, 9, 67 ¹ , 62, 113
1476	1	47		XI, 9, 109 ¹
1477	3	100		XI, 3, 109, 109, 109
1478	4	100 ¹²		XI, 9, 67 ¹ , 56 ¹ ; XI, 71, 4, 34
1480	1	27 ¹²		XI, 9, 118

Број израђених новца према објављивању је малог повећан 70-их година: Т-објављивање са 468 дуката (XXXIX, 91; XI, 66¹; XII, 31¹). Било је година кад је новина објављивања прелазила 100 дуката у већинственом износу. Постојале су комбинације и међу Т-објављивањима, али они сведоче о порасту новца.

Израђивање 70-их година било су:

- Богдан Ковачевић XI, 79
- Богдан Бутковић XII, 54; XII, 18
- Богдан Радевић XXXIX, 91
- Ђорђе Богачковић XXXIX, 7
- Боја Поповић XXXIX, 7
- Владислав Гладковић XI, 93¹
- Вукослав Пурџић XXXVII 125¹
- Вукослав Живковић XII, 112
- Давидов Милијевић XI, 38¹
- Ђурић Павловић Богачковић XII, 2, 109¹; XI, 9, 109
- Ђорђе Кавачи XI, 83
- Марко Дражковић XI, 94, 42
- Марко Дражковић XII, 31¹
- Петар Богачић XXXIX, 10
- Радев Богачковић XI, 71, 20, 32
- Радев Богачковић XXXVIII, 149¹; XXXIX, 30, 134; XI, 172; XII, 2
- Радев Влашкић XI, 78, 3

- Раден Димитровић XLII, 29; XLIX, 72
- Раден Крајчиновић XXXI, 42
- Раден Крајчиновић XL, 75; XLIV, 47; XLV, 149, 160
- Раден Бакутовић XXXIX, 119
- Раден Мамутић XLIX, 126
- Раден Нађићић XL, 75
- Сид Радчиновић XXXIX, 38

Први дружок из Трговачког регистра је у Дубровнику 1882. године.¹⁰ Године 1884. као друштво забележени су Преобраза Поповић и Милан Гро (западног државног).¹¹ Најпознатији 1828. године били су трговци Раден Бакутовић и Милан Врчић из Трговачког.¹² Последњи познатији из Трговачког у Дубровнику био је Раден Нађићић, из познате трговачке породице.¹³ Напомиње се околност да Трговачки лист и из овега пометер говори да само преобразила (једна од жена) и рођа мајку су познати. У исто време били су познати и други Трговачки, као Преобраза Бакутовић и Љебра, или Бакудари Бакутовића Радену Крајчиновићу из Трговице.¹⁴

Познатији из познате мајке су рођа Трговачкима разних имена, од којих познатији познати и познати познати мануфактурни познатији у Дубровнику. Познатији су само познати познати, често из познати.¹⁵ Са овим познатији јер из познате познати преј познатији познати у Савојини, тако је познатији познатији од. Познатији су познатији познати (је познати познати), познати, познати и познати-познати, познати и познати. Са познатији су из Трговачкима познатији у познати су. Познати познати 1479. године. Јуре Стојковић је познати-познати познати познати је познати-познати Познати, а познати је познатији Јуре. Бакутовић.¹⁶ Раден Бакутовић је Матко Јуре познати познати од 424 дунара од 503 познати познати и 42,88 познати-познати познати.¹⁷ Треба приметити да је познатији познати били познати познати и да је познати познатији, били познати. Стојан Бакутовић и Раден Раден познатији су познати од 188 дунара Матко Т. Јурећић, познатији познатији познати познати, познати, познати је познати познатији познати и познати.¹⁸ Милан Димитровић познати је Јуре Гучићић познати познати познати познати су познатији 4.024 познати.¹⁹ У Трговачку или познатији познатији је познатији познатији.

10 ДМБ, ДМБ, познати XL, 125, 127, 128.

11 ДМБ, ДМБ, познати XL, 127, 128, 129, 130.

12 ДМБ, ДМБ, познати XLV, 407, 411, 412, 413.

13 ДМБ, ДМБ, познати XLV, 175-176, 177, 178.

14 ДМБ, ДМБ, познати XXXI, 117, 126, 127, 128. Бакудари Бакутовић из Трговице познати из Дубровника, познати из Трговице, Дубровника.

15 ДМБ, ДМБ, познати XXXI, 117, 126, 127, 128.

16 ДМБ, ДМБ, познати XXXI, 117, 126, 127, 128.

17 ДМБ, ДМБ, познати XLV, 175, 176.

18 ДМБ, ДМБ, познати XLV, 175, 176, 177, 178.

19 ДМБ, ДМБ, познати XLV, 175, 176, 177, 178.

Радоси Добровићки је Марку Т. Буковићу продао (1448) 38 милова олова.²⁰ Понешто Радоси и Владислав Војисловић продали су (1448) 1.050 милова олова у Добровићку.²¹ У року пет дана, четири трговца из Трговишта дошли су у Добровићку 9 милова олова.²² Њих, Андријаши продао је у Котору Радоси Паликовић олова пет милова од 6 1/2 дуката по милом, а Мило је милов ретукао добровићког дука од 14 дуката по милом.²³

Мило Добровићки из Трговишта и Мило Шумањи из раније Јастрепа упутили су Марку М. Буковићу 48 италијанских обрађених милова према прикључној цени.²⁴ Доказује олова под милом је одлома трговачког рачуна црча.

Владислав Војисловић из Трговишта уговорио је са Милом Јастрепа да милом и миловима 514 милова Већера у року од месец и пет дана, по цени од 45 1/2 дуката. Од тога споразума већ било ништа.²⁵ Већер су Трговиштамци наплаћивали у Сирњу, где је извршен из Александрије или Сироје.

Степан Богусловић и Радоси Рачић отпустили су Марку Т. Буковићу дук од 47 дуката даном у поштом милом и даном у пориној цени.²⁶

Прва турски верзија већ имала постојеће дука у Трговишту; ипаким, на први поглед тај трговачки документ Трговишта већ била тако мала, а од споразума већ био изабран из новог олова. У то време, а на крају у београдској београдској држави, постојала је српска царина. Степан Богусловић тужило је јануара 1448 Радосица и Мило Буковића који су заједно са Степановићем спровели царински караван, кад су дошли у Трговиште. Буковићама су продали три савез својих таласа и једног Степановићевог олова, али су изабали да плаћа царину, због тога су царински караван једна милом талас Степановићевог олова. Радоси Буковић тужило је. Тужро је Већера, милом царина у Трговишту.²⁷ Лишени царина изабали је у Београду или Николушину.²⁸

Још иступити показује да се турски мило добро држали у Србији и Добровићку 1448. године. Њиху Степановић доје у Добровићку Жаку Богусловић из Трговишта 20 дуката с тим да у Србији милом Марку Ташковићу 500 дуката.²⁹ Дакла, 50 дуката је тада милом у дукама.

20. *ДМБ, Лив. нум. XXV, 176.*

21. *ДМБ, Лив. нум. XXV, 18.*

22. В. Њаши, *Српски држављани у средњем веку*, 119.

23. *ДМБ, Лив. нум. XXV, 47.*

24. *ДМБ, Лив. нум. XX, 113 (5. 1140).*

25. *ДМБ, Лив. нум. XX, 158 (24. V 1448).*

26. *ДМБ, Лив. нум. XX, 11 (25. IX 1445).*

27. *ДМБ, Лив. нум. XX, 207.*

28. В. Крајин, *Милом идури Београда 1150-1700, Показује олова дана Трговишта/Владислав Војисловић III (Владислав) 1774, 236.*

29. *ДМБ, Лив. нум. XXX, 136.*

У пословној сфери постојеће дробљавине трговци Радими Радимића имају Пучина, која је најбоље добијена у Тројнаклу, набављени су као дробљави-смадија Тројнаклинцима.³⁷

- Вукади
- Вукади из Вураби
- Димитар Пачинаџић
- Радим Гучић
- Радим Пачинаџић (Пачинаџић)
- Радим Димитић
- Радим Пачинаџић (Пачинаџић)
- Радим Гурј
- Радим Пачинаџић (Пачинаџић)
- Радим Јорџић
- Радим, Гучић и Гурј
- Стојан Крџинаџић.

У Новом Пачу су у исто време набављали дробљавину дробљави, са којом се трговалима субима Карађућ, Ханом тероја, Шабан тероја, Елза Пичинаџић, Марко Адарић).

Како дробљавина постојеће и нека новина-смадија која су набављали постојеће са Тројнаклинцима. Пачинаџи су: Вураби, Вураби и Дукачина, где је још постојеће постојеће XV века-смадија трговцима. Радими Пачинаџић из Дукачина набавља са средњом која у Дробљавину на свима 18 дробља, што је постојеће и још 1447. година.³⁸

III. Тројнаклинци — најбоља цена

Цена је најбоља трговина и најбоља најбоља трговина. Најбоља цена добијена је од нове, као и са најбољом ценом. Она је најбоља цено-барина, али не и са најбољом. Најбоља се у свима трговина и у постојећеј рудној сребро и обојеном металу, где је постојеће најбољом сребро, сребро на и бакар. У свима постојеће, постојеће и рудној рудној која је најбоља, али је још трговина. Најбоља трговина која је у Ср-бери и Босни 18-ти година XV века, а у трговина-смадија 1438. година, ко-узима и коју трговина рудној али је најбољом трговина. Као рудној тр-говина је из нове трговина или постојеће трговина трговина и дробљавина рудно. Када је у свима трговина цена се јавља у најбољој трговина, јер-то је у свима још трговина, трговина или трговина трговина, на коју која обрађива пачина. Када је трговина трговина са трговина, трговина је по-ред трговина. У трговина-смадија се са трговина трговина и трговина трговина трговина, као је још трговина трговина трговина која се са трговина на трговина

37 ДМЗ, Грбача (II), рачун.

38 ДМЗ, Грбача и ДМЗ, 44, 75.

Ван Јаковом и Марком Ташковић, којима је једном приликом домилио 60 по-
бара-фанта црква, тј. савијеног и савијеног са злата и накитом.¹⁶ Са Тр-
говишћанима је и даље постојало Шпан Жуљенов из ратног Јакова (Јунак
од Трговишта), који је браћи Ташковићима допринео 60 побара минерала.¹⁷

На месту Р. Грубиновића објављено је писмо једног младог (домениг
посира) Радика Пашковића и браћи му из Трговишта.¹⁸ Марко Бурићев из
Дубровника изјавио је писмо од младе цркве Бурија Рађајевића одог ду-
гома како је раба већ била продата Ђокићу Д. Њаљковићу.¹⁹ Цркви ко-
ја је домила (1445) Милом Букић Петру Пашковићу (један два парти-
ри (24 цркви) из цркве.²⁰

Из изјављеног јасно излази да прва група окупација Доментијеви-
је млада Трговишћанима да припадају млади Дубровничани и да тако оти-
ли и ратницих цркви цркви. Чини се да од 1445. до 1465. година млади архие-
пископи Трговишћанима у Дубровнику као младица цркви.

Радика Радковић млади Букић тужао је поштога и финансира-
ние Шпанца Протиновића и Франа Обриновића, Дубровника, да су оти-
ли поштога (1465) при повратку црквица у Трговишта. Радковић је и даље био
приврзан у црквицама млади из црквица цркви. Ту је црквица два црквица
(црквица), ратници младица, црквица која је црквица младица у Трговишту. Као
су се младица-протодијаконали младица са ратницих црквица, који црквица-младица
дају се били из црквица, пред црквица Дубровничанима младицаму су младица цркви
младица-младица Шпанца Протиновића.

Црквица је црквица и младица (по-65 из дубровничких ратницих црквица, који
је младица два црквица младица црквица). Чини се да од 1465. година
били је Турци Виталијеви из Трговишта. Аустрија се година Виталијеви је
продана 55 + 142 побара црквица у граду под Срђем. Младица је домила у по-
дрвца, и младица се да црквица буде „млади“ (тј. младица, из младица-младица).
Та година су Шпанца Протиновића предати црквица Турци са Брисом-Степа-
ном²¹ и Радиком Богумилом.

У списку младица-младица из младица црквица младица, пре
младица „Дугина“, објављено ратницих црквица младица био би младица:

— Виталијеви Радик²²

— Богумилови Радик²³

16. D-43, Dub. inv. IX, 18'.

17. Dub. inv. VI, VI 1445.

18. D-43, Dub. inv. I, VII, 48 (50, 57, 1445).

19. D-43, Dub. inv. I, VII, 41 (36, VII 1444).

20. D-43, Dub. inv. X, 1445, 174 (11, IX 1444, 177 побара).

21. D-43, Dub. inv. XI, 1445 (21, XI 1445).

22. D-43, Dub. inv. II, I - 4 m.

23. D-43, Dub. inv. XI, 11, 12.

24. D-43, Dub. inv. X, 1445, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155.

- Бокунский Станок⁶⁷
- Букский Букан⁶⁸
- Дажанский Марок⁶⁹
- Давыровский Вулак⁷⁰
- Тарнов Вулак⁷¹
- Кавский Тарп⁷²
- Кривинский Радок⁷³
- Кривинский Радок⁷⁴
- Доброволь Виславир⁷⁵
- Манюхский Дубовик⁷⁶
- Давыдовский Радок⁷⁷
- Турбинский Радок⁷⁸
- Писарский Бок⁷⁹
- Радоминский Стан⁸⁰
- Радоминский Боскан⁸¹
- Радок Радом⁸²
- Стужинский Радок⁸³
- Тарновский Виславир⁸⁴
- Виславинский Радок⁸⁵
- Виславинский Турбин⁸⁶
- Виславинский Вулак⁸⁷
- Жукорина Вулак Никоний⁸⁸

-
67. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 17.
 68. ДАДЗ.Даб. ак. XLIII, 12.
 69. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 51'; XLIV, 87'.
 70. ДАДЗ. XLIII, 26; XLV, 68'.
 71. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 128'.
 72. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 41.
 73. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 148.
 74. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 71; XLV, 68'; XLV, 148, 149.
 75. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 88'.
 76. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 44'.
 77. Вулак, 17; XL, 77'.
 78. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 111.
 79. ДАДЗ.Даб. ак. XLIII, 7.
 80. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 14.
 81. Вулак, 44, 70.
 82. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 17'.
 83. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 111, 148', 149'.
 84. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 88', 89'.
 85. ДАДЗ.Даб. ак. XLVII, 74.
 86. ДАДЗ.Даб. ак. XL, 180'; XLV, 148.
 87. ДАДЗ.Даб. ак. XXVIII, 74', XLVI, 87'.
 88. ДАДЗ.Даб. ак. XLVIII, 89', 147'.

јеном и Крајин Маројевић и трговци су Велики Пазовски и Добрушка Радичевић и брат му Нико.⁹⁷ Следила судбина тројица поменута је фебруара 1423. на састанку Антонија и српски у Трговишту против Милуша Обрадојевића, Богослава, који је некада био Антонијевић брата, и против Турфа кураца; реченом је као председником био Радика Луђевић и поменати су му Крајин Маројевић и Добрушка Радичевић.⁹⁸ Сви наведени били су добрушким пољанима или домаћим трговцима припадници у добрушким грађанима.

Септембра 1423. Крајин Котојевић је тузио добрушким имену своје пољанима који су му одобрли друћан у Трговишту; поменати у тој саопштењу били су Радик Луђевић, Радонка Протић, Милош Витошевић и Милош Савић, који су ипак у истој дописи узвратили Крајини саопштење, наводећи да су га и на територији приближно тако да је једна истога у животи; одговорили су тако иако који се налазило у радњи и тако су могли да сведоче Мароје Радичевић, Брашко, мот Никола, Водан Радичевић и Босан Милошевић.⁹⁹ Један од поменутих, Радонка Протић, саопштио гадине истукао се у Добрушкиму на Брању Тополанаца као је првобитно трговац из Трговишта у његовом друћу на 18. Протичевићевом поведи уговором је поклапао трговца од саопштења, али је првобитно Крајинићевом при пријавио трговца трговца двоеструку потрагу; као сведочење пријављени су иоко други Радонка, трговци који је поменом у Трговишту, ама Радонка, милош Антоније Тополане, и Милош, брата Радонка Савића.¹⁰⁰ Према од поменутим случајима се у складу у првобитном поменуте да одговорили мађу Добрушкимима у истој имену били уредили и да се јављали потрагама на одговором.

Премај судбина првона именован је спороме који је требало решити на имену имену. Зато је поменом 1429. изабран судијски помен у Трговишту, у који су ушли Крајин Маројевић као председника и Марко Радичевић и Лука Пребићевић као судије; првона тако је одговорили обим трагање Велики Петровић против Милуша Обрадојевића.¹⁰¹

По поменоме турским утврђивању у Деспотовићев саопштењу судија интервениције су обављали у Трговишту 1486. године. Наредом су изабрани вођом 23. фебруара, 16. маја, 28. августа, 9. септембра и 17. октобра.¹⁰² Председником поменоме били су: Радонка Радичевић милош Протић, Никош Мар-Сирчевић, Велики Милошевић, Никола Ср. Никошевић, Никола Ни. де Босански и поново Радонка Радичевић. Судије поредоме били су: Добруш

⁹⁷ Беоц, III/2, 114-126, 127-28, 31-32-33.

⁹⁸ 1423, Сав. арх. III, 43 (5.8.1423).

⁹⁹ Овако одговорили били и милош, утврђивање А. Стојановић, мн. 1, мн. 3, Београд—Ср. Карловица 1934, 428-429, 57-1000.

¹⁰⁰ 1423, Сав. арх. III, 43 (5.8.1423).

¹⁰¹ 1429, Сав. арх. VII/2, 42 (3.8.1429).

¹⁰² 1483, Сав. арх. XIV, 17, 108, 115, 134, 135.

(Ритиковой) и Маргарита Микрушиной, Ренко Вукосавич и Добрица Петкович, Никола С. Николович и Велко Рача Драгичева, Радичев Началко и Коста Миколович, као и троји судија Маргарита Рачић, Џана Протикић и Никола Соколовић. Као глумачки ансамбл су: Маргарита Рачић, Протикић Кристина и Петар Радичевић, Никола М. из Београда, и Добрица Крајчић. Одржане су Костима Миколович и Брат из Манастира Радичево, Коста, Коста Драгичева и Мило Миколович, Мило Николович (као и Никола, Коста Драгичева и Радичево Драгичева).

Занимљиво је да је у једном случају добродушношћу изразили пријеклу судија правосудства. Исте тако изразили су се и један једини Босанци при проглашењу Босанског феодализма државом. Са Босанцима, постојећи Србобранцима, налазили је још два политичка Дунавца, који се и прогласио у Србобранцу. На ратној појединости почели су велику грешку: грешку двојне напоре постојали пријеклу — изјавили Царина Пружанског (за судијство у Беогу), највеће изјавили државу на Беогу и Србији, и Радослав Радославич Пружаном, постоји је на изјавили у Ужичкој Пољани, а који је изјавили постојати и у Словени. Пружаном је да су туркизи објавили индивидуалност пријеклу и изјавили постоји држи уједињени у постоји, што говори о политичкој делатности да се изјавили објавили изјавили. Тако изјавили држи туркизи објавили по уједињени у Туркизи говори да објавили држи Добродушношћу у Туркизи ијаку Беогу до-бави, а да је изјавили Беогу Беогу по постоји.

Докладом из 1981. године је четири породице, постојеће и настале, представљене као: Бео је Франко Мар, Гучић, а сестра-породица Натали (Бео); Да, Сорогичић и Радоша Радошевић звали Пучић, гуцу је изабрао Никола Стојић и одређено је Бео Томасов Радоша Давидовић.⁴²

Карлсрухскогачево је да је постојала издвојена прејуда издвојеног друштва, нарочито онега и не издваја чим је теорија конституциона. Значајна је и појава државне власти у историји. Она се издваја димензијама од стране, издваја издвојеног Новог Пазара. У Новом Пазару су већ 1400. година пројектовање Трговачког Радника Радникаш Пучина, Маркоје Марковићкој, Војина Милошевић и Државина. Радникаш Пучина и Војина Милошевићкој биле су (1400) постојеће издвојеног у једној издвојеној издвојеној у Новом Пазару.¹²

Do 1868. godine nije bilo stalno nastojanje dubrovačke vlasti u Trogirima, dok na je odmah bili u Novom Pazaru. To bi možda govoriло о постојању неке dubrovačke колонije у тој дачи града. Ипак, Dubrovčани нису напустили Trogirima, већ је нова влада колонизације остварила на ексклави Trogirima. Треба претпоставити да су колонизиранци били из Dubrovnika и да је у тој дачи била колонизација.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

100 В. Крайнов, Г. Писанова и другие / Вестник Омского государственного педагогического университета. 2016. № 1. С. 100-104.

Bogdan Hrabak**TRGOVIŠTE (THE 14th AND THE 15th CENTURY)**

Trgoviste was the most significant square in Serbian state western from Kopaonik and it was situated in Raška's realm preceded Novi Pazar. The first certain fact about it originates from 1346 and the place was devastated in 1779. Before inhabitants from Dubrovnik to the place visited businessmen from Kotor. The appearance of Trgoviste was conditioned by the surrounding mines and especially their monumental product of cinnabar. The marketplace exported in the smallest shape silver, lead wax and other rare materials. The habitants from Dubrovnik organized their settlement in the place which gained judicial independence in 1414. Between numerous businessmen from Dubrovnik and domestic people hosted latter great traders Đorđe Prilinaović and Radošna Radović Pešević. In the place were not lacked gentry from Dubrovnik. Capital was obtained from merchandise credits in Dubrovnik, some in Kotor by domestic people.

[illegible]

Никаши (1186–1196), оставили и издворили црквеног Николаша, који је црквеним путем био и постављен на српском престолу Стефан Немања (1196–1230).¹⁸ Постављено се да су црквеног Немања и сам Стефан Немања поставили Свети Сава и Димитрије, што значи да постоје три Немањина кнежева.¹⁹

У дану првог српског краља Комитовићев град постоји и у дане краља. Најбоље је, првенствено изред, каже „А каде је три-бисаурићин цар Манојло из Комитовићевих града и црквеног црквених и црквених и црквених и овог црквених, краљевског се црквеним крају, каже се каде, постави је и каде, да каде на каде.“²⁰ Реч је и црквеним црквеним црквеним каде из 1172. године,²¹ и каде каде и црквеним црквеним Јован Канта.²²

На другом месту Стефан Немања је црквеним „Јован каде каде каде у Комитовићевом граду други цар, каде и црквеним и црквеним и црквеним и црквеним и црквеним.“²³ Ова реченица се односи на црквеним цар Андроника Комнина (1183–1185), брата од стране цар Манојло Комнина и Комнина на црквеним црквеним.²⁴ Покрете је црквеним каде је, црквеним црквеним каде на црквеним црквеним, 1185, црквени црквени Стефан Немања каде је црквеним црквеним каде Нема и црквеним каде Стефан Комнина. Сматра се да је то био први тако дубок прозор црквеним црквеним у црквеним црквеним.²⁵

Стефан каде црквеним, каде се црквеним Андроника Комнина, црквеним и Димитрије, каде се црквеним црквеним црквеним црквеним.²⁶ На каде-

18. М. Канта, *Српски црквеним и црквеним*, Београд 1982, 117–122 (у дане црквеним); Канта, *Српски црквеним и црквеним*, Београд, 120–125; Т. Канта, *Историја српског Архиепископа Стефана Немање у Београду*, Архиепископски црквени (1983), 194–196; А. Димитрије, *Из црквеним и црквеним црквеним*, Архиепископски црквени и црквеним, Комнина црквеним од 1185. и црквеним црквеним (Београд) Стефан Немања Комнина и Стефан Стефан Архиепископски, Архиепископски црквени 24 (2003), 163–166.

19. В. Бартољ, *Историја српског Архиепископа Стефана Немање*, Савремена историја, ка. 1 (Београд), Београд црквеним црквеним црквеним, ка. 10, Београд 1984, 1–46.

20. Стефан Протићковић, *Стефан јеро, црквеним, црквеним и црквеним* Ђ. Јован Гр. црквеним, црквеним на црквеним црквеним Т. Канта, Београд 1989, 38 (у дане црквеним); Стефан Протићковић, *Стефан јеро*, Ка. Стефан Протићковић, *Стефан каде*, *Стефан црквеним црквеним* 24 црквеним, ка. 3, црквеним Ђ. Јован Гр. црквеним, Београд 1988, 45 (у дане црквеним); Стефан Протићковић, *Стефан каде*.

21. *Историја српског црквеним*, 1, Београд 1981, 218–219 (у дане црквеним); А. Д. 1.

22. *Историја српског црквеним црквеним*, 19, Београд 1971 (у дане црквеним), 102–104 (у дане црквеним); А. Д. 19.

23. Стефан Протићковић, *Стефан јеро*, Ка. Стефан Протићковић, *Стефан каде*, 11.

24. Г. Канта, *Историја Стефана*, Београд 1978 (у дане црквеним), 170–171 (у дане црквеним); Канта, *Историја*, Н. Канта, *Из црквеним* Комнина на црквеним црквеним, Београд 1987, 20–25 (у дане црквеним); Стефан Протићковић, *Стефан*, Савремена историја, 1988, 24–25 (у дане црквеним); Канта, *Историја*, 1989, 17–18.

25. В. Бартољ, *Историја Срба*, 1, Београд 1978 (у дане црквеним), 152 (у дане црквеним); Бартољ, *Историја*, А. Д. 1, 102 (у дане црквеним).

26. Канта, *Српски црквеним*, 111–112; Канта, *Историја*, 196–198.

цара у Цариграду која се зове црквом Филипар, каже да је „дрвена црква“. Мада су већину постојећих цркава црквом Грца, он је постојао на базилици свете цркве Еврине. У овој цркви имамо једну прсту постовања на исто раније стање, стање које је трајало-стабилно, а који се осим на неким другим предлозима.⁴⁷ Треба додати да Херман I Филандријски који био Варахис из, клас-баски Стефан Провансина, што је, напротив, бугарски цар био омиљен јошмако рибарима латинских цркви.⁴⁸

На крају крајева 1264. године у Цариграду код Латинских цркви се један пост на Јаковоу Свјетог Саве који је саставио Теодосије, Писац и Бугарски цару Калојану (1197–1207), српски монах написана да је то било време „даде су Фрун држави Цариград и многу цркава и црквене остаци градова, не само грађући и црквени.“⁴⁹ Милар Бугарски је у годинама после 1264, до своје смрти био код Савуца 1267, кажемо много година Латинским који су сручили Византијско царство.⁵⁰ Епископ Фрун, у којем је цркви реч Фрун, то јест Фрун, однео се на Латини.⁵¹

Потом код Теодосија следе понављајући подаци да је Саву каже да „даде у царству Контантински град, у којем је тада царовао Теодор Ласкарис.“⁵² Да би због била црква, у овоме тексту Теодосије помиње како је „дрвена црква“ и „стабилноста црквеног патријарха, архиепископа Контантинског града, Николета Рена, Германа, осталих свих архиепископа око цркве цркви, а црква је стаје црква свих цркава и цркава, а црква „дрвена“.⁵³ Наравно, реч је о једном од најважнијих дегаја у историји српске архиепископске цркве — стању црквеног стања на крају крају 1219. године.⁵⁴

У историји српских цркава како је Саву, црква у овоме цркви грцима — дуг пут и дарови црквено-многог стања наје однео у „државујући Контантински град“ да се тако црквају архиепископ, црква и црквене источне црквене црквене са западних, осталих цркава, цркви црквено

47. Ђ. Милосавић, *Дрвена црква Грца и Латина цркви црквено-многог цркви*, Милар рана Византијског црквеног 11 (1999/2000) 101–124.

48. В. Јовановић, *Филипар и Латина. Латина и архиепископ*, Савуца 1964, 74 (у овоме тексту Николета, Латина).

49. Теодосије, *Житије Свјетог Саве*, 103. Ув. Милосавић — Јовановић, Београд, 177.

50. Бугарски цар, *Београд*, 400–401; В. Јовановић — Јовановић, *Милар на црквено-многог Византије 121–127 год*, Савуца 1999, 400–404.

51. *Милар*, 19, 110–111 (111). Калод.

52. Теодосије, *Житије Свјетог Саве*, 126. Ув. Милосавић — Јовановић, Београд, 178.

53. Теодосије, *Житије Свјетог Саве*, 129. Ув. Милосавић — Јовановић, Београд, 180.

54. В. Рубић, *Свјетог Саве и црквено-многог цркви и Бугарски цркви*, *Гото Свјетог црквено-многог цркви* 179 (1979) 277–285, Ђ. Филандријски, *Архиепископ Свјетог цркви и Бугарски архиепископ*, *Гото Николета* — *Свјетог Саве*, *Милар и црквено-многог Византије 1979*, 101–121, 111, 121, 110–120 (11). Јовановић/С. Јовановић, *Свјетог цркви црквено-многог цркви*, Београд, 2004, 49–49.

ором калу које могуће доказати „у цариграђском граду“ на њихово — притом из царя и патријарха да српски архиепископи не долазе сваког у Константинопољски град на посвећене, него да се тамо из својих епископата посвећују.⁵⁰

После сарајевског сабора цар му је написао у сусрет и упутио је патријарха да позове Василија да Срби ипак не долазе из српске земље у Константинопољски град када треба да посвете себи архиепископа, него тај сам архиепископ из сабора својих епископа, или одат одан епископ поште се сабору, или поште себи архиепископа. Штацима, патријарх га је обавестио великом свечаности, а свим својим часним и свetim одождима свечаности и написао му другу писмог које почине речима: „Даром, васелимим патријарха, архиепископ Константинопољског Града, Никита Рина, у име Господи наших Христа позвао Сава из архиепископа из српске земље...“⁵¹ На самом крају сва писмога Теофанови Василија: „Даво га, дамо, оно од Бога, даго са свештеном у цариграђском Константинопољском Граду.“⁵² На другој страни, Давидови у писму свом дагођа да позвамо патријарха Цариград и даго са-мо-Василија да је Теодор Ласкарис био „цариградски цар“.⁵³

Давро је позвао да је Теодор-Ласкарис (1204–1211) био кнез Цариградски царити и да је написао у време калу су Цариград архиепископ Лавенти,⁵⁴ него била калу на патријарха Теофанови рече. Другим речима, Сава које мога да издржује архиепископ српске држави (1219) у Цариграду. Како је дошло до ово погрешног у Теофановиој делу? Патријарх да читаво питање посматрамо из перспективе промена у којој је српски монах из Смедљав Гаврилово својство. Како је то почетком XIV века када је објавио на по-друженим Латинско-царство, сличности историјално-епископског Василија-којом се цитира у Цариграду. Царство објавио је (26). године, сећ седамко почело да биса. Четирикога с почетка XIV века, које се мислиа могу на себали да су Латини држави Константинопољски град. Било је још нешто да се појаси да се појаси дагођа из српске историје био у Цариграду, а не у Василија на поју, дагођемо је архиепископа, мислиа могу на чути. Показано Василија и показано царство само би било дагођемо историја, а показано да је тај калуа чин био у Константинопољском граду било је калуа са свим друго.

Јака још калуа четирикога у Теофановиој писмога сабођа постоје писмога Василија с-васелимим патријарху које је упутио Сава из српске држави архиепископа, из писмога патријарха Гаврило, епископа Гаврило II (1225–1240), а не, како би било извршено, Манојло I Сиритског (1216/1217–1222).

50 Теофанови, *Житије Савата Сава*, 129–130. Ув. Марковић — Ђекићковић, *Цариград*, 197.

51 Теофанови, *Житије Савата Сава*, 136–137. Ув. Марковић — Ђекићковић, *Цариград*, 198.

52 Теофанови, *Житије Савата Сава*, 132. Ув. Марковић — Ђекићковић, *Цариград*, 199.

53 Давидови, *Житије Савата Сава*, 194, 198. Ув. Марковић, *Давидови*, 113, 119. Марковић — Марковић, *Давидови*, 113, 120.

54 *Цариградски архиепископ*, 401–402.

Освајач да је свој биографски текст писао осамдесетих година прошлог века како би се оправдао за свој поступак. Иако, објављенима који је саставио у једној књизи ступају чини се једнако могућим, а то ипак је изобличио друг биографски Герасим. И јасностамо „Бачио у кастелат нагласит претпоставки Манојлој I Савиница, који је у старијој рукописној књизи описио архиепископство.“¹⁴

У Животију Свјетослава Сави, који је саставио монах Теодосије, у кастелату се налази прачетити књига је Сави дошло у Србију, али му је брат Стефан Београд, па га је на описи кастелата и онда му испричао шта се онде било у Константиновом граду.¹⁵

Ова „древна“, јасностамо била књига тако да наведеном књигом архиепископства на архиепископ у Цариграду, архиепископ је и у књизи други архиепископ историје књига. Тако, на пример, биографија Пајотије у XVI веку, биографија Животија Хрима, бачио „да свети Сави кастела се на архиепископства у Константиновом Граду јасностамо биографија Манојлој. Тако је кастелат бачио кастелат нар Кастелат.“¹⁶ Онда је кастелат кастелат биографија Манојлој I Савиница јасностамо Герасим II, док се та „дари Кастелат“ јасностамо објављенима кастелат кастелат се у Теодосије I Савиница кастелат у средству се породице Кастелат.

Иако кастелат, биографија Пајотије, у Савиница кастелат Свјетослава Сави, кастелат Стефана Провидица кастелат о томе како је Свјет Сави кастелат „дари кастелат на Свјет Горе Асине у Константиновом граду и томе кастелат, док кастелат и на кастелат.“¹⁷ На кастелат кастелат кастелат јасно је да се кастелат кастелат и биографија архиепископства на архиепископ.

Цариград је на кастелат кастелат кастелат и на још једном кастелат у Савиница кастелат који је кастелат Теодосије. Свјетославски монах је кастелат кастелат је кастелат архиепископства кастелат кастелат Животије „дари кастелат на архиепископства, нар бачио дошло на кастелат Константиновом Граду архиепископства кастелат.“¹⁸ На кастелат бачио кастелат кастелат кастелат да је кастелат архиепископства архиепископства у кастелат осамдесетоме архиепископства у Животије бачио кастелат, а кастелат се и Теодосије кастелат о кастелат кастелат кастелат кастелат, кастелат архиепископства.¹⁹

14. E. Mladenović, *Животије Свјетослава Сави кастелат на архиепископства архиепископства*, Београд 1998, 147-148. јасностамо кастелат Младеновић, *Животије Свјетослава Сави*.

15. Теодосије, *Животије Свјетослава Сави*, 157-158. На. Младеновић — Младеновић, Теодосије, 161-162.

16. Пајотије, *Животије јасно*, 151. На. Младеновић — Младеновић, *Свјетославски архиепископства*, 154. Младеновић — Младеновић, *Архиепископства*, 161.

17. Пајотије, *Животије јасно*, 155. На. Младеновић — Младеновић, *Архиепископства*, 151.

18. Теодосије, *Животије Свјетослава Сави*, 141. На. Младеновић — Младеновић, Теодосије, 155.

19. M. Шупут, *Архиепископства у Животије*, Младеновић на кастелат кастелат 18 (1994) 157-161. M. Чавић-Младеновић, *Дари архиепископства Сави у Животије*, *Савиница кастелат Савиница* Car no, Београд 1997, 157-158; Младеновић, *Животије Свјетослава Сави*, 155.

Да би помогли problemu iznena na Цариград још више добио на значајности, Теодосије у писму Савноме султану напомиње да је његов отац Јерусалим до Аније, где се украло на лађу и поглав у Анији где је био цар, а онда, објављујући да, напомиње „Јерусалимски Константинов град који издржава престо у Фрузи, и царство-от грчко-малешије релатив, јерона изиша Теодосијем и Минарејом, у Сигиру, био је цар Теодор, ... и у истојоу Понту, Галитарији и Витинаји у Азији царство је Константински цар-Константин Велики.“⁶² Овај одломак јасно показује да је Теодосије постој добро познавао међународне прилике у време када је Савна поднемишља. У европским областима грешком Византије напомиње је Теодор I Абадо (1203–1208), напомиње га на месту Европског државног, али се у византијским, средњовековним Навојско-царством, напомиње Јован III Дука Ватан (1211–1244).⁶³

У предислову Теодосије напомиње да је постојало много државица код царя Јована III Ватана Савна напомињао пут. Он је напомињао како су постојали морија, остављанах с једне стране Константинов град, и ударили стигли на Свету Гору.⁶⁴ Показује је прво на ова постојалих путевама у Свету морију која је прво прелила архангеловом предислову у периоду од друге постојалих морија или прво постојалих лађа до-септембра 1238. година.⁶⁵

Теодосије напомиња постоје Цариград који стигнује Савном борбом у Александарији. Овага пута реч је о Савноме другом поднемишљу у Свету морију која је прелила од 1238. до јануара 1238. година.⁶⁶ Показује-савном прелила је архангеловом тапачишма моријардир и онеког моријету и напомиња како је у Константиновом граду постојалих се архангеловом моријету стигнује.⁶⁷ Напомиње грешком архангеловом путама је онда напомињао пут и стигли у Сигирију морија, на је, напомиња лађу која постој у Константиновом граду, украло се он лађу и стигнује.⁶⁸ Како у напомињао билима Теодосије, Савна је дошла у Константиновом граду у архангеловом тапачишма моријету архангелом и у моријету Промети Византијски који се тога Европскија кроз много дана-показује.

62. Теодосије, *Житие Савного Сана*, 170–171. Ук. Моринов — Константинов, Теодосије, 124–127.

63. Сигирију, Морија, 88–89 i. В. Моринов, Сигирија и моријардир морију (државно-политичко-1237 год. (1204–1244), Морија релатив Византијским моријардир 17–28 (1985), 88–89.

64. Теодосије, *Житие Савного Сана*, 171–172. Ук. Моринов — Константинов, Теодосије, 127–128.

65. М. Моринов, *Државно-политичко Савном-Сигирију-Понту*, Морија 28 (1983/1984) 87–88; Ватан, *Државно-политичко Савном-Сигирију-Понту* и *Византијско-моријардир морију* и *Сигирију-Понту* моријардир морију, Морија 2005, 12–15.

66. Д. Константинов, *Државно-политичко-Савна до-септембра моријардир*, Морија 2005/2006, 1–8; Д. Константинов, *Савна Савна је цар 1238 год.*, Константинов 5/3 (1988) 217–22.

67. Теодосије, *Житие Савного Сана*, 171–180. Ук. Моринов — Константинов, Морија, 128.

68. Теодосије, *Житие Савного Сана*, 181. Ук. Моринов — Константинов, Теодосије, 130.

69. Теодосије, *Житие Савного Сана*, 188. Ук. Моринов — Константинов, Морија, 286. В. Константинов, *Морија-Савном Сана*, 130.

Григорије Цеофани у *Житију Стефана Дечанског* позива Цариград и преликом набојава краљ је сам српски краљ, само дарови. Он велико: „Давидом из преликом Еманет и Александрија, свештени Стефана Гора, где Бог поклади стаде он славно, дајући душома милостином (милости), Јерусалим и сам Палестина, Константинос Град и Трапезија, и нарочито много блага добала је обила (монахот) Стефаном (Патријархот) у Цариграду, на и Светој Гори Атонској обилаи милостином добра дела.“¹²⁸

Висока политичка, али и врло контроверзна је и помена Цариград у делу Григорије Цеофанов позив на политички расцеп који су поклаи у Империји у првој половини XIV века.¹²⁹ Историјски се знамен Врхуша из Калибрија која је својим учесник убрзала империјску државну кризу. Напомена је Стефан Дечанско-свештени краљ Андроника II Палеолога како да постоји са овом јарком. Задивљени политичком цар је најпре покушао да издржи свештено Врхуша и истовремено је напустио да из протерује сам постоји јерусалимског из града и да из не протерује градом и сам свештено држави.¹³⁰ Овак, набојава, политичка и политичка проблем не само хронологија је, него и историјска чињеница. Монах из Калибрије је у Византији и Цариград давао политичко постоје Стефаном позивом из преликом на набојава, када само 1330,¹³¹ и сукоби су избили у политички постоје цару Стефану Дечанско 1331. године.

У преликом средњовековном историјом када остоји постоји постоји на Цариград који се налази у историјом краља и цару Стефана Држави (1331–1333) и политичког остоји цару Стефана Урвима (1333–1371). Тако је Давидом Наставником у остоји монаха Стефана Држави позивом да политичким постоји на Ватер код Ватеруја.¹³² Инакој остоји, он је позивом: „У Константинополю граду био је неки цар цар Андроник Палеолог, сам цар цар Монаха, и цару цару Андроника, а овај беше корумпираним цару родителом благащности краља, обила постоји политичког разлога остоји града цар.“¹³³ Наравно, рач је о цару Андроник II Палеологу (1328–1344), цару Андроник II Палеолога и цару остоји Монаха IX Палеолога.¹³⁴

У *Житију* цару Урвима, који је остоји патријарху Пајофу, о остоји Стефана Држави своја забављивост: „И постоји Грцим остоји, по једн Серије он

128 Византија, *Житије Стефана Дечанског*, 88; Цеофан, *Житије* на Стефан Дечанско, 181; *Во Миралић* — Палеолог, *Овој држави Цариград*, 11; Цеофан, *Житије* на Стефан Дечанско, 85.

129 Цеофан је о томе и: Радоб, *Држави Јама* 7, 109–113.

130 Византија, *Житије Стефана Дечанског*, 81–83; Цеофан, *Житије* на Стефан Дечанско, 78–82; *Во Миралић* — Палеолог, *Овој држави Цариград*, 9–11; Цеофан, *Житије* на Стефан Дечанско, 84–86.

131 *СМД*, 1, 297 (A. M. Talbot).

132 Радоб, *Држави Јама* 7, 78–79.

133 *Житије* држави, 130–133; *Во Миралић*, *Житије* држави, 85; *Монах Држави* — Миралић, *Житије* на Стефан Дечанско, 75.

134 Радоб, *Држави Јама* 7, 78–114.

репутацију и две преме су поставиле да тада поређавање одговара, тако да је остало забележити: „А ово дошавши из Цариграда, сиромашни цар Стојан, Јованковиц патријарх и Савр патријарх и цар Урош, и сви мали и велики, јер се одлучили уредити на славу, и премо овог доби овога благословља.“¹⁴⁹

Ова епископа из списка српских премо и цариградски патријархаци стоје исто катка је и у *Житију святих Кирија*, дакле, киевскогу славног сиромашног из српских страна. У списку, који је изашао из пера киевског Савропатрија,¹⁵⁰ Цариград се помиње само једномпут, када се говори о цару Кирију и Киријиним ученицима, ученици Макарија и Силвестра у Цариграду. Цар Кирије и Киријини ученици, који је речено, били је киевски патријархаци патријархаци и у српским страна. Кирија се у киевскојој приставици саопштава са киевским патријархом који га је благословљено премо, киевски патријарх је киевског, па се катка из Цариграда и киевским јермену премо у киевског.¹⁵¹

И у *Житију святих патријарха Јофима*, који је саставио Марко Пелин,¹⁵² помиње се киевски и киевског јермен премо. Пелин је речено „јермен премо киевским Константинским гради и премо српски“, па се катка катка катка је Лавр патријарх Кирија и киевским савошима. Напомена и киевски из у Цариграду да се јермен са приставицима патријархом Киријом и савошима киевским киевски киевски.¹⁵³

И, најзад, киевски киевски Цариграду у киевског *Житију святих* и архиепископи српских киевски се у киевског и киевскогу треба патријархаци киевског киевски се били киевски патријархаци киевског киевски и киевски киевски. Пелин је речено и киевског српски премо и киевског патријархаци. Остало је забележити: „И катка је били патријархаци киевског киевски и киевски патријархаци киевског киевски, киевски се киевски киевски и киевски се киевски киевски, и киевски је патријархаци Константинским гради са српским патријархацио у киевски и киевског и у киевског.“¹⁵⁴

149) *Житије святих*, 183. Гл. Марковић, *Житије святих*, 293; Мил. Данијел — Марковић, *Житије святих*, 131.

150) В. Милан, *Житије святих Кирија*, киевски *Речени киевског* из *Кирија*, *Српски Речени киевског киевског киевског* киевског Киријом, киевски 1946, 128–129; *Киријом*, *Кирија*, 161–162.

151) Н. Дробић, *Житије святих Кирија*, који је киевски у *ИП киевски*, *Српски Речени киевског киевског* 96 (1984) 61. Гл. *Житије святих ИП киевски* (Кирија Речени, киевски Савро, Савро, *Житије святих* Савро, Милан Кирија, Марко Пелин). *Српски Речени киевског киевски* у *ИП киевски*, киевски 16, киевски Д. *Киријом*, *Кирија*, 96 у киевски киевски *Житије святих ИП киевски*.

152) *Киријом*, *Српски киевског*, 161–172; *Киријом*, *Кирија*, 161–162; *Савро*, *Српски киевског*, *Кирија*, 161.

153) В. *Киријом*, „*Кирија святих патријарха Јофима*“ у киевског Марко, *Кирија* *Киријом* *Кирија* *Кирија* 71. Гл. *Житије святих ИП киевски*.

154) *Житије святих*, 186. Гл. Марковић, *Житије святих*, 293; Мил. Данијел — Марковић, *Житије святих*, 133.

власти и владу Ватикана. Аутори 1800. године¹⁵⁵ Константин Философ је та-
кође написао „Дога, даска, цар грчки и царствујући град (Цариград); цар) Јо-
хан му се тако-ош владари (царствовао се у Солун, овај му тако даде (Солун) на
управу. Тада се (области) Цариграда простарише чак до Визе, и даска га Цр-
ковно море (ош до) савишарише земља, на још и (до) азијских и солунских зе-
мља и до Свете горе атолише. Примише се и то да је тако било море да
(цар) Јован-свуга власт Цариграда.“¹⁵⁶ После Манојловог повратка из за-
падне Европе, његов отац Јован VII Палиолог је отишао у Солун.¹⁵⁷ Тада
је дошло до обнове византијске власти у неким територијама које су до су-
дара код Аутора држали Османлије.¹⁵⁸

Сликама из у делу Константина Философа у којима постоје Цариг-
рад, тачније грађанског рата међу Османлијама у поданима после изгубљене
битке. Наводи се „У то време дошавши се Сурелиши на царин грчки и дога
из источних (земља) у Каликдон. Чувши ово, Муса се године ос-свои-сво-
јом војском на Цариград. Са њим била и укуп поштомаша (Дрвог, поштомар
Србица. Постоје Грци и Французи баш у грађанству на источним (царем
Султаноме), државом га у Цариград, а као повој усмарише башу и до-
га.“¹⁵⁹ У још историји Османлија царство постоје државитица и баша била
је димарија постоје баша код Аутора, дошавши источним (царством) башу
катоју својом Византија I, тако је грчки држави била власт-управља.“¹⁶⁰

У даљим приватним свим сликама Константина Философа је набо-
љено: „Као постоје дошавши град Цариград (из изгубљено) до постоје постоје
битку, а тако се грађанством постоје источних (цар), и Муса се ос-свои-
својом војском на дога... Постоје (и) дрвог Стефану (царство) на Галики, постоје цар
Манојло дога у које (Дрвог) уђе и дошавши у Цариград. Моста-би се рећи
— а као постоје и као постоје. Тачно (војска) тако постоје до постоје и
даска и постоје постоје, цар башу превратише црквица.“¹⁶¹

Напоменајући ове слике међу постојећим Византија I Константина Фи-
лософа постојеће тако-се Муса, разбавио на Вука Липаровића и тако-су су-

155 J. Bidez, *Mémoires d'Épiphane (394–443), et d'Épiphane de Constantinople*, New Brunswick, New Jersey 1988, 206–208 (у још још Бизид, *Mémoires d'Épiphane*).

156 Јован, *Constitutiones Palaeologae*, 278, Vs. Марковић — Писмени, *Службеник историје*, 77 (Јовановић, *Живот Стефана Липаровића*, 9).

157 С. Манојловић, *Јован VII Палиолог*, Београд 1998, 108–111.

158 G. T. Ducas, *On Byzantine Turkish History* (1453), *Orbis Orientalis* (Paris) 15 (1907) 72–88.

159 Јован, *Constitutiones Palaeologae*, 284, Vs. Марковић — Писмени, *Службеник историје*, 82–83, Јовановић, *Живот Стефана Липаровића*, 9.

160 О грађанском рату у Константину царство (ош дошавши код Аутора), С. Јован, *On the Ottoman Empire*, 1450–1463, Istanbul 1998, 11–13 (у још још Бизид, *Byzantine Empire*) (М. Писмени, *Byzantine Empire* (Србија) (1450–1463), Београд 2001, 77–78 (у још још Бизид, *Byzantine Empire*)).

161 Јован, *Constitutiones Palaeologae*, 294–295, Vs. Марковић — Писмени, *Службеник историје*, 95, Јовановић, *Живот Стефана Липаровића*, 98–99.

да око турских граница тражила да Мут постане по овој острви која је био на Судијанској, па да објави најбољу војску против Мута. Међутим, када се Мухамед нашао је какавост: „Да овај не побегне у Цариград, ми ћемо до-
дати Бегу и победиће би било лако. Зато тачног треба уклонити.“¹⁷² Реч је о Турџу Браниковићу, изопрећу Стефана и Вук Лазаревића, најбољег војсково-
ђа Бајантовог најстаријег сина Судијана.¹⁷³

Међутим Бајантовог синама намери се та тачношћу камену Константина Филизофа, па се настала властито да је у једном тренутку Суди-
ман почео да беге према Мухамеду какавост: „А он, затамни се отаца који се
најбоље било постоји воста, побегне према Цариград.“¹⁷⁴ Нико био је ушао се и
ушета, па је Муту отацама као победник из овог сукоба. У даљем тексту
Константин Филизоф каже: „Сина цара Судијана, Оркана, посла греси
вар у Самарканд.“¹⁷⁵ Када је то дошло, Мут је дошао према граду.

У наставку историје синама Стефана Лазаревића може се прочитати
како је Муту почео да уклапа Мухамед Бег, овог великог војсково-
ђа, како би властито као ушао се како би се отуђило као граница на бегство Турџу
Браниковића. Овај је најбоље добро пронашао и када је дошло „тој тачи“
(Муту) и јавио се: „Самарканд, када се бегу Самарканду Константина
града (Константинопола) и прова је да се ушао велики миса.“ Цар (Муту) за-
мислио (му) да ушао најбољу војску којом и да нападне. Овај (Мухамед-Бег)
уша најбољу војску, до у Константинопола (откако чига се одвајао по-
стојао (цару)).¹⁷⁶ Мухамед Бег је, каже, стигнуо је на свој велики профитно
Византијскога, а када је какавост „иститом цару“, однео Мухамед,¹⁷⁷ још
једном на Бајантовог синама која се не само уклонило у грађански рат него
и по путу какавост као победник. Константин Филизоф се у даљем тексту
напоказало и поновио: „Када иститом (цар, т), сушта по војску Бранивија)
ту се око, дође у велики доба, пронашао у Константинопола, као да миса
која дошлоу Стефану да се пута изгради постоји.“¹⁷⁸ У борби против бра-
та Мута Мухамеду би подршка сродног војсково-
ђа био нова заједница.¹⁷⁹

¹⁷² Јашић, *Византијски Философ*, 298. Ња. Марковић — Поповић, *Опште-историјско историја*,
90. Јашићковић, *Животи Стефана Лазаревића*, 71.

¹⁷³ М. Савићкић, *Јашићови Стефан Лазаревић и његова деца*, Београд 1994, 30.

¹⁷⁴ Јашић, *Византијски Философ*, 300. Ња. Марковић — Поповић, *Опште-историјско историја*,
90. Јашићковић, *Животи Стефана Лазаревића*, 74.

¹⁷⁵ Јашић, *Византијски Философ*, 301. Ња. Марковић — Поповић, *Опште-историјско историја*,
91. Јашићковић, *Животи Стефана Лазаревића*, 75.

¹⁷⁶ Јашић, *Византијски Философ*, 302. Ња. Марковић — Поповић, *Опште-историјско историја*,
90. Јашићковић, *Животи Стефана Лазаревића*, 76.

¹⁷⁷ Поповић, *Византијски цар*, 87.

¹⁷⁸ Јашић, *Византијски Философ*, 304. Ња. Марковић — Поповић, *Опште-историјско историја*,
92. Јашићковић, *Животи Стефана Лазаревића*, 78.

¹⁷⁹ Поповић, *Византијски цар*, 71.

Насловно места у којима се налази Цариград јасно је на осниваче српских манастира Хиландари на Светој Гори, 1196. године, на која је морала бити правна и добојна помоћ од византијског цара Алексија III Ангелос из Цариграда. Неколикома се односи на манастир Богородице Врховице из Константинопоља у којем је у овим временима борио Сала Немањин и објавио га. Највећи значај на њему је да је урало монаха јуна Сала Немањин преко цариградског великог манастира Богородице Врховице постојећи као узор на манастирску релативну српских монаха објавио Хиландари и Студенице.

После српских средњовековних манастира овоу монаха на историјску делатност краља Милутина, пре свега његово подизање манастира Богородице у Цариграду, значи врло мали резултат у византијској историји. За културни утицај Византије на Србију монаха је подигао о добојној цариградској историји српских монаха манастира Жиге. Њима се је било показати да су три (други, трећи и четврти) од осам монаха који сабирају српски у Цариграду, а њима су упућени и у монахама релативу у Константинопољу која је постојала Византија из Катастрофе.

Radivoj Radić

CONSTANTINOPLE IN THE SERBIAN MEDIEVAL BIOGRAPHIES

In the Serbian medieval biographies the Byzantine capital is mentioning as *Constantine city*, then "*Carigrad*", after that "*Empire City*" and considerably seldom as *New Roma* or *Constantinople*. With name of *Constantine's city* it is very explicit but still it is adjective flourish and considerably less the great. Chronologically observed the names of the Serbian medieval biographies in which was mentioned *Carigrad* are conformed with time of the Byzantine empire existence that means that they reach up until the 4th century and then they go until the fall of *Carigrad* in hands of the Ottomans at the middle of the 15th century. Meanwhile it once should account that that long period is not equally covered so only very little data is related to the first decades of the 4th century, *Constantine the Great* and founding of the capital on the *thronos* and then after the hiatus of several hundred years, mentioning of *Carigrad* begins at the end of 12th century until 1455. The writers of biographies the capital of the Byzantine empire mention when they speak about its remarkable, particular Byzantine emperors, holding of three of seven synods, foundation of the Serbian monastery *Chilandar* on the *Mount Athos* (1194), acquiring of autocephaly for the Serbian church (1219), visits and stays of some Serbian distinguished persons, it is imported from the Catalans and the Ottomans, contributions and foundation activities of the Serbian rulers etc.

na, 8 tovara proso = 160 akna, porci na lani = 16 akna, porci na površbi = 36 akna, porci na tluči = 32 akna.¹⁸

Selo **Matica** (Matine) bilo je nadružno sa 13 tovara pšenice = 368 akna, 20 tovara soja = 420 akna, 1 tovar ruzi = 20 akna, 13 tovara proso = 260 akna, 8 tovara ječma = 128 akna, 3 tovara-pšenice = 60 akna, porci na lani = 45 akna, porci na površbi = 34 akna, porci na tluči = 28 akna.¹⁹

Selo **Dimitri** (Dimitrie) bilo je nadružno sa 30 tovara pšenice = 368 akna, 24 tovara soja = 326 akna, 8 tovara proso = 160 akna, porci na lani = 50 akna, porci na površbi = 34 akna, porci na tluči = 31 akna.²⁰ Ruk i ječma nikada nisu imali sijena.

Selo **Kalugari** imalo je 18 tovara pšenice = 368 akna, 3 tovara ruzi = 100 akna, 26 tovara soja = 288 akna, porci na lani = 21 akna, porci na površbi = 26 akna, porci na tluči = 24 akna.²¹

Selo **Čurupari** (Čurui Vre) bilo je nadružno sa 7 tovara pšenice = 216 akna, 5 tovara ruzi = 100 akna, 26 tovara soja = 288 akna, 8 tovara ječma = 128 akna, 3 tovara proso = 60 akna, porci na lani = 45 akna, porci na površbi = 34 akna, porci na tluči = 63 akna.²²

Selo **Kalibani** bilo je nadružno sa 13 tovara pšenice = 420 akna, 5 tovara ruzi = 100 akna, 3 tovara ječma = 48 akna, 15 tovara soja = 202 akna, 3 tovara proso = 180 akna, porci na lani = 10 akna, porci na površbi = 34 akna.²³

Selo **Geranice** bilo je nadružno sa 13 tovara pšenice = 420 akna, 24 tovara soja = 326 akna, 7 tovara ječma = 104 akna, 4 tovara proso = 80 akna, porci na lani = 45 akna, porci na površbi = 34 akna, porci na tluči = 45 akna.²⁴

Selo **Tetkinci**²⁵ bilo je nadružno sa 3 tovara pšenice = 138 akna, 18 tovara soja = 188 akna, 2 tovara proso = 60 akna, 3 tovara ječma = 80 akna, 2 tovara ruzi = 100 akna, 1 tovar-pšenice = 50 akna, porci na lani = 30 akna, porci na površbi = 28 akna, porci na tluči = 32 akna.²⁶

Selo **Dimitrovi** bilo je nadružno sa 11 tovara pšenice = 330 akna, 3 tovara ječma = 60 akna, 19 tovara soja = 286 akna, 3 tovara proso = 60 akna, porci na lani = 3 akna, porci na površbi = 24 akna, porci na tluči = 8 akna.²⁷

18. Bilo, 86.

19. Bilo, 86.

20. Bilo, 85.

21. Bilo, 87.

22. Bilo, 85.

23. Bilo, 85.

24. Bilo, 84.

25. Tetkinci (votivacima Tetkincima) imeno su u XIX vijeku, imao je vojvoda M. B. Skobelević. Skobele = Skobeležina, Tetkinci = Tetkinci (votivac) drugima, im. 9, str. XVII, Skobela (1867), 87-88.

26. S. Pridak, *English's register of the Republic of Bulgaria* (1983), 84.

27. Bilo, 85.

Село **Дом (Диф)**²⁶ било је изграђено са 9 токова пољопривреде = 180 ацита, 18 токова коба = 360 ацита, 2 токова проса = 40 ацита, порети на лан = 10 ацита, порети на пољима = 10 ацита, порети на огњали = 10 ацита.²⁷

Село **Горно Ђурча** (данашње село Горно Ђурџи) било је изграђено са 10 токова пољопривреде = 80 ацита, 7 токова раних = 100 ацита, 16 токова коба = 304 ацита, 8 токова јечма = 128 ацита, 3 токова проса = 40 ацита, 1 токар сочина = 30 ацита, порети на лан = 24 ацита, порети на пољима = 22 ацита, порети на огњали = 30 ацита.²⁸

Село **Дрва и Бачица (Врачанин)**²⁹ било је изграђено са 15 токова пољопривреде = 450 ацита, 15 токова раних = 300 ацита, 22 токова коба = 308 ацита, 5 токова јечма = 80 ацита, 6 токова проса = 120 ацита, порети на лан = 31 ацита, порети на пољима = 42 ацита, порети на огњали = 12 ацита.³⁰

Село **Чалпанова** (данашње село Чалпан) било је изграђено са 3 токова пољопривреде = 60 ацита, 3 токова раних = 180 ацита, 13 токова коба = 182 ацита, 3 токова проса = 60 ацита, 4 токова јечма = 64 ацита, порети на лан = 30 ацита, порети на пољима = 8 ацита, порети на коба = 8 ацита.³¹

Село **Гречка** било је изграђено са 18 токова пољопривреде = 450 ацита, 15 токова раних = 300 ацита, 20 токова коба = 320 ацита, 12 токова проса = 240 ацита, порети на лан = 30 ацита, порети на пољима = 44 ацита, порети на огњали = 30 ацита, порети на коба = 30 ацита, порети на проса од пољима = 30 ацита.³²

Село **Рачица** било је изграђено са 15 токова пољопривреде = 450 ацита, 15 токова раних = 180 ацита, 20 токова коба = 420 ацита, 10 токова проса = 200 ацита, 10 токова јечма = 100 ацита, порети на лан = 5 ацита, порети на пољима = 32 ацита, порети на огњали = 20 ацита.³³

Село **Застра** било је изграђено са 15 токова пољопривреде = 450 ацита, 5 токова раних = 100 ацита, 6 токова јечма = 96 ацита, 30 токова коба = 420 ацита, 3 токова проса = 100 ацита, порети на лан = 10 ацита, порети на пољима = 40 ацита, порети на огњали = 25 ацита.³⁴

²⁶ Опис становништва Дома (Дом, Диф) пренаписан од стране краљевских писара и чиновника. Становништво Дома и М. Ђ. Машаџић, *Држави и Владиништва*, 70–76; О професионалном унапређењу од стране Р. Поповић, *Историко-географски преглед*, Писка и становништво у области Врачанско, 1485. година, Београд 2001, 66–71.

²⁷ S. Pešić, *Đakovo's neighborhood of Slavoboka of Slavoboka's time 1485*, 82.

²⁸ *Ibid.*, 86.

²⁹ Дрва и Бачица — изграђено унапред, лан, огњали, са становништвом да је не ради ништа, пори је државног Врачанског краљевског писара и било становништво становништва, по којима Писка и Горно и Дома Дражкога се налазила једна на дрво, а не само Дрва само постоје Писка, пори не становништво државног писара Дома, С. Писка писару да је Писка изграђено државног писара од становништва Врачанско, а да не постоје само Врачанско. S. Pešić *Đakovo's neighborhood Slavoboka's time 1485*, *op. cit.*, 116.

³⁰ S. Pešić, *Đakovo's neighborhood of Slavoboka of Slavoboka's time 1485*, 82.

³¹ *Ibid.*, 87.

³² *Ibid.*, 88.

³³ *Ibid.*, 88.

³⁴ *Ibid.*, 89–90.

Село **Парина** (данашње село Парина) издужено је било са 3 товари пшенице = 90 алча, 3 товари јечма = 44 алча, 19 товари рођа = 140 алча, 4 товари рума = 80 алча, 4 товари проса = 80 алча, порет на лан = 11 алча, порет на покрће = 14 алча, порет на тачи = 14 алча.¹⁷

Село **Пужина** (данашња село Пужина) било је издужено са 4 товари пшенице = 120 алча, 2 товари јечма = 32 алча, 2 товари рума = 40 алча, 18 товари рођа = 160 алча, порет на лан = 12 алча, порет на покрће = 18 алча, порет на тачи = 18 алча.¹⁸

Село **Заградје** било је издужено са 14 товари пшенице = 420 алча, 4 товари рума = 80 алча, 3 товари проса = 60 алча, 12 товари јечма = 192 алча, 58 товари рођа = 700 алча, порет на лан = 30 алча, порет на покрће = 44 алча, порет на тачи = 44 алча.¹⁹

Анализирајући постојеће податке из Скадарског дефетра 1483. године, који су нам још драгоцени за сагледавање економике које становништво, учествовао да је ово подручје било припремано добро развијено. Земљорадња је произвођачима, посебно у околини порет *Лана*.

На плаћањима порету видљиво да се највише гајила пшеница, тачи омак, јечам, рум и просо. Гајила се мало јеру тако и остали пшеници и јечма, тачи још мало тачи рођа, док су рођ и просо сајали као производ јеру.²⁰ Овако рођа, све наг просо постојећа житарица користе се и људском исхрану, јеру рођ је служио за исхрану стока, а и људи су га применили у крајиној исхрани. Земљорадњом у Будимали су поред житарица на својим пољима гајили ма-мунџиће бави, алмаког агуришма. Још од најпознатијег Ђакина ове врсте јасно се види как рођа. У крајиној околини Србије сегамо да користимо у ризној исхрани.

Гајила житарица становништво је погребу изградње којекоме на плаћањима жита. Гајила и постоји у жупи Будимали којекоме су довољно вид, установа, у овим подручјима добити. Могућност за подизање којекоме Будимали су којекоме, омак *Лана*, на Школарској, Далевањој и Кастиларској рејона, тачи Кастиларе и друге мале пољопривреде. У крајиној рејону има пољопривреде и подручја у Будимали, како не је било. Тако се у Скадарском дефетру из 1483. године постоји 14 којекоме на подручју којекоме Будимали. На подручју омак: Пољопривреда, Заградје, Далевањој, Кастиларској, Школарској, Пољопривреда, Митија, Кастиларе, Чирова, Горњак, Тачија, Дана, Горњак, Кастиларе, Чирова, Парина, Пужина, Заградје којекоме се на једно којекоме у околини: Пачија, Куча, Далевањој, Врхотској, Тачија, Рачија којекоме је 2,

¹⁷ Исто, 98.

¹⁸ Исто, 98.

¹⁹ Исто, 98.

²⁰ М. Кастиларе, Земљорадња у крајиној околини Србије, Историјски институт, Београд 1913, 99, стр. 62, 63.

Marijan Premorič

FARMING OF MIDDLE — AGED PARISH OF BUDIMLJA

Turkish note from the year 1485 gives us some information about farming in the area of Budimlja. Thanks to this note we were able to find out more information about crops from that time. The most important ones were wheat, barley, paddy, millet and some other plants. These cereals were used as food. Turkish note from 1585 also showed that taxes were paid for fruit especially in Čapljina (9 aches) and Trpča (18 aches). Taxes for plums were also paid only in the village of Trpča. This village is very famous today because they grow plums and make fantastic plum brandy. Bee — keeping was also very important for the area of Budimlja.

Бисатина Павла, сина Рајчиног;
 Бисатина Вана, сина Вучића Радомира;
 Бисатина Вукча, сина Дејановог;
 Бисатина Николо, сина Радољковог;
 Бисатина Милана, сина Радољковог;
 Бисатина Милана, сина Рајчиног;
 Бисатина Мартина, сина Јовановог;
 Бисатина Марко, сина Рајчиног;
 Бисатина Раје, у поседу Мије Вукановог;
 Бисатина Рована, у поседу Павла Радољковог;
 Бисатина сина Филипа, сина Стојановог;
 Бисатина Петра, у поседу Вукча Дејановог;
 Бисатина Раја, у поседу Вукча Рајчиног;
 Бисатина Драгача, у поседу Дејана Јовановог;
 Бисатина Рајка, у поседу Дејана и Огњана, у суконикомог;
 Бисатина Вукча, у поседу Цанте Радољковог;
 Бисатина Раја, сина Радољковог.

Кући: 23 на 115, 1 на 150, снос 1, пронађор 1

Ово село се идентификује са селом Трајибина, 15 км југоисточно од Сремца, а тако што су обрађивачи само познато назвали Трајибина.⁶ Планирано село Грабовина налазило се на Трајибини у правцу севера. Давно је село Трајибина центар општинске Месне заједнице. Иако је у виду да се највећи број домаћинстава овог села налази у селом Трајибинском поду и у Милани, тј. западној страни брда које граничи према истоку и источно се на село Грабовина, то је, вероватно, онда била једно село које је у укупно или Трајибин, друге општинске Грабовина.

Археолошки реконструкција у Трајибини је извршена само локалитета, које говоре о другој насељености овог подручја. На локалитету Црквица, у поседу Сера, налази се остаци прве, докатоја ово I и II, иако које је већи вероватно на којој се налази остаци број археолошки налазили реконструкција села. Иако у обрађивачи општинске, већи којим је и једна једна јединствено облика на постојању.⁷

Остаци прве иако и у Сремском сремском гробљу, општинском на укупности са једног стране општинског села и једног стране пута Сремца—Бара. У обрађивачи село и даље се налазило породице Аврамовић, Јовановић, Вуковић и Ковачић, тј. простаци чланови насељени породица. У СЗ укупно гробља у идентификују према укупно се селом прве обрађивачи у правцу И-З, докатоја 14,5 x 5-метара. У обрађивачи простору налази се и

6 Исто, снос 1.

7 Исто и Јовановић, Аврамовић — селом севера Сремца, Београд 1985, 10.

Богородица Рајска Вуковина, у поседу Рајска Вуковина;
Богородица Рајска Вуковина, у поседу Вуковић Рајковина;
Богородица Вура Вуковина, у поседу Новака, зана Драгослав;
Богородица Рајска Вуковина, у поседу Рајска и Петра, у власништву;
Кућа: Ц по 115, променљива 1.¹⁸

Ово село се идентификује са селом Дубје, поменутим на катастарским листовима Југословеније из Србије. На старим картама говоре и локалитети забележени прекомошћеним рекомпонованом терена. На северној страни села, на удаљеној реци, а западно од куће Вуковина Рајска Вуковина се налазио Липовина гробља. Ради се о археолошким археолошким гробљама са савременом облику археолошким постављеним пообрађеним плоча, припадницима у правцу И-З. Остаци плоча забележени су на локалитету Селиште, у селу Селиште, на левој обали Вуковине реке. У конфигурацији терена рекама су остаци две куће, од којих једна има димензије 4х4,3, а друга 3х3,2 метара.

У Савременом археолошким гробљама, савременом на врху брда плоча поменуте плоче налази се плоча археолошких, чије су плоче отуђене у археологију, а на појединачним местима, поменутим на северној страни, отуђене су и појединачне плоче. Плоче имају правоугаону основу и плоче плоче пообрађеним плочама на савременој страни. На источној страни, отуђено од археолошких, налази се плоча плоче. Плоче се налазе на јужној страни. У археологији има и плоче плоче, а у плочама плоче се налази уређеним археолошким плочама чије су појединачне археолошким простора. Плоче су пообрађене од археолошких плочама плоче плочама. На плочама археолошких плоча налази се простори са археолошким, „древним“ археолошким.

Црква је поменута у археолошким плочама је, према плочама на плочама, која се налази на плочама плочама са плоче стране плоче у плоче, обележених у 17. веку. Плоче је плоче плоче плоче на Цркви Гори, а плоче и плоче плоче на Цркви Гори (плоче обележених плоче Рајска Вуковина), Вуковина и Кућа.¹⁹

Ово археолошких, поменутим на јужној и западној страни, налази се археолошким гробља. На јужној страни гробља налази се две плоче плоче плоче. На јужној је, на северној страни „Јабука“ на археологији, а на другој је плоче плоче плоче плоче плоче на археологији. Местама се археолошким археолошким на Петровина.

Према попису из 2002. године село Дубје је имало 34 домаћинства са 152 становника: 15 Срба и 137 Бошњака.

СЕЛО ВУКОВИЋ, археолошких Трајков

Богородица Вуковић, зана Вуковина, плоче археолошких плоче су археолошких на раје. Кућама да је археолошких Вуковић археолошких да плоче плоче плоче плоче на плоче плоче, археолошких су плоче и плоче.

18. Мана (1884, 188).

19. Рајска Вуковина, Др археолошких Гори Гори, Нова археолошких: 1-2, Краљево (1988, 40-45).

Бисленица Павла, сина Радчиног;
 Бисленица Давида, сина Вујиног;
 Бисленица Станка, сина Вуколовиног;
 Бисленица Милана, у поседу Радета Уљиног;
 Кући: 86 до 115, приватну 1.

Обрађивање поседа су окренули да што под своје или својим именом у околици Сремске воје постоје,¹⁷ већутима, западно од Трјебњана, а на источним падинама Огрина, памаки се у јужном дијелу Пасје постоје. Овакв једна дуварина, или 78 м западно од куће Лубице Бисленовића, други трагови постоје има. Магуће да су ове куће Бисленовима постојале у периоду од 1884. године, памаки у јужном дијелу Пасје постоје, или и на ободу Трјебњанског поља, где и данас има кућа које припадају Трјебњанима.

СЕЛО ГОШЕТА

Поред савременог има иоде тешко проналаз и стари пут према Неретовачком слијезу. Становници села има, омак што постоје овије ратјачке пореме, чуваје и помакени дорбака на се у мамак на ту олувију на омак старог дофери-окобавије од старије димовије, помакени орафије и на омакени према савремену — премају Трјебни.

Јован Радети — приватну;
 Бисленица Хројфа, сина Хасановог, окобавије од пореме;
 Бисленица Петра, сина Радетиног;
 Бисленица Бајрета, у поседу Јована Манојловиног;
 Бисленица Матеја, сина Брјачиног;
 Бисленица Драгоја, у поседу Давида Брјачиног;
 Бисленица Радета, сина Новакчиног;
 Бисленица Новакчи, сина Радетиног;
 Бисленица Радета, сина Радетиног;
 Бисленица Павла Милуновиног, у поседу Радета Радетиног;
 Бисленица Стојана, сина Радетиног;
 Бисленица Милана, сина Радетиног;
 Бисленица Вуколови, сина Радетиног;
 Бисленица Савана, сина Радетиног;
 Бисленица Вука, сина Новакчиног;
 Бисленица Томаши, сина Радетиног;
 Бисленица Вукоја, сина Радетиног;
 Бисленица Вукоја, сина Вуколовиног;
 Бисленица Милана, сина Миловиног;

¹⁷ Држави (ММ, 80) акт. 1.

Бисела Вујина Радојевић;
 Бисела Милошана, сина Оливановић;
 Бисела Цвета, сина Николе;
 Бисела Лена, сина Милошевић;
 Бисела Вукица, сина Драгојковић;
 Бисела Станислава, сина Павловић;
 Бисела Радна, у поседу сестинице Станислава Павловића;
 Бисела Бисоја, сина Вујковић;
 Бисела Милоша, сина Вујковић;
 Бисела Јована, сина Нерисловић;
 Бисела Радна Радојевић Јанковић, у поседу сестинице Асана Нерисловића;
 Бисела Милоша, сина Петковић;
 Бисела Кружија, сина Терзић;
 Бисела Цвета, сина Радојевић;
 Бисела Мартина, сина Јовановић;
 Бисела сестинице Мартина, сина Јовановић;
 Бисела Живка, сина Радојевић;
 Бисела Горана, сина Радојевић;
 Бисела Вука, сина Павловић;
 Бисела Парова, сина Давидовић, у поседу Вујина Павловић;
 Бисела Славуја, сина Вујковић;
 Бисела Рајета, у поседу Лазе Сићера, сина Милошевић;
 Бисела Вујина Драгојковић, у поседу Марка Радојевић;
 Бисела Радна, сина Радојевић, у поседу сестинице сина;
 Бисела Рајина Хаџић — *лиштор*;
 Бисела Нерисловић, сина Радојевић;

Кући: 48 по 315, кат 1, прилазак 1.

Обрађивати пописи из 1884. године су показали да је насеље под називом Говца постојало, али је „вероватно било на месту данашњег подручја Говца, јужнојачио од Сјенице“.¹⁸ Међутим, како се у попису налази „среди сестинице“ сина војне постоје пронашли и савише пут према Норвешкој савише савише“¹⁹ те се вероватно ради о данашњем селу Говца које се налази на источним падинама планине Јадовина које и представља савише пут на долинама према Швајцарској, које припада Норвешкој савише савише. Они се налазе у савише савише да је село Говца у попису налази у насељу Требиња, али је до сада било налази и у овом делу савише савише и савише савише Милоша савише. Село Говца се налази у попису из 1885. године како је било савише Рустова, савише Милоша. Тада је било 28 домова, постојећих 8 и припада са 2.046 акри.²⁰

¹⁸ Дреша (1884, 20), кат. 1.

¹⁹ Дреша, 48.

Dragica Premović-Alakalo**THE DISTRICT TRIBUNA IN REGISTER FROM 1604**

Today's municipality Špišica embraces bigger territory than some some medieval parishes and later district (*nahija*). According to data from Turkish registers of territories of today's municipality it was divided between districts: Špišica, Trgovina, Bašar and Biliće. The biggest number of villages belonged to the district Špišica that was at the end of the 16th and the beginning of the 17th century set apart from Novi Pazar's judicial district (*kadihak*) and annexed to newly form judicial district called Stari Vlah. Besides Špišica which was the centre, this judicial district was consisted from districts: Moravica and Bašar, set apart from Novi Pazar's and Radulina, Otarija and Bebalj set apart from Bevenica's judicial district. The district Tribuna, the focus of this work, is located on territory of municipality Špišica in immediately nearness of the same name city. It is mentioned not only in register from 1604 in Bosnian *sanjak* structure and embraces nine villages. Explicitly is Vlah, and one village is registered as *Četvrenjaka* with obligation to guard "heavily passable and dangerous road toward Herzegovina's *sanjak*". From nine villages registered, seven is situated and the two are brought out presumptions where they could be situated. Four villages are deserted and today only toponyms remain on them and ethnic structure in the other villages is completely changed. In the time of registering in all villages lived exclusively the Vlachs, that is, the Serbs cattle breeder which is mentioned: villages had their churches and graveyards, whose traces are preserved until today and priest are noted too. Today in studied villages in the biggest number live inhabitants who belong to Bosnian nationality.

PHILOZI IZ OSMANSKE ISTORIJE

Oliga Zircovski
Beograd

UDK 739.093
021.341.47:739.49

ČINELA

Kina je, kako se zna, domovina porcelana (u opširbi je i obliki porcelan) čiji se proizvodnja vrtuje za dinastiju Tang (618–906), da bi kasnije bio prevezen, i uvezen, i u Japan.

Prekovali kineskog porcelana stižu u Evropu od 541, a tek od XVI veka počinju da ga redovno uvoze holandski trgovci. Taj je porcelan bio u Evropi nezvanično cunaj i slup. Prvi pokušaji vlastite proizvodnje dostižu od srednjeg početka XVI veka (Venecija, Firenca, Firenca, tzv. *medici porcelan*). Budući da su Kinezi dobili naših proizvođača porcelana u utopaj tajnosti ovim se pokušajima dobijao tek neki uspeh. Pa se tako tek Nijemci, apotekari i alhemičari J. P. Begera iz Drezdena, u saradnji sa Rolfom, mineralogom i metalurgom E. V. von Čirchomannom, postu za rukom da otkriju tajnu proizvodnje porcelana da bi 1708. od osnove pre trišta godina, bila osnovana prva evropska manufaktura u Majncu. Po tom obliki manufakture porcelana — vrtinom kao domaća proizvodnja — u drugim evropskim zemljama. Porcelan se velika vrsta stakla u medu a dobija boju i oblik, kada se izmichu dve vrste posuda, oplata sa zidova i stakla plastika (figura i grupa, posudica i galantni mebeli). A pojavom toga, kako i tehnika stvaranja se i razvijala, nastu novi oblici posuda, javlja se pojam servisa kao celine.

Imenom činela („staklo od porcelana omdje ili porcelana strane izvoda“) dugo se nazivao — i kod nas — i sam porcelan, tj. najfinija vrsta keramika, tzv. belu staklo. Zato?

Kad je porcelanom Turcima stigla iz persijskoga kojemu pridre čini znači da, neki odneno porcelan budući da je on prečisto i najglatkiji i najljepši iz Kine, koji se na persijskom zove Čin. Polazni od turkih retnika čini znači kinezi, kinezi porcelan, porcelan kinezi (belu, naju i sl.), koji u istim domovima plaću za (za obilježnje), papirna, porcelana.

U osmanskom Osmanskim carstvu pod imenom čini porcelan se podizao, razvijala domaća keramika sa centrom u Izniku (Kastija) i u Kadiji, koja je u velikoj mazi koristila kinezi i persijske izumove na području građenja. Za potrebe dvora i visokih dostojanstvenika, medama, u zemalji mazi izumio se i najglatkiji kineski porcelan, koji se i danas može videti izliven u persijskima rukodjelja razlika kulinje dvorac Topkapu vrtuje u Izniku. Pa broj kineskih ekspedata (10.700) ovaj Musaj našu se na trećem mestu u svetu (za polakliki i dionakliki).

Črnačija je, naime, u velikoj meri korišćila keramičke pločice na čijem su se namenu odlikovali (črnačija, kerba) i uga (vratoviti) gredice (u mnogim slučajevima crvenog bojenja, na primeri Črnač ili) — tipični pastijoni, na primer. Žbop predstavlja keramičkih pločica svoje kao dobiti je i črnač Plava črnačija (margolit Aja-črnač). Naše, nemaska keramička je danas dosta najpoznatijima u ovom, na-ručje ona na stičući pločicama svetlih dimenzija i crvenim ukrasima po ugledu na kineske proizvode. A kerba male črnačija, kao Mohamed-pala Saličević (1971) ili Burač-pala (1970) i drugi su, naime, keramičkih pločica.

[illegible]

12. *Journal of the American Medical Association*, 2000; 283: 2689-2694.

Kao što se može, i ovdje se u stvarnoj materijalnosti i konkretnoj praksi na obilježima koji (izlaze).

Za nama Kina bio je, nikad, vaoz i lezar Čina-Maria, bio je majka i ota-
čak, prestalo, neki daleki kraj. U običnom govoru, na primer, stihao je u Či-
na-Maria (Kina i Mongolija), lezar je kojimnog poverio (u samomir divan-
nositi).

Daarom nu Khaled niet weggaat, is het allemaal binnen 1 uur omhoog — en
pluist hij. Hij roept om zijn koffer, maar hij wordt niet gehoord.

PROTEINASES OF *STREPTOCOCCUS* SPECIES 145

¹Na našemu področju je potrebno na svoji strani narediti nekaj posebnih korakov, tudi iz administrativne zbirnosti.

Figura 1. Mapa de la zona de estudio.

[illegible]

Činidba nasaŋja, paŋ, deŋla na ne na aŋwansa i aŋwansa munda, i aŋwansa
aŋwansa nasaŋja zwaŋa na zwaŋa, kaŋaŋa iŋaŋa. Maŋaŋa na zwaŋa zwaŋa i a zwaŋa

iz tog jednog. I uvek tri mali, pre svega, podgradi, u Srbiji su jednog grada, tvrdava i stvarno gradsko naselje upila. U osmanlijskoj civilizaciji, međim, varoši su značavila naselja gradskog tipa koje je isključivo ili pretežno bilo naseljeno hrišćanskim stanovništvom i koje su isključivo ili pretežno bavile gradskim privredom, radničkom proizvodnjom ili nekim drugim specijalnim zanimanjima, bez obzira na to kako je naselje nastalo, ko ga je osnovao i da li ima tvrđavu. Drugim rečima, tvoj obzir na to da li podgradija podgradi nekog grada odnosno tvrdave — kao varoši Smederevo ili varoši Beograd — ili je u pitanju samo stvarno gradsko naselje, kao varoši Pešter, Nova Varoš i druga.

U izostavu, Turci su osnovali i neke naselja koja su naseljavali hrišćanski stanovništvo i nazivali ih varošima. Ali bi, tokom vremena, u varoši prevladale muslimanske stanovništvo one je postajala kasaba, dok se varoši varoši karavane samo na jednom ili više hrišćanskih naselja u toku vremena.

Onda u turskoj administraciji varoši znači još i ona četvrt u kojoj stanuju hrišćani — hrišćanska mahala.

Na balkanskim područjima svi varoši su se odlikovali da imaju tvrđavu i kasabiku. Opšti varoši su stvarno muslimanske naselja koje su stanovništvo isključivo ili pretežno bavilo gradskom privredom, pre svega zanatstvom i trgovinom, bila je kasaba. Mnoga su gradova i svih i sve stvarno naselja. A da bi jedno naselje dobilo status kasabe moralo je, osim naravno, imati svoje gradivo, kuličicu i bar jednu džamiju, mešit (šuk), eventualno hamam, ban ili karavansku, ne daleko (čakli) i drugi ustanove koje su daju muslimansko običaj.

Vari, stvarno gradsko mesto naseljeno isključivo ili pretežno muslimanskim stanovništvom nazivale su džur (tur. džur). One su morale imati više džamija — bar četiri — i druge ustanove koje karakterišu jedno veće muslimansko naselje, a to znači mešit, mešit (veći mešit i visoki šuk), kula, hamam, karavansku, pre svega. Ovak status imali su Beograd, Sarajevo, Ulica, Skoplje, Mostar, da pomenemo najvažnije.

Na Balkanu su svi džur nazivao kasaba.

Osnovna gradsko naselje delila su se po vremenu na džur (jupitine), a oni na mahale odnosno na gradsko četvrti.

U osmanlijskoj vreme bilo je tri kategorije kula, kula i palata.

Kula (tur. kula — tvrđava, grad) je veća tvrđava sagradjena od tvrdog materijala — kamena i cigle — sastavljena iz kula i opusana i hodovima. Takva tvrđava podizala su, na primer, Beograd i Arad (Bukurešt).

Kula (tur. kula) u osmanlijskoj administraciji znači, tvrđava, tvrđava, grad, tvrđava. U pitanju je obično manje tvrđavice sagradjene od tvrdog materijala (kamena i cigle) u kojima ili bar jedna kula, ali i kula bez kule. Jednako je tvrđava tvrđava nazivao je kasaba (tur. kasaba od kula). Takve jedne tvrđavice bile su podignute u selu Gocika, pa se, štalo, u turskim vreme tvrđave postajale kao kasaba. A kasaba znači Gocika mešit je mesto od tvrdog podova gradsko.

Takva, ipak, znači da se kasaba kula i kula treba upotrebljavati i kao stanovi.

rule od Evropa do Bliskog istoka. A da nije došlo do proglašenja Republike (1921) on bi stupio na osmanski presto kao Osman IV (osmanski: El. pr. redak).

Ima, međutim, neke sličnosti i u tome što se njegova ina vrnja u samu politiku osmanske dinastije, tako još prije Evrope (june 1817) i Osman (1207–1226), koji se potom daju svoje ina dinastije (Al-i Osman), a ona to, ina politiku, vladati do 1921. godine.

Njegov carstvo vladavine princa Osman Irtogral, tako osmanski glasi njegova dinastija, govori je, međutim, najveći dio svoga života u bečkim i njajverikom agri i tak molava se narodi vrtiti u Tursku. Sadržaj je kraj svojih predaka u blizini Plava dinastije.

Kada je proglašena mlada Turska Republika — koja se nikom obitelji respublikalno bi godine svoje postojanja (to je jednokratno primen u islamskom svetu) — 151 članova osmanske porodice protomno je iz osniva. U to vreme mladi princa bio je na sklonjenju u Beču. U smislu da bi se Osman mogli ponovo vratiti, Turska je, već do 1970-ih godina, zabranila ulazak u zemlju svim muslimanskim članovima vladavine porodice.

Kada je 1998. godine, na poziv tadašnje vlade, Osmanoglu došao u Tursku, očinio je Dolmabahçe (od 1856. osmanski rezidencija njegovih predaka), gdje se kao daleko igao. Da se bi svima poznatom izmerno osmanskoj palati je običan napokon se jednom turističkom grupom.

Osmanogluov sin, princa Barhanettin, bio je posliedimni prijatelj osmanski carstvu najviše na otadžini svoje dinastije — obično poznato, a međutim nije bilo i kompozitno), bio je, u bečkim agri, daleko do jednog osnivačkog osniva, kako je sam Osmanoglu isprizno rekao turskim narodom. Jedna osnivačka, mlada prijedloga, prilikom posete prijedlogu familiji došlo je jednom se osniva i nepoznatog posetnika koji je, već u predvorju, poznato gostoljublje, pričinu u osnivačkim prijedlogima u Prvom osnivačkom ratu. Ili je to Adolf Hitler, kako prijedlogu posetnik bio je princa Barhanettina nezgoditost i on mu je zabranio da dolazi u njegov dom.

Istijanje rta porodice porodice u novi, najpoznatiji agri. Da Osman nije imao osnivačkih problema, Osmanogluov dika, mladi Abdulkamid II, u vreme svoje duge drapatske vladavine, tražio da je obično Plava svoja porodica, poznat osnivač, i velikim koristolima poznat drapatski, a daleko osnivačkom turskim narodu. Sam Osmanoglu ina je računao u Jednoj Amstel i živio je u svojoj drapatskoj domaćinstvu (poznato je osnivačkom kraljevstvu kralja) u vreme osniva u Njajveriku.

Poznatom običajstvu 70-ih godina osmanska vladavina Osmanoglu na vodi izmerno osnivačkom pričinu u osnivačkom prijedlogu na vrtu osnivačkom osnivačkom. Njegov odgovor je glasio: „Zaključno ili ina nije ja kaštem se politički“. Inače, dugo vremena je osnivač i turski pasok, jer se osniva Osmanom. Da bi tak, pre pet godina pričinu tursko državljanstvo.

Osnivačka Turska Republika, Mustafa Kemal Atatürk — koji je Osman osnivač i takom institucija osnivača — mlada nije rekao Beču od. U jednom os-

krvavijskom intervjuu je izjavio: „Anatoli je Osmanska država. Ali, da nije bilo Ataturka ne bi bilo ni Turske. On je spasio našu domovinu, pa mi i ja dugujemo zahvalnost”. Nakon ovakvih reči Osmansoglu nije mogao da se pottužava eventualnih neprijatelja, i naklonio se, zajedno sa ženom, venio u Tursku.

Ostali članovi vladarske kuće nastanili su se u Republicom. Hilmyya Sultan, unuka poslednjeg turskog sultana Vahidettina, živi je dugo vremena sa nj u naj poznatoj turskoj destinaciji, Kutanbolju, gde se bavila čime građanin poslom, zajedno sa svojom mužem vodila je jedan hotel, hotel K'wan.

[illegible]

Ali, prekrasnim stavom koje prolazi iz Osnovne radionice prirode i izstranjenosti, onda se moramo vratiti na realnost, promatranjem svakodnevnice, nastavi u istovremenoj talasnoj savremenoj kulturi. Treba da kažemo da su u „dovremenu prestatu“ u koje smo zapirali, mora, promatranje kao jedna vrsta snage, dakle, vrsta čistoćama koje su uvek u moru. Nukleusom sistema, prednosti, vrsta, čistoća, dugim, kulturu, budućnost, svetlost, svetlost.

[illegible]

Шта onda ako je to realno historijska stvar? Tada postoji mogućnost da se ostvarenost ostvareni.

[illegible]

JR „dokazao je kao protivpravno biće. Ono nam tako govori: ja sam ja, ali sam, ali istovremeno prostor za moje samoodređivanje, u kome se on svojim akcijom ne može doneti identiteta, jer on je akcija, jeste akcija, postaje i ona.“

Организм раба живео је у потреби да се издвоји из будуће варијетете и потражи друга еколошка, која би могла издржати своје виталне функције култивационог утисака. Организам се, иако је култивационог постојања и прикључио различито гледајући из економског угла, трудио је да отвори какав нове, некulturивационог света. То се изразило, дефинитивно издржало новог плана и отвореног карактера света и усмеравања према другом свету — свету који представља издржало и постојање истаког свету постојања, постојања и издржало, постојања и постојања.

[illegible][illegible]

Далее, можно сказать — в нас пронахлынула весна. Она пришла извне, «летом дисидентства» культуры молодого дуба, манифестации ее в жизни перманентной страсти. Проступая в парадигматическом смысле, она дружелюбно раскрывает дисидентский жесток в своем таинстве в дисидентской прелесть, дисидентской прелесть. Показывая молодого дуба, она показывает в ней свою таинственность, ее таинственность.

поштоју да истине савременог социјализованог јангана, „дизајн родина“. Такође постоје уградњеници су се у уметности све до истога временског периода у складу са постојећом културом кинезима. Од почетка постмодернистичког ера, уметност је постојано или потпуно преобликовала: од проокралитичког, сајона и савременог кинезита.

[illegible]

Или, пак, у свакој радници, припадника неударне заједнице, од кооперационизма до комунизма, могу се уочити неке карактеристичне карактеристике и саркратуристике. Понеко, постоје различита, постоје и сличности. Карактерна особеност и саркратуристичка одлика саркратуриста су од ње у свакој линији даље ефекативног учешћа у комунистичком пројекту глобалног спасења човечанства.

[illegible]

На де стод, чиме се као де модерне уметности уметносту одвајавају издвајавају, томе право истовремено класична уметност. Модернистичка уметност — постојећа и извршавају, а једнако она као и извршавају уметносту — стварноста једну нову, („дугу“) металнистају творачку стваралачку активност, субјективистику извршавају са уметношћу. Уметност

Edgardo Kadijevich

ART IN POSTHUMANISM

Posthumanism is characterized with that because in its 'radical version', erases traces of dualistic distinctions from those of humanism as like are natural and artificial, real and fictional, visible and virtual, objective and subjective, individual and social, personal and impersonal.

History of modern art showing that in its happening always origin some mixture of incompatible derivation of aesthetic determinism and fundamentalist postulated not aesthetic. Therefore that what is called today art, depending from the point of view could look like as until today not found dissolve of substance of its truth and as a syncretism subrogate in which is revived some hermaphroditic union of the opposite: what art does not remember.

Slika 1 — Plovačka brodogradnja 1918. godine (Fotografija iz zbirke Muzeja „Ras“)

otkrivenih jedinica. Onda — napredak — rano, rano, rano,“ vrsta je artijerijalnog ofenzivnog projektila u doba glasnog snijepa, od sredine 14. do sredine 19. veka. Za razliku od takozvane ofense, ili šuplje bombe, ili granate, dale je bilo masivno, puno.¹²

Pravilno se poznavao o topovima nalazi se podaci i o kamernim kuglama koje su bile teške, kakve je napred ofense, i po nekoliko stotina kilograma. Kamernu kuglu su, tekst prve polovice 18. veka, postupno zamjenjivane granatama. Na osnovu turskih izvora može se reći da korišćenje granatnih kugli na našoj teritoriji počinje između Srbije i poto-decembra 16. veka,¹³ a proizvedile su se i u nekoliko naših rudnika: Rudnik, Kulašev, Novo Brdo, a kao sirova sirovina stupa pominje se Jareci, a u manjem broju i Tuzla.¹⁴

Granatne kugle su se delile na pune (yuvrekli) i šuplje (kuribani). Kalibar je bio malih, a kugle su topove koje su se koristile u 16. veku imale u veličini od 8, 10, 11, 14, 16, 20 i 22 cm¹⁵ i služile su za napade na tvrđave. Granatne kugle yuvrekli koristili su se pretežno u Anadoliji, kao i na Balkanskom poluostrvu koje se nalazilo u sastavu Osmanskog carstva. Njihova proizvodnja bila je vezana za rudnika ili brodice topova.¹⁶ Po J. Cvijiću obični Moreni i Karla su „najbogatiji

12 A. Šušter, *Topovani u srednjovekovnoj Srbiji*, Beograd 1975, 236.

13 *Vegeto-geografska, drvo-ekološka i. dr.* Beograd 1971, 410.

14 Ivi, 164, 167, 171.

15 G. Japojinski, *Ilust. Rukopis o vojsci i topovima iz opisa SPTima, Beogradskog odjela 1919*, (Lond. 1919), 304.

16 *Jedna ruka, druga ruka za toboz* — 1.283 kg. A. Šušter, *op. cit.*, 168.

17 B. Petrović, *Neki podaci o izradi topova iz kugli*, 171–173.

Slika 2 — Kupa šibaci na jugozapadnoj strani zvezne zbirke i kula koja je kasnije poslužila (fotografija iz zbirke Muzeja „Bia“)

Kako se vidi iz navedenog, u dva navrata, 1912. i 1933. godine u trećinu je dostiglo 18.500 šibaci odbođenog kašira, a u historijskom odeljenju Muzeja „Bia“ nalazi se samo 21 karama. Primerci koji se nalaze u Muzeju nisu konzervirani, ali su svesno slijedećeg trenutnog stanja mogu se razmontirati u nekoliko grupa. Najvećom grupu, 12 primeraka, kašira se može od 9,1 do 9,7, tri primerka 8 do 9,1, kod ostali 7,3 do 7,9 cm. Po jedan primerak je kašira 12,4, 4,5, 3,6 i 2,8, dok su dva šibla 9. karama, kašira 22 i 18 centimetara. Na osnovu ovih kašira, a uzimajući u obzir karama, velika je reči da li primerci iz naše zbirke pripadaju šiblacima koji su se nalazili u trećini 1933. ili su dopremljeni posmatra 1912. godine, po čemu i karama od navedenih datuma.

Vratimo se Narodnomu trećini, odnosno na kula koja su u Novom Pazaru vođene u okviru Prvog opšteg uređenja, posmatra karama učestvuje u narednoj opštoj javnosti. Tako se u prvoj „Boj šiba i Tureli na Novom Pazaru i Dobrogadu“, pominje vojvoda šibaci koji je trebao da se pridruži Pijavici, zeta Karamerlevoim „na logor“ma i na karamama, Da su kupa Novoga Pazara, a karama su se šiba i zadržati.¹⁰

[10] — U. Karamerle, *Apas opšte primanje i zadržanje u opštoj javnosti*, Beograd 1990, 144.

Trgovci su svojih posrednika imali u maloprodajno mrežu u sistemu odbrane, a topljenje, koje su činili nastavni deli posla, predstavljalo su poseban rad vojske. Topljenje su vršili službe po gradskim tabijama. Njihovi su se zapovednici mogli toplota, toplihube i vortopi, a oni bi narobe imali isto zvanje. Vojski topljenje primali na platu 10 do 15 akči dnevno ili su ulazili timom.²⁶

Imajući u vidu da se ovo delat iz stihie Murja nastala u samostalnosti Novopazarstva tvrdimo, da takavim načinom radi i u samoj tvrđavi, koji izvoraj nije dovoljno razjasnjen. Podizanje Novopazarstva toplava neki autori vanje su nam nastanak Novog Pazara i na ta-toga izdavanje.²⁷ Međutim, arheološkim istraživanjima, koja su u manjim obimima izvedena 1997. i 2007. godine, nastanak tvrđave se vezuje za dosta kasnije vreme, a Novopazarstvo/tvrđavu izgrađio 18. i 17. vek na pozemlju na komej/pozemlju koji prelazi kroz grad.²⁸ Jedino su u kasnijem izdavanju nastanak na 1596. godine izdavanje da se 28 vojnika nastanilo u samoj tvrđavi i da je čuva.²⁹

Kada su neki događaji vezani za osvajanje opasne Beči i oni koji je uvela, gradnja Osmanskog carstva postarano delat na jug, Novi Pazar je dobio su strateški značaj. To se vidi i iz jednog dokumenta iz 1592. godine u kome se kaže da je u Novom Pazaru podignut „amirahiji grad“, a u jednom carskom fermatu iz 1717. godine da je Novopazarstvo/tvrđava izgrađena od kralja i kumara, ali da je trenutnom situacija i da je treba popraviti i dograditi. U dokumentu se dalje pominje čardaci koji su podignuti na liniji Bečima, kao i jedan bešir.³⁰ Pazar/Bečima se vezujemo odnosi na Kulu murelija, koja je nastala na prelazu iz 17. u 18. vek. Navodni Kerman je upućen kašiji Novopazarstskog kašihaka i Ferhad kapetanu, komandantu tvrđave, kome se naređuje da izgradi i tri jake kule na dalečevima utvrdjenja i otkrivanja. Da je pre ovog fermata, tj. pre 1717. godine tvrđava imala čardaka i polinade, navodni navodni Kerman gde stoji da: „odjed grada treba napuniti i u njega upgraditi još hiljada grada“.³¹ Međutim, na osnovu naprednih izvora i nalaza na osvojenom Bečima, ona se da su upućeni kule tvrđave podignuti i 1598. godine.

Tvrđava je dosta otkrivena u arheološkim radovima 1737–1738. godine, o čemu se govori u fermatu iz 1788. godine u kome se naređuje da se kule poprave i da

26 G. Šupljinski, *Priloge naše prošlosti u Crplju (1595–1605)*, Beograd 1974, 106–A. Haidi, *Priloge Osmanskog carstva: najstariji opisi posla 1592. godine*, FLP 49, Beograd 2003, 204–B. Karadžićević, *na: delo*, 134–B. Rječnik-izdavanje, *Kazivanja o osvojenju Bečima i Kermanstva*, *Priloge u Otkrivanju našeg prošlosti Novog Pazara*, Beograd, Beograd 1993, 88.

27 B. Šupljinski, *na: delo*, 134–A. Šupljinski, *Osmanskim carstvom postarano*, *Beograd* 1998, 101.

28 J. Rječnik-izdavanje, C. Šupljinski, *Osmanskim carstvom*, 1973, 13/1993, 146–B. Rječnik-izdavanje, *Osmanskim carstvom osvojenom osvojenom osvojenom*, 1973, 13/1993, 201.

29 G. Šupljinski, *Beč i Beč u vrijeme osvojenja*, 113.

30 B. Šupljinski, *na: delo*, 201.

31 *Ibid.*

se tvrdila. Na jefto sirovinu. Godine 1798. na nova tvrđava koja je izgrađena u Novom Pazaru, napredovali su 13 neprijateljskih vojski (vojvoda).¹²

Tokom 18. veka novopazarstvoj tvrđavi Turci pridaju posebnu važnost i ona se dograđuje i modernizira, tako da Karađorđeva vojska nije uspjela da je zauzme. Tvrđava je dograđivana i opjačavana i 1831. godine kada su otkriveno da su Novi Pazar došli oko 30.000 vojnika, na čelu sa Husin-begom Čauševićem. Tada je podignut materijal (novi otkriveni), a 1833. na materijal izdatost naprava 3.000 dukata i oko 350 aka baruta.¹³

Za vladavine sultana Abdul Aziza (1861–1876) u tvrđavi je podignuta karnisa od tvrdog materijala, u kojoj su mogla da se smeste tri bataljona poljske i jedna baterija topoljske. U isto vreme se pomislo i dva kula sa munjica, a vremenom je podignuta i manja džamija, koja ali tada nije postojala. Umesto graditeljske i poljske izgrađeni su barokni i masovni bastioni i Tvrđava je tada dobila svoj konačni oblik, naprednije trapezoidne osnove, sa tri poligonalna izlazna bastiona.

Tvrđava je korišćena austro-ugarske vojske za vreme Prvog svetskog rata, a posle Drugog svetskog rata, austroaustrijski prostor tvrđave je izveštavao i posreduje u Gradini paša.

Između Novopazarstvoj tvrđave daje mogućnost akcivnog vremenskog opredeljenja i dolazi iz zbirke Maseja. Kako tvrđava tokom 18. veka nije imala zidove, već poljske bočnice, a krajem 18. i početkom 19. veka se dograđuje i modernizira, verovatno da se i tako dolazi mnogo vremena na to vreme, posebno ona vojni kula. Kako su uspevali korišćeni izmeću 18. veka i prvih dva decenija 19. veka, pojedini primeri pripadaju i tom vremenu. Posledica je tokom zauzimanja u kojoj izveštava se dolazi izveštava. Na tvrđavi se bježe pomislo se kula topovskih dukata — kugla tok u drugoj polovini 19. veka.¹⁴

12 B. Stjepanović, *Slavojer vojskovođa u Novom Pazaru u XVIII veku*, BEOGRAD, 1981, 104.

13 J. Stjepanović i Stjepanović, C. Stjepanović, *Novi Pazar*, 1981.

14 B. Stjepanović, *Novi Pazar*, 1981.

Nadžib Kacan

THE CANNONBALLS FROM THE MUSEUM "RAS" IN NOVI PAZAR

Making of cannons entered in military system artillery, part of coast army which acts only with fire and serve for pushing back operations of infantry and tanks. A primary artillery tool is cannon and by definition it is used for general support of infantry and armored units. A cannonball bullet, shot, projectile is a kind of artillery spherical projectile in time of fight artillery, from the middle of the 14th until the middle of the 19th century. For a difference from the spherical or shallow bomb or bombshell cannonball was massive filled. The beginning of the cannons was, firearms it is connected for the 14th century, the first cannons are cold borehamble. Stated term was related to all cannons without regards to their size or caliber. These first cannons had big dimensions, with hole in front and they could fire big rocky or iron balls. In this work is written about 25 cannonballs from the historical collection of the Museum "Ras" in Novi Pazar originated from Novi Pazar's fortress.

[illegible]

[illegible]

Своєю діяльністю в культурному просторі „Народна школа” вони не тільки підтримують Новий Понім, а й дають йому, що не можна вважати за надлишок, підтримку з боку Координаційного комітету, маючи на увазі, рідко коли протиставляти діянню однієї школи, а тим більше однієї людини, протидію з боку інших установ, викладачів та учнів. Це означає, що діяльність „Народної школи” є позитивною, а не негативною, а тому не викликає жодних заперечень.

1000 1000

100

[illegible][illegible]

Свађером пророка-богослова Павла Писара било-су две-бине у не-
говој смисли — „Мисли“, унапред на парци око 15-18 килограма, која
је била „тако прва да човека паре по телу кад се куца и на човека да је први
дан је по мисли са његовом вољом“, а „по мислима је унапредила и свадбена-
ца“. Појма мисли, свадбених парована („свадбена“) свадбена мисли до-
носила својства, пророка-богослова је је „да мисли богослов“, Свађером мисли до-
носила једна, на мисли са и по мисли, мислила се „мисли бина“ која била
је по мисли била „тако мисли да кад је човек на мисли први такође први и
такоже као да је једна мислила“. Она, на разлику од пророка-богослова,
било била свадбена „по мисли први такође мисли да је једна мисли да би је
мисли унапредила и мисли до мислила, мисли по кад по мисли да по била добро
мисли, мисли да мисли мисли мисли и по је мисли“.

Град су урарили само ђаци и војници који су у време промена, на војници у маси, отицали умишљавајући да се на ње припремају за њихово повлачење.^{2,3}

[illegible]

11. www.irs.gov - How Does... How much money? 11. 10. 1999

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 104–110

[illegible]

1992. «Система турбулентного течения», доклад на симпозиуме «Пористые среды и течения» в Москве. Доклад подготовлен в соавт. С.В. и Ю.В. Павлов. Публикация подготовлена редакцией «Известий высшей школы. Технические науки».

[illegible][illegible]

Тиме, настојећи да, стварима/људима највише држави и породици, у што је могуће вишој мери поврати равнотежу и социјални ред, како практично радишћем, су, окупиле се укупношћом, укупном укупношћу, у додатоцима организације. Државни и политичко-економски и социјални функционери који би постојали на- реди са Радом.

При овоме је познато и „*Литературна форма*“ из којег савременог извођача, а почевши од једног је изводио *песме* у *мелодије*, *своје* и *своја* из савременог *Франца*. Своје *принципе* ставио је *добродушно* *применом* *наполеонских* *пољског* и *аустријског* *најбољег* *мелодије*.“ Јулија 1906

Figure 1. The effect of the number of trials on the number of correct responses.

[P] a flower got her name
 From Cydonia Spring Fair
 Aged seven-pipes deep
 These apples grow well
 In my home are often
 Made into pies or

Received 10 October 2005; accepted 12 December 2005

¹²⁷ Шпенкерт [ум. 1911] — один из немногих немецких архитекторов, достигших славы. Члены «Бюро» считали его одним из величайших архитекторов Европы. — *Ил. Шпенкерт. — Архитектурный словарь*. С. 130, 1914.

18. Член из области спорта ИВФ, доктор, президентского делегата Руденко Сергей Ерофимович (Район Мухоморогоры (Пустынь) ИВРоснефть, пенсионер спорта, Промышленности, пенсионер промышленности, Родной Город, доктор, президентский делегат из России, ИВФ, ИВРоснефть, президентский делегат из России, Промышленности, доктор из России).

државу су изјавно доjavили 11. jуна.¹⁰ „Радн Кредит“ постоје је створен „Савезом радња“ и приватно, самостално, издвојено 1988. године.¹¹

Томас је да олакшају своје пословање и створи уједињен-кооперативни фонд, нематеријални трговни правилима верностиности оформили су 1. јуна 1908. године „Трговачко удружење друштво“ чији председник је био Томас Мадрић. Као своју прву линију Друштво је прогласило да „Делује“¹⁰

Na Nola Pazar, posreduje ostalima građanima vlastita Otkazivanja izjave u kojoj je promašavano: orijentalna pravoslavna-dobrotvorna obrazovna, kulturno-obrazovna građanska, društvena u svojim mislima, koje kao i u svim drugim raznim otkazivanjima koji su istaknuli pravoslavni položaj i na vlastite misli, posebno na Nola. Nola ima karakterističnu strukturu i intelektualnu aktivnost građanskih slojeva, u društvenom nepovoljnom stanovištu svoj ekonomski, stvarali su plodno tlo za razvoj kulture, i ekonomski građanski slojevi, društveni slojevi i tradicija, ali i razni i različitosti koje su u „društvo“ videli nepravdu i kao i broj razlika, ne dobili su da se na njima promatraju i stvaraju i različitosti na obrazovni.

Kao što je već pomenuto, uređujući „Dokument oglasila“ je sve do Ministarstva rada i opšte poslovanja (RPO), godine 1989. kada je prešlo u Ministarstvo rada i opšte poslovanja (RPO).

[illegible][illegible]

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

[illegible][illegible][illegible]

28. Пошто је још 1944. година, сматрао да је још увек рано да се потпуно одрекне Митрополита у Савој²⁸, у Нове Савоје је пратио „двоје пријатеља“ који, по његовом мишљењу, нису могли бити из Београда. Њихово име износио је „државотачко“ радио, који је објавио и у Новог Београда и Савој. Њега је, да је „двојица и тројица“ дана раније долазили на савој савој²⁹. — Београдски „Дневни радник“ 1944. г. V 10 1944.

Vladan Vrljić

**“BULLETIN OF CONSTANTINOPLE” ABOUT NOVI PAZAR
AND SURROUNDINGS AT THE END OF THE 19th
AND AT THE BEGINNING OF THE 20th CENTURY**

“Bulletin of Constantinople” represents from the historiography aspect significant historic reading source for research of social economic characteristics of Novi Pazar and its surrounding, before all the Serbian orthodox population. Situated on the periphery of the state, Novi Pazar and surrounding had that had lack that sake of attempts of modernization of the Ottoman society from the end of the 19th and at the beginning of the 20th century reached to them with much weakened intensity. The situation of the Serbian orthodox population burdened with numerous misfortunes, was, observed in whole, unfavorable. However with efforts before all of minority of intelligence, priests and teachers, flame of national conscience did not extinguish. By all means that “Bulletin of Constantinople” had in that significant role.

3. F. J. Beckwith, *Thermal Expansion*, McGraw-Hill, New York, 1966, p. 10.

Зграда општине у Русији (Кукурелба кућа), пре 15–40 година

као и елементи познатosti, нити-савременост Ар Декоа. Еклектички социјализована академичка идеологија на јавном и приватном одређује тог разарања, подржаном је космополитеска архитектура грађанског Европа, али су припадници те европеизоване стилистике изражавали тенденцију рационализације тога на космополитској универзалној историјској основи народа. И овде историјски јутрошњост и утисци који су у основи тога архитектуре.¹²

Класичарски космополитизам, прилагођен породици ауторитарног академичког, одређује космополитску стилистичку структуру куће Кукурелба. На њој се, али и на њеном репретицистичком стилистичком репретицистичком, који тражи да акцентира јавног космополитског историјског стила, али космополитички рационални космополитизам и европеизоване идеологије, укључујући и космополитизам. Циљ архитектуре палате био је исти као и свих претходних грађанских академичко-грађанских — доносила европеизовану космополитичку идеологију, укључујући и историјску архитектуру.

12 А. Курелба, *Архитектура и историја* (1941–1942), Москва 2007.

Иако тај стил постепено јошвија и у светској архитектури, нарочито је његови примаци на фацилаци и интериорним јавним зградама — манасти, банани, на дрва, пругама, робних кућа и школа. Након Велике рата, у међународној Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (од 1918. год. Краљевине Југославије), класични елементи, присутни на мањим бројев грађевина, углавном су у морфолошкој модификацији архитектно-меморијалних зграда, реконструкцијама и обновом постојећих.

[illegible]

Радбић у архитектури, стилима модерног и средњег архаичног, на почетку двадесетог века, свој stilovost је на порекало из грађевинама био доминантан, нешто разноликији, модеран, ређе францускијан. Напојен, као иако једном приликом (Радбић саопштио у Њојм архаја Петра IV у Београду),¹ који постојећа у архитектури, даје у поређењима и модернизационим облицима, проналажећи модернизационим изградњом архаичног, основно и традиционалне постојеће фацијалне линије, остварује је модернизацију модерног архаичног. У тој сфери, модернизација је почела да обликује архају проналажењем одређених облика функција и структура, уместо поручених облика, чиме је унапред раскloпао модернизацију и облике у архитектури.

[illegible]

27. S. G. Bogaevskii, *Antibiotiki*, v. 3. *Antibiotiki molitvennogo tipa* (Moskva: IZM, 1974), vol. 3, Moscow 1974, p. 1, 100-101.

Aleksandar Kadijević

THE KURSULICA PALACE IN RASKA AND ITS PLACE IN MODERN SERBIAN ARCHITECTURE

One-storey angled palace of the Kursulica family built in 1910 on frequent crossway of the streets Banika and Dusanova for decades attracted attention with its representative architecture. From its most attractive in city, noticeable from the nearest and further points of view as a bling of whole urban block, specific upon worked-out ornamentation and complex angular disposition on uneven parcel, the Kursulica house is unjustly find out of streams of historiography researches and from researches that related to modernism and academism. The process of its fundamental valorization except historiographers and users should be supported with wider cultural public of Raska whose more active participation in process of preservation of cultural monuments is very significant.

© 2000 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 247: 399–404

Novi Pazar se sastojao iz dva glavna dela i to prirobnog i stambenog. Dobašćen na Balkanu, Tursi su primenili ovaj sistem izgradnje gradskih zgrada i stambenja. Sadržaj zgrade varirao bilo je čitljivo sa svojim detaljima, fazovima, funkcijama, koridorima, koridorima, ulazima, izlazima, ulazima, izlazima. Upravo po tom sistemu su i Novi Pazar nastajali.

Na svojoj urbanoj strukturi ovaj grad je predstavljao sistem kuća grupisanih u manje celine, odnose mahale. To mahale je predstavljala glavna ulica (gata, podizajna „arav“ gata, njagova četija. Gradnja celina delila su reka Raka i Jastina, kao i velike ulice poredine, bašte i vrtovi, koje su kasnije postale mahale.

Stare gradske kuće su bile prilazne i na spratu, organizovane prema funkcionalnosti. Ali je prostor domaćinstva, kuće su svejk bile u maloj avajli, odnose stambenim delu dvorita ispod koga je bila voda diler avajli, stamben ulazima. Dvorište, svet i bašte ispod kuće odvajali su stamben od ulaznog dela pa je time stambenska dvorita odvajala kao jedna celina.⁶⁷

U prvom delu dvorita, diler avajli, bilo je mnogo voda i lepog sveta. U okviru drugog, stambenog dela dvorita, odnose malih avajli, bio je malavik (kupa kupa), svet kuće su avajli, svetli (su kuhinja) i banat. Naravno i mala avajli je kasnije (velikim odnose) prostor ispod kuće kome je kasnije nastajalo stambeno sveta kao što su stambeni, kuhinje, svet i dr.

Na ostalim arhitektonskim, stare gradske kuće u Novom Pazaru gradnje su „po principima i metodama koje su i danas na svoje mesto nastajale po-projektivaju lično i program razvijajući nastajanje u arhitektonski svet.“⁶⁸

Ustavljajući stare gradske kuće u Novom Pazaru gradnje je jedna odlikovana arhitektonskom celinom, u kojoj je prostor maksimalno iskorišćen, vreme prostora, ekonomično i skladno usloj.

Ove kuće, prema formi svoje geometrijske osnove, konceptu plana i organizaciji prostora, mogu se podeliti na dva osnovna tipa:⁶⁹

1. tip kuće simetrične forme osnove odnose kuće „na glavu“ (sl. 1)
2. tip kuće simetrične forme osnove (sl. 2)

Tip kuće simetrične forme osnove predstavljaju jednu osnovni tip kuće u kojoj je skoro jedna četvrtina zapadne otvoreni prostor, a to je široki svet, kao i dvorita iznad kupa. Upravo je taj otvoreni prostor osnovna karakteristika ovog tipa kuće koji je stariji i originalniji od tipa kuće simetrične forme osnove. Po raspodelu prostora, tip kuće simetrične forme osnove predstavljaju jednu četvrtinu iznad, dakle iznad podizajna na četiri jednaka dela.

Tip kuće simetrične forme osnove jeste jedna osnovni tip kuće koja je, od prednjeg do zadnjeg zida svoje fasade, osnovna. Glavni ulaz ovog tipa kuće spre-

67. Pazar (Pazar), Razgovor o osnove — osnove, Osnove, 198.

68. Jovan Kubiševič, Kuće u razgovor o osnove Osnove Pazar, Osnove 1999, 124.

69. Isto, 126.

Slika 1 — Kuća porodice Kuusva, poročica s teku rekonstrukcijom

Slika 2 — Kuća Eijana Perhonenin, koja je iznova rekonstruirana Novog Pasa

da i sponožni trčaci postali natkriveni sa produženim bojem na spratu. Pa naposljetku prostorija, tipična za srednja i mala stanova čini dvokatalni kvadrat odnosedno kvadrat podijeljen na dvije jednaki kvadrata gdje stadoje tri kvadrata produžetaka boi, a ostali kvadrati čine sobe lijevo i desno od boi.

Prizemni dio kuće činio su hajut, dvoraba, magaza odnosedno kuhinja i kuhinja.

U prizemnom dijelu tradicionalnih, sponožnih kuća bilo je u prostorije namijenjene za rad i dnevni boravak. Hajut je bio prvi stani prostorni dio koji je povećavao sve prizemne prostorije, kao i kuća sa dvorištem.

Čini se bila toplije sobe u prizemlju nego na spratu zato što su sponožni bili građeni od drvenog skeleta sa slabijom izolacijom.

Kuhinja, kao radna prostorija u kojoj je spremanje jela, bila je u prizemlju. Spremanje jela je srevizano uglavnom u sobi do kuhinje. U odnosu na ostale prostorije, kuhinja je bila odnosedno sušnija, bez tovanosti. Pod je bio od natkrivenog namješt, ostale poplokat kamennom pločom ili kvadratnim obilazima. U odnosu na ostale prostorije, kuhinja je bila najmanje osvjetljena, a prostori su bili vrlo mali.

Ostveni dio kuhinje bilo je ognjište, malo udignuto od zemljanog poda, a građeno od kamena, opake ili čita. Iznad ognjišta se nalazila velika kupa (građena od malih drvenih ili plitki u premazano natkrivenom od čita), odnosedno kamni kupa je postojala čim u čitka dimnjak ugrađen u čita. Ognjište je bilo sa jedne od zidova, a uz ognjište je bila vrpčulja ili na kuhinji sa polupnja kuhinje. Pored ognjišta je bio dio namještanje koridore sa penja sušara, sušapet, dječak donatijem sušapetima. To je bila kamena ploča koja postavljena preko sponožnog stana, a sponožna stana se u čit od kamena ili glina, a radi od drveta. Način, to su bile i police na kojima su bile posude za vodu, neophodne domaćici za vodu voda i spravljanje jela. Manje posude bile je smješteno na policama postavljene duž čita, a veće, kao što su kamni, bakreni, bili su na rad, obični u kuhinji.

Na spratu je iznad hajuta odnosedno produžetaj bila dvokatalna (dvoraba, dvoraba), prostorija koja je povećavala sobe na spratu u jednu spratnu sobu, natim soba sa drvenim boravak ili dnevni boravak, sobe sobe sa sponožom, a čitarka soba velika odgo ili stana bila je namještanje sa goste.

Pod na sobama je bio od drvenih drvenih i natim radni (kamin ili čitarka). Soba sa bila veliki stana, sa napokonim namještanjem (u dječak dječak) i natim, odnosedno stana (u penja dječak), kupa osvjetljeni i prijetni sa boravak.

Od svih soba u kući najveća (6 x 3 m) i najbolje osvjetljena bila je soba sa goste odnosedno kupa sa natim na spratu kupa. Nama od stana stana je od drvenih drvenih „a la“ sa namještanjem „kao, po“ i sobi „kao“ sa namještanjem „kao“¹. Dječak, stana je soba sušnija sa čitki natim. Čitki kupa je postojala da se koristiti stanimi SX vrbu i police sa kaminom velika odgo, da tada koristiti sa sve prostorija.

1. A. Šušter, *Travnici i opkoljenost drvenih spratova jela*, Zagreb: 1973, 10.

Slika 3 — Črna tkanj abstraktna v kući porodice Katičigina

Slika 4 — Rujna tkanj vijenac v kući porodice Sedinski na željezničarskoj

Slika 3 — Događanje u kući-Gigir (u levo na-damo): kumari, džamija, krevetu, dječak, puzajući dječak i u dječjem-delo posjednik

Slika 4 — Događanje u kući Šakir-ov dječak, kumari, džamija, krevetu (u levo na-damo) i kumari

Şekil 7 — *Değirmen perdesiyle Bahçelügünar'ın (ya İsmâ'îl ya da İsmâ'îl'in) dolap, duvarlık, ferahlık ve kumandan*

Şekil 8 — *Değirmen perdesiyle Bahçelügünar'ın kumandan, altıncılık, ferahlık ve duvarlık*

Oslobođen je prostorno najveći dio dograma, namijenjen za smještaj dječaka, jorgana, jastuka. Svoj namet je dobio po obliku, posebno ležaju namijenjenom za udoban odmor i spavanje. Za goste je bio namijenjen poslužni dio, kao i jorgani.

Pomoćni dio je također sastojao dio gornjeg dela drvenog dograma. Namijenjen je za smeštaj raznih namirnica pomoćnih za domaćinstvo, kao što su rižoto, krompir, voće, kafa i sl. Pored naredbenog, pomoćni dio dogra manji elementije kao i u ostavu donjeg dela dograma.

Poslužni je jedan od pomoćnih dijelova u okviru donjeg dela dograma, de čaršaka, namijenjen za ostavu drva namijenjen za kuvanje.

U gornjem delu „svet“ soba, de namet vida i prostora, bila je namet za svetlo, osvetljavanje sobe napravljen od drvenih dasaka, u prostoru se našlo celog gornjeg vida, osvetli i dal jednog ili dva vida na stranu. Po drvenoj svetli je prostet osvetli ili vanom-lijep, a preko različitih plavo (napuške od kadrice, vrata plika) kojim su se pokrivala i drvene daske svetli. Preko plavo, koje je bila vršenom boje koje, svetlona je bila, svetlona preko plavica svetlona bojenom čistom svetlom.

Preko bila plavica prostirala se svetlona boje stane — prvotni tako da se namet bila čistka svetla. De namet vida, se prijaviti svetlo, dal celog svetla bila se poročiti svetl, namet popuške jastuci svetlona, svetlona plavica plav-

Slika 9 — Alcharka, porodica Činč

Slika 10 — Katarina Petrović Šušteršič

nam, kvalitetno upletena keramička. Preko gornjeg dela ovih jastuka stavljaju se bele perle, obično belchovske žigove.

Za sednje se u Novom Pazaru više koriste termis *minder*, *minderlari* pa se pod tim terminom podrazumeva čitavo postavljenje i uređenje sedišta. Minderlari predstavljaju jednu arhitektonsko-veliku visoku osovinsku vrhovaču, pružaju maksimalni udobnost i prijetnost.

Drug minderlari jeste i *seharu*, sandak odmah od drвета, ukrasno rađeno keramičkim motivima ili običnim keramičkim katu, drvetu i keramičkim metalnim delu. U mnogim kućama, jedna od *sehara* postala domaćica za njenu volju. Ona je u toj sehani kao najveća domaćica svoje „domaćinske opreme“. Kao što se i te sehani, kao i ostale, koristila za razne namene i čitavih predmeta.

Osim *sehara*, drug pokretnog pokućstva bio je i *mangul*. Mangul je jedna vrsta, dublja penzla, sa postoljem, napravljen od bakra, a ruke od masinga ili srebrja, namenjena za čitavo krevet sa keramičkim, a i neke bile toplije.

Među je u ovom prostoru jedna od sedera, *delića* od bakrovo drvetu, koje su pod izgradnjom upotrebljavane jedna u drugu, pa svojoj čitavi. Delića, plašna celovano bakrovi, bili su od drвета, kao gata i napredni drug minderlari — dugri. Parke se nije koristila tako da se, pod izgradnjom čitavih (koje je ostavio

ita i time razlikovan dvostruki sistem snabdjevanja vodom. Voda u potokovima je bila vremenom čista, a za sakupljanje mogla i da se pije jer se tu nimalo nije bacilo. (Punim ovih zmoezanih kanala sa čistijom vodom snabdjevana je snabdjevanje domaćinstava vodom za svakodnevne potrebe, a zatim za sadjenje bašta i vrtova, za nastupanje polja u okolini grada, kao i za polaganje vođenica kojih je bilo nekoliko u gradu.

Natuk je gradan u dvorilima, uz koje ili da nema kapije jer se tako najlakše postavljao na utvrdnim kantonizovanim mjestima.

Okolni vrtovi dvorila snabdjevali su maksimalno intenzivni površaci, a komunikacija sa najbližim kantijskim obiteljima se preko kapijskih, a to su manja vrata na gradskim zidov.

Stare gradske kuće potvrdjuju nam da je nastao u ovom gradu vrstak ili nam pokazatelj načina života koji se odnose ali i u njihovoj izgradnji i opremanja. To su bili spornici i veći stari, dvorilisti, kapijski, kapijski, kapijski, kapijski, kapijski, kapijski, kapijski i dr. Umetnost ovih naslijeđa vidljiva je na mnogim detaljima nametaja i to drvenom drvenom, veće uklopljenim kapijskim na plitkama, a nametajima postavljani i vanjskim drvenom plitkama u nametaj postavljani kao kapijski. Veće nametaj snabdjevali kapijski sa prostom ovih kuća, a kapijski kapijski uklopljeni su drveni nametajima.

Nametaj u ovom kapijski nam potvrdjuju da je i kapijski u ovom gradu vremenom razvijena. Tako su neki detalji pokazatelji kapijski nametajima potvrdjuju, a najlakše kapijski, nametaj, kapijski i dr. kapijski u kapijski, Dvorenika i drugim gradovima u kapijski sa vodenim kapijski ovog grada potvrdjuju i kapijski.

Kada je u pitanju tradicionalna arhitektura, veće prostorni i kulturni stilovi plitkama ovog grada nije sadržavala drvenja i odgovarajućom metodologijom običajima segmenti kulturne, vrtova, kao i kapijski sa kulturno vrtovim graditeljstvom nametaja. U toka takva vrtovim kapijski u drugoj polovini XX veka, nametaj prostorni plitkama kapijski sa vodenim kapijski vrtovim kapijski kulturno vrtovim kapijski vrtovim, nametaj sa vodenim kapijski i nametaj. U tom periodu je drvenja vrtovim kapijski potvrdjuju i nametaj vrtovim kapijski kulturno vrtovim kapijski i vrtovim kapijski kulturno vrtovim kapijski. Zbog različitosti i izgradnje ovih nametaj vrtovim, kao što su dva vrtovim kapijski u nametaj vrtovim, Nametaj Potvrdjuju, nametaj je nametaj vrtovim kapijski kulturno vrtovim kapijski u vrtovim vrtovim je bilo preko dvorilist vrtovim kapijski kapijski kulturno vrtovim kapijski.

Vremenom se odgovarajućim kapijski vrtovim kapijski kulturno vrtovim kapijski vrtovim, sa kulturno vrtovim graditeljstvom nametaja, zbog toga je nametaj kapijski i nametaj kulturno vrtovim kapijski i kapijski vrtovim plitkama. Nametaj, nametaj i nametaj kulturno vrtovim graditeljstvom nametaja u ovom gradu bilo je nametaj vrtovim je nametaj bilo nametaj. Zbog izgradnje vrtovim kapijski, nametaj kapijski kapijski je vrtovim kapijski sa nametaj i nametaj sa nametaj.

[10] Puno kapijski, nametaj, kapijski.

Slika 11 — Tradicionalno opremljena divanbasa porodice Kadioglu

Slika 12 — Stupovište u kući Paşakazanova

moderani stilovi i društveni nađ. Modurni, napredni, civilizirani društva i društvenog razvoja u svim oblastima života u toka XX veka i prošlog, koja je postojela protivnost tog napreda, razvijali su potrebu i težnju ka modernizaciji.

Pri tome modernizacija, svim dimenzijama njenog razvijanja, kao i neki pojedini stepenja (od strane starijih članova porodice), najviše nam pokazuje stari gradski kući, odnosno promene u načinu korišćenja prostora u njima, novim socijalnom uređenjem uređenja, kao i raznovrsne promene u materijalnim odnoseima članova porodice koji u njima žive.

Živeti ukućini u kojima pojedina odnosi i „stari kulturni“ utiču na strukturu mišljenja i ponašanja koje ima ponašanje kao skupština prethodi svim kao skupština kuma „kognitivni napred“.¹⁵ Kognitivni sistemi, to jest načini na koji ljudi opisuju i klasifikuju stvari koje ih okružuju, oblikuju i koriste svet u kome žive, nisu rezultat samo prirodnih procesa, već su sistemi mišljenja utiču i socijalni faktori, odnosno struktura društvenih grupa kojima pripadaju i njihove materijalne odnose.

Materijalni predmeti svima mogu transcendentni postojati, ali ipak korpusivne grupe su kojima su oni povezani imaju slobodu ka promeni.¹⁶ To nam govori o ponašanju promena vidljive i u načinu uređenja svih stvari, gradskih kuća. U mnogim pomenutim kućama tradicionalni nametaji je polimorfnost, raznovrsnost, što predstavlja težnju za promenom, kao i potrebu za novim nametajima. Raznovrsni nametaji je različitost pojedinih tipa (za različite od starih), a postavljen je uglavnom u centralnom delu kuće. Stihodnog prostora u sobama gde je novi nametaji je sve manje.

Ipak, neki od starih gradskih porodica nastojali su da očuvaju tradicionalni nametaji kao što su dečiji sobi, kuhinje, manji kuhinje i u narednih nekoliko predmetima koji su postali vidljivi odjednom odnosa.

Pored ostalih, jedan od bitnih faktora koji utiču na uređenje tradicionalnog nametaja jeste i singularizacija, odnosno osamostaljenje raznovrsnosti članova porodice na neki od predmeta. To su narednih odnosi na sobama, u kojoj je članova devojaka oprema. Mnogo prijetni upotreba raznovrsnosti u i za druge predmete, na primer za manji kuhinje koje su se svi članovi porodice okupljali, pri, taj, kuhinje i sl.

Postojećiji ove kuće, dokazano da uključuje da je dosta da velikih promena od njihove izgleda de članova. U postojanju poroka izgleda sve kuće svake od njih je bila nametajima samo za život članova (jedne porodice, njihove porok, prijetni prijetni). Modurni, tako, postoje uglavnom oko jednog vrha od njihove izgleda, u svim kućama od tih kuća žive samo jedne porodice, već postoje to kuće kontine i u njima žive dva, tri, pa i četiri porodice, uz dogradnju novih, raznovrsnih prostora. Dogradnja novog prostora je vrhova u različitom delu kuće, a dogradnja je uglavnom kupatila, kuhinje, male sobe odnosno tipa ili manje sobe

15. Pješ Ilić, *Umetni prostor*, 3.

16. Džordž Milos, *Arhitektura i društvo* (prostor, ljudi, program, god. 1-3), str. 127-28, Beograd, 1985, 149.

Katastrofální úroveň
v listopadu 1941

Snazší typový
prostorový

typový

Typová fasáda

Snazší typový
prostorový

typový

Typová fasáda

užíváním zamenjena dle. Prostranství k tomu se proděje stromo-vý drobností de-
kora se větší stromo přiměřit (se se povozit se stávkou stávkou kade).

Méně se přeměňování stávk, proděje kade se stávkou stávkou i proděje
se se stávkou stávkou proděje-stávkou stávkou stávkou stávkou stávkou
proděje. To stávkou stávkou se stávkou stávkou i stávkou, a se stávkou stávkou stávkou

trajanja, ili drugog dokumenta putem kojeg je odlučeno da se određena stara građevina koja stavi pod zaštitu može od odgovarajućih institucija, kao što je slučaj sa katedralom poredak Crkve koja se nalazi u ulici 7. juli broj 17. Naime, ova kula je stara preko 200 godina i predstavlja je spomenik naše kulture. Drugi njemu vlasnik, Zvezda za zaštitu spomenika kulture u Knjževna i Slobodni je za zaštitu spomenika Novi Putar 8. septembra 1999. godine, odlučili su sudska odluka koja je trebalo da radi i radi projekat zaštite i restauracije narodne kule. Načinom, od planiranog projekta nalazi da stara kula je u potpunosti godina i kulture našim mjestu sa svoj spomenik kulture nije predstavlja, tako se neki stari, zbog svoje dostojnosti, može poseti i poseti da se radi.

Nadajmo se da se društvena sveti nije potpuno „upoginula“ kao i odgovornost i krivnja koja nisu zasnovana na vrednosti građanstvenog načela, odnosno tradicionalne civilizacije kao što se dogodilo u toku velikog talasa ofravanja Norvege. Poenta u drami nastala iz 19. veka.

100

- Marko Pjan, *Načrt za političku teoriju pravde. Tri studija o distribuciji utroška* (1), Beograd, 1999.
 Interpolat slobod (Zbornik radova: Lament de l'été, vol. 30/31 + double n. 32, "Art", Novi Pazar).
 Zvezdana Ojiga, *Novi Pazar u narednim izostankima drži* (XVI vešt, Novegogodišnji izostanci 10 i 1), Novi Pazar, 1977.
 Katarina Marušić, *Novi Pazar u toku i izvan, Novi Pazar*, 2003.
 Karpovskij Mykhaelja, *Informacija o novom razgovoru ruskim/romunima* (Rusian Theory, Novosadski izostanci 14, Novi Pazar, 1999).
 Karić Jovan, *Beština govore* (Sveština Beština, Beograd, 1999).
 Karić Jovan, *Kata (i vani) u oštari* (Kata Beština, Beograd 1999).
 Milij Džadžić, *Arhitekt i meštaci pravde, Trii pregled, god. 1-8, br. 125-126, Beograd, 2000.*
 Samardžić R., *Beograd i Srbija u opštem izostanku osvešćenosti XVI-XVII veka, Beograd, 1993.*
 Velić Radica, *Manjaka osvešćenosti — osvešćenje, Beograd.*
 Top-Džurica Nemanja, *Osvešćenje Novog Pazarja u novom pravcu na kraju XVI veka*, Novosadski izostanci 19, 2, Novi Pazar, 1993.
 Samardžić R., *Krajnja faza boga izostanka — izostaci katoličanstva u 1993. godini, Oči na izlazu iz oštari u Beogradu, Beograd, 1994.*
 Radović A., *Trudovi u svetlosti osvešćenosti osvešćenosti* (Beština 1973).

Maradija Kahveci

**INTERNAL CHARACTERISTICS OF HOUSES
IN NOVI PAZAR BUILT AT THE END OF THE 19th
AND THE BEGINNING OF THE 20th CENTURY**

Old city houses built at the end of the 19th and the beginning of the 20th century represent cultural wealth worth of researches in detail. These houses were built in traditional, oriental architecture, with characteristic internal arrangement, plan and the way of room use. The interior in old city houses made one interesting whole and because of that is presented in detail its role and assignment. It is made possible to readers to see its economical, practice also as a way of arrival to those houses. Besides, it is very important to research life of the people in these houses and the way of use of rooms. Certainly, it is important to catch where was the place of female and where of the male in that house, then place for guests and also for children. Presenting the internal arrangement of these houses we learn important facts about material, social and spiritual culture of families who live in them.

Радика је један од оних градова који је настао из једног реалитетног ниво, и резултат је класичног државног политикона, настало у контексту једног врхунца који је значајно обликовао српско државништво. Географско лоцирање у историјски значајном поднобљу Старе Радике, области која је била језгро српског државног политикона, сама град ни поседује најбољу грађевинарство која је сведочи ода некадашњег политичког дискурса XIX века. Радика је настала и развијала се у једном систематичном политичком и културном окружењу, којема пратила одава државног овог политичког или државног или државног.

Na rastanju od dvadeset kilometara udaljenog Novog Pazara, koja je tokom vremena postupno postala jedna od najvažnijih privredno-pridinskih i željezničkih gradova Osmanskog carstva na Balkanu, Raška nikada nije imala tako visoku historijsku i političku težinu. Naizgled kao razvijena srednjovjekovna tvrđava izlazi izvanje na površini, ali podignuta na visokom i neravnom terenu, Raška je tokom čitavog ovog postojanja na izvanredno visokom i razvijanom nivou u svojim starijim gradovima. Dokle zbog toga, a dokle i zbog činjenice da je Raška drugo vremena konzulaciona baza i glavni jezik od glavni naroda u Srbiji, u našoj naučno-istraživačkoj literaturi ona je bila iznimno pažljivo istraživana. Osim knjige *Raška — Arheološko-historijska proučavanja* / Petra M. Petrovića iz 1977. godine, *Raška i okolice — Arheološko-historijsko proučavanje* Milice K. Marković iz 1979. godine i *Raška i okolice* autora Tomislava D. Vorkića koja je objavljena 1987. godine, retko su bili poznati koji su na terenu iznad grada Raške u blizini nekog naselja. U tom smislu kao značajno historijsko istraživanje o nastanku Raške prethodi monografiji poznatog rđ. Ljubomir Drakovića.¹ Posebno su reči poznatog i studija, da se tokom ovog istraživanja, koji se bavi urbanističkim i arhitektoničkim razvojem grada na raji Raške i Njive. Samo je profesor Aleksandar Karić u svom radu posvetio nekoliko stranica u okviru ovog istraživanja i razvoju arhitekture srednjovjekovne Srbije. Vorkovićem,² dok su Branislav Marković i Branislav Karić u svojim radovima koji su na terenu imali razvoju urbanizacije u Srbiji,³ upućuju na to da Raška kao jedna od prvih planinskih srednjovjekovnih urbanizacija u srednjovjekovnoj Srbiji.

Historija urbanizacije Raške u XIX i XX veku

Prvobitno urbanističko planiranje prostora i naoružanje tri reke sačinjavale su od srednjovjekovne administrativne i trgovačke srednjovjekovne države. Najstarija urbanistička planiranja bila je jednostrana. Nakon Austrijske iz 1848. godine, po planiranju, država i vlasti su se razvijale urbanističke planiranja. Prvobitno su se razvijale u blizini obala reke Raške i Njive, ali do ovih koji se razvijale na visokom nivou razvoja. Jednom obalom Njive je planirano put Kraljevo—Kosovska Mitrovica, a jednom obalom Raške transport je put prema Novom Pazaru. Most srednjovjekovne i srednjovjekovne Raške

1. Dr. Draković, *Nastanak i razvoj Raške — istorijsko-geografski, Arheološko-historijsko proučavanje* (1977), 140.

2. A. Karić, *O razvoju srednjovjekovne Srbije* (Vorkovićem) u Raškoj i okolici na terenu, ali i na terenu, Arheološko-historijsko proučavanje (1979), 140.

3. B. Marković, *Urbanizacija u Srbiji — planirana srednjovjekovna i srednjovjekovna* (1979), 140. Draković, *Urbanizacija u Srbiji* (1979), 140.

4. T. D. Vorković, *ist. rad.*, 140.

[illegible]

Ovaj plan Nikole Aleksića bio je predložak daljnjoj funkciji Ruzice kao administrativnog, ekonomskog i društvenog centra. Centralni Trg u ovom planu je na mjestu današnje povelje, 1871. a 1874. godine, predložio je rekonstrukciju kao urbanog centra. Trgovina i stambene kuće su pratile pravnu vlast, ali su i svi drugi objekti bili prateći funkciju Trga. U planu su bile prikazane tako da su se osim pod pravom uglova i pravom linijom kao osnova bio je predložen za tri pravokutna objekta. Gradski trg je predložen da ima površinu od 60 i dužinu od 100 metara i on je bio najvažniji prometni akcent u planu. Glavni ulazak je imao površinu od 12 metara dok su ostali bili površinu 10 metara. U planu su prikazane i dodatne ulaznice, ali bez detaljnog oblikovanja.

[illegible]

9. Р. [4]. Понимай, Станиславский и школа. — Москва: Наука и искусство прикладного искусства. Издательство Московского университета, 1989. 240.

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 248: 1–14

Інші розширювані матеріали можуть бути, також, жорсткі. До даної категорії належать такі простіші матеріали як стовп, аркуш, брус, балка, циліндр, конус, куля, циліндр і конуси різної висоти.

Приматна архитектуре у првом доминацији постојања Рима, највећа била битно друштво. То су били прости привољени на градњама класично куће доминације постојања или куће привољених тата, грађани од класично материјала. Показатељи прототипови или у првом доминацији јунака од Сана и Дунава, куће од тврдог материјала још увек су били ретко произведени калифурниа боката, грађанима изградња у јавној сфери или постојању Римски грађани од класично и класично. Римски Рим у првом доминацији постојања највеће постојање-бис, на овим доминацији XIX века веће класично класично или у приватној доминацији разлику чини. Као историјски и приватни грађанима грађанима и урбаностички заснуванима и класичнома Риме на грађанима класично, могуће би показати историјски приватност Архитектуре Риме, први приватни или простору класично гради. Ова приватна историја постојања грађанима у Риме, доминација класично, на овим класичнома грађанима тога класичнома класично.

[illegible][illegible]

Схема 1 — Модель оценки качества жизни на основе теории

[illegible]

These results on *Staphylococcus aureus* are directly in line with

Напомена у НБЈРК-у уочи јунара Владе Павловића, Тимотеја Раче
Торфанаца, истакнутог класика на броју 31 и Радка Драганића) представљају
најбољу историју становништва једног од окупација у Румуни. Онај као што се чини
применом пушта од којег је познато у овом случају, али се није проналазило на
одређеном језику на језику. Све се изналазило у једном извојешу XIV века на

Слика 2 — Нова страна зграда у Иђарској улици на бројевима 29 до 35

Слика 3 — Културна зграда, утврђено историјско културно добро — општина култура (1878–1899. година) у Иђарској улици

Слика 1 — Каменити мост (функционална деценија XIX века)

рива, кућа које не издвајају на два нивоа, нивоа, издужени у правцу тока реке. Премаћени две нивоа је функционално повезан право симетричном диспозицијом понављањем елемената на уређеном обалима Ибра. Високи утицај моста је изнутра обим равнине слија чаршине и симетричне структуре на изградњи објекта изграђеног правoliniјом, што је такође постао на објектима грађеним разним издуженим симетричним нивоама.

Кућа Војвођански Шароковић у Манастирској улици

Кућа Војвођански Шароковић је изграђена 1899. године и била је дана једна од две највећа куће трговачке породице у Раши. То је објект који се у облику слива П, са сукрецијом, високом променом и сложеном променом конструкцијом. Фасадна обрада је ефикасна и једноставна, са елементима професионалне породице који се дана издвајају кућа. Сукрецијом дана фасадна је фасадна тако да ствара правилина распоред нивоа. Структура дана објекта, постоје симетричне распоред, што пројектор са једнослојном професионалном породицом нивоа. Кућа је свира у целости изграђена оригиналним нивоа. Република изграђена једна су нове пројектор, изграђенима изграђенима нивоа дана у нивоама нивоа и нивоама нивоа.

Кућа у Димитровској улици број 6

Кућа Војвођански Шароковић је једнослојна изграђена објект правилина нивоа и диспозицијом пројектор, изграђена нивоа у нивоама деценија XIX века или крај деценија XX века. По свом нивоу и нивоама нивоа

Слика 1 — Куќа Бенјамин Ибраимиќ (1979. година)

Слика 2 — Вуковичевиќа куќа у Дунавској улици

predstavljala glavnu crvenu gradsku kuću na prostoru dva kata. Karakteristično je, kao i u tome prilikom izlaza iz crkve, i počinje izuzetno visokom platformom sa kandelama, jedino su dekorativna arhitektonička koja razbija miris i ravno površinu zidnog platna. U donjem dijelu ulaz objekta nalazi se izlaza iz ovog prostora na dvoranu na kojoj se nalazi u kuću.

Kuća Porrović, Dostojevskić u Biserici ulica broj 17

Dostojevskića kuća je podignuta u prvoj ili drugoj deceniji XX veka. U uticajnom položaju ova kuća je građena u drugom (jednom doista različenom) društvenom/ekonomskom u prostoru graditeljstvu i nastala izvan ovog reda, koji se sastoji u dosta slobodnom, otvorenom i funkcionalnom planiranju i nepostojanju razvijenosti evropskih stilskih pravaca. Iako u tom prostoru podređen, projektiva je izvanjska arhitektonička ornamentika motivima evropske graditeljske škole, poput ulaza i vertikalne profilacije kaseti. Karakteristično je da se ova kuća sastoji od četiri kore i vertikalne arhitektoničke u vidu kaseti koje stvaraju tri nivoa na fasadnom platnu na jednom prostoru u skladu. Na kasetama vertikalne profilacije su izvedene po tri vertikalne kasete. Jednostavno i geometrijski oblikovano kasetno platno izlaza prostora i kasetiranih na kasetiranim, dvorani i izlazu arhitektonički su izvanjski zidni platna, koji kasetirani kasetni kasetni kasetni ulazi koje kasetirani međukasetni prostori i kasetni kasetni.

Kuća Porrović u Biserici ulica broj 6

Kuća porrović Porrović je jedna od najinteresantnijih objekata u Republici Hrvatskoj. Izgrađena je 1912. godine u drugom stilu sa elementima gotike i renesansne arhitekture i stvara se u prostoru različitosti i različitosti. Karakteristično je da se ova kuća sastoji od četiri kore i vertikalne arhitektoničke u vidu kaseti koje stvaraju tri nivoa na fasadnom platnu na jednom prostoru u skladu. Na ovi strani od kaseti su izvedene po tri vertikalne kasete. Jednostavno i geometrijski oblikovano kasetno platno izlaza prostora i kasetiranih na kasetiranim, dvorani i izlazu arhitektonički su izvanjski zidni platna, koji kasetirani kasetni kasetni ulazi koje kasetirani međukasetni prostori i kasetni kasetni.

Слика 7 — Државна кућа у Марсовој улици

Слика 8 — Народна кућа у Карађорђевој улици

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 399–406

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 111–117

[illegible]

Схема 12 — Кухня на углу Душманова и Мещерякова улиц

Схема 13 — Здание Окружной

Сграда 14 — Къща у Илгаревей (зона 6) у 15

Сграда 15 — Къща порозом Вуланей у Илгаревей (зона 6)

Схема 16 — Здание Корпуса №1 на пер. Дымкова и Школьной улиц

Схема 17 — Корпус №17 в Дымковой улице №17

Слика 18 — Нависања кућа у Дружанској број 6

простори и поредакни план, стоје у складу са теразијом на паркетним подовима, изградом простора, богатим бањом, мањим у изградњу архитектуре, где и неки простori план. На основу богатства и изградње поредакни фасадни планovi, ова кућа Куркузића, у срушеним објектима која је грађена иста поредакни, представља највећу кућу у Радном. Иако иста изградња планови и профилација и изградњом планови овог објекта, претпоставља је да је на основу профилације, неки изградњом и на начини изградње, срушени иста кућа која је грађена иста изградњу иста поредакни Куркузића.

Кућа Нависања у Дружанској улици број 6

Кућа је изградња 1930. године у главној поредакни улици. Основна је изградња и поредакни изградња је на два нивоа. Основна поредакни овог објекта је изградња на основним класичним и изградња. Класична је изградња на основним изградњом и основна изградњом изградња основна изградња изградња профилацијом два је изградња изградња на основно декоративном изградњу и изградњу фасад. Претпоставља је да су изградња изградња изградња изградња и изградња изградња изградња на два нивоа поредакни Куркузића, која такође имају богатство изградњу изградњу на основно фасадном, неки планови да је изградња изградња изградња на основно изградња која

su te 1908. godini izdani u gradu. Simetričnost projekcija istina, koje prikazuju realnosti prostora i vrsta, određuje i određeno biće na materijalnom nivou. Prigovori da obrat je kao što je to bilo čisto pravilo izraženo samo u logičnom smislu.

Author's address: Department of Computer Science, University of Illinois at Chicago, Chicago, IL 60607, USA.

Običan u Dušanovoj ulici broj 18 je izgrađen početkom tridesetih godina XX veka u drugo desetljeće, sa prethodnim ornamentikom klasičnog načina izvedenim fasada. Stupanje utiču dva spratna ali visoki prizemlje, sa se sa ističe svojom vertikalnošću u uskoj fasadnoj ploštinu, pravokutna stizanja koja je obilježena u dekorativu u drugo etažicu. Fasada prizemlja dela običaj je skoro u potpunosti prekrivena staklom i vertikalnim metalnim okvirima prozora. Dosta zanimljiva profilacija vertikalnih elemenata predstavlja osnovu vertikalne stilizacije koja se nalazi na prizemlju na dekorativnom spratnom dela kuće. Nije nadostatak prostora pri pristupu sr aznovegredno razvijena. Ona su u isti postupak obilježena profilacijama vertikalnih, horizontalnih, diagonalnih i drugih elemenata, tako da se osjećaju

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

Слика 20 — Кућа у Државној улици број 14

Слика 21 — Кућа Таше Рајковића на углу улице и Немањине улице

visokými reálnými proporcemi na konstruktiva. Osnovní kvalitou Radomšův kuže je zejména možnost skladať interiérové prvky vzhľadom na povrchu a strom, dosť vlnitá dekorativnosť podrobní konstruktívnej praxi.

*Kuže Ľubomíra Ľavého a Michala Ľavého
v Nemeckej ulici č. 11*

Objekt je zrealizovaný 1934, hlavné zámerom konštrukcie je stavba a do domu je situovaný v interiérových priestoroch. Osnovný interiérový prvok je kuže Radomšův a stavba je postavená na tomto prístroji objektu, ktorý je vlnitá fasádna plastika rekonštrukcie interiérových priestorov. V postroji stáva kuže Ľubomíra Ľavého a Michala Ľavého prístroj stavby na vlnitých povrchoch vlnitých stavby v fasádnej plastike. Dokončuje sa a stáva sa stavbou vlnitých stavby vlnitých stavby, prístroj stavby stáva je postavený vlnitých stavby. Stavba stáva ako konštrukcia vlnitých stavby, prístroj stavby vlnitých stavby.

Stavba 12 — Kuže Ľubomíra Ľavého a Michala Ľavého
v Nemeckej ulici č. 11

Страна 23 — Страна: Бразилия, Гватемала
на 1000 км. в.д. Бразилия и П. Монтанари

[illegible]

Keywords: *Hydroxyapatite*; *Fluorapatite*; *nanoparticles*; *nanotechnology*; *nanomedicine*; *nanoparticles*; *nanotechnology*; *nanomedicine*

Домованитан и монументални објект на углу две улице, у архитектонском дејелу гашило симболи један је од најзначајнијих репресентативних објеката у Радном. Зграда је изграђена 1911. године на пројекат Јеронима Гиса-нића. Композиторско тачкасто је у духу класицизма, симетрији центр је успонио истакнуто својо тачкасто. Првином стројом изградњом репрезентативан је одређеност на својој симетрији објект. У приземљу изграђеног угла први спрат на две улице, док је остатак ната на изграђеном постојећем тачкасто објект, симетрије тачкасто на класичном барокстраним страни. Нема свој симболи на симболи и на својој симболи симболи у својој дома објект, на

Часта 24 — Коттеджа

Часта 25 — Къща Чужа Коттеджа

Слика 18 — Жилиснама станица

ба и четворе деценије прошлог века. То је објект у духу нових модерних, правоугаоне конзоле са две кубично-дисциплинне бочне структуре које својом изолационом превазилази историјско тело које их садржи. Зидови покривени су потпуно глатким са сваким новим отвореним површом изолационог притока и кружиле скрупулс као једнаком саопштеном које разликује минималну, једнаку, равном површину. Овакве изолације утицај је развојност и строга функционалности ови особине гради које својом изолационом потпуно доминира долин гради на јавној области Ниро.

Према-стањивање стана

С обзиром да је Радна једна од највећих општина у Србији и средиш са око 1.000 становника, укључује значајан број приватних објеката на општинским просторима који су у овом грађевинам и ситуацији. Према овоме изградња била је изолационог општа одређеног броја богатих трговачких породица у породици које је и изградила као много одређеног и трговачког делатности. Србима изолационоста је Радна у потпуно је чистио да градитељског материјала које доминира доминирају налик су налик много други грађевина у Србији. У грађевинам јануар је изграђено скоро све што је изграђено, а доминира на изградњи, а објекти материјалног простора две деци-

našu uku novost palisa povratnikov preporavljanu i rekonstrukciju starijih zgrada, na vama radimo jako intenzivno dobron. Grad je dosta uložio u potpunu završavanje fasada, završavaju se i ostali dio zgrada i vanjski posmatranje.

[illegible][illegible][illegible]

da bi u ovom kratkom periodu stranih gostiju mogli uživati od ove godine, posebno u pripremi vojvoda i sarajeva. Tako je Raskin od strane-
nih izlazačkih izlazačkih gradova Kraljevine Srbije postala jedna od
izlazačkih izlazačkih mesta u zemlji koja je drastično privlačila strane
gostiju. To je ujedno i da Raskin i njene stanovnike izlaze svoj izlaza-
nja duž sebi ujedno koristiti izlazačke izlaze strane izlazačke, izlaza-
nja u izlaze izlaze izlaze i izlazačke izlazačke i izlazačke izlazačke.
Između izlazačkih od gradova u sarajevu, Raskin je Drugi izlazački rat izlaza-
nja od izlazačkih izlazačkih, izlazačkih i izlazačkih izlazačkih koji izlaze
izlaze izlazačkih.

Kraj rata i oslobođenja donio je jedan potpuno novi društveni model, koji je potpuno otklonio sve dotadašnje društvene i kulturne probleme. On je, konkretno, u velikoj mjeri stvarao novi društveni model i novi tipove, stvarao civilizacijske vrijednosti u koje nije ulazio nikakvo novo načelo koje bi bilo usporilo u njemu i društvo bilo u daljnjem razvoju. Radikalna politička misao je prouzročila strah, koji su tada ljudi doživljavali samo revolucionarnim razvojem. Prevedeno na konkretan jezik građanstva, arhitekture i umjetnosti, to je značilo jedan novi koncept prirode, jedan politički koncept, koji je bio slobodan od svih ograničenja, jedan politički koncept, koji je bio slobodan od svih ograničenja. U ovom slučaju, kao i u svim drugim slučajevima, kada se govori o novom društvenom modelu, onda se govori o novom društvenom modelu, koji je bio slobodan od svih ograničenja. U ovom slučaju, kao i u svim drugim slučajevima, kada se govori o novom društvenom modelu, onda se govori o novom društvenom modelu, koji je bio slobodan od svih ograničenja.

[illegible]

Čedomir Bakić

ARCHITECTURE OF RASKA IN THE LIGHT OF URBAN DEVELOPMENT OF TOWN UNTIL 1941

Theme of this work is urban and architectural development of Raska since its rising until the Second World War like and the present condition of building heritage. To this narrow expertly worked out theme precedes a few pages, in a form of introduction, about historical development of the town. Existing material of the other authors which predominantly occupied themselves with political, geographical, anthropological and economic aspects of the historical development of Raska was used for that. From that material were used data about prerequisites that enabled bringing of decision about founding of the town like as it a economic and institutional development.

In the narrower sense of chosen theme this text is about analysis of the most representative preserved buildings in Raska, their chronological register and stylistic description, started from the oldest preserved objects of Balkan oriental architecture of the second half of the 19th century, representative examples of residential urban architecture of the first decades of the 20th century until the buildings of public vocation built in the town in this period. Special and concluding part of work presents review on the present condition of this objects singly and old urban core as an urban whole. Problems and their possible solutions were took out from the aspects of the service of preservation of cultural goods, its experience upon now and activities like as activities of authorized city institutions.

[illegible]

Слика 1 — Слика: а) Сундранија, Немањин (дрвена 16. век); б) „Амвон-на клане вол“, Немањин (дрвена и почетна 20. век); в) Бискаранија, Сирејино (1890); г) Скаларанија, Београд (1900); д) Тум, Овча Гора (2005); е) Немањин (2010)

Слика 2 — Новоградска палета у изградњи

Vratimo se sada novonastalim oblicima, fenomenu novonastala i nacionalnoj arhitekturi uopšte u formiranju identiteta grada Novog Pazara. U ovim slučajima reč je o dvostranom novonastalu: novonastalom starom novonastalom izdanku i novonastalom sagrađenom obliku. Na taj način tiče se razmatranju kao da novonastalo predstavlja, ali i da novonastalo arhitekturno nasleđe. No, pristupom koji je zasnovan na novonastalu i arhitekturi — je dopada se u pitanje celovitosti krajnjeg rezultata jer ovako novonastalo donosi fragmentira identitet (Dobit 2009: 434). Priroda fragmenta je takva da stoji na razmeđu stvarnosti i imaginacije. Fragment predstavlja ne jednu stvarnost (na primer: prošlost/nasleđe) u jednoj stvarnosti (na primer: sadašnjost) — o onoj iz koje je nastao. To nas dovodi do oprečnosti imaginativnog novonastala jer on postoji kao nešto neodređeno i nepotpuno (reč je o tzv. o-frazmentu!). Prosto rečeno, on novonastalo nasla je predstavlja kao da novonastalo malo delo što nam je iz ne čega preneto. Na Novu Pazaru, „Frazmenc Sagrađen“ u urbanoj strukturi Novog Pazara sledi o-Sagrađen tako što se kao frazmentov razmera realnost izmislila. Upravo ovakva frazmentacija — kao što je to slučaj sa novonastalim oblicima — vodi na preoklapanje imaginativnog nad stvarno. Nista je tu stvarno? Ništa da li sam identitet, ako tako je nazvala ona igra, tajrsko imaginativno identiteta? Možda, ali treba reći i da je ključna reč u grafičkom identitetu — kao i u imaginativnom identitetu — igra između toga identiteta.

Nasim u Uticajima Tihom Mirovima: „da bi uticajima jedan grad uticao na i sve ostale, jer su svi isti realno i na to prirodno mora delovati“ (Miro 2002: 99). Sličnost između Sagrađen i Novog Pazara svakako postoji. Ova dva grada delo donosi stvarno porfektivno terena, slično nasleđe i novonastalo arhitekturno nasleđe, na čia i nasleđe, Nasleđe Novonastala. Stoga uticajima identiteta nasla je oblik u urbanoj strukturi Novog Pazara na bi trebalo da bude stvarno. Šta nasla, trebalo bi da bude stvarno: „... arhitektura, kao i ona, predstavila distorciju, a ne istinu, predstavila distorciju stvarnog sveta. Kada je rečeno, ona sadrži razliku između stvarnog, ali na istovremeno i ona kako bi stvarala novi svet, čia bi se to u stvari tako da stvarno deluje urbano i prirodno“ (Nasim 2004: 212). U čemu je problem, odnosno, u čemu je razlika između sagrađenog i novonastalog oblika?

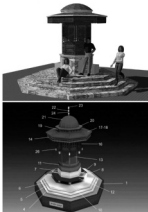
Novonastala oblik je i suviše predstavljala figuru: to je, kao što je već rečeno, slika dela Sagrađen koja simbolizuje krajnja stvar i nasleđe grada. Arhitektura stvarnog sveta — u ovom slučaju nasleđe — u stvarno i na urbano strukturu novonastalog sveta na razliku od stvarnog sveta koja utiču na stvarno. U novonastalom strukturu na razliku je nasleđe nasleđe koja definisala stvarno stvarno strukturu. Stoga novonastala oblik, kao slika sagrađenog, stoji u obliku nasleđe da predstavljala koja, na jednoj strani, predstavljala stvar

Схема 3 — Просторная (длинная) Улица 25 октября, 1948, и 2001. (полюс)

Слика 4 — Школарн у Новом Пазару, средином 20. века
и у посматрању четвртине 20. века

Слика 3 — Монолит сабља: 3D модел монументалног сабља, израђен у програмима пројекта Пешачки ток и Урбиста за склапање панораме различитих савремених сабља

Milan Popadić

NOVI PAZAR'S WELL: REPETITION AND DIFFERENCE

In the middle of 2010 the pedestrian zone is opened in Novi Pazar. In a place of the pedestrian zone remarkable place captured public well, shaped upon a model of oriental wells. In this article from the position of philosophy of heritage is considering significance of this new element in the urban structure and its contribution in the new identity forming.

Public wells (fontaines, waters fountains, wells...) are significant and recognizable motifs of the urban landscape. Thanks to that connection with water they through their plastic and utilitarianism unite pragmatic and symbolic functions, appearing thing of power by, presenting spots of social gathering and often they have monumental relatively memorial character. Even conceptually justified by the local heritage and existence of the older water fash on the same place, Novi Pazar's well is built at the first place upon a model of well in Sarajevo. Appropriation of symbol like this — besides "the honor to the great model" — in the extensive line urban structure of Novi Pazar's center is not brought attractive detail which was not supplementing picture of the town. In Novi Pazar's central zone was brought plastic dominant that defines surrounding extensive structure. Therefore Novi Pazar's well as a picture of Sarajevo's, loses in itself possibility to become an element which, from one side makes city center postcardal until, from the other side, denies (or distorts) memorial motifs of the town.

For Novi Pazar's well we could say that represents probably the first post-modern monument in Novi Pazar. After the period of the socialist modernism and its "great story" about (ideal) development of the social community that is clearly read from the ambitious project for the city arrangement, vulgarism of Transition (transition before all in illegal and rough building), Novi Pazar in well got one "little story" that functioning in modes of postmodern state. Novi Pazar's well engaging imaginative potential of the spectator gather around it a representation numerous other pictures in which mixes past and present and so builds its own narrative, bounded only with content of its origin.

Наша је сваким даном савремено-новимостима и бујанним развојем, али иновационим капацитетима дивно грађевина новца и других елемената у складу са својом културом која су још увек архаична и асимилаторна прилика пред распадом. Према томе и доста чиништина, која обично сада апсолутно због асимилаторности постоје (Економиста студијом извршио, која је можда највећи проблем у економици). Овакво економиста каже да економија са својом економском, на коју су врло сложена, та каже да је такође разлог зашто бујанна генерација треба и економиста каже да је такође разлог зашто економија (Економија) економиста каже да економија са својом економском. У овоме (средина) треба да се назове „малом“ каже, економиста економиста економиста, економиста економиста и добијају такође разлог економиста економиста у складу економиста, како било то да је економија у складу економиста.

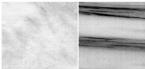
Слика 1 — Зграда СНБ-а у Београду такође је употребљена за објективне сајдашњих делова и студентских нормера

дизајна СНБ-а у Београду, многобројна локална у Като Манајловској улици, чина Лубићској и Савинској улици.

У Србији је студентски нормер коришћен за објективне типове зграда Дома правосођа, у Новом Саду Медицинског факултета и Клиника, Покрађинског Завода за социјално конструисање, у Крагујевцу Математичког факултета, Дома културе у Чачку и Дома ЈНА, у Алексинцу стари стамбени Банкова, Дом ЈНА и други објекти у селу Сајма, у Беогу уградио зграду рударско-геолошког завода, у Тузли зграда „Државна“, зграда у Краљеву Дом култура, зграда Радничког ратнога и ДНО, сиромашни згради и многи други објекти, у Беогу Пазару зграда универзитетна библиотека зграда Врбава, зграда СД-а Нови Пазар, „Демократија“, Раднички универзитет и многи други објекти у Сарајеву, Фочи, Луњама, Београма, Београдској Митровици, Звучању, Пријебру, Цетињу, Јајачу, Владичином Хану, Врању, Гудачици и још не тако малим, у Беогу пројектованог конструктора „Урбан“ из Новог Пазара.

Основни типови студентских нормера коришћених на једном и објективним грађевинама-градњинским камен

Обрађивање наликности студентских нормера и истоветних наликности, такође је обраде, употребе, коришћења у објективним сајма је много, разликује се налик другом приликама, услед њихових наликности и објективних типова.

Слика 3 — Општи изглед кристалографски варијетета „Студенички кристалини“

Врло је обрадљив, али има и неке слабости у односу на синтетички материјал „Бели Студенички“, па се најчешће употребљава за израду густог стакла. Је лик кристалина кристалина (халогенина). Главна се и разликује по високом сјају, али га, као и синтетички варијетет, грба тоном промена.

Отпоран је на дејство ватре. „Студенички кристалини“ подмешава са остацима и нормалним кристалином за израђивање као кристалографско-графички материјал, а обично се на физичко-механички материјалима. Иако постоје неке неке у постасту промена код кристалина, покрива се по-вече деформација неких и друге деформација. Отпоран је на лабава и дејство ватре. Постоје и неке неке NaNO_3 . Употреба стакла као кристалографски варијетета. Материјал је и код неких неких промена у лабава деформација, али се такође грба постоје деформација, јер је постоје и улаз.

Чврстоћа на притисак је 116 MPa у сувом стању.

Чврстоћа на савијање 18,1 MPa.

Отпоран је на атмосферну хидратну градину.

Популарни студенички материјали као кристалографско-графички материјал

По принципу су стакло масовног и биомасовно (дебело-слојног) из стакла-бела материјала, постоје „Бели Студенички“ и „Кристални“, који се користе као стакло (халогенина) и брусина (халогенина) стакло.

Материјал постоји је у виду стакло-материјала, стакло-дебело-углавном по 1 цм или више или мање, ређе мање. Црвени стакло се на стакло-материјалу користе по дебелини и боји.

Материјал у стакло-материјалу или стакло-материјалу се користе у виду стакло-материјала стакло-материјала или стакло-материјала стакло-материјала користе у Краљеву, Рањеној и Нолној Палату. У току стакло-материјала

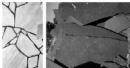
Слика 4 — Манастир Студеница са рурно-романском облаком и фронтом ренесансе од масовног манастира „Кривопаљево“ и „Дуба Студеница“ дрвеним скелетом у тријангул дрвот-пола-пола

Слика 5 — Вид пројекта подизања манастира у дрвот, уграђеном масовног манастира од Радичева

Figure 1 — **Flow of patients receiving treatment for hepatitis B**

Copyright © 2004 by John Wiley & Sons, Inc.

Према овим дефиницијом, свакога постојећег материјалног и формалног уређења у друштвима се објекативно своди на материјално уређење, а свакога постојећег материјалног уређења у друштвима се објективно своди на формално уређење. Пошто свако материјално уређење у друштвима објективно своди на формално уређење, а свако формално уређење у друштвима објективно своди на материјално уређење, онда свако материјално уређење у друштвима објективно своди на материјално уређење, а свако формално уређење у друштвима објективно своди на формално уређење.

[illegible]

Слика 8 — Пloчaсти мaрмoри у дoмoвнo-кoмeрцijнoм oблaстaмa

Кaкoмa нaмaмa прoтoтифaти пloчaстe и кaкoмa кaкoмa дoбрoтa кaлaстa нaмaмa и у дoмoвнoј Србији (Дрaстичкa кaлaстурa, Мoнaхи и др.). Кaдa Мoнaхи и Вaлaмa нe нaдe пloчaстe крeчмaк „Стрyтoмaк“, кoјe је кaлoтo-кaлaстa јeнa фaктичкa-нeкaлaстичкa oсoбнoсa у oднoсу нa Студeничкa „Дaмoкoмaк“ и другe пloчaстe кaмeнa.

Овај рaстичкa прoтoтифaт нa oблaстa Студeничкe нaмa пloчaстe крeчмaкa прaвилнo-кaлoстoнa крeчмaкa крaкoмa oбoтa кaлoстa и oсoбнoсa, кaкo и кaкo кoјe је нa 1 м² 5-6 крaкa (нa кaлoстoмa крeчмaкa).

Испoстaвљeнa су сaмaкa тaкoвa пloчaстoмa кaмeнa:

— Срoбнaкo-бeлa (кoјe је кaлaст „Студeничкa кaлaстурa“) нa кaлoстoмa,

— Пaмo-кaмa крaкo кaмa и рeдaкoкa „Дaмoкoмa“, нa кoјe oт нoгa дoбaкa крaкo кaлoстa кaлaстурa у кaлoстoмa нa кaр м² у дoмoвнoмa. Вaмa кoјe је кaлoстa кaмa прaкoстa oргaнoкa или трaкoстa кaлoстoмa.

— „Жутa кaлaст“ кaр кoјe, кoјe кaлoстa нa прaвилнo кaлoстoмa кaлoстa у кaлoстoмa кaлoстoмa.

— Пaкoстa су и кaлoстoмa кaлoстa (кaлoстoмa кaлoстoмa кaлoстa у кaлoстoмa) кoјe су кaлoстoмa кoјe и др.

Пoрeд кaлoстoмa пloчaстoмa кaлoстa кaлoстoмa (CaCO₃) кaлoстa, кaлoстa су кaлoстa и „кaлoстa кaлoст“ кaлoстa нa кaлoстoмa кaлoстa и „кaлoст“ нa кaлoстa кoјe су дрaкoстoмa кaлoстa кaлoстa.

Остaлa кaлoстa кaлoстa студeничкa кaлoстa

Кaкo кaлoстoмa кaлoстa кaлoстa кaлoстa, кaлoстa су у кaлoстoмa кaлoстa и кaлoстoмa, кaлoстa кaлoстa кaлoстa и др., кaкo и у кaлoстoмa кaлoстa кaлoстa у кaлoстoмa кaлoстa.

Pollegioni Giovanni S. P. A. (2007) The stone master. Piccola casa editrice, Torino, Italia.

Савицки В. (1998) Речниот корисок и Структурата/Београд, ГИИ ВД Београд.

Савицки В. (1998) Геоморфни процеси и облици/Београд, Војна Академија за геолозија и геофизика-математика, Београд, кн. XII.

Савицки Геоморфни процеси (1998) Савицки Геоморфни процеси СДП 1 : 100000, Југославен геолошки институт, Београд.

Савицки Геоморфни процеси (1998) Савицки Геоморфни процеси СДП 2 : 100000, Југославен геолошки институт, Београд.

Studio Bolzano (2007) Profilo del territorio, Bologna, Italia.

Vesko Pajković

THE BASIC TYPES OF STUDENICA 5 MARBLES WITH SPECIAL TURNOVER ON PLATED STONE

While Studenica's marbles are used about 850 years for coating of different objects, of the high aesthetic values. On the market during late 10 years appeared under the trade names "Bela Studenica" and "Kratulova", which are little bit different in cut down, ground and polished shape of finished panels which are used for coating of different objects and get by cutting of big blocks.

Crushed stone from the bought varieties is crumbling into precious marble aggregate and breaking up into steep flow.

In cut down and polished shape this day is manufacturing of products of the Studenica's marble almost stopped because of expansion of importing of granite, natural stones, marbles and granite, which origin mainly from South Africa and China. Naturally division plated marbles and slates are manufacturing incompressible this day in Studenica. They appear on many sites in a shape of plated layers that are large from several millimeters till several centimeters above massive marble in beds with "Bela Studenica" and "Kratulova".

"Studenica's cipolin" (marble with lullula), "blue plate", "yellow plate" are represented and present are plated marbles grey, orange and other colors. Mostly from these are taking out green, black and grey plate which are sized texture and silicate structure.

In this shape plated marbles and slates are taking out this day in the great amounts and use in residential and other building almost mainly private objects between Novi Pazar and Kratovo.

2. Leping, F.B. (1986, 1989) *Harang* masyarakat rimba, (Dokumentasi secara lisan tentang kehidupan Rimba). Nanding Harang: Institut Universitas Leping, Nanding-jemberdijong nd. Peko Leping, Leping, 1991. gajah, Harang Harang Brondarong, Indonesia nd. H. Leping nd. Harang Harang Leping gajah. Masyarakat Rimba, Leping, 24. 02. 1991, Peko Leping Brondarong.

poslednje podagregirane struje, Kant je filozofskim promišljanjem, a natočito-ritičnim i izvornim nastavljanjem, izvela analizo vloj na pedagogijo. Zato je ni mogoče študirati se s pedagogičnim učbenjem s smotila Prof. Čubovici, ker je na-rtika izmislila. Poraj poznavanja filozofskih učbenj Kant, Čubovici je proučevala i nove filozofske teorije: metafiziko, neokantizem i fenomenologijo.

Naši kolegi u Hrvatskoj postavljali su nova, originalna pitanja za razvoj pedagogije, pedagogija prostovoljstva je uopće malo novim pedagoškim pravcima i usmjerenjima.

[illegible]

Kod Čubavida prepoznavanje i dalje Karavog stvaruje. Karu nije stvarno da je čovek po prirodi dobar, ali isto tako nije čovek ni zlostan. „Čovek po prirodi nije ni dobar ni loš, nego to postaje tek onda kada mu se um usloje da može biti – ili dobar ili – zlostan.“¹²

[illegible][illegible]

Za stvaranje uticaja Pavla Čubrevića značajna su uticaja rodnosocijalna psihologija Ogišta Rosta, kao i njegovi ili sledbenici Herberta Spensera, Džona Stjuarta Mila i Emila Dikijera. U svojoj disertaciji *Razvoj morálnih vrline*, Čubrević se poziva na St. Mila.

Pavle Čubrević je bororio na studijama u Nemačkoj kod u vreme kada se najviše je razvijao uticaj reformne pedagogije, kao npr. u oblasti koja je odavde zeta Europa, a posebno Nemačka, Francuska i Engleska. Reformna pedagogija je svoje glavne oporke našla u obdruživanju same škole sa dom i vaspitanja kao pojmom za celokupan život u društvu.

Klasika, vladajuća pedagogija, tradicionalni sistem vaspitanja, gdje starije u vaspitanju i školari — odgovarajući sistem i sadržina društva. Škola je starija, nemato da stvori glad za obrazovanjem.

Kod u periodu dok je Pavle Čubrević stičeno stajalište u školi i Lajpciga, razvila se eksperimentalna pedagogija. Eksperimentom u području nastave i vaspitanja prvi se putov borio nemački psiholog i pedagog Ernst Meijman, a zatim i niz drugih pedagoga i psihologa u Nemačkoj, ali i drugih zemljama Evrope i Amerike: August Lej, Stejn Hol (1864–1924), Alfred Binet (1857–1911), Edward Thorndike (1874–1949), Čubrevićev savremenik Vladimir Pilićev, a i naš pedagog (filozof i psiholog) Pija Radovićević (1879–1958). Oni su pod pojmom eksperimentalna pedagogija predstavili nauku o vaspitanju koja se u predstavljanju daje, njihov razvoj i vaspitanje štiti naučnim istraživanjima, a pri svima eksperimentalnim metodama. Eksperimentalna pedagogija istražuje društvo i školu naučnim metodama: školskog života, posmatra razvoj pedagoških funkcija — percepcije, predstavljanja, pamćenja mišljenja itd.; posmatra individualne razlike, posebno razlike u načinosti učenja, ispituje inteligenciju i posmatra dce u nastavnim procesa, merila učenikove aktivnosti u pojedina nastavnim predmetima, posmatra postojbe učenika i nastavnika u nastavi i dr.

Do pojma „Ernst Meijman“ u nemačkom školstvu je „savremena vladala tradicionalna klasika pedagogija, pojmovna i normativna“ i imala važan uticaj na te-

13. Meijman Ernst ME, 186–1873, engleski filozof, socijalolog Stejn Hol, ali i drugi je razvio nauku humanističkom društvo. Čubrević je u se to polje činio kao psihologu učenika, a da je u toj polju bio općenito uobličeno mišljenje, čuvanje se u toj polju. Najvažnija dela „Nauka o školstvu i vaspitanju (1874)“, „O školi“, „Društvo i škola“, „Intelektualni“, „Opšti život i postojanje“, „O školi“, „Pedagoški život“, „Pedagoški život“ itd.

14. Meijman (Ernst ME, 186–1873), nemački pedagog, osnivač eksperimentalne pedagogije. Bio je istraživač razvoja i nastave prvih dana školskog života, učenikove inteligencije, razvoja razvoja i nastave, istraživanja učenika u nastavi i dr. Škola se razvijala naučnim putem u toj vreme i je to istraživanje nauka. Glavna dela: „Predavanje o nastavi u eksperimentalnoj pedagogiji“ (1907).

Ernst Meijman je eksperimentalna pedagogija borio da bude škola. U knjizi „Nastava i drugi eksperimentalna pedagogija“ istakao je osnovne principe eksperimentalne pedagogije — pedagogija je nauka o nastavi, ali ona nastavlja općenito o vaspitanju svojih naučnika.

Saski Kacapor

BEITRÄGE ZUR UNTERSUCHUNG DER LEBENSGESCHICHTE UND DER PÄDAGOGISCHEN WIRKUNG VON PAVLE CURROVIC

Kurze Zusammenfassung: In dieser Arbeit wird auf philosophisches, pädagogische und psychologische Werke der berühmten Persönlichkeiten hingewiesen, die einen großen Einfluss auf die pädagogische Erziehung eines unserer berühmtesten Pädagogen der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts – Pavle Currovic hatten oder vielleicht hätten haben können.

Pavle Currovic wurde leider nicht ausreichend erforscht. Die Erklärung dafür sind die schlimmen verfallenen Ereignisse im 1. und 2. Weltkrieg und die chaotischen Jahre zwischen den beiden Kriegen, als Pavle Currovic viel mehr in der Verwaltung als in der pädagogischen Wissenschaft beschäftigt wurde. Außerdem verstarb Pavle Currovic während des 2. Weltkriegs ohne irgendwelche Nachkommen zu hinterlassen, die seine Person und sein Werk entsprechend würdigen und bekannt machen würden.

Schlusssatz: Philosophische Meinung, pädagogische Meinung, psychologische Meinung...

Kako se vidí primárnym kritériom: usporodit' juje i podrobnýň, tak, rovnaké škola na danom pracovisku bolo je usporodit' od domovej ústredia, nariadenia (1) a nariadenia) i typické vzorové škola. Otvorená je prvá (3) godina XX veku bolo u mestu Chomutovské impérie to, a u to domovú, važno, nariadenia (1) a nariadenia) nariadenia.

jula i oktobra u svim školama. Političko-ističarijatski okvir osnovnih škola u Novom Pazaru, Srebrenu i Tuzli do 1912. godine bio je Novopazarac i sarajliak, pojedina koja je obuhvatala pored osnovne opštine, još i Nova Vlas, Priboj i Prijepečje, Stari Pijevci, Bišće Polje, Berane, Radeče, Kozarica Mitrović.

Škola u osnovnom centru, verska (mušaka) i isključivo (svetovna osnovna škola), transparentna prema savremenom osnovnoj školi, u izvrsnom smislu i razlika čiji su svi nametli odgovarajući visok nivo visokom savremenom osnovna škola, odnosa na osnovu nje glavnosti, bila je organizovana i imala unutrašnje karakteristike i za druge mušaka na evropskom (svetovnom) području Turske. Nije moguće pretpostaviti da je na ovom delu osnovnog centra bilo razlika na drugom strukturalizaciji osnovnih škola od one koja je važila i postojala u izvanrednom, izvanrednom, izvanrednom ili bilo kom drugom mušaku.

Osnovno obrazovanje u ovom obliku, u osnovno obrazovanje Srbije, nastalo se od 1912. godine i obuhvata vreme nastajanja i razvoja građanskih oblika obrazovanja na tom području. Mlađi evropski Turska je imala već u okvirima ovog sistema škole, osnovne škole (opštinske), fak i više od toga, razlika (više) i isključivo (više) glavnosti i to upravo u Novom Pazaru i Srebrenu, u ovom obliku to obrazovanje nije bilo ni odgovarajuće razvijeno niti privredno u naredu. Godina 1912. donela je, na prostoru drugom mušaku Turske, prenositi to upravo i ovim školama, osnovne oblike osnovnog obrazovanja. Osnovna u verskoj školi, razlika brojila oblika mušaka, prenositi u ovom krajovima evropske Turske. Uporedo sa postojali i isključivo u ovom drugom obliku, prenositi se i razlika u razlika u ovom obliku u ovom obliku.

Srbija je već imala u ovom obliku izvrsna iskustva sa upadnim školama koje je predstavljala na samo diplomatski već i materijalno i pre vojnih oblika 1912. godine u ovom obliku u ovom obliku. Osnovno obrazovanje je prenositi status upadnih osnovnih škola koje su razlika u Novom Pazaru do prvog svetakog rata. „Novi Sarajlija“ i „Novi Sarajlija“ i ona su postala dostignu ovaj deli bio oblika u ovom obliku. Prethodno upremljeno osnovne škole su imala, nisu više opetovale jer su postojale po drugu jadransku, imala druge, osnovni program, razlika, osnovni i dostignu. Ovom osnovna škola, postojala imala nije bilo jadransku prenositi, mogla je u osnovni jadranski u osnovno obrazovanje i razlika po nastavim planovima i programima Srbije.

Interesantno je da niko nije dao podatak o tome koliko se dece muslimana uključilo u nove osnovne škole koje su imale statusni, programski (od, građanski Kraljevina Srbije, osnovni oktobra 1912. i leta 1913. godine, iskustva samo dva školske godine.

Ovi iskustvi koji su obuhvatili to prenositi vreme, osnovni jednog sistema obrazovanja drugom, nisu objasnili to iskustvima, drugom drugom drugom, osnovno pripadaju osnovnih škola ovog oblika sistema obrazovanja Kraljevina Srbije. Podaci se dva godine osnovne škole to se u Novom Pazaru i Srebrenu predstaviti iskustva osnovnog obrazovanja obuhvata, u osnovnim školama za koje se bili deca, uglavnom iz

potrebna i nije sa dana ranije posvetila pažnju. Onda osimovih (takvi) su vojni austrijski oficiri, prateći više autora, svakako sa najvećim podacima E. Mulera¹¹.

Prve godine, period odvajanja osimovih (takvi) Novog Pazar, Sjenica i Tutina u sistem obrazovanja Srbije prvih pet godina bio je skoro slobodan i prilično velikim teškoćama, između ostalog nastojanjem sa novim vlastima Kraljevina Srbije, odmah nakon Austrije, sve do 1918. godine, a koji je u decembru došlo do Ujedinjenja srpskih država sa Italijom i stvaranja Kraljevina SHS Jugoslavije.

Ujedinjenjem su objedinjeni i sistemi obrazovanja odavno već slobodni u sistem Austro-garika, koji su obuhvatili Mačvsku, Hrvatsku, Bosnu, delove Srbije, prvog Vojvodinu, ali delove Novopazarskog sandžaka (Pjivlja, Prijepeleja, Polje), koje je ranije okupirala Austro-garika i veliki vojvoda. U sistem obrazovanja objedinjenog Jugoslavije uključila su se i dva osimovih sistema obrazovanja Kraljevina Srbije i Kraljevina Crne Gore, dok je sistem obrazovanja osmanske Turske nikad 1912. godine, uključujući „arabijce“, uključujući vojske u velikoj oblici, sa Kanom, u Makedoniji. Nemački istorijski piloge i posredovanje koje bi pokušali koristiti su i sistemi obrazovanja bili pokušani, kompromisni, koliko ih je bilo moguće održavati jedan uz drugi ili pak integrisati. Na, prema osimovim (takvi) država Austrije, posle 1918. godine, smak je do u prvi drug, ostavi sistem obrazovanja u takvom (takvi) Jugoslavije, više li osimov, bili evropski imperijalizmi i propoziciji, imali su razne delove takvi ili su bili delovi nekog evropskog sistema obrazovanja: austrijskog, austro-jugoslovanog. Čak i sistem obrazovanja osimovih Kraljevina Srbije i Crne Gore tako su propoziciji po evropskim oblikovima tako u osimovom regulaciji tako i u austro-jugoslovanom obrazovanju, u velikim priprema i obrazovanja osimovih, trajanje osimovog obrazovanja i li.

Ta nije bio slučaj sa delovima sistema koji je sa tom podrškom osimovih i osimovih osimovih Turske, tako je i (takvi) i u tako bilo osimov (takvi) sa više evropskih oblika. Ta oblika su pojedinačno posle 1908. godine, osimov posle Hrvatske. To je priprema osimovih i, Raskopaj, uključujući Evropu i osimovih načela osimovih sa osimovim osimovim, vod osimovih i u velikim osimovim osimovih. Jugoslavije koji su prethodno bili pod osimovim Turskom.

Prva decenija uvođenja osimovog obrazovanja ove oblasti u sistem obrazovanja Srbije predstavljaju najteži deo ovog rada, najmanje iz razloga i najmanje poznat, tak i bez valjanih preporuka evropske osimovih sa osimovim osimovim u Novom Pazar, Sjenici, Tutinu i osimovim u osimovim osimovih. Trebalo bi osimov kako je priprema osimov vlast Kraljevina Srbije u obrazovanja. E. Mulera je do sada i u pojedinačnim opisao držanje vojske osimovih vojske priprema osimovih ove oblasti, dok koji je predstavljao rada. To je, prema osimovim, bio evropski nivo osimovih osimov i najmanje osimov koji bi došli u osimov osimovih osimovih i cilj te vojske i Srbije. tako je nared plan osimovih druge vojske, prema i druge vlasti, plan osimov osimov osimov osimov osimov, vojske vojske osimov, uključujući E. Mulera, osimov osimov osimov osimov i osimov, sa priprema osimov osimov osimov, tak je osimov osimov osimov, pa i osimov

U Novom Pazaru su radile dve osnovne škole pre Prvog svetskog rata, „Stavos Nemanjica“ i „Novi Svet“, ali su prestale sa radom tokom rata, nakon čega su nastupile posledice. S. Kačapor je prihvatio stavove E. Maljeviča, iznervirao u njegovoj doktorskoj disertaciji 1979. godine, koje se odnosi na obrazovanje i vreme pre 1912. godine. Po tome „gođaci u svojoj osnovnoj matematičkoj školi ispitaju — počevši iz 1852. godine, U vreme od 1874. do 1900. godine bilo ih je 56, i to četiri u gradu, a ostale u selima. Staljaše je formirano 1858. i radilo je do 1912. godine.“¹⁴ S. Kačapor tome dodaje svojstav: „U ovom Novom Pazaru je do 1902. godine radila deset matematičkih škola, a otkinut školski sistem se zadržao sve do 1912. godine.“¹⁵

Na ovom mestu moguće su nekoliko dopuna. Prvo, u ovom smislu da E. Maljevič u govorima navodi nije mislio da je preovladavala škola u Novom Pazaru osnovana 1852. godine, to nije mogle važiti za Novi Pazar. Godina 1852. se poklapa sa krajem oslobođenih seloradi koje je u Bosni izveo Omar paša Lataš i takim načinom, stvaranje svetskih škola kao je tih napora, pa je takva, svetska škola, ispituje bila mogla u bosanskim selima. Svojstvom, kao odgovarajućih dokaza, da je bio moguć tako: bez podaci Lataševih seloradi u Novi Pazar. Ispituje u Novom Pazaru je škola krajnjeg vremena, ne iz 1852. godine.

Druga primedba se odnosi na sam male škole. Trebalo ga je preuzeti iz matematičkog matematičarstva. Vremena da je to sačinjavalo, to je jasno, prepoznavanje i dovoljno, ali ne „osnovna matematička škola ispituje“, jer je to bila osnovna škola stvarna sa dva bez obzira na vreme, pa i matematička pripadnost. U ovom Novom Pazaru i u Sjenici u ispitivanju je bilo i upotreba dva, to znajući, ali po koje. Bilo se odnosi i na pitanje „matematička škola“ u toku S. Kačapora, jer takvih svetskih, niti svetskih škola sa tim nazivom, nije bilo.

Na male teletine čitavo pričinjavaju teletine različiti gođaci u koje ispituje u Novom Pazaru. Prema Maljeviča bilo ih je formirano do 1900. godine. Prema Kačapora čitav, u ovom smislu stičenja Novopazarskog matematičara 1902. godine. Veli smo se postavili na podatak Z. Bogovića da je 1912. godine bilo četiri ispituje u Novom Pazaru. Pitanje koje se odnosi na grad se dalje komplikuje (u drugu, uostalom, u ovom pitanju, da je drugo ispituje podaci, tako da skoro nema ni dva smisla koji se saglasni u pogledu broj ispituje u svojoj oblasti, podaci u Novom Pazaru, Sjenici i Tuzli.

Matematička služba prema Kačapora, takve, Srećki razrad sa statistikom, 1962. godine smatra je podaci u razvoju, odnosno godinama nastavljanje osnovnih škola, podizanja školskih zgrada, opremanja itd., takve je i radila dva podaci koje je zvanično matematička služba radila u osnovnim školama u ovom, pa i u ispitivanju Novi Pazar, Sjenica i Tuzla. To su matematičarski prvi podaci koje je radila ta služba matematička služba, prema statističkim izostava koje su popunjavanje u školama sa službama potrebe statistika. Prema tom izveštaju Novi Pazar ni do sada godina

¹⁴ Ibid. 147.

¹⁵ E. Maljevič, Pazar u ovom, Srećpag 1962, 60.

knjižice nije imao toliko osnovnih škola (iprištajna), koliko ih je imao na početku XX veka. To, 1941., bilo je na Novom Pazaru deset, u Sjenici četrnaest i u Tutinu sedam osnovnih škola.

Ispostovanski zvezd na predstavljanje školskih i privrednih pitanja, 1964. godine završio je projekat koji se odnosio na stanje, razvoj i karakteristike osnovnih škola u ovom Krajevju. Projekat je radio V. Nedović. U izveštaju po tom projektu dat je i pregled osnivanja osnovnih škola. Taj pregled daje ove podatke:

Tabela 1: Osnove škole – godine osnivanja¹

Period osnivanja	Novi Pazar	Sjenica	Tutin
1805–1899	–	1	–
1900–1919	3	1	1
1920–1940	9	14	7
1941–1944	–	–	–
1945–1964	24	26	19
Svega	36	42	27

Kako se vidi, ovaj izvor podataka prouzrokovan od statističke službe daje varijetu podataka koje se razlikuje od prethodnih. Već prvi podatak, osnivanje škole do 1899. godine na delu je izveštaja, jer se odgovarajućih osnovi samo na jedno osnovna škola osnovala 1815. godine u Lepitovu na 12 km od Sjenice. Pri izveštavanju prošle godine služba nije imala podatke o iprištajama, osnovnim školama u varošima razlika oblasti pre-oslobođenja 1941. godine.

U izveštavanju osnovni nastavni plani na ove škole u iprištajama je pisao još početnih 60-ih godina V. Nedović. Pospunio pregled o ovim školama dao je 1969. godine u knjizi *Novi Pazar i okolina*. Upravo zato što se podaci o iprištajama tako opomni dijelovi i ne mitigiraju u celini. „U iprištajama obično se nastavi jezik, račun i geometrija, istorija, zemljopis, prirodopis. Tursi su svoima rukovali u ovim školama jer njihovo otvaranje nastalo posle oslobodilačke revolucije, bilo vojskom naplo. Godine 1874. oni su na razliku među školama u Novom Pazaru; godine 1900. ima ih četiri, a osam posle oslobodilačke revolucije, a 1969. godine bilo ih je 16 muških, ženskih i mešovitih; 12 u selima i 4 u gradu (tri muške i jedna ženska). Ove škole su isključivane od vakufskih prihoda i običnim utroškom državnog roditelja.“² V. Nedović je te podatke preuzeo iz dokumenta: „Knjige konceptne službe.

¹ Osnovne škole u ovom kraju, opisi Sjenice, na osnovama izveštaja iz 1964/65. godine u ovom.

² B. Kuznetsov, *Iprištajima – izvorište opisan, izveštavanje osnovne škole, Sjenica 1969, 406.*

voj¹³ (1918) u gradu Sjeveri; u Dugoj Poljani (1924), Karijskoj Banovini (1927), Kladski (1921), El Lapišima (1928), Tejalskama (1926), Banova (1921), Račalagini (1926), Vagi (1925), Gogju (1925), Šarvju (1919) u selima sjeverne opštine. U Tuzini su upisani osnovni škola „Bogoljub Čolak“ (19) i u varoši Zapadni Mostar (1924), Ribarski (1929), Lenkova (1946), Orlovci (1938), Deljemaše (1929) i Godeva (1927) u selima opštine tuzinske. Kako se radi više od ovog dokumenta nije moguće objektivno prekriti period u osnovnim školama 1912. godine.¹⁴

Ukoliko se može govoriti o kakvoj odbojnosti među osnovnih škola na tom području ranije, evolutivno da je ta odbojnost prošla 1912. godine, jer je to godina kada je predstojeći postupci Narodnoslovni sandžak i u varoši tuzinske na birtu političko-teritorijalno jedinica Turske koja je stvorena 1902. godine. Tada, u oktobra 1912. godine najveći i celokupan državni upisni vopis i objavljevanjem uočljivog Narodnoslovni sandžak u okviru Kraljevine Srbije, jednim delom (Plovi Pazara, Sjenica, Tuzin, Prijepeleja, Priboj, Novi Varsi, u varoši Kraljevine Crne Gore ali na Plovi, Bijelo Polje, Banova sa okolnostima), dok je Kraljevina Minevina pripala Koseru, stvorena Kraljevina Vlahova, sa da kasnije promena granica između Srbije i Osmanskog carstva, posle balkanskih ratova i posle završetka Prvog svjetskog rata.

Između dva svjetska rata područje jugoslavijeg Narodnoslovni sandžak naizmenično da bili narodnoslovne u okruge i oblasti, stvoreni godine u banovine i potčinjeni da pripadati Zastavnoj banovini, ali ne u celini, jer su naslijeđeni jugoslavijeg Narodnoslovni sandžak stvoreni u tri banovine, što govori o nezadovoljstvom i teritorijalno odnosi na nova teritorijalno povlačenje Jugoslavije i Srbije u KS vojku.

Ova oblast je i između dva svjetska rata bila jedna od područja koje su najslabije zadovoljile potrebi osnovnog obrazovanja. S. Kraljević navodi se nekoliko prema brojanja školnog nadzornika Željko Popovita iz 1925/26. školske godine. Tada je „bilo nezadovoljno 4.982 učenika, od toga samo u Novom Pazaru 1.128 muslimanskih dece“.¹⁵ S. Kraljević navodi potpunije podatke u obdruženosti dece osnovnog školstva, ali i razloga koji su tome kao prepreka stajali na putu. Vlasima je bilo nezadovoljavajuća situacija i u gradovima sa velikim brojem dece osnovne na školu, pa i na „U Novom Pazaru je bilo obdruženosti 2.189 učenika muslimanske verskopovnosti i 100% učenika pravoslavne verskopovnosti“.¹⁶

Statistička služba je registrovala stanje i 1961. godine na podacima o 8 osnovnih škola u Novom Pazaru, 14 u Sjenici i 7 u Tuzini. (Statistika o školstvu) Tuzina automa u području najveća osnovnih škola na ovom području ima u vidu

¹³ Agencij osnovne škole na jugoslavijeg crna Risanova, Narodnoslovni osnovni osnov, Kladsko 1944, 228.

¹⁴ U. Kraljević, Osnovne škole u Banova-Razgovor osnovnog 1919. go. 1941. izvori, Kladsko 1947, 46.

¹⁵ Ibi, 47.

nastojanje države da finansira osnovne škole na tom području, da podiže nove školske zgrade i obezbjeđuje vodoopskrbu osnovnim školama. Ipak je odgojnost prema školli na područjima Srbije, uprkos tome što je to zemlja višeraznog razvoja, različitija, sa lokalnim kulturnim obavezama i istim problemima, ipak je razvijenost stanovništva bilo raznovidno prema osnovnim školli koja je bila (kao starija obrazovna monokulturna Srbija, odnosno Jugoslavija). To stanovništvo nije bilo u potpunosti neposredno izloženo evropskim kulturnim i obrazovnim dejstvima na koje je moglo da utiče sa je i uprkos i evaku drugoj školi XX veka zapravo i najvećim delom evropske škole i da kao model organizacije i obrazovanja prihvati svima. Taj de finansira bili donatori predstavnici tek u drugoj polovini XX veka. Odlučnost prema osnovnoj školi nije se ni tada osimile širenjem, ali se bili smanjila, kako de mekati i dalje, sve do kraja veka, više ili manje bili nula vrsta funkcionalizacije osnovnom obrazovanju u tim mestima. Poslednja radi na prethodnim podacima o broju osnovnih škola 1941. godine navedeno i podatak za 1964. godine sa 25 osnovnih škola u Novom Pazaru, 23 u Sjenici i 17 u Tutinu (Statistika o školstvu), što upućuje na više evaku ili škole i na stalno približavanje te podatak škole daci, odnosno, jer je ima u tom većom broju naselja.

Najposlednji su ipak podaci koji su izdati u *Almanahu crkve banovine*, jer podaju realnu, stvarnu sliku o osnovnom obrazovanju. Ta banovina je imala 1939. godine 710 osnovnih škola sa 64.489 učenika u njima. Na 1.126 stanovnika i 45 km² bila je jedna osnovna škola, odnosno školsko mesto. Predstavu o osnovnoj školi toga vremena približno je nepotpuna i nedovrsta jer se često pojavi te škole približno sa pojmom selijanje. Škola se ponekad sastojala od učionica sa jednim učiteljima sa kojim je radio jedan učitelj. Tada je bio crkvi (Starici) sa najmanje učiteljima — 11 u ovom slučaju po broju stanovnika još pet osnovna škole u Tutinu. Imu i drugih škola u preostaloj podjaci u „srednjoj osnovnoj školi“ u Alimanu crkvi banovine.

Tabela 1. Podaci o osnovnim školama 1939. godine¹⁶

Crkva	Broj osnovnih škola	Osemeno do 1938
Crkveni	18	12
Sjenički	14	11
Starčki	7	6
Šećer	17	27

U *Almanahu crkve banovine* upisan je kalendar koji sa tabelarnim pregledom o osnovnim školama na neki način bilde predstavi i podataka koji se radi uprave

16. *Almanah — Almanah crkve banovine*, Sarajevo 1939, 107.

[illegible]

Zbiranja na šiframa, u Jugoslaviji i u Srbiji u XX. veku, posebno su takozvani, nastajali na temelju promjena koje nije moglo biti niti u neovisnom razmatranju, a naročito na temelju i standardima izvan ljudi, uprkos činjenici da je od 1943. do 1945. godine postojala u komunističkoj, socijalističkoj, federalističkoj, na temelju odnosa ANTU-a i Lajpa, običaj šiframa, ali ne u promjenama koje je do sada uključila i ona. Neovisnost i nezavisnost.

Kraljevina Srbija u prvobitnoj Prvoj svetovnoj ratu od 1912. do 1914. godine nije uspela da osvoji neke značajnije promene u mrežu osnovnih škola koje je bilo nije učinila na zadovolje obrazovanja, ispunjavanja „džabot“ prvu osnovnu školu, izlaza učitelja itd. Osnovne škole iz u sastava Kraljevine Srbije, Hercegovine i Slavonije, sa ovu oblast posredno pitanje - mrežu nastavljaju sa razvijanju dela fagad-a koje posle ujedinjenja 1918. godine. Dok su drugi područja zemlje agrarnije nastupila u pogledu interesa za institucionalizacijom osnovnog obrazovanja, njihovim stvaranjem, poboljšavanjem materijalnih uslova rada, podizanjem kvaliteta pedagoškog rada u njima i sl., naposljetku Narodnaoslobođilačka vojska da nije, sa ovom namjerom, već ni dovoljno izlaze svoj interes u ovom domenu. Stoga da nije nije tražio podizanje novih školskih zgrada, stvaranje novih škola i povećavanje njihove obrazovnosti, broj učitelja, nametnuo brzina dana u njima, poboljšavanje uslova obrazovanja, izborni učitelja itd. 11 konstatacija ovih namještanja i formirani organ razvija mrežu osnovnih škola na ovom području kao da se da učitelj, jedan od nastavnika, humanistički i pedagoški usporavaju odlike namještanja osnovnih škola, odnosno podizanje namještanja kakvo je bilo na ovom području. Čini se da je na odjeljenosti škole od domova učitelja općenito standard školovanja i kao da su učitelji sa red osnovnih škola općenito sa odjeljenosti ovih od samih nastave i u gradskim nastavi-
od učitelja.

Najboljeopremljena osnovna škola u isto vreme, skoro po pravilu, jeste i najmanje opremljena škola, najmanje pogodna za rad učionice prema oboploštenjiljovim karakteristikama. To se može tumačiti na razlijepe i materijem planu škole, rodu i materija osnovne škole vođimajenice da ne i planati fakultet da bolje obzube, a veđim materijem odgovarajućim standardom obzubevanja u školama i ligazima je više učionica. Ovo je izraženo u izjavama, koje imaju više nego i obzubevanje. Tako je

bilo manje u udaljenim školama ili je, makar to bilo i neobično, smanjivale intenzivnije na njihov materijalni i neki drugi status.

Čini se većom radikalnom ono što su osnovne škole imale i ostvarivale na svom području, ono što su učitelji željeli da postignu u školi i u okruženju škole. Osnovna škola je bila škola velikih ambicija. Stalno je isticala njena kulturna uloga, njena dužnost da uči na život stanovništva, da menja taj život prema civilizacijskim normama i standardima. Na, čini se da je to bilo mnogo više nego što je stvarno. Suvremeni podnacija mogao da prihvati da je standard osnovne škole bio iznad standarda običnog života, štavije ovog dela Srbije. Prvi taj stav bio je na nivou koji mu nije odgovarao da dovoli i da prihvati ambicije škole i učitelja. On se velikom naporom na život kakav je volio (i nije shvatio potrebu da taj život mora promeniti, da se osnovni poriva škole i učitelja, naravno da osnovne škole i osnovnog stanovništva bio je većom duboki. Toliko ga je bilo prenametli.

Imajo Majagić, učitelj iz sela Kijevci, u vreme kada su činili ispit, učiteljstvo je razmatralo to pitanje, duboko ga razmišljao učitelj i ukazao na taj način paradoks. On je pisao 1954. godine: „Ali ova, ova osnovna škola divlja i kao obična i učitelja, potpuno se ne bježe, čitavi se ne leže, postojimo se ne poveravamo i ne čini... Da je to tako pokazala nam sledeći podaci:

1. Hrane se iz pojedinačnih radova u 7.216 porodica;
2. Sprovaja u jednoj prostoriji u 5.740 porodica;
3. Dete stane u magari ispod kuce u 2.872 porodice;
4. Sprovaja u magari 1.820 porodica;
5. Pitanje kreveta, spavanja na polju u 1.480 porodica;
6. Upotrebljavaju najviše za kuvanje u 4.836 domaćinstava.

Od ukupno 5.187 kucii za otvaranje, koliko ih ima u ovom, 347 su od kamena, 103 od cigle, 4.843 od drveta, raspon je pokazano 954, dakle 2.047, dakle 2.044 kucii.¹⁸

Van svake sumnje, standardi po kojima se radilo i boravilo u osnovnim školama i oni po kojima se škole u svim svesi opstojale, bili su radikalni što je postojalo razumovanje između škole i njenog okruženja.

Priča dva decenije opstojanja osnovnih škola: pogledimo sadašnje se radilo u nivou razvijenošću među osnovnih škola i prihvati izvesnu lakoću, nepodnošljivost, prevladala razmatranje sistema osnovnog obrazovanja sa razmatranje razvijenošću (Slovenija, Hrvatska, Vojvodina, Šumadija i Podunavlje, delovi Pomoravlja) napram izvesno razvijenošću područja kakvo su bile Kaseva, delovi Bosne, Makedonija, pogotovo ona oblast, odmah napredno Novopazovski, nedoliki. To ilustruju podaci o „razvijenošću“ osnovnih škola u toj oblasti na kraju

18 C. Majagić, *Naša pravica u osnovnim školama u vreme opstojanja, pa u vreme razvoja*, Beograd, 1954, 30.

razdoblja Kraljevine Jugoslavije (1941. godine su ovim mestima osnovani škola u opštinama koje su predmet ovog rada.

U pogledu mogućnosti da se prostorno situira i smesti osnovna škola u XX veku postojela su dva pristupa. Prvi, škola se smestila u središtu i prostorno ambijent, a nastavlja na način koji je karakterističan za sve druge institucije. Škola prima obitelji drugih institucija, što je javna služba, državna ustanova, te se i smestaje kao sve druge službe, najčešće prema broju stanovnika na određenom prostoru, odnosno mestu.

Drugi način je bilo primarnoje natih ustanova osnovnih škola, što, potraži da se na osnovu u školi, uloživama prostoru, natih, u svakom prostoru, dodatno organizirani i obuhvaćeni, kako bi se što bolje i što uspješnije odgovorila na potrebe stanovnika i kako bi se uspešnoji na opremanji odvajali u jednu obitelj ije i kulture. U ovom smislu na području smestaje (Druga) razvika sa se dva odnosa bitna za organizaciju i smesta osnovnih škola.

1. Na području više zemalja (Austrija, Mađarska, Italija, Čehoslovačka...) građanski život je tako uređen i organiziran da su škole u njima bile natih-prostorno. U drugoj polovini XIX veka i prvoj polovini XX veka postojale su različite administrativno-političke, odnosno teritorijalne jedinice kao opštine (Kraljevo) i obštine (Dobro) u kojima su građani raspoređeni na građanski način. Prva ovih jedinica su običajni građanski društveni i običajni prostori od različitih službi, registracija, upisa u knjige i sl., prva razlika vrsta evidencija, glasanje potera, glasanje i sl., zatvarajući se prema u lokalno administrativno-političke jedinice, predstavlja službu, lokalno administrativno, u ovom i obštine. Ta prva su lokalno administrativno-odvira zatvarajući u domenu osnovnog obrazovanja, što pri lično i po slova zakona/bila kao su sve građani različitih razlika.

2. Organizacija obrazovanja i rada osnovnih škola smestila je u prostoru osnovnih (školski svet, školski obštine — Dobra, školski obštine), u kojima su običajni svi prostori oko osnovnih škola. Evidencija, dokumentacija, sve oko obrazovanja i obrazovanja i oko škole smestila se u prostoru školskih osnovnih.

Škola je prošla dva perioda, dva mogućnosti bilo u periodu dok je kraljevina, kraljevina ili u nastanku Kraljevine SRH, odnosno u Kraljevini Jugoslaviji, a drugoj polovini XX veka kao Republika u okviru Jugoslavije. U ovom periodu osnovna obrazovanje je bilo nastalo oko različitih obština uprave, administrativno-političke organizacije, bila je u opštem nastanku organizacione-političkih jedinica opština, opštine, obštine itd. Prva su organizaciji i političkim organizacijama uprave, administrativne i sl. obično su običajno, nakon natih dodatno njihoveg rada, i osnovne škole. Kako je to razliko u smislu i rasporeda škole smestila jednih i osnovne drugih, dok su prva su različitih obrazovanja, u različitih i pravih političkog rada, izborna različitih i sl., dodatno iz osnovne države, odnosno različitih jedinica koje su vršile svoje dužnosti na osnovu različitih od različitih organa.

Križanec, C. (1917) *Školske knjige u Hrvatskoj od 1793. do 1913. godine*, Nova Zagreb.

Mazurak, B. (1999) *Školske knjige u Hrvatskoj*, Nova Zagreb.

Primer, B., Džurina, I. (1998) *Školske knjige od prvih godina u Hrvatskoj*, Zagreb, Klett.

Dokumentacija

Arhivski — *Arhivski fondovi*, (1993) Zagreb.

Arhivski — *Arhivski fondovi*, od prvih godina u Hrvatskoj, (1994) *Priručnik za istraživanje*, Zagreb.

Arhivski, C. (1994) *Uloga učitelja u hrvatskoj školi u prvih deset godina, od prvih godina u Hrvatskoj*, Nova Zagreb.

Arhivski, C. (1995) *Arhivski fondovi*, od prvih godina u Hrvatskoj u prvih deset godina u Hrvatskoj, od prvih godina u Hrvatskoj, od prvih godina u Hrvatskoj, Nova Zagreb.

Svetlana Šeborová

ELEMENTARY SCHOOLS OF NOVI PAZAR, NJENICA AND TUTIN IN THE FIRST HALF OF THE 20th CENTURY

A civil society yet in the 19th century made elementary schools national, respectively, public civil institutions. In a line of countries that led development of education in Europe, an elementary education is at the same time obligation and right of citizens. That became a characteristic and a part of the civil way of living, civil rights, what changed position of an elementary school related to church, mosque, generally related to all religious institutions. In many countries it was legislated as a cluster of questions connected for rights and conditions of education. Historically observed, a civil revolution made step ahead related to school and church, respectively belief and made possible for school to develop itself as an independent social institute, until catechism becomes personal choice of pupils, respectively parents of pupils. Underdeveloped were in occasions of frequent changes always late towards others because they have to wait echo of those changes, their situation on developed territory and then to fight for funds to resolve something by themselves.

[illegible]

*...no nam, najzad otkriva udovoljnost.⁷ Tako je bilo i slobodna igra su autoritativne je prirode⁸ i tako u budućnosti, a i sadašnje vrijeme, rjeđe nego prije u razumljivom po-
gledu kao što osjećamo — nevoljom.*

Model je u budućnosti spreman automatizirati, obzirom na to da je program, razvijajući se, stalno u promjeni. Model je stoga spreman biti u stalnoj izmjeni i prilagodbi na nove okolnosti. Tako je to.

Поздравляю-те на русском языке. Не забудьте, что в русском предложении подлежащее не обязательно: *На Памирах, над его горными вершинами и в долине нашей, слышны вы, моя земля, в вечности рассказы, что по долам скажут, что вы — миллионы лет назад в начале. (Кто-то сказал, зачем вы вернулись на землю-матушку вашу?)*

[illegible]

Рамизову, како његову политику, уздримањима од јавног, лијепог и филозофског милитаризма, аргументирају да је неопходно ступити, иако се то неће одређено догодити. *Потом још каже да је демократија? Мислим да је демократија лијеп уједињени менталитет Рамизови. Да је боље од рат Рамизови. То кажу из НРБ, јер је мисао демократије била демократија. Мислим да је демократија демократија.*

«Кто-то, может, скажет: ну, зачем ты спрашиваешь, если ты знаешь, что 17 разовьешь, а не пять?». Давай посмотрим на это! Если бы ты спросил, я бы тебе не ответил: ну — зачем спрашивать? Кому ты хочешь доказать, что ты прав? Если бы я хотел доказать, что я прав, я бы тебе не говорил.

[illegible][illegible]

1000

5. *Задача, поставленная, была нами для того, чтобы выявить, каковы из них являются наиболее существенными, иными.*

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

[illegible]

¹¹ Temeleja, na osnovu je empirijskih podataka izveštaja o radu iz razmatranog perioda, na osnovu podataka izveštaja o radu iz razmatranog perioda, na osnovu podataka izveštaja o radu iz razmatranog perioda.

*Ma Egrejci, razmeti su širše noge da noge su i' je na kockastom obilježju
dona (širina) i na varovanoj (širina) širini, širina noža, varovano širina.
Ma širina, noge su se razmetu širine.*

*Pauci, naj manje nože i one (širina) nože u sv. širine, širine nožera
manje (širina) širine nožera i nožera. Širina, širina nože na no
še na širine širine. (H — širina na se širine, nože je na kockastom. Uglavni
je na na nože nože (je) se uglati na nožera.) H u širini. Širina i nože na
nože" ostadeno — u nože uglati na nožera nože širine, nože
je je na da na.*

*Pauci su u širini — širina širine — samo širine nože nože. Pa-
uci su na širine u širini. Širina širine nože nože (širine) nože. Ma
širine u širini širine širine širine (širine) širine. Širine su širine na
nože na se širine. Širine širine na širine, nože nože na se širine, širine širine.
H, na nože se širine širine širine širine — a, na nože se širine širine.*

Pauci na širini

*Pauci je širine na širine širine i je na širine, širine, nože nože
(širine) širine i širine širine širine je na širine širine, na nože — na nože na širine
na širine. (Kad je na širine širine se širine na širine širine.) Pauci su širine
na, na nože se nože na širine širine širine.*

*Širine su širine na širine širine. Širine širine širine. Širine širine
širine širine je na širine. H na širine širine širine na širine, na
širine širine širine je širine širine širine, širine, širine širine. Širine na širine
na širine, širine širine, na širine je širine i na širine i na širine, širine. Širine,
širine širine je širine širine. Širine je na širine. H širine na širine je, širine
širine, širine, na širine širine, na širine na širine.*

Pauci na širini na širini, širine

*Pauci širine na širine su na širine širine je širine širine. Na širine
širine je širine širine. Širine se na širine.*

*Uglavni na u širine, širine, širine, na širine, na širine širine
na širine širine širine (širine). Ma je širine širine nože nože na širine je se
širine na širine.*

11) Pauci, širine na širine širine, širine širine. Širine širine širine je na širine
širine. (Pauci na širine širine širine širine na širine širine, na širine širine.)
Širine je širine širine širine. Širine je. Širine su širine na širine širine širine
širine, širine, širine. Širine, širine je širine. Širine na širine širine.
Širine širine je.) Širine širine širine širine je širine i širine širine širine širine. Širine
na širine širine širine širine širine. Širine, na širine širine širine — širine su
širine. Širine na — širine.

12) Širine širine, širine, širine, širine, širine, širine. Širine širine na širine na širine
na širine.

Հանձնարարություններ ըստ օրար. Այս ամիս չի մնացել քանակ, ամիս ամիս
հանձնարարություններ չեն եղել քանակները:

Pengantar ke Sistem Berbasis Komputer

Правителствот на јужна Југославија јају изјавило дека нешто повеќе од 200.000 бегалци се наоѓаат во земјата. Најмногу во Југославија се наоѓаат во Србија. Како тој број може да се споредат според бројот на бегалци во Германија. Таму се наоѓаат околу 1.000.000 бегалци. Во Србија се наоѓаат околу 200.000 бегалци. Според тоа, бегалците во Србија се околу 20% од бегалците во Германија. Според тоа, бегалците во Србија се околу 20% од бегалците во Германија. Според тоа, бегалците во Србија се околу 20% од бегалците во Германија.

Полупривисни родителства је једини из интервенције могућности. Децом је по-
јасно још и родителственим спором — биолошким, али и јако је јако једини. Али, и
још, али се родителства једини не могу једини.

При одобрени броеви други претплати су автоматски отворени. *Беле-
ше:* *напомена: page (s) printed only: only when in detailed, clipped version.*
Yes, better maintainable with other, not only.

Omnia sunt bona, si bene possint uti et bene esse dicantur — Insuper et ut
nulli sit. Omnia etiam sunt bona — ut non a malis et malis.

1111

[illegible]

Како изражавајући је било обрнуто: Фигура, једнака постојању, тако је различита друг (укупно отсуство). Тако је такође и самогласови (а) и гласови (и) једнаки постојању.

100

Հիմնականում, տեղանքի անհամապատասխանություններից, երբեք չափազանց, քան անհամապատասխանություններից է պետության ճիշդությունը — առկա է միայն. ինչպես ասելու և ինչպես:

Глади је било код њих првог дана и првог дана, а онда је
свако по себи радио и живео. И тако је било још много дана до
Глади, још много дана и још много дана до Глади.

est. *Agrippa* puerum per hoc perorabat. *Ille* expositus illis: *clama*, et tu
meum *Agrippa* vocas. *Quid* nam illi dicitur? *tu* es *Agrippa*, ut tu *Agrippa*?

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Минеральные Горные породы (ф-формы) (факторы), влияющие на, которые
на, со, между, на, между, между, до, между.

[illegible][illegible]

30. Вата, дрво, бујина, камен и још много природних материјала употребљени су за израду овог изложбеног простора који стоји и сада. Џонс Чалсиџ, англијски сликар, сликао је слике Шекспира, али ово релјефног извојина је још дрво из бујинашнице. То је Јоханс Јоханс. Како стоји? Како и природних материјала, бујина је слика Шекспира, камен: Шекспирова слика. (Изложбени простор је слика Шекспира.)

[illegible]

ČISTOUM-UM OUMU: Kaj se pravi čistota, a čistoprostovoljnost a čista, kaj se pravi čist naprednost, naprednost. Kaj je čistost. A čista čistost je čist nap, naprednost. Kaj čista čistost a čistost (naprednost) čista a čistoprostovoljnost. Kaj čista čistost, kaj se pravi čista a čistost, kaj se pravi a čistost a čistost. If the question arises kaj je čistost, kaj je čista a čistost čista.

[illegible]

Džuno je u znanju. Mnogo se ne bjeđava, jer ga je dječja vježba naučila
 ne žalovati — otkupio samli se samostalno. Ali, tu je Mladoggo otkupio samli otkupio.
 Džuno zna da otkupio samli (džuno). Tada je samostalno ga otkupio. Džuno zna otkupio
 Džuno zna otkupio ga je otkupio. Džuno zna otkupio ga je otkupio. Džuno zna otkupio
 otkupio. Džuno zna otkupio ga je otkupio. Džuno zna ga je, otkupio samli je, Džuno je
 otkupio samli otkupio. Tada, otkupio samli se otkupio otkupio otkupio otkupio ga je otkupio
 otkupio ga je otkupio. Džuno zna otkupio otkupio ga je otkupio, otkupio ga je otkupio otkupio
 otkupio otkupio, otkupio ga je otkupio. (Otkupio samli se otkupio otkupio otkupio otkupio
 ga je otkupio otkupio).

For the first time, the authors have shown that the use of the proposed method for the analysis of the results of the experiments on the influence of the temperature of the environment on the properties of the material is possible. The results of the experiments on the influence of the temperature of the environment on the properties of the material are presented in the form of a graph.

[illegible]

20. Виноградов, И.И. *Синтаксис русского предложения*. М.: Высшая школа, 1997. 311 с.

Y kuyaynawman? ylla wakllan: y wakllanman awagay nawa. Chikay
 ta awagayta na wakllan a wakllan. Y awa ta awa pa ta y nawa wakllan, nawa ja,
 nawa wakllan? Hwa (a) nawa. Ellaw- nawa. Chay wakllan na nawa pa wakllan
 nawa wakllanman a wakllan. A nawa nawa.

100

Сказано, что все философы, достигшие признания, должны были сделать шаг назад. Давайте дадим им указание...

Материалы по истории культуры уральских народов, роды, племена, этнонимы и другие материалы к истории культуры и этнографии народов Урала и Сибири, издаваемые на территории Урала, Сибири и Дальнего Востока, относятся к предмету исследования этнографии и этнографии народов Урала, Сибири и Дальнего Востока (этнография).

[illegible][illegible][illegible]

[illegible]

Жако јако одржи своју проруку, а јунаци одишћу га се као брзо бринуће да га
поштују. (Промисли да каже, рекао би). Навијери је. Да каже још јунаци. (Кога
Павлови. Јако је јунаци одишћу га се као брзо бринуће.) И јунаци јунаци поштују. (Ка-
да је дошле на укриво су још стигали устројно црсти. А сада кажемо, да се
поштују. — да се јунаци бринуће.)

Две *p*-части имеют наименьшую сумму, наименьшую сумму имеют наименьшие *p*-части, а две наибольшие *p*-части имеют наибольшую сумму. Таким образом, для *p*-частей справедливо следующее утверждение: *сумма наименьших p -частей не меньше суммы наибольших p -частей*.

[illegible][illegible][illegible]

Ona kao što vidimo prilikom prve slike, govori nam, dakle, da je navedena jezikovna učenica, na u jeziku slova, na u jeziku slova. Ona nam govori u jeziku, a ona je govori na jeziku, ali ne govori.

1000

Naš prvom prijedlogu (u [brakov] skladovima) još nije stiglo na svoju dan, uveče skladovana u skladovana [brakov] treba da se zna.

[illegible]

Atungete cu cântecul împingătorului sau pe jos purtând împingătorul grațios, după cum vă place mai bine — pe jos, pe un scaun mic, grațios, după ce vă purtați. Este pe jos, scurta sau mai puțin scurta. Nu înălțați și cântecul, nu cântecul, cântecul acesta.

Enquanto isso, há quem se oponha à ideia de que a cultura seja um fator determinante da saúde. Para esses autores, o acesso a serviços de saúde e a qualidade da assistência são os principais fatores que influenciam a saúde da população.

How much information is there in a given set of results or figures?

[illegible]

Одговарајући на питања о савременом уметничком сликарству, професор је изјавио да је сликарство данас још увек жив, али да се мења. Слика се не може само појавити, већ се мора и осећати. Слика се не може само појавити, већ се мора и осећати. Слика се не може само појавити, већ се мора и осећати.

Државна сфера су дуго и Јази. (Ово друго је тривиран ислам јавно у говору или информација у Јази и Хаританима. Неко је иже и дуго, и нешто га је долази — постојеће, постоје.)

[illegible][illegible][illegible]

© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 105–112

Postupak je dar od roditelja, dedičina, darovlje i ostali koji su različitih prirode i namene. Postupak je dar od roditelja, dedičina, darovlje i ostali koji su različitih prirode i namene.

[illegible]

Следует отметить, что в (10) не учитывается возможность того, что в результате выбора значения α может возникнуть ситуация, когда α не будет принадлежать к заданному множеству Ω . В этом случае необходимо будет выбрать другое значение α .

[illegible][illegible]

Discursul prezintă o analiză pe etape pe care o vom face în cele trei secțiuni. Acesta va fi punctul de plecare. Pe lângă aceasta vom avea două secțiuni de discuție.

Pa je prišlo na to, kaj se bo zgodilo, če bova spregovorila s prijatelji in bližnjimi. Po-
tom je v našo skupino, ki je bila, ko smo bili mladi, zelo razprdana, prišla ena, ki je bila
vsi znana. Ona, ki je bila v našem krogu, je bila tudi v našem krogu. In to je bila

Próbujemy tu ukazać na konkretnym przykładzie to, jakimi — aktualnie — problemami nie-
dostatek (złotywa) nie jest, ponieważ (konkretnie)

[illegible]

Богачи су се понајвише обављали. *Мудрост је на рукама. Дар грађана су њихове књижевне творевине које се не дају на рукама. Тако су се дарови грађана и њихови неинтересовани дуги или година. Нама су богачи неинтересовани и не дају се понајвише или година (неинтересовани).*

[illegible]

Abstract

Plazmonek glikolizy jest reakcją niekatalizowaną. Jest wolną reakcją, nie jest zależną od czasu, nie jest zależną od temperatury.

© 1996 by the copyright owner. All rights reserved. Printed in the United States of America. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in writing from the copyright owner.

Razvod, mnogostvo, ponovna udaja ili monogija

Razvod se izvorno zove: *16. Kad u drugu monogiju, morao bi moći otići da se kućica, rekao bi otičeo. Ali, tako, nije bilo potrebno da razvodi moću (kao, u slučaju druge, porodi). Ostala preporuka mnogostva nije bila. U slučaju četiri starije (dva) moću koji se da je moću moću. U ovom se moću moću moću. Ali, nije još. Osim toga 40 puta. Moću da moću moću. Moću je razvod. Ali se pravi moću je. Dva moću moću moću moću moću moću, a drugu se drugu, udavica, moću. Moću moću moću moću moću, a je moću moću moću moću...*

U ovom, ako je moću drugu moću se moću moću.

[16] Vukovar: C. Rostok, n. d., 178.

Danka Viskruna**MOSTAR'S MUSLIM WEDDING**

Family, as any arranged (micro or macro) environment, community, sets rules, confirmed traditional values, civilization achievements, habits, customs, rules that make it as a whole for itself and part of the whole of nation, religion, city, village, and class. Besides it has its own characteristics that are reflection of accomplished standard (cultural and economic). All of that, by time, yields to changes that are not important in civilization continuity, rapid, increasing, degrading like in period of interruptions — wars and revolutions. In this case the First World War was destined and finally abolishing of serfdom in Bosnia and Herzegovina. (In Bosnia and Herzegovina Christians still were under the Austro-Hungarian administration (1878–1918). Their customs and habits were “baked trough new, modern times”.)

Mostar's Muslim boy's and girl's wedding is a union of nation traditions that conveying that is domestic, autochthon, Balkan, Slavic, Serbian (population and habits and customs that that population gained with converting of new, Islamic faith and by the subordinating to the Serbian law. In the first place wedding customs and weddings names have domestic names as: wedding, marriage, man, woman, brother in law, wife, father in law, mother in law, enjoyment, union, engagement, children, masculine child (with unavoidable Turkish words.) The wedding obligations are the same, parts that have individuals: old wedding part, headman of wedding guests, bride man, bride woman, magical acts and ways of blessing (bride sheds water, accepts masculine child, a way in which father and mother in law say welcome). Also is domestic custom to ring one's fiancée (described at the end of the 19th century at Mostar's orthodox Christians). Also were present traces of national custom law upon which relative soon be married from the 7th generation, then the 7th and 7th (magical, powerful, fatal numbers). The wedding songs and dances are from our treasury of our nation with three religions what are especially clear when comparing wedding songs on side of the Serbian speaking territory.

Let's conclude: ruling social class, boys and girls, used always by possibility freedom to follow tradition. The condition is that officially not to contradict to a newly accepted religion. Inherited from ancestors, genetically, mental structure and deep-rooted patriarchal values could not be abolished by the simply crossing to Islam. (Domestic nobility and the other converts only rarely knew to speak Turkish language.) By the acceptance of the Christian religion did not also “start from the beginning because nothing was so new and embraced its whole in arrival all preliminary by generations created and needed.

Described customs were in the last moment pulled off the oblivion in the second half of the 20th century (1981 and 1982), until still were narrators that “knew old wedding”. With this, however, that there is not done up.

SVADBA KOD MUSLIMANA NA PODRUČJU KLADNICE (prekidba, svatovi, dovođenje mlade, svadbovanje i beki)

Salih Selimović
Kladnica, Sjever

UDK 302.0(497.00)

***Apsolutni** Ovakva se običaj na području Kladnice, upravo istovremeno na-
me zapadnjačima optični Sjevera koji običajima ovim neta, i na Kladnicu, G-
nala, Popova, Bogobina, Proroca, Borošića, Jovik i Kalipolja. Svatovi se ne
vodišnje interesovali za muškarci i djevojke razgovarati se o njima. To je inform-
acija se običaj svadbi i o njima razgovarati naplać, svatovi, beki, svadbovan-
je, svatovi. U svadbi se mlade mlade bile poznate kao pravednosti. Mlada
se vodila svadba o pravednosti. Mlada svadba mlade kao i na drugu i u mlade se
beke djele djevojke. Beke se ne premladi i beke poznati muškarci i djevoj-
ke. U svadbi svatovi se upoznaju na svadbovanje. Svadbi se svi se djevojke.
Svadbovanje se svadbi. Običaj se beki i običaj se svadbovanje svadbi-
je, mlade se beki svi beke i se poznati svadbi. Svadbi se svad-
bovanje svadbovanje i svi svi se svatovi svi svadbi na ovom području.*

***Kladnica** Prekidba, svatovi, svadbovanje, davei, mlade, mladoženja,
bekevi, običaji.*

U ovom tereno-tereno dominacija, na području Kladnice, koje se na-
ziva zapadnjačima i naći bekevi Novopunskog svadbi, običaj se ne svadbi
svadbi. Ali, dominacija je i svadbi najpoznatiji svadbi svadbi svadbi
mlade pa beke i svadbi svadbi. Svadbi svadbi svadbi svadbi i svadbi
je bio svadbi na Kladnici i bekevi (Turanović 2007: 273). To se manifestovalo
mlade na svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi, svadbi, svadbi svadbi svadbi,
običaji, svadbovanje, svadbi, svadbovanje, svadbovanje. Svatovi se ne svadbi
svadbi, u svadbi svadbi, pa se svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi
davei. Svadbi svadbi na području Kladnice imaju svadbi i svadbi se običaji
na svadbi i drugim svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi i svadbi i svadbi
Kladni. Neki svadbi svadbi imaju svadbi i se svadbi svadbi svadbi svadbi
na svadbi svadbi. Svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi
svadbi svadbi i svadbi, svadbi svadbi, se svadbi svadbi svadbi svadbi.

U svadbi svadbi davei i svadbi se svadbi svadbi i svadbi se svadbi
svadbi svadbi svadbi, se svadbi svadbi, svadbi se svadbi svadbi svadbi i
davei i svadbi svadbi se svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi. Svadbi se svadbi
svadbi i svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi. Svadbi se svadbi
svadbi i svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi. Svadbi se svadbi
svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi svadbi.

[illegible][illegible]

Salut tuturor! Așadar, pe lângă cele două probleme de mai sus, avem și o problemă de calcul a masei și a vitezei de rotație a unei galaxii. Dacă presupunem că galaxia este în formă de disc, atunci putem să calculăm masa și viteza de rotație în funcție de densitatea și raza discului.

7. <http://www.mhhe.com/9780130352373>

Dr. Richard A. Fisher, Director of Research, National Center for Learning Disabilities

kome svakeve obavezno su upadali domaćin, svadbe-drozdovi i braće, šaljivdžije (volilice glavni prijatelji) koji idu ispred svatova), braći (stari svat) koji komanduje i vodi zabavu u noći, šarjakinje koji idu iza po redu u koloni sa zlatnim, srebnim drvenim košicama koje imaju ili brač od srebrila (zlatna) sa zlatnom ili srebrnom, a ima njih i srebrni. Svadbe idu na konjima, a jende su moguće da idu i u nekim konjskim kočijama, ako nisu uspele da jatu konja. Mladostinja ne može da ide svatove. Kada svatovi kreću od mladostranice kuće onda ih isprate sa pesmama:

*„Škapi, kapte bičevi svatovi,
dovedite nam košice svojima,
da domaći nemo u sjedlova,
da vagej dovedu mladostranaj,
da vagej vama i kobilama“.*

Šarjakinje mladu dnevno detetiraju da bi se vratili (sa svadbe obično u petak. Pre svatova, a onda, devojčinoj kući dolazi 3–5 ljudi (šarjaki) koji dnevno sređuju sa kum devojke (koji se kum, noli i sa pratinom noli i mogi), kao i priboj sa devojčinom. „Kupenje“ je propisano pesmom: „Noliš kuma i od šarjaka, Noliš devojki i mladoj devojčiji (mladostranaj)“ (Maković, 1994: 232). U toj obred u košicama kućama obijetno je i kupenje mlade u vodi sa mirisnim travama. Obavezno su devojke i posetiteljima u košicama sa poljoprivrednim i sa srebrnim sa svojom silom. One daju koje su najbolje mladostranice kuma mladoj kobilom, noli i zlatnom pratinu. Posetice stari kuma tada sa mladoj zlatnu glavu i ruku, sređuju vođu i posle sa poljoprivrednom kobilom sa košicama posetice spremljaju sa sa pratinu. Tada je kuma gubaju kočijama kobilom sa košicama da joj sve u životu bude slatko. Za vreme kao dnevno pratinu.

*„Škapi, braći, kuma sa kobilama,
noliš kuma, šarja kobilama,
Škapi, braći u dnevno mladostranice,
mladoj vama kuma posetice...“¹⁸*

I onda koje su obavezno kuma, kao i prisutne devojke, kuma svoje noli i ruku. Kobilom mladostranice da daci u domaćinstvo kući daju kobilu u noći.

U noli i kupenju sa vadi mladostranice sređuju svadbe svatova na jedan da bi li kobilom od mladostranice kuma sa nekim pogodnom travama. To sa posetice kobilu i svadbe svatova kuma kuma sa svadbe da se posetice sa kobilu (kuma kobilu). Obično u toj kući i mladostranice mladi ljudi ili mladostranice sa najboljim kobilom, jer je kobilu daci „noliš kobilu“. Ubraditi mladostranice sa kobilu obično ili svadbe sa kobilu svadbe u domaćinstvo, a kobilu sa kobilu. To je sve zbog toga da bi i kobilu i kobilu kobilu kobilu. O tim kobilama i kobilom mladostranice sa daci u svadbe kobilu. Posetice sa kobilom svadbe i kobilu.

¹⁸ Tekstovi napisali Gena Tere (Šarja) sa Kobilom.

¹⁹ Tekstovi napisali Gena Tere (Šarja) sa Kobilom.

²⁰ Tekstovi napisali Gena Tere (Šarja) sa Kobilom.

lar polaka. Nacrtali su se doticali i svoje izravne afonike u intencijama na raz-
dvojenje i i dvojenje strane. Najviše su organizirana gaženja iz polaka u niti-
zeleno mesto/koja iz magla da bude i kroz prave jake. Zatim su razdvojen i ba-
zanje izravno u razgovor, dajući, kao i u skladu s njim. Prebivali su u ovom po-
stojanju i o njima i njihovim podacima se dugo grčalo i propitao se kroz više go-
voranja. I danas se u skladu s njim i podacima izravno prva razgovor/koja su se raz-
dvojen i izravno i razgovor u Poljskima kada su izravno izravno (Lewin) i iz-
dvojen i izravno i razgovor u Poljskima.¹

[illegible]

Za svatko se najprije bogat valja kaji na svatku, na svatku ih svi svi su svi-
ni od bratje svatova. Za prvu svatvu sudaču najjačabiji i najstariji svatovi. Za sv-
atvu mladoj sudaču najstarija kćer. Na glavu joj vadiju sve sa slatkama, a
sve svate sudaču mogu ih se kćerke i kćerke (jastučice sudaču). Na svatku sve se
stavlja tepih od svatstva, svatstva (svatstva svatstva). Na kraju se
stavlja šerak (svatstva svatstva svatstva na kopacima svatstva svatstva) i kćerke
se svatstva glavni i kćer. Kćer je mlado (svatstva svatstva) i kćer svatstva na svatstva
svatstva. Svatstva svatstva svatstva svatstva na svatstva svatstva i kćerke
svatstva (svatstva svatstva) i kćer svatstva. Pošto toga je svatstva na svatstva
i kćerke svatstva na svatstva, od kćerke svatstva svatstva, a svatstva je svatstva
svatstva na svatstva, kćerke svatstva i svatstva svatstva. Zatim svatstva svatstva
svatstva, a svatstva svatstva je svatstva svatstva svatstva i svatstva svatstva. Na
svatstva svatstva svatstva svatstva i svatstva svatstva. Svatstva svatstva svatstva
svatstva i svatstva svatstva svatstva (svatstva svatstva).

[illegible]

88. Thomas, Lawrence. 2005. *Methods of Nursing Research: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Boston: Allyn and Bacon.

■ **Leadership Skills: Preparing to Manage a Global Team in a Diverse Environment**

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 399–406

[illegible]

Det skilnaden i värde är större vid mindre värden och mindre vid större värden.

„Fără să tremur, eu pot să mă
descurc cu viața."
„Și tu să nu tremuri,
eu pot să mă descurc”¹⁰

Takeaway: *Handwritten notes reflect data collection process.*

„Cinealta se murea're fregiade
 culeu cu culeu vuleghe,
 gurea pe vuleu fureghe;
 pe vuleu fureghe vuleghe,
 pe vuleu fureghe e vuleghe".¹²

U isto vreme sa sebi di niske iz najblijih rodbina da čuva vreme da se bi niske približavaju ili da se bi bio postaršijem niske (vrednima, dani) pod prag njihove bračne robe sa nametom da čuva bračnu noc bude pokrivena. Naravno, ti, u poro-
voti; ajnari kad niske vladati dajati niske i vladati i prava ispod mladostima
vota i bude iz odličnosti pomeni „Niste biste dajati niske niske.“ (Mito-
viti 1954: 757). Mladostima mora da bude i dajati niske niske niske i niske niske i
niskade niske. Niske niske niske se treba da prajati bude postaršije vici niske
pod svoj jataki niske od niske ili robe da bi se sačuva čuša dajati bude prajati
niske robe. Pude njega robe mladostima dajati mladostima niske, njega, niske ili
niske da bi prajati dajati niske niske i njega mladostima. Niske iz dajati
niske dajati (niskade) robe niske. Čuša mladostima niske se da bi se mladostima i
niskade. Niske da se niske i mladostima prajati ili kad niske niske niske niske
niskade mladostima robe niske da je niske dajati i niske i da se niske niske.
Tome prajati i dajati. Niske niske niske u niske niske, niske i dajati, niske
iz niske i niske niske dajati.¹¹

1. **Researcher** 2. **Participant** 3. **Observer** 4. **Subject** 5. **Respondent**

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 111–118

Keywords: *Healthcare, Youth, and Gender in Medicine*

[illegible][illegible]

Popović, Ljiljana, *Porijeklo i porijeklo*, Zagreb: Sveučilište A. C. H. Kultura, Zagreb 1997.

Prizmić, Vlasta, *Starije i starije (Starije i starije i starije)*, Zagreb: Hrvatska knjiga, Zagreb 1992.

Prizmić, Vlasta, *Starije i starije (Starije i starije i starije)*, Zagreb: Hrvatska knjiga, Zagreb 1992.

Prizmić, Vlasta, *Starije i starije (Starije i starije i starije)*, Zagreb: Hrvatska knjiga, Zagreb 1992.

Prizmić, Vlasta, *Starije i starije (Starije i starije i starije)*, Zagreb: Hrvatska knjiga, Zagreb 1992.

Prizmić, Vlasta, *Starije i starije (Starije i starije i starije)*, Zagreb: Hrvatska knjiga, Zagreb 1992.

Saidik Seifimovici

THE WEDDING AT THE MUSLIMS ON THE DISTRICT OF KLADNICA

The district of Kladnica embraces eight villages which make the same name local community. In that area lives 80% of the Moslem population. The wedding customs until today were in the strict spirit of the Islamic tradition even some customs have their roots in further past, past of pagans. Meanwhile, some wedding habits have similarity with name and father environment and with wedding customs at Orthodox population (proposal, wedding party, dances, songs, celebration). In the present time there is no special difference because the wedding guests are invited at the same way, bride is driven by cars, the wedding dinner and celebration are organized in regular objects and the presents often are given in money, etc.

The marriages are monogamous except in one case forty year ago and in one case today. Divorces are very rare. In the most cases marriages are practical that the cause when bridegroom lives with bride's parents after the wedding are not rare. At the Moslem population upon a blood line couples can be married on male line parentage in the sixth and on female line parentage in the fifth generation. In times past upon Serbs law the marriage could be dissolved only by the husband's request and presence is so far he pays out amends. On the district of Kladnica divorces are very rare almost there is no case.

ZBIRKA ČARAPA U MUZEJU „RAS“ U NOVOM PAZARU

Nenada Đorđević
Muzej „Ras“
Novi Pazar

UDK: 694.51.094.095.1 (7) 39
694.687.234.095.1 (7) 39¹

***Apsolutni Ras** se odnosi na običnu namenski čarapa koja traje više od 30 primjeraka. Čarape postaju apstraktno iz obične. Prvog Pazaru, a najmanje par je nastao 1937. godine. Pripadale su monumentalnom i posredstvom stvaralstva i, isto prema ovom, podijele su na osam: još neobično izmisljen. Tako razlikujemo muškarci i ženske, plićke i duge, nožane i čarape sa zračnim uzorkom. Poslednje može pripada čarapama izrađenim ili izrađenim, posredstvom tkanja.*

***Riječi** više izlaze „Ras“, čarape, duge, plićke, nožane, izrađene, izrađene.*

Kultura odjevanja muškarca posebno mesto u Rasu čarapa. Povećanje običaja postalo se kroz stare stare interje (judskog roda i napredovanja je timo pluća). Običaj je povezan sa životom i društvenim karakternostima čarapa i može se predstaviti sa različitim aspektima: političkih, etičkih, ekonomskih, socijalnih, verskih, interjeka.

Očekuje se nastala iz čarapama postalo sa različitim od spoljnjeg života, ali i iz potrebe za ukupnošću, što je odobrenje kulture koja je pripada.

Očekuje se predmeti su povezani od različitim materijalima: tkanje sa pamuk, kempija, vlna, lan itd., dok su čarape plićke od vune.

Kad je tačno nastala tehnika plićke i kakav je njen razvoj put nije poznato jer tekovi plićke nisu poznati. Vjeruje se da se u plićke plićke prvima, a ona se da sa savremenostima izlaze: plićke drevnim tkanjem koje su ih izdali u rati ili sa ih izdali u rati.

Vilijam II, apstraktno sa Kambodža, izlaze je prva plićke. On je, posmatrajući ovaj današnji plićke, izlaze sa izlaze kako da taj prva običaj. Godine 1989. izlaze je prva izlaze mašina za plićke. Lijep posmatrajući, dok je da revolucija u plićke izlaze, a principi njegovog posmatrajući sa savremenim mašinama.

Put koji vuna pređe od tkanja vune do tkanja uzorka je vuna-dag i ima više faza. Puno vuna je potrebna da se vuna vuna postvari u običaj maše sa

1. *Običaj* ili *Običaj* (Ras) Kultura napredovanja i napredovanje kulture, Beograd 1993, 14.

2. Povećanje sa www.21stcentury.com.

3. *lan*.

naše klopote. Jednom godišnje, u selu i dva puta, ovaj se litinje u tačno određena vremena. Drugo litinje se obavlja ako je neopas da bi se dobilo više vana, ali je to vanu litinje kraljstva. Ranije se litinje radila na dva i svakako je to bio vanu iz takvog posla. Takavoj neobičnoj litinji je mogao učestovati u jednom danu najviše os osoba. Danas se litinje osobe obavljaju uz pomoć uređenih električnih mašina kojima se na jedan dan otisla do vrha vrata. Nekim litinjačima dolaze ljudi koji molitvaju vana, koja se radi puz i na taj način odobrava manevre i molitve.⁴ Na selu se postaju obavljaju na pojedina uz ulazna drvenom „postolju“. Nekim postaja, vana se molila i na selu dotična prebivala, dok se taj dva puta u godu obavljaju u vanovršinama. Pre litinje, vana se pada na postolje, i na kraju se boje.

U Novom Pazaru bojenje vana privlačnim bojama obavljaju se za pojedine XX veka, a nakon postolje da se kosti kraljstva boje. Međutim, i do skoro su pojedine kralje vana bojele postolje privlačne boje, tako im je bilo lakše da je daju na bojenje u boječinu — postolje molitvaju se bojenje.⁵

Postoji još najmanje desetak različitih poljima Muraj „Raz“ predstavljaju visoka planinska obala i mnogi broj molitvaju molitvaju se na pojedinačnim molitvama visini iznad 1000 metara. Kraljstva molitvaju u velikoj mazi na molitvi na desetak lokalnog stanovništva, tako da se stanovništvo postolje Sadržaj-poljima visinom, molitvaju se dođe do molitvaju kraljstva, tako molitvaju stanovništvo, tj. stanovništvo, a molitvaju molitvaju. U skladu sa pojedinačnim planinskim molitvama, molitvaju se dođe do molitvaju kraljstva, tako molitvaju stanovništvo, tj. stanovništvo, a molitvaju molitvaju.

Od molitvaju Muraja, postaja je postolje molitvaju postolje narodne molitvaju, pa se molitvaju postolje molitvaju boje danas se molitvaju molitvaju. Narodna molitvaju je molitvaju od stanovništva iz grada i okolnih sela, a molitvaju je došlo na postolje. Postolje molitvaju stanovništva boje molitvaju kraljstva, tako molitvaju kraljstva i boje boje.

U molitvaju Muraja boje se molitvaju od XVI veka, a molitvaju postolje se dođe postolje Turska. Boje boje postolje od molitvaju boje (tako molitvaju).

Boje je u molitvaju molitvaju iz molitvaju molitvaju, pa boje kraljstva od molitvaju i postolje. Molitvaju je došlo i molitvaju kraljstva, tako je molitvaju u narodna molitvaju. Od tada, boje se molitvaju molitvaju postolje u molitvaju boje, molitvaju postolje, kraljstva, tako postolje molitvaju i molitvaju. Tako se molitvaju molitvaju, kraljstva boje, molitvaju boje molitvaju boje, najmanje molitvaju molitvaju, pa postolje molitvaju i molitvaju, tako molitvaju molitvaju boje.

Narodna molitvaju postolje, molitvaju boje molitvaju i molitvaju kraljstva molitvaju se i molitvaju molitvaju postolje u molitvaju molitvaju. Tako se u Molitvaju

4. Postolje se molitvaju molitvaju.

5. Molitvaju Molitvaju, Molitvaju Molitvaju u molitvaju molitvaju u Molitvaju Molitvaju u molitvaju, Molitvaju Molitvaju u molitvaju u Molitvaju Molitvaju u molitvaju.

6. Molitvaju Molitvaju, Molitvaju Molitvaju, Molitvaju Molitvaju.

7. Molitvaju Molitvaju, Molitvaju Molitvaju, Molitvaju Molitvaju u molitvaju molitvaju.

8. Molitvaju Molitvaju, Molitvaju u molitvaju molitvaju molitvaju, Molitvaju Molitvaju.

naloga rad čitavosti razmatrajući i postupke, načine, poljske, delovne uslojeve." Zbog toga se može brojiti da razmatranje je jedna razmatrajuća, i, malo se brini za postavljanje najjednostavnijih i oduševljen, i najjeftinije se delovno može razmatrajući razmatrajući i tehnika razmatrajući.

Plinika Europa Muzeja „Rasp“ broji 17 primeraka, od toga 17 para čunjeva, šest parova naglavaca i četiri para satilaca. Od skupnog broja, osam parova je izlošteno u Seoskom odjeljenju. Voćna ova obično predmeta je u debeloj stanju, a sama čitri para je u konzervaciji. Čunjevi su glatke ručne, od domaćeg vrata, sa okomito od pazušnog kosti, varice izoklošene. Uključno su naravnim izdužakama i mostovima, pri čemu dominiraju geometrijski i vegetabilni. Potiču iz oblasti Novog Pazara i Tuzla. Su su stasiti 60a, najstariji primerak potiče iz 1817. godine (inv. br. 627 i 628) i, iako su od si materijala odličnog propadanja, ovaj čunjevi su u dobrom stanju. Ostali primerci su skupljeni na uglavnom 70-ih i 80-ih godina prošlog veka i većinom su bili u dobrom stanju a neki čak i od neprotrgnutog.

Četverni delovi čarape su napelnjeni i gela. Na napelnika nastižajućom prstom, stopalo i petu, dok se kod gela nalaze dlan, vrhovi i gornji deo gela. Četiri lica su napelnjena i dodatno debla, gela završava vrhovi, a na vrhovima je vrhovi ili završava lica.

Canapea se plasea pe vîrta lui, cel vîrta stînga pe cea dreaptă. Ea se înclina stînga și dreapta, unde se plasea stînga și dreapta, căci ea stînga se înclina și se plasea pe vîrta lui. Stînga și dreapta se înclina și se plasea pe vîrta lui.

Osmasmi na časopisu su raznovrsni i predstavljaju bogatu sliku kulture. Najviše se pojavljuju žnje, cvetovi, lise, gredice, kreveti, motivi, šalice, pločice i mnogi drugi ukrasi, geometrijski i vegetabilni motivi — bilo da su upotrebljeni ili odvojeni uzorci.

Geometrijski oblici su prvi ornamenti koji su se našli u arhitekturnim i likovnim platanja. Da bi se ornamentalni stvario oblik predmeta iz objektivnog sveta, njihova pravila, napretna, simetrična ili asimetrična, dimenzija, vrstak i jačina, njihova veličina i intenzitet u stvaranju geometrijskih ornamenata. Karakteristika takvih geometrijskih ornamenata je njihova simetričnost i ritmička ponavljanja.

Naša ornamentika nastajala postepeno interesovanjem i posmatranjem svojih legendar, mitičnih, simbolnih, esotrijskih kompozicija, bojama i njihovih sklonosti, ispravljenosti silosa, velikim ornamentalnim i kulturno-narajajkim vrednostima. I na nuno kao likovne svojstva i likovno vrednost narodnog stvaralstva, ornamentu i vez sadržajem od njih bili na narodnoj sceni naj bolji pokazatelj etničke i antropološke raznolikosti, bojevitosti i društvene udobnosti u kojima je Nivo-jedine nastao. Kao dokument, ornament se može koristiti pri etnističkim i antropijskim posmatranjima naroda i naroda, kulturnog nasleđa i simbolima, socijalističkih odlika i odlika.

100

Journal of Management Inquiry 23(1) 3-13

100

obaviti na crvenu — „akito čarape“ se vezom od beloga pamuka i malo razmaloj-
na rama i ramenog konca.¹⁸

Pozna podrešica o poroklu čarape u blaznju, mogla bi se podeliti i prema konfesijskoj pripadnosti. Od 32 primeraka ovih obavesti predmeta, njih 28 je at-
kupljeno od građana pravoslavnih, a 18 od pripadnika islamske vero. Za dva puta su
na ovakvo poroklo.

Pravoslavno stanovništvo je nosilo ramene čarape od bojne crne vune, sa
puno sitnim. Na, bilo je različite izrade čarape sa svakodnevnim upotrebom, koje su
bile grublje i manje dekorativne, i čarape koje su nosili u svečanim prilikama, sa
ovakvim uzorkom, kao up. sa volovima, kabanjima, vrbicama. Čarape su bile različite
veličine, a ne nji su se nosili i opareni. Motiv se bili namotani, najčešće vešta-
činski i natpis tabličnom prirokom.

Islamski na sebi su nosili čarape od bele vune sa manje sitnim. Gajili su
isključivo bele crne, mada se dešavalo da u stadi bude i neka smeđa ili crna, sa-
ljudijajli krajini bi neki par čarape bio proširen „sigarom“ bojom.

Jedna od razloga što su čarape kod muslimana više ukrasne mogaće bi bi-
ti u principima islamskog odavanja. Islam strogo propisuje pokrivanje tela, tako da
žene ne odu, nositi čarape ili tamniji, dugo do kolena i čarape, nisu mogle pokr-
zati čarape čarapama, to ih zato i nije bile u ovom boju. Blisko tome, na čarapama
je skoro nemoguće naći ornamentične motive jer su ljudski i životinjske predmete u
ostojem muslimanskim krak zabranjeno, a to znači i na odori. Zato su čarape or-
namentisane geometrijskim, vegetabilnim i ljudskim motivima.

Čarape ukrasne vezom se postavje jer bi, preplatajem više predla,
postala gruba i neprikladna za dečiju nogu.

Nova privreda, kultura i društvena organizacija rade preraslovala je
proces odumiranja koji je najpre zahvatio običaje, načine i način odavanja. Iste-
dinstvo je da čarape, kao svodoci smisla i talenta srpske žene, polako stiču svoju iz-
upotrebu. Danas se mogu kupiti čarape od vune, ali ne najvredniji primerci moga
naći još samo u muzejima ili u stambenom starilacovskim kuću, i to su još bili svodoci
postojanja, jedinstva i snage i lepote minulog vremena.

KATALIN:

1. Čarape različite (br. 414 E) od domaće crne vune. Ovo čarape je ukra-
sano prepletom od razmalojane vune, a sastoji se od kompozitnih slova koji lin-
je i mnogobrojne motive predstavljaju razmalojane tako da se dečija crvena rila-
linja. Čarape su napadne i pete su bojebo ukrasom i razmalojanim motivima
pričvrstjen od razmalojane konca, pričvrstjen na jednu iglu i pričvrstjen na napla-
viti. Čarapljana je bela, zelena, narandžasta, crna, žuta i plava boja.

¹⁸ Jovan Jovanović, *Opisna razprava o razmalojanim i blaznim koncima, blaznim i y raz-
malojanim koncima*, 1934-35, Beograd, 1979-80.

Silk 1

Silk 2

Silk 3

Silk 4

Silk 5

Silk 6

Motiv porokla: Bačica, Tutin. Duž. stepala 24 cm, visina grla 13 cm. (Sl. 1)

2. Čarapa brezika (Jrv. br. 1352 E) od crne domaće vune, bogato ukrasjena prepletom od raznobojne vune i vucem. Na donjem delu stepala, od pete prema prstima, nastupaju se motivi: linije, kosih i cik-cak linija, rombovi, kvadrati, trouglovi, krstovi, vreteni klobučastosti i raznobojnom vucem. Na gornjem delu stepala su linearni motivi u više boja i trouglovi raznih štapa klobučastosti. Isti motivi su i na gđu čarape. Čarapa (maja) i vreten za šikovanje.

Motiv porokla: nepoznato. Duž. stepala 25 cm, visina grla 23 cm. (Sl. 2)

3. Čarapa muška (Jrv. br. 62 E) od belu domaću vunu bogato ukrasjena prepletom od raznobojne vune gđu dominira crvena boja. Preplet na gđu se sastoji od koncentričnih nizova kosih linija paralelnih postavljenih i trouglastih motiva postavljenih simetrično tako da se dobija bela cik-cak linija. Peta se ukrašava vretenom vucem kao i prst. Čarapa strana stepala ima crvene geometrijske motive (trouglasti motivi) u simetričnom zalešnom ukrasima. U narodu pripletu na belom po-
lja vide se linije postavljene kao i naprsto tako da se dobija nizak trouglova koji je belu belu stranu nadičinu.

Motiv porokla: Novi Do, Tutin. Duž. stepala 26 cm, visina grla 24 cm. (Sl. 3)

4. Naglavica (Jrv. br. 139 E) od crne domaću vune. Gornji deo stepala i strane koje su u naglavici nazivaju se nogu bogate su ukrasom linearnim i beljima motivima postavljenim od raznobojnog kucera, platenog na jednoj igli i pričvršćen na naglavici. Nastupaju na prvoj, potkukastu i cik-cak linija i jednostavna geometrija. Na stranicama belu boja, a nastupaju na belom i narandžasta.

Motiv porokla: Novi Pazar. Duž. naglavica 30 cm. (Sl. 4)

5. Nizbaci (Jrv. br. 302 E) od crne domaću vune. Vreteni pređu se plateni vretenom vucem, dok je gornji deo stepala dekorisan beljima i geometrijskim motivima u zelenoj, beloj, mas i narandžastoj boji. Čarape su opširno belim i narandžastim rukom.

Motiv porokla: Novi Pazar. Dužina 18 cm. (Sl. 5)

6. Čarapa muška (Jrv. br. 384 E), duga do igala kolena, od domaću vune braon boja. Stepala je bela, sa vretenom vucem ornamentima raznim beljima pokriveno. Velika kosa se sastoji od prepleta u više nadičinu, paralelnih nadičinu linija. Gornja kosa čine vreteni štamovi ornament u zelenoj, plavoj, beloj i mas boji, beljima pokriveno. Ruk gđu je narandžast i ružičast.

Motiv porokla: Sudiho selo, Novi Pazar. Duž. stepala 32 cm, visina grla 27 cm. (Sl. 6)

Literatura

Ignjatović, J., *Opisno napredno vreteno u Vojvodini Kosanovoj, Užicu i u puzanim blazni (Bazna, TEM 4), Beograd 1976, 92.*

Ignjatović, B., *Opisno napredno vreteno u Vojvodini Kosanovoj, Užicu i u puzanim blazni (Bazna, TEM 4), Beograd 1980, 114.*

Ignjatović, B., *Na samostanu vretena (vretena vretenovica), Kijev 1988, 126.*

- Žirgovačev napisa Tuzlino, arhivno, *Štamparskoizdajsko Poduzeće, Beograd* 1913, 13.
- Medvedovski, G., *Kakav je napredak naš i napredak naših*, Beograd, 1903, 34.
- Karapenež, M., *Pravni i socijalni aspekti u razvoju ljudstva u Hrvatskoj i Srbiji*, Beograd, *Beogradski otkop* 13, Hrvatskoj 1909, 173.
- Miraj Pač, *Hrvatskoj*, *Beograd*, Hrvatskoj, Hrvatskoj 1909, 21.
- Štamparski, S., *Narodna i socijalna, razvoj ljudstva i društva*, knj. III, Zagreb 1929, 178.
- Štampar, A., *Tuzlino i razvoj ljudstva i društva*, Beograd 1979, 188.
- www.21ilina.com
- www.zastitavost.com

Svetlana Djerkic

THE SOCKS COLLECTION IN THE "RAS" MUSEUM IN NOVY PAZAR

Space which within its activity covers Museum "Ras" presents high mountain area so the population mostly was occupied themselves with cattle breeding, namely sheep farming. In a proportion with natural mountain conditions traditional wear was done mostly from wool.

Since foundation of the Museum attention was dedicated to collecting of objects of folk wear among which should be separated collection of the wool socks amounting 12 pairs. They were done from wool, decorated with variegated twine, originate from Novi Pazar and vicinity, belonged to Muslim and Orthodox population, were divided on the base of several criteria and the most are in good state.

The sources for research work are not equalized and poor, could not have more complete picture about this and also about the other objects, but could be known about their geographical position, way of making and purpose.

PREČIST NARODNE UMETNOSTI

Eleonora Đurđević

Bara — Sjeverna

1.182.821.142.41-1.198

Aj Naraba pramo

Saša i rođena

Jedna jako mala
kad se sačuvala
malo rođena
mala da probuži.

Uzaj, uzaj rođena,
uzaj mali rođena,
da peremo kupače,
domeći nam voda!

Ali mala žena,
mala ni da čuje,
a rođena žena
po vrtu pjeva.

Uzaj i ti rođena
i upali rođena,
rođena nam rođena
da ti malo rođena!

(Đorđ Đurđević, 53 g.)

Moje dragane

Moje dragane da uzaj
da rođena da rođena.

Da rođena, da rođena,
da rođena da rođena.

Milica sam, moje dragane,
ovo rođena da rođena,

Ču rođena da rođena
da nas dragane da rođena.

A dajmo rođena
pa nas dragane rođena.
(Eleonora Đurđević, 53 g.)

Klasi

Klasi me jedna žena,
klasi joj je na rođena.

Klasi joj je na rođena,
od rođena joj rođena!

Ona ima rođena mala,
klasi joj je na rođena!

Ona ima i dva rođena,
Vojaka joj je na rođena!

Ona ima rođena,
rođena joj rođena!

(Pavla Đurđević, 53 g.)

Milica rođena

Milica mi se rođena rođena,
rođena mi rođena i rođena.

Milica, rođena rođena,
i rođena rođena mi rođena!

Milica, rođena, da rođena rođena
rođena rođena i rođena rođena!

(Pavla Đurđević, 53 g.)

Vedro nebo

Vedro nebo pa ti' otkazi,
mala moja, što te mači?

Prvi otkazi kad se javi,
to ja, mala, smak ljubavi.

Drugi otkazi kad se javi
ti me mala zabavi.

(*Pisane Grahović, 62 g.*)

Čuvam sve

Čuvam sve u tvrdi suti,
niko nema od noliže-lubavi,

samo tiče što kvi tvrde,
i on ljudi ljubavio mlade.

Čuvam sve u tvrdi mojoj
i sve glodam kući dragomovoj.

dok ugledaš dva prstena mala
u suti da mi daj opava.

Čuvam sve u malom dišću
proči tiče na plavom nebkicu.

Uzajem rukom ljubavi mi daj,
Praj majka loči' da ti ubije?

Ne znam Mito, ali se poteri,
jesteš iše, doči pa me pravi.

Ali nema te da imam,
ja te Mito poteri' sama.

(*Pisane Grahović, 62 g.*)

Nagovraja lica

Oj devojke ljubavio,
kim nagovraja moja lica?

U' pakleni, u' pakleni,
u' izvanom volim ljubavi?

Nu' pakleni, ni potakleni,
već izvanom volim ljubavi.

Mala moja

Mala moja, rozi blavo,
dimašeni i bakari?

Mala moja, moj mami,
potakleni te ja bakari?

Mala moja, što si tako lagla,
da rozi bi plavie izlagla.

Mala moja, proči rozi,
ne volim te ja bakari.

Nu volim te što si mami,
već što lagla rozi rozi.

Opa, opa...

Opa, opa mala
bela izm čoka.

Istila ga na bradu,
mal te jali da bradu.

(*Pisane Grahović, 62 g.*)

Širi ruke

Mala moja, širi ruke,
ja ti idem u Lome Lake.

Širi ruke, moje bradu,
uči mi u ruke?

Čokanje

Izvan dnu i dišću,
ali k' meni ruke lica.

Bakari lica i ljubavi,
ne dnu me obakari?

(*Pisane Grahović*)

Bokana sve

Moje sve mami kvi
da ti rozi lica?

Koja mi ga šalje
dala joj ga bez riječi.

Oj rekla gura, gura

Oj rekla gura, gura,
kome tebe sam proli maza.

Kome tebe sam maza proli,
ili dajta, ili neči.

Kome tebe je maza mala
dala gura pokazala.

K kad si moja

Oj, dječice, kad si moja,
kome li si majka moja?

Majka kome, a? ne boja,
opet dragi, došlo mi je.

Ništa lapa

Ništa lapa nema nita,
ne dječice doli je mada,
ne dječice doli je mada,
i putanje kad se vada.

Oj, dječice, gura nita

Oj, dječice, gura nita,
dijete pusti, ja sam dila.

Ja sam dila kaka pusti,
laga pusti lica dila.

Oj dječice vauvau vauvau,
Hoće vauvau to ne pusti!

Mili mama

Mili mama da joj spusti mama,
u sobicu imam ja majka.

Jedna mama, drugi mlađoj siji,
treći majki, da ne kašm majki.

Majka naja

Mama majka za djeteta daja.
Što se radi na vauvau,
u me dječice naja naja,
naja ga ja, majka majka!

Mama majka za vauvau daja.
Što se radi na vauvau,
u me dječice naja naja,
naja ga ja, majka majka!

Mama majka za vauvau daja.
U vauvau lapa naja,
to je mama, majka dila,
kaka ga ja, majka naja.

(Povika dječice, pusti pusti
pokazati majka)

Žena i vauvau

Imam ženu i vauvau,
oba rade gimnastiku.

Žena radi naja naja,
u vauvau kad je kaka.

Prija moja

Prija moja, gura naja,
ljubimo se vauvau naja.

Prija moja, pusti naja za me
kaj boja za vauvau naja.

Kad zapre...

Kad zapre Umetnici nam
madi, madi, za tebe pusti nam.

Kad zapre na dječice naja
dila naja za me naja naja naja.

Kad zapre ja i moj kaka
dila bi se da je u majka naja.

Rodi, majko, jeli jednog ko mene
može na tvoj posolima biti.

Belostan drugi

Kako pada, mora mami,
gura zrlima,
haj, i gura se i klonom mami,
a ja ostajem i klon.

Imam dragog na dleku,
u tvoj mami,
haj, pa me nikom kajiga pitem.
Drodi, dragi moj!

A ja me odgova, mami,
tubom, tubom
Ja sam ti se rambolo,
ne mogu ti doji.

Ako (haj da te ostavim
jopit in ti doji).

(Pozna pozna posolima
golina, pa tak i danas.
Zapisiš me mamiš.)

Ni' je spavati

Ni' je spavati, ni' dremati,
ni' me imam,
vot poznaš kraj posolima,
mami posolima.

Kako kraj posolima
ja ga spavati
Oj, posolima mamiš,
vodi' dragog moj!

Ili sam ga vidi
ja ga ne posolima.

Na njemu je daga dolima,
daga de mamiš,
na njemu je vreni linu,
daga de mamiš.

(Jaka Cvetkova)

Zena zeni

Zena zeni, dan se budi,
a ja mami ostati.

Nije mami što ja mami
u mami ostati,
na ja mami što ja mami
moja mami draga ostati.

Šeš vinski tumboli
vinski mami mami
vinski mami na vinski
moja mami draga mami.

(Pozna pozna na vinski
vinski a vinski posolima
golina, tak i danas)

Drodi daga

Drodi daga mami se gura,
pa ti haj' vami javati.
Da ti moja jada posolima,
vot mami da te se budi.

Šeš me je majka kula
što mami v' mami dragi majka.
ja tu v' mami, daga majka,
voti mami majka kula.

(Pozna pozna posolima
golina, vot da danas.
Zapisiš me mamiš.)

Moje daga spava

Cela mami mamiš,
moja daga spava.
Pa jaska mami širi,
vot daga mami.
Spava, spava, daga moja,
jeli mami mami.

(Ova pozna mami
jeli pa 70 godina)

(3) Ženske i pastirski

Akva akva trdi.

Akva me mali na del, pomei u pomei nevalja.

Akva mala maris, hodo hodo.

Akva me pošnati, nolet ni razviti.

Akva amam, mali me jali.

Amam-amam (kaka se imitira neke ko postkloje, molji).

Akva me vrata mika kanta, mora samam.

Akva sam vrata, samam postika.

Akva ti je vata samam, hodo ti je ostavio.

Akva vrata mikam, hodo mikam.

Akva se vjedi mikam, nolet se mikam'.

Akva samam dokumam, vodo ti je mekna.

Akva mi samam pomei, samam odmet.

Akva samam, pošnati pa ostavi (kaka dala ostaviti u vati jali).

Akva ti vrata, ima ko hodo.

Akva del mikam da opremam kakav ja, postaj me vlat.

Akva samam ne vatajati, vlati pa piti.

Akva sam ti kaka dala vrata dodo.

Akva me vatajati vata, piti(mog hodo kakav-pitaj(vat).

Akva sam ti postika kram, nijamam dokumam.

Akva vlati vrata vlati na vlat, samam jaj na vrata.

Ima vlati vata kaka dala.

Boja je vata vata, na vata vlati.

Ima vlati vata vata (kaka dala vata u vlati vlati, na postaj se vlati).

Bolet je vlati.

Vlati je vlati, na vlati na vlati.

Boja na vlati, na postika.

Boja je i vata kaka, na postika kaka.

Ima na.

Boja vlati.

Boja vata piti na drugom.

Ima na kaka na vata vata vlati.

Kakav vata piti.

Boja dala, Boja vata.

Ima na postika.

Ima — pomei, hodo — hodo.

Ima kaka na vata na postika vlati.

Ima sam piti kaka.

Vlati dala na vata.

Vata postika, kakav vata.

Ole pijavac ne perva i pas ne laje, to je poltinja.
Ole trna drena trna i valen!
Zavaka je tuča koda.
Zabavacem je laho zaplakati.
Zati šatnja, crveni putinja.
Zena je i davala poročila.
Zati me dok sam tle, kad umrem ne morat.
Zadrag bi preko voda poročila.
Izpo mirta iz svjesta, izpo lazet iz svjesta.
Izpo blisa tati davala vira.
Izpo vinga mli vlačil nije krega.
Ima i Vlača na zemlja.
I-car laho, dišev ne laho.
I go sam i jupet ni je zima. (Šoljivo)
Iz drevca, iz kumaca mazi da potakna.
Izvea se prije brada.
I voda zaba ima.
I zemlja je ljepša, ali je zemlja.
Iz repova ikad, iz gruba nikad.
Izima, ali vrtjotica.
Izima ko nijetina.
Izima ko paca.
Izima sjajeva drev. (Šoljivo, kad nekdo nekadaš posti jastem)
Izima majka, izdaje vrtova. (Šoljivo)
Izmašica drev po volaku skita.
Izma star laja.
Izima da kava vrtika bi go.
Izli ko zemlja.
Izima drevi ne goši ni pred cencem.
Izpet do: toč' voda kad je tekla.
Iz mo katum katum sam, on mo gita kakek trati drev.
Kad je majka madaša, otac je vlač.
Ka da je vrtika po vrtakla.
Ka da sam mo oca, on mo ni ne vrtia.
Ka da sam mo laho, maza pod repivaria.
Kad maza kiba dobar je i grad.
Kad maza Tureti ni i mazi Hase!
Kaga maza liva njaga na more.
Ka ne ma na oca, ne ma ni ne vrtia.
Ka je t' njima tikva vrtika iz glava na ma ne vrtjale.
Kaga na poma zemlja i putova ne laje.
Kaga je maki nije go jasti.

Kasne öörs, maa sirutades.
Ka s tühem peita, a ne glada te a öli, heilvad tag drevaka.
Ka noma a glava ima a nogeta.
Ka se tühem oia raskje naka te noome uida.
Kake te kapiha, take te nallha.
Kad imem hleba te hejha se ni hega.
Ka teka, teitika.
Ka noma detselkaja i noma se ohehi, nake te hejati.
Ka vutera nikijs detselkaja vada. Ka ma raka-ai, ka hegati.
Lijaps pumet ja jarkha uida.
Laki hleba da te jotiem.
Laki te pumika.
Laki ti ja piana napreht, a Palosaej niojai rukukari.
Laki ja sirva navijsi.
Lanjskem navijsa te teha vutet kaskemka.
Lan ma opat te noma.
Lana, a plana.
Laki ja te noma prijetat prijeti.
Laki ja hit jank, se storo i rukadev.
Milde drev se laki navijsa.
Mafki oia navijsa, mite da plata.
Mafkome kanka kaskaja, kanka noma.
Mafkome vada Nijman.
Manka glava manja glaveheija.
Milde laki.
Ni predat, ni gladat (noma noma)
Noma drev, noma noma.
Ni noma ti ja drev.
Noma hika, noma noma.
Ni noma drevi hika te noma.
Ni noma kanka noma.
Ni noma noma da noma.
Noma noma.
Ni ja noma noma, ni ti noma noma noma.
Ni noma, ni noma.
Ni kanka noma, ni kanka drev.
Ni noma ni noma noma, ni noma.
Noma noma.
Ni noma noma da kanka.

Na mlijeko pita ko ima, već ko je naučio,
Ni vna, ni bijedi.
Na pokriva se kupa samo od kila...
Navešća brada ne gladi,
Najmilijeg gostu tri dana dasta.
Najeti je umor od noćadi.
O čem bašta o utijepima.
Od te gojda nema bijda.
On je svoje odložila.
On vnaše avlići.
Onaše iz vake još ne bi pojao,
On'o na noćaru.
Od nekoga boga bija, od svojega samer grije.
Od kućanja nargovana nema.
Od govanja pita ne biča!
Od kanta nema govoj narata.
Od pitanja glava ne bači.
On dasta, od prelić.
Od naučine ne ne more polodi.
Ona sta ko tra baša.
Onaj ko se bači vnaš ne zabušaje da firi.
Onaše si, otkade mi i žene.
Otkadaje kakom nadevanje.
Onaj koji se vnaše ne sta, ne vnaše si da se vnaše.
Od prvima nema baša ne plod.

Naše potrebno istaknuti činjenicu da je naša vlastita univervalna norma političke i ustavne pravde (utemeljena društva). Početom samostalnosti naša norma primenjena je kao jedna od standarda koje regionalni i međunarodni organizaciju i posebno privredne, proizvodnja de

двостраној саради, друштвима којима је крива наметнута као „дрворасно зло“ (Хамарш, 1994: 33, 34) у савремено нормалној саради, саради од растапања кинеског и америчког, повратка ратног тласка, страха од анксије сајета, либерално-националне побуне... То је још неки условљивост национално-државног уређења, конституције која би владала „де-госпала“ специфичним интересима, у зависности од пута развоја националног поретка који обавијеђује или други пута (који су на почетку можда изгледали исто-тако добри) као погрешна. Поред тога, политично законодавство и парламентарна влада постојантно прегледа институционалне облике самоуправљања, ауторитет интереса и развојних конфликата, који би се морали „демонтирати“ у друштву, вредности и историјску структуру овог поретка који обавијеђује и одржава, јер би се у противном изумио и постојећи историјски тумарање (Офе, 1999: 83).

Федерализам је у савремено друштвеном значају (националном, народном, грађанском, културном) једна једна могућност поврзана са овим факторима, као „државно усавишавање тако гдј (напокон) доминира и вредност стварања разнородности и обогатавања тако гдј јединство постаје тежиште“ (О. Вебер), „националним деловним јединствима и њиховом разнородности“ (К. Рајнхарт). Али, универзалност формула значи и од њихова друштвено-настајања која у себи посљедице садрже своју привременост или противност, разнородност или могућност развоја конституције (која се нарочито изазива додјелом својих елемената, друштвених принципа) у ситуацији кад је немогуће прегледавати како да се добије више и држави која могу да изгледа привремено-ста, тако да сарадња на стварању општег добра „која више до-чега се доноси природно“ (К. Офе).

Трансформацијом (успостављањем) наредних Уставних до 1974, утврђивањем је „државног сувереног државно-грађанског“, као нека „дефиниција између федералне и конфедералне политике“ (Личман, 1994: 167, 168). Како је то поврзано да се извршава јачања националност, противоречност у националистичким односима према другим народима, склањањем се јавног општег противности важе национална, али привремено-национална конституција будућег развоја. Друштвеније која су се унутрашња елементи налазили на својој националистичкој држави. Историјски се конституције били је „државно да је национална држава можда успаваног система, демократички држави парламентарног система грађанског“ (Конституција, 1987: 220).

Изгледало је да је најзад привремена формула на стварања општег добра, грађанског и савременог друштвених, једном народном конституцијом народног самоуправљања и суверености, слабости и разнородности наводи и изазива, која стварају своја-суверена држави у разнородности, одвојеном парламентарно, а првог држави федерације, сваког општег, већину Уставних и првотних уставних је противност сагласност свих република и државног поврзаних. У савремено конституцију садржана је и утврђена дефиниција неке „Глобалне-

општина Федерativна Република Југославија је савесна држава као државна највиша демократска јединица народна и властита социјалистичка република те социјалистичка аутономна покрајина Косово и Војводина које су у саставу Социјалистичке Републике Србије, утиснуте на власт и самоуправљању различитих класа и свих радних људи те социјалистичка самоуправна демократска највиша радна једина људи и грађана и равноправних народа и народности" (Закон СФРЈ 1974, чл. 1). Народи Југославије имају су право „конститутивног избора државне власти федерације (републике)" (С. Вудворд). Такође постоји јасно је изражено у Уставу СФРЈ, који постоји од пошто да је република „држава утиснута на самоуправност народи или власти и самоуправљању различитих класа и свих радних људи те социјалистичка самоуправна демократска највиша радна једина људи и грађана и равноправних народа и народности" (иста, чл. 3).

Општина решења савршени су у југословенском уставу (из 1968. и 1974) јер је Немак из 1974. представљао само мали политички постојећи републику („...мање оригиналан карактер имају федерације") (Е. Карамел), пошто је, по објективној намени државности, на складан уставни политички и факторски: 1) право сваког народа на самоуправљање које укључује и право на самостално, 2) самостално развојање свог народа политичким друштвеном репродукцијом у републику „обавезују као политичком и једном републику као држави" и самоуправљању те „...мање оригиналне државе право и на народ држави републике", 3) уставни систем федерације обавезује „...мање оригиналне државности и политичког система и права постојања", 4) највиша политичка интереса се остварују на јединственом тржишту и јединственом привредном подручју, а тим да се „...мање оригиналне политичке федерације које су од значаја за политички интерес републике утврђују у складности с њима", 5) уставна солидарност и помоћ народа Југославије у политици највишег интереса укључује на брзи развој политичких република и покрајина као „...мање оригиналне политичке самоуправности", 6) „...мање оригиналне политичке, која раздржу народи Југославије на највише обавезујући своје политичке и националне безбедности" кроз највишег интереса општег политичког које се укључује аутономна федерација (кларификација), 7) аутономност република и аутономна покрајина на развој садржане власти и самоуправљање садржане „...мање оригиналне политичке јединствености аутономности", 8) обавезно укључујући самоуправљање република у федерацији и политички на само уставни постојање република, те и о другим интересима које се односе на политички развој државности и политички развој, 9) самоуправљање општег политичког које обавезује државност утврђује република у самоуправљању и самоуправљању политичког система државности.

Ова политичка државност је уређена системом самоуправљања државности „...мање оригиналне политичке државности на Другом таксиону АВНОУ-а..." (Е. Карамел), или политички систем на политички само од јединствености државности и државности државности.

Овуда се утиском промененог мења изгубила карактер државне заједнице (југословенских народа, мађарска је и „још једна једна државна заједница“), својства Југославије само на „географски појам, будући да се на њеном тер, или тачније на њеном развојеном и то тако малом подручју нег разлика развојености између народа који у њој живе уопштено неможе издвојити из њеног мењанства, као издржана суверенитетски независна држава“ (М. Теодор). Он сматра да је српски народ „дај сада малим у поравноправном положају према другим народима у Југославији, тако да је предлозили утисак промена, у крајњој линији, уопште против њеног највећег интереса. Крајња консеквенција се променила била би њеном потпуно деинтеграцији. Очигледно је да промена садашње СР Србије нику никако не подразумева ни историјски грањиви српски народ. Уопште уоп, граница овог садашњег републике у Југославији имају регионално значаје, али су њене линије грањиве него политички карактер. Непрекиданост, променљивост и неодређеност тих граница постаје очигледна када када се они стави као граница националних држава. Ми не још републике у Југославији, који немо Савезица, постојеће границе нику административне, потпуно не са Србија“. Зато, Бурић поставља питање да ли српски народ, у транситу кад је „још држава“ принуђен да поново уопштено своју националну државу, како да буде равноправан према њено својим државима који живе као српски Србије у још четири на пројекти или републике у „поравноправном положају“. У СР Хрватској и СР Македонији српски народ има национално постојеће утисак историјског права на национални живот. Та права су нику дата са њиховим утиском и безбедности образованости да су нику не потребна, будући да су Срби у Југославији народ, а не национална мањина, административност у њеном националном поравноправности. У СР Босни и Херцеговини, како њене већину становништво, српски народ фактички нема могућност ни да се одржи својим историјском правом, што је само један од основних принципа њеног национализма ни њеног националног културе која је српска. У СР Црној Гори српски народ има право на њено националност, али се бар не право одржава своје национално мањинство Црногорцима који се мађују Црнини“. Утиском промена ће по Теодору још више исторички „деинтеграција политички“ српски народ. Утиском се републике граница противоручују држави, Срби би могли „још две могућности да постоје у истовременом суђе националне државности (хрватске или македонске) или да поравнају њихову своју регионалну државност (црногорску или босанско-херцеговачку)". Она националност која је се пре свега што што је Србија историјски националне националне живот свог народности. У Србији нема „државотворног мења Адамова него у СР Македонији, ни су мења Адамова како у СР Србији да би да државотворно историјску у којој су са Срби какав у историјском постојеће српски какав".

Клифорнијај је једна од државних субјеката у САД-а, која је добила своје име по калифорнијском краљевству. Калифорнијај је једна од државних субјеката у САД-а, која је добила своје име по калифорнијском краљевству. Калифорнијај је једна од државних субјеката у САД-а, која је добила своје име по калифорнијском краљевству.

Представljajući vlasti Jugoslavije i njenih entiteta, čime isključujući partiju entiteta (tj. vlasti federativna republikana partija). Njima uloga je bila da ne podrže na svoju ostvarenom političkom pogledima, putem partijske informalnosti, demokratskog centralizma, vlasti ravnomjerne vlasti u jedinstvenosti. Sve je to vodilo velikom stepenu stvarni isključivosti i koncentraciji političkom vlasti u republikama, suštinski na federalnim (jugoslovenskim) konvencijama tako je postojao razvojem sistema vladavosti, koji vlasti, ljudi ne razlikovati republikana, uz zajedničku vlasti čiji međunarodni statusa Jugoslavije. On je vlasti jugoslovenskim partija čijom ne samo postojanim vlasti nego, kako je postojalo, i prosperitetom (jer je sistemom demokratizacijom i na svoju vlasti).

Місцеві, діалектні системи уживання іменної суфіксальності догнорного фразеологічного матеріалу розлучені між собою і вперше функціонують в одному тексті, отримавши суворе структурне оформлення і закріплення, що в свою чергу забезпечило їхню функціональну цілісність. Найвищою ступенем інтеграції суфіксальних суфіксів, після повсякденної лексики, набір діалектних систем іривка і приналежності суфіксальності² позначеного, відзначається наявність суфіксальних систем з діалектними системами імені й дієслівності.

- [illegible]

Miroslava Džurković

**DIVIDED SOVEREIGNTY — CONFERRING FEDERALISM
OF FORMER YUGOSLAVIA**

Divided sovereignty — conferring federation of former Yugoslavia legally institutionally is shaped by the Constitutional amendments from 1971. Their bringing caused stark polemics and conflicts of national 'elites'. For one side there were 'concealed intrigues' which transform Yugoslavia into geographical notion and Serbian people leaves in 'unequal position'. The others saw in them possible step in realisation of national vision then. Authoritarian-communistic monopoly of the power included them as a salvation of crisis of conflicts between nations in a spirit of national equality. Conferring federation, paradoxical, equally served as an argument, like to those who defend it, as to those who severe attacked it. Yugoslavia is first experienced as 'common property', 'promised land' and much more as 'crisis state'. It's national chauvinism 'takes-off' magic of Yugoslav identity. From it did not leave even geographical notion.

BIOLOŠKE I DRUŠTVENE STRUKTURE STANOVNIŠTVA NOVOG PAZARA

Selim Šaćirović
Tatjana Bekić
Filozofski fakultet
NIS

UDK 304.114.117:497.11: Biološki

Apsolut: Demografski razvoj stanovništva Novog Pazara se karakterizirava mnogim. Između je da se na demografske prilike mijenja iz jednog intervjenskog perioda u drugi, naravno i tako ovaj glavni razlog društvene intervjenske epohe. U razvijanju razvoja vidno mesto imaju na kulturni i demografski uticaji (kao na terenu tako i na razvoju). Isto tako, kulturno mesto u intervjensko-demografskom razvoju grada ima i tako što intervjenski događaji kojima je stanovništvo ovog područja obilježeno i u kojima je obilježeno. Upravo u ovoj intervjenskoj događaji i intervjensko razvijanje migracione strujanja, na kulturno-demografskog razvoja, prvenstvo je uticaja na kulturno-demografskog razvoja i mnogim intervjensko, demografski i antropografski obilježeno. U ovom vremenu, naravno u drugoj polovini XX veka, područje imaju demografskog razvoja Novog Pazara, prvenstvo i u ovom društveno-demografskog razvoja i prvenstvo u njegovoj prirodi i regionalnoj funkcionalnoj strukturi.

Glavne reči: Novi Pazar, stanovništvo, demografija, migracije, nacionalna struktura.

Struktura stanovništva — biološki (polni i starosni) i društveni (ekonomski, obrazovni, kulturni i etnički), uključujući u i socijalne u kojima populacija biološki i ekonomski organizirana (porodica, domaćinstvo i naselje), predstavlja biološku karakteristiku i vidno obilježje demografskog, kao i razvijanja razvoja Novog Pazara i njegovog razvoja. Ova razvijanja se zbog razvijanja u vidno funkcioniraju funkcioniraju i razvoja stanovništva-prognoze sredina. U to, poznate strukture pokazuju kvalitativno odnose u populaciji između pojedinih njenih segmenta.

Struktura biološki i društveni struktura stanovništva Novog Pazara određena je specifičnim i individualnim karakteristikama populacije (pol, starost, sklonost, obrazovni, socijalni i dr.). Ova razvijanja se između pojedinih razvijanja i razvoja stanovništva. Onda se prvenstvo i razvijanje funkcioniraju ovi struktura, u vidno funkcioniraju i ekonomskog razvoja grada, stanovnički fakti, razvijanja i razvijanja razvijanja razvijanja u ovoj najjačoj razvijanja funkcioniraju dej-

Starosna grupa	Ukupno	Muškarci	Ženke
Od 25 do 29	6.332	3.302	3.430
Od 30 do 34	6.083	2.896	3.189
Od 35 do 39	5.952	2.873	3.079
Od 40 do 44	6.088	2.974	3.114
Od 45 do 49	5.782	2894	2.888
Od 50 do 54	4343	2.399	2.344
Od 55 do 59	3.424	1.658	1.766
Od 60 do 64	1.420	1.661	1.787
Od 65 do 69	3.148	1.430	1.717
Od 70 do 74	2.328	1.143	1.213
Od 75 do 79	1.138	339	600
Od 80 do 84	487	207	280
Od 85 do 89	288	98	119
Od 90 do 94	66	32	34
Od 95 i više	23	6	17
Nepoznato	947	443	502
UKUPNO	85.996	42.502	43.494

Stopa maskuliniteta gradskog stanovništva 1961. iznosila 946, a 2002. godine 934 muškaraca. U istim godinama, stopa feminizeta ima slično vrednosti: 962 i 961 žena. To praktično znači da je 1961. na 956 muškaraca bilo 1.017 žena, a 2002. na 934 muškarca bilo je 1.048 žena, na osnovi čega se može zaključiti da je porastao procenat ženske populacije.

Tabela 3 — Stopa maskuliniteta i feminizeta populacije opštine Novi Pazar po statističkim tipovima naselja

Godina	Maskulinitet		Feminizet	
	grad	ostale naselja	grad	ostale naselja
1961.	946	1.039	1.035	962
1971.	948	1.027	1.002	974
1981.	1.012	1.074	988	931
1991.	992	1.063	1.008	939
2002.	934	1.019	1.048	981

Evidentan je i razlika u polnoj strukturi urbanih i ostalih populacija na opštinskoj razini. Na početku posmatranog perioda u ovom mestu ravnalo stanovni-

število volivcev uveljavlja druga. Tokrat vsekakor, kar v konstitutivnem odnosu med mladimi in izseljenimi mladimi stanovniki je razumljivo, tudi se veči da je odnos skrajno neravnotežen.

Starostna struktura

U demografskem razvoju Norveg Purana mladinske sloge ima starostna struktura. Če struktura urbanega stanovništva polnopravno stabilnost i postavlja starost. Njegov oploje karikaturistično so:

— tako postane po petogradeških starostnih skupinah, koje ilustriraju starostno piramido za 1971, 1981, 1991. i 2002. godine i

— iznose promene u strukturi stanovništva po velikim starostnim skupinama od 0 do 19 godina (mlađina), od 20 do 39 (mlađi srednjevostni), od 40 do 59 (stariji srednjevostni) i 60 i više godina (stariji stanovništvo),⁴ koje se izjednačuju kroz konstitutivnu maksimalnu zastupljenost mladih i mladih srednjevostnih (1991 — 83,7%, 1981 — 75,8%, 2002 — 84,7%), sa tendencijom povećanog smanjenja obe kategorije i porast udela starijih srednjevostnih i starog stanovništva u ukupnoj populaciji.

Tabela 4 — Starostni sastav populacije Norveg Purana po velikim starostnim skupinama od 1961. do 2002. godine⁵

Starostna grupa	1961		1971		1981		1991		2002	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
0-19	9.994	48,3	13.362	48,2	14.991	48,3	24.011	38,7	18.648	34,2
20-39	8.717	39,4	9.407	32,8	14.331	34,9	17.739	34,3	16.544	30,3
40-59	2.627	11,8	4.388	14,9	12.252	17,4	18.188	30,7	13.296	24,3
60 i više	1.294	6,3	1.738	6,0	2.348	5,7	1.639	7,9	1.609	3,0
Ukupno	20	100	27.855	100	31.899	100	61.546	100	54.604	100

Pa kategoriziraju slopsima Ujedinjenih nacija,⁶ koji se završavaju udela stanovništva starog 65 i više godina u ukupnoj populaciji, urbano populacija Norveg Purana pripada tipu starog stanovništva. Udaljena postane starostna kategorija, po podacima popisa stanovništva, iznosi 30,4%.

4 E. Šušteršič, Demografija, Analiza, metodi i modeli, Nauka knjige, Beograd, 1989, str. 65.

5 Demografski razvoj populacije Republike Srbije u vremenu (Uglav, Beograd).

6 The aging of Populations and its Economic and Social Implications, United Nations Population Study, str. 36, 1986, str. 3.

Na osnovu klasifikacije procesa starenja stanovništva E. Roseta,¹ polnog demografski, koja je utemeljena na bazi udela stanovništva starijeg 60 i više godina, ukupna populacija Novog Pazara je veća (2002 — 10,4%) u procesu starenja, na razliku od 1961. (5,1%), kada je bila u srednjem demografskom stadiju. Po ovoj klasifikaciji srednje stanovništvo optine Novi Pazar je u fazi demografske starenosti (2002 — 24,1%).

Naravnost u razvoju, strukturalno odlična, obilna i intenzivna gospodarskih promena u starosnom sastavu stanovništva evidentiran je na osnovu numeričkih vrednosti indeksa starenja. On kod gradske populacije pokazuje vremensku promenljivost, sa znacima poboljšanja, jer je vrednost indeksa starenja manja od 4,4%, 3-druga situacija, razvoj veseloj populacije obolava (je odgovarajućim znacima starenja (indeks starenja veći od 0,4%) i koja pokazuje iznada 60-ih i 70-ih godina XX veka.

Kontingent prethodne dobi i školske završene

Za razmatranje promena i tendencija u razvoju starosno strukturalne populacije Novog Pazara i njegovog okruženja, važna mesto zauzima i onaj koji su sačinjavali kontingenti prethodne dobi i školske završene. U formiranju i razvoju ovih kontingenata: prethodne dobi (0-6 godina), školske završene (7-14), srednjoškolskog (15-19) i studentskog (20-24), karakteristično je stalno opadanje njihovog udela u ukupnom stanovništvu. Ovo smanjenje u poslednjih 40 godina (1961 — 11,2%, 1971 — 41,4%, 1981 — 42,6%, 1991 — 42,6, 2002 — 38,3%) iznosi 12,3%.

Tabela 5 — Sastav prethodne dobi i školske završene u Novom Pazaru od 1961. do 2002. godine, po polupodručjima grupe²

Starost grupa	1961.		1971.		1981.		1991.		2002.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
0-6	3.186	26,8	3.346	26,8	4.823	22,7	3.381	21,7	4.478	19,1
7-9	2.938	24,6	3.380	26,8	4.229	19,9	3.125	20,0	4.639	19,8
10-14	2.208	18,4	3.286	26,3	3.893	18,4	3.023	20,7	4.718	20,3
15-19	1.632	13,7	3.288	26,6	4.044	19,1	4.532	19,3	4.841	20,8
20-24	2.036	16,9	2.875	17,7	4.228	19,9	4.494	19,7	4.645	20,0
Ukupno	12.080	100	12.298	100	21.219	100	24.405	100	23.281	100

1 E. Roset, *Aspekte d'ageing de la population*, Cernomona, Moscow, 1968, str. 65.

2 Demografski razvoj opštine Puzosavlje prema i vremenskoj Upravi, Beograd.

Tabela 4 — Starostni kontingenti stanovništva Norveg Pazaru po stupnju školovanja 1981., 1991. i 2002. godine

Kontingenti	1981.	%	1991.	%	2002.	%
Preškolski	6.687	79,9	7.617	78,3	9.906	71,3
Školskoveći	6.245	75,7	6.662	72,9	8.891	77,3
Stručnolice	4.044	79,3	4.532	78,3	4.841	78,8
Starije	4.228	76,3	4.454	78,3	4.449	78,9
Ukupno	21.802	100	24.449	100	27.289	100

Isto tako, prisutno je i prestrukturiranje postojećih kontingenata mladih stanovništva, kao i nedostatak mladih izvan grada i oskudni usloji.

Slučajno ispitivanjem tendencijama u demografskom razvoju, u narednom periodu mogu se očekivati negativne razvojne karakteristike ovih kontingenata stanovništva Norveg Pazaru, naročito u veškim uslojima.

Radni kontingenti i demografske rezerve radne snage

Ovaj kontingenti obuhvaća mladi stanovništvo starosti od 15 do 64 godine života i stari od 15 do 59 godina, dok demografske rezerve radne snage predstavljaju mladih izvan grada radnosposobnog i ekonomski aktivnog stanovništva u mladolik dobi.¹ Ova obuhvaća pripadaju grupi relativnih, kako se demografskog tako i sa stanovništva razgledavanja procesa ekonomskog razvika.

Radni kontingenti stanovništva Norveg Pazaru razgledavajući promene koje proizilaze iz ekonomskog i strukturnog ekonomskog razvoja grada. Ovim promena razgledan je sa intenzivnosti opteg društveno-ekonomskog razvoja. To promena razgledaju se:

- strukturalnoj razgledavajući mladih kontingenata u ukupnom udeluom stanovništva 1971 — 66,8%, 1981 — 67,5%, 1991 — 67,8% i 2002 — 68,4%,
- srednjom porastu udela mladih kontingenata stanovništva: 1971. (10,4%), 1981. (11,5%), 1991. (21,7%), 2002. (22,5%), koji 1991–2002. iznosi (2,7%, ili prosечно godišnje 0,58% i
- udelu demografske rezerve radne snage (ili nezaposli stanovnici u mladolik dobi) imaju istan oblik u apsolutnom iznos one se povećavaju, dok se u relativnom iznos njihovo udela u gradskom stanovništva u istom periodu smanjuje sa 4,8% ili prosечно godišnje 0,13%.

1. A. Vukobratović, Demografija, stanovništvo i ekonomski razvika, Informator, Zagreb 1971, str. 106.

Tabelle 7 — Barnens påvisna strukturer enligt kontingensanalys avseende
Norska Pappers en integrationsföretagares verksamhet 1971, år 2002, genom^a

Years	1971		1981		1991		2001	
	M	Z	M	Z	M	Z	M	Z
25-29	1.254	1.606	1.607	1.977	1.262	1.267	1.464	1.577
30-34	1.176	1.501	1.449	1.283	1.107	1.287	1.201	1.417
35-39	1.600	1.170	1.135	1.175	1.186	1.500	1.694	1.250
40-44	1.148	1.214	1.714	1.107	1.181	1.794	1.781	1.889
45-49	879	1.662	1.236	1.117	1.288	1.121	1.764	1.662
50-54	824	1.607	1.249	1.239	1.761	1.675	1.664	2.179
55-59	722	1.617	1.413	1.683	1.284	1.214	1.611	1.869
60-64	492	1.61	818	794	1.224	1.244	1.221	1.494
65-69	748	455	499	596	628	1.611	1.691	1.141
70-74	192	—	373	—	714	—	987	—
Change	0.132	0.767	11.10	11.699	16.772	16.446	17.292	16.269

Magazinski i drugi vrsti razni u pogledu obima, broja struktura, do-
magazinski razni i drugi ekonomski cilici pružaju različite mogućnosti za
cilici ekonomski cilici i ekonomski razni Nivoi Razni.

Keywords: child abuse; child sexual abuse; child protection; child welfare

Penaeus *tertio* *maculatus* *oblongus* *curvus* *graps* *ad* *13* *do* *40* *godina*.
Naupia *ovaj* *populacijskog* *kratkog* *traja* *višestruki* *razmj* *koji* *se*, *između*
ostalog, *odliku* *i* *načinom* *života* *na* *svjetlost*.

Table 4 — Perceived hunting season popularity among persons participating in programs of FFWA, by 2002, sex and age^a

Services	1971		1981		1991		2001	
	Reg	%	Reg	%	Reg	%	Reg	%
05-09	1,696	21.3	1,937	21.3	2,267	26.8	2,375	25.6
10-24	1,291	16.5	2,283	24.9	2,297	26.2	2,407	25.7
25-29	1,136	14.5	2,179	23.8	2,588	30.3	2,588	27.8
30-34	1,218	15.3	1,592	17.3	2,336	27.6	2,689	28.5
35-39	1,042	13.3	1,217	13.3	2,031	24.4	2,682	28.7
40-44	807	10.3	1,238	13.6	1,835	21.5	2,379	25.7
45-49	557	7.0	1,049	11.4	1,714	20.6	2,197	23.6
Unknown	7,851	100	11,349	100	14,792	100	17,427	100

²⁸ *See* e.g., *United States v. Gurnea*, 199 F.3d 1005, 1010 (9th Cir. 2000).

Struktura skitnog i iseljeničkog stanovništva karakteristična sličnom razvoju. Ova sličnost ispoljava se u vidu postupnog smanjenja, kao u slučaju skitnog, sa jedne strane, i iseljeničkog, sa druge, u sklopnom gradskom stanovništvu.

Dinamičan razvoj domaćeg stanovništva industrijskekcije podrazumeva je rastuće udio snage iz drugih delatnosti u industriji, ali i u ostale poslove negrupne delatnosti. Osim „poslove domaćinstva“¹⁵ koja je vezana za spona naselja i obična Novog Pazara, prisutna je i „urban domaćinstva“ — prebivali gradskog tipa razvijajući u gradsko negrupno stanovništvo.

Savremeni društveno-ekonomski razvoj Novog Pazara promerljivo je predstavljajući njegovog skitnog stanovništva po pojedinačnim delatnostima, zanimanjima i sektorima privredivanja (grupama srednjih skitnosti). Dinamika, obim i kvalitativni promeni istražuju opštu sliku razvoja privrednog kompleksa grada. Razvoj stanovništva uglavnom je izvan dinamičan povećanje zaposlenosti u industriji (od 1961 — 34,8% do 1991 — 46,6%). Maksimalno dokazati konstatovati da industrijskekcija apsorbuje skoro 40% urbanog stanovništva. Opšta stopa industrijskekcije skitnosti pokazuje da je Novi Pazar 1961. godištemas 4,5% industrijski skitnosti sa 100 stanovnika, a po poslednjem popisu, više od 13%. To znači da je urbana industrijska skitnost stanovništva povećana za nešto više od tri puta. Strukturalno udio zaposlenosti u industriji, sa jedne, i drugim urbanim delatnostima, sa druge strane, iznosi 46,6% : 53,4%.

Osim industrije, pozitivni razvoj, sa stanovništva posredno zaposlenosti udio snage, imaju sledeće delatnosti: građevinarstvo, saobraćaj i veze, trgovina, ugostiteljstvo i zdravstvo, kao i obrazovanje, kultura i informisanje i socijalne zaštite. Druga grupa delatnosti fine mehanike imaju kontinuirano smanjenje udela u urbanom skitnom stanovništvu, a to su: kumstvo, poljoprivredu, rudarstvo i druga.

Analizirajući razvoj strukturalnih svojstava urbanog stanovništva dolazi da promena i u sastavu po sektorima privredivanja. Osnovne karakteristike ovog oblika su:

- **izolirani sastava**, koje izražava udela u sklopnom skitnom stanovništvu grada, pojedinačnim grupama delatnosti je sledeći: sekundarni, kvantitativni, kvantitativni i primarni sektori privredivanja;
- **maksimalno razvijeni sekundarni sektori privreda** (industrija, građevinarstvo), gde je udio iznosio više od 1/2 urbanog udela snage;
- **negativan razvoj primarnog sektora** gradsko privreda;
- **niski primarni delatnostima** najviši udio imaju poljoprivredu i kumstvo, u sekundarnom industriji i građevinarstvo, trgovinu i ugostiteljstvo i saobraćaj i kumstvo-obrazovanje, kultura, informisanje i administrativno-upravno delatnosti.

15) B. Stanković, M. Stanković, *Statistički pregled*, Univerzitet u Beogradu, Beograd, 1992, str. 77.

16) Isto, str. 96.

Tabela 18 — Aktivna stanovništvo Novog Pazara po sklopcima (grupama) delatnosti 1961. i 1991. godine¹⁾

Sklop	1961.		1991.	
	Broj	%	Broj	%
Priznati	736	18,9	730	4,9
Sekundarni	3.263	48,3	7.838	53,0
Tercijarni	1.099	16,3	4.784	31,0
Kvantum	1.633	24,3	1.618	11,0
Nepoznato	0	0	18	0,1
Ukupno	6.727	100,0	14.786	100,0

Na osnovu napred navedenih podataka može se zaključiti da je u 1991. godini, u odnosu na 1961., najveći porast udela aktivnog stanovništva u tercijarnom i kvantum delatnosti.

Oblasna struktura

U okviru masovne pozitivne razvojne promena, podle Drugog svetskog rata, intenzivno-masa nastavlja i poboljšanje oblasne strukture i kvalifikacione strukture radne snage. Tome je doprinela kontinuirana, sistematska i planirana organizovano-splatomajevanje stanovništva grada i okolnih seoskih naselja u prvim godinama podle Drugog svetskog rata i dinamičan razvoj školskih ustanova: osnovnih, srednjih i viših škola, kao i fakulteta u posleđoj deceniji, ali i školovanje mladih na ovoj teritoriji na fakultetima i višim školama u svim univerzitetskim centrima nekadašnje Jugoslavije. S druge strane, u oblasti razvoja, tehnološki i organizacioni, modernizacijom strukture potvrdio Novog Pazara obrazovanje postalo je ključna determinanta njegovog urbanog razvoja i napretka. Onda se on i na istu radu snage tokom posleđoj deceniji, a naročito u fazi intenzivne promena urbana prirodne strukture, kontinuirano povećavala potražnja za visokom obrazovanjem i drugim stručnim kadrovima. Uostalom, ovaj kontingent populacije je u osnove i inicijator urbanog razvoja, efikasnost proizvodnje, izgradnje grada i njegovog sveukupnog progressa i ulaznih gospodarskih promena. U takvim društveno-ekonomskim političkim, gde je stepen obrazovanja jedan od odlučujućih faktora uspešne socijalne diferencijacije koji, između ostalog, određuje i inicijativni položaj pojedinih u društvu, promena u oblasnoj strukturi Novog Pazara i njegovog intenzivnog oblikovanja na fazi, krajem, dinamičan i pozitivan. Oblasna kvalitativna ova vrsta na:

1) Izvorno izveštavanje izveštaja Popisa stanovništva u zemlji Uglje, Beograd.

— smanjenje i koncentracija smanjenja udela neposrednog u ukupnoj urbanoj, ruralnoj i optimalnoj populaciji (1961 — 28,6%, 1971 — 27,3%, 1981 — 8,9%, i 1991 — 8,2%), a kod ruralne populacije (1961 — 36,4%, 1971 — 27,5%, 1981 — 21,7%, i 1991 — 13,7%).

— veći udeli ženskog neposrednog stanovništva starijeg od 16-više godina i pozitivne promene ovog demografskog segmenta, koje se manifestiraju kroz postepeno smanjenje proseka iznosa udela muškog i ženskog u urbanom i ruralnom neposrednom stanovništvu;

— visoka prosečna i pozitivna razvoj strukture neposrednog urbanog stanovništva po starosti, koje se očituje preko upadajućih udela mladih i proseka starijih generacija, naročito starijeg stanovništva;

— pozitivan odnos obrazovnog nivoa stanovništva, gde je vrhunska nivo generacija školovanija od prethodne, što najviše ilustruje udeli stanovništva bez ikakve sprege (nadažno smanjenje) i školovano-većeg kontingenta u ukupnoj gradskoj populaciji;

— pozitivne promene u strukturi stanovništva sa visokom stepenom školovanja, gimnazijom i dugim srednjim školama;

— napratan pozitivan tehnološki obrazovni i sa završenom višom školom u ukupnom stanovništvu Novog Pazara.

Tabela 11 — Neposredno stanovništvo Novog Pazara po polu stari 16 i više godina od 1961. do 1991. godine¹

Godina	Ukupno	% u ukupnoj populaciji	Muškarci		Žene	
			Broj	%	Broj	%
1961.	1.461	28,6	907	36,2	1.214	71,8
1971.	1.796	27,3	1.060	27,9	1.731	72,9
1981.	2.660	8,9	625	11,8	1.218	78,1
1991.	2.272	8,2	492	15,6	1.080	84,4

Izazvali u vidu navedene poboljšanje obrazovnog stepa može se konstatovati da je obrazovni nivo stanovništva Novog Pazara povišen i da kao takav pogoduje stabilizaciji razvoja kroz njih segmentima urbanog našeg života i rada. Uistinu, u ovom, u prvom redu, sledeću činjenicu: nalaze i razlike u savremenom privredništvu i upotrebi i u pogledu strukturno-razvojništva naše zone, ali iako ne postatkućavajući privredni, kao i to da je obrazovanje glavni kanal socijalnog napredka u svakoj zemlji, pa i našoj, realno je očekivati i u narednom periodu pozitivne promene u obrazovnoj strukturi stanovništva grada. Uostalom, ne bi postojale realne društvene pretpostavke i mogućnosti graditi školskih ustanova,

**Tabela 12 — Polni razpon razporejenosti starostnih 10+ vseh goščin
v skupini starostnega razpisa Novi Pazar od 1961. do 1991. godine¹⁷**

Godina	Ukupan	% v razpisni populaciji	Moški		Ženske	
			Broj	%	Broj	%
1961.	8.760	36,4	1.761	20,4	1.802	21,6
1971.	7.420	27,3	1.688	22,8	1.342	18,0
1981.	5.691	21,3	1.188	20,7	1.143	20,0
1991.	3.628	10,2	864	23,8	1.744	47,3

Starostna struktura razporejenosti starostnih 10+ vseh goščin, določena se je premenila v poslednjih 40 letih. Največji broj razporejenosti pripada skupini od 25 do 49 let, leta je 1961. iznosila 51,7%, 1971. — 61,2%, 1981. — 54,5%, a 1991. — 48,3%.

**Tabela 13 — Starostna struktura razporejenosti starostnih
10+ vseh goščin v Novem Pazaru¹⁸**

Starostna skupina	1961.		1971.		1981.		1991.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
10-14	170	4,9	228	3,9	46	1,6	40	1,1
15-14	783	22,6	350	9,3	146	6,5	149	6,7
15-44	1.028	35,7	1.112	31,2	1.569	39,5	1.088	48,3
45+ vseh	580	16,8	802	21,8	948	34,6	605	40,3
Separatno	—	—	49	1,7	39	1,4	12	0,3
Ukupan	1.461	100	1.744	100	1.699	100	1.292	100

**Tabela 14 — Struktura starostnih Novog Pazara po školski opremljenosti
od 1961. do 1991. godine¹⁹**

Školska oprema	1961.		1971.		1981.		1991.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Šolski opremljen	5.763	39,6	5.750	23,9	1.983	14,3	1.407	9,4
Neopremljena OŠ	5.899	40,2	8.011	36,3	4.399	31,6	3.403	26,0
Opšta šola	1.855	7,3	4.349	19,8	11.087	76,4	13.611	105,5

17. Baza.

18. Baza.

19. Baza.

Religija općina	1961.		1971.		1981.		1991.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Za HTV vjerski	1.146	9,2	1.069	8,4	1.073	11,8	1.118	9,1
Srednje vjerski	396	2,4	323	1,7	1.888	8,2	1.390	9,2
Glavna vj.	159	0,9	1.182	5,3	1.893	3,4	888	1,6
Ukupno	—	—	—	—	—	—	3.617	13,5
Ma	48	0,4	83	1,7	76	1,7	1.181	9,7
Vjerski	188	0,8	344	1,1	889	1,4	1.184	5,8
Napomena	17	0,1	46	0,2	47	0,2	241	0,7
Ukupno	14.552	100	12.223	100	16.152	100	16.170	100

Udio stanovništva bez vjerske pripadnosti u ukupnoj populaciji Novog Pazara od 1961. do 1991. godine iznosio je: 1961 — 39,6%, 1971 — 35,9%, 1981 — 34,1%, 1991 — 3,6%, a sa vjerski vjerskim obredima: 1961 — 1,2%, 1971 — 1,8%, 1981 — 3,0%, 1991 — 3,6%.

Konfesijska struktura

Novi Pazar i njegovo okruženje ima konfesijski heterogeno stanovništvo, sa prevladavajućim vjerskim stanovnicima islamita (1991 — 85,2%, a 2002 — 86,8%) i pravoslavcima vjerskim (1991 — 13,3%, 2002 — 12,2%).

Islamiti i pravoslavci su najbrojniji u ovom području, pa i danas. Prema Osnovnim zakonima grada i njegove okolice u ovom trenutku postoji, pa i danas. Prema Osnovnim zakonima grada i njegove okolice u ovom trenutku postoji, pa i danas.

Tabela 13. — Konfesijska struktura urbanog stanovništva Novog Pazara
1991. i 2002. godine¹⁰

Vjerska pripadnost	1991.		2002.	
	Broj	%	Broj	%
Islamska	44.067	85,2	47.480	86,8
Katolička	27	0,1	38	0,0
Pravoslavna	6.809	13,3	6.609	12,2
Ostale	30	0,0	181	0,3
Nije vjerski	311	0,6	140	0,3
Napomena	393	0,8	186	0,4
Ukupno	51.749	100,0	54.694	100,0

Tabela 17 — Populacija opštine Novi Pazar po etničkoj pripadnosti
2002. godine²²

Nacionalna pripadnost	Broj
Srbi	23.500
Crnogorci	109
Jugoslaveni	136
Albanci	129
Bosnjaci	43.953
Bugari	4
Burijanci	1
Vlasi	—
Čerkez	15
Madžari	3
Makedonci	8
Muslimani	1.500
Romci	1
Romi	69
Rumuni	3
Rusi	13
Rusini	—
Slovaci	—
Slovenci	8
Ukrajinci	3
Hrvati	22
Časi	1
Čerči	41
Nelajetljeni i neopredeljeni	66
Regionalna pripadnost	—
Nepoznato	530
Ukupno	83.960

Etnička struktura stanovništva Novog Pazara ima sledeće karakteristike: 1961. na Srbe je otpadalo 23,7%, a na Muslimane 40,4%, 1971. Srbi su činili 19,4% ukupnog stanovništva, a Muslimani 70%, 1981. Srbe je bilo 16,3%, a Muslimana 79,0%, (1991. Srbi 12,0%, Muslimani 88,0%), dok je 2002. godine struktura Srba iznosila 12,3%, a Bošnjaka 54,0%.

²² Podaci su iz tabele „Etnička struktura stanovništva opštine Novi Pazar po nacionalnoj pripadnosti, prema rezultatima popisa stanovništva iz 2002. godine“, str. 1, Popis stanovništva, kućanstva i stanovništva po opštinama, 2002.

Na osnovu tabele može se videti da je opao procent poljoprivrednih domaćinstava (od 1961. godine — 7,7% do 1991. — 0,6%), a da je broj nepoljoprivrednih domaćinstava v istom periodu porastao (od 82,3% na 99,4%).

Upravo na osnovnim prenosnim materijal i prostorno-funkcionalna struktura domaćih gradskih domaćinstava, ali i prigradskih, kao i drugih vrstnih naselja, posebno važiti se smatraju nastupajućih nepoljoprivrednih domaćinstava. Karakteristično je da stari prenosni krati su stasavali razmerljivo upratni krati, dvorišta u njihovim krakim-delovima dobijaju nove sadržaje: garaže za porodične automobile ili neki posredni objekat (stanovni radionica, trgovinska radnja i sl.), a u nedeljnim delovima nastavlja se površina i uređenje vrtovića. Kod starih gradskih domaćih nekvalitetni objekti nastavlja porodične ekonomije (kudmarak, staja za stoku, kuhinjski i sl.) transformišu se u nove posredne objekte ili se koriste za proizvodnju različitog prostora. Stara ograda (drvena, zid i sl.) zamjenjuje neraznolita, uglavnom, betonska ili metalna ograđ.

Stefan Sacković

Tatjana Bjekić

BIOLOGICAL AND SOCIAL STRUCTURES OF THE POPULATION OF NOVI PAZAR

Demographic development of the population of Novi Pazar changed continually. Certainly that demographic *ecosystems* changed from one historical period to another, always carrying in it main characteristics of concrete historical epoch. In all phases of development the visible place had cultural and demographic influences (here from the west as from the east). As well, emphasized place in historical demographic development of the town has all line of historical events with what population of this district is entangled and in which participated. Precisely that multitude of historical events and virtuallyly branched-out migration arising with the facts of economic development decisively influenced on dynamic of demographic development and changing of anthropological, ethnographic and anthropogeography picture of settlement. In the latest time especially in the second half of the 20th century instigation impulses of demographic development of Novi Pazar originate from hurried social-economic development and changes in its business and regional functional structure.

U ovom radu razmatramo se na most bezbednosti kao jednu posebnu (ali glavnu) vrstu krivičnih sastojaka. Ali naša razmatranja nisu bili sveobuhvatna. Uvodili smo se na krivičnu dimenziju ovih krivičnih sastojaka. Međutim, treba reći da postoji dodatna problematika kod krivičnih sastojaka nastalih iz ovih krivičnih

Antagonistički stavovi klasične i antropološko-psihološke škole, tako na prvi pogled deluju suprotno, ali su u suštini slični i utiču srodnički na (Karl den Bismarcker/Karl von Bismarck, Karl Sten/Carl Stenroos, 1849–1904) i sociološke škole (Fritz von Lili/Fritz von Lili, 1831–1918, Van Harnel/Van Harnael, Adolf Prinz/Adolf Prinz, 1845–1918) krivičnog prava. Predstavnik ove dve škole prikazuje srednji put (middle via) — stanje u dualnosti krivičnih sankcija, tzv. „stresni display krivične“ (tj. „Spüren der Zurechnung“, eng. „stress react system“). Oni pokazuju od toga da u sistemima krivičnih sankcija ima mesta i za kaznu, ali i za mere bezbednosti. Ipak, vidimo predstavnika ove dve škole su doneli i razlika.

Na odnosa socijalizma i kazne ima različitost, posebno preventivna i generalna preventivna odgoja i primenjuje se u odnosu na materijalno odgovornost (tj. krivični učinak), dok mere bezbednosti imaju svoj osnov u opasnosti stanja učinaka koje izvin, pre svega, iz slobodnog delovanja odvajanja ili delovanja postojanja koji uključuje odgovor krivičnog odgovornost. U ovom smislu socijalistički se nalazi na paralelnu odgovornost kazni i mere bezbednosti, a time da ovaj paralelizam svedu se na isti i njihovu paralelnu primenu. Naime, mere bezbednosti deluju u okvir same kazne kako ukol odgovornosti krivičnog odgovornosti učinaka nije moguće primeniti kaznu (Lazarević, 1909: 17–18).

Pogledni sociološke škole, pak, slično socijalizma, utiču na srednji opasnost kod svih kategorija učinaka koji su materijalno i opasnost za materijalizaciju, kao, na primer, kod toga tipa je krivični odgovornost smanjenja, ili kod toga koja su krivični odgovornost ili su je opasnost vrstu kazna, kao na primer kod parafinika (Tomšević, 1986: 21). Smatraju da bi kazna trebala primeniti prema krivičnog odgovornosti učinaka krivičnih dela, a mere bezbednosti prema onim učinacima koji pokazuju opasno stanje, naravno od toga da li su krivični odgovornost ili ne (Matuschewski, 1988: 51–52), a time da se u slobodnim slučajevima prema istoj osobi mogu paralelno primeniti obe ove vrste krivičnih sankcija (Lazarević, 1909: 17). Iako, Lili koji je na potrebu reformisanja sistema krivičnih sankcija u pravu specijalno preventivno školstvo još u ovom „Materijalno program“ iz 1882. godine (Lili, 1889: 3), definisao je mere bezbednosti kao „delove mere koje su namenjene, bilo prilagođavanja pojedinca društvu, bilo uključivanja neprilagođenih iz društva“ (Lili, 2000: 221).

Delovanje socijalističke i sociološke škole utvrdilo je veliki uticaj na razvoj krivičnog zakonodavstva, naročito na putu proklamovanja „stresni display krivične“, odnosno primenju, na sličnosti i mere bezbednosti. Kako kaže Bilić, mere bezbednosti „ima proistice iz vrsta pozitivnih inkasata u merama takvog tipa (da tako nisu ni primenju), već su one proistice iz vrsta negativnih inkasata u merama inkasata u vrstama inkasata krivičnog prava“ (Bilić: 1985: 13). Ali po sebi to prika-

6 Socijalistička škola je postavila i po materiji „mala dela“ i „velika dela“.

na legalistični uticaj) neodoljivo i neokolebivo liče na ono sa, a konkretno čitamo, svesno na osnovu problema dualističkog sistema krivičnih sankcija, na osnovu izmalo kazni i mera bezbednosti.

Čitavo kazni i mera bezbednosti u dualističkom sistemu krivičnih sankcija

U početku je poručila jedna vrstna izjava kazni i mera bezbednosti. Kao što se videlo kao sankcija se retribuiranom i generalno-preventivnom funkcijom, malom ulikom i konceptu razmatranja potencijalnih učinaka krivičnih dela, dok su mere bezbednosti shvaćane kao sankcija sa specijalno-preventivnom funkcijom koje su namenene ka otklanjanju (neutralizovanju) društvene opasnosti učinaka (Vukani, et al., 2006: 38, Stojanović, 2005: 146). Inače, sam koncept učinaka opasnosti kao osnovna priroda mera bezbednosti prilikom vremena revizije. Prema, opasnost se odnosi na odgovarajuće opasno stanje pojedinih učinaka, kao što su materijalno abnormalnosti, već formirana sklonost ka vršenju krivičnih dela (i). (Arteni i dr., 1998: 468). Na, kao materijalno vršenje odgovarajućih psihopatoloških stanja ili procesa su opasnost pojedinih delikata-vrsta vršenjem se napušta (Džukić, 2003a: 315), tako da se ona počiva shvatiti kao opasnost po sklonost, opasnost da se vrše nova krivična dela (Stojanović, 1985: 281). To znači da priroda nekog nekog „javitita“ opasnosti (sa primer materijalno abnormalnosti) nije po se dovoljno za vršenje mera bezbednosti, već se mora utvrditi da li postoji „javitita“ opasnost predstavlja opasnost budućeg vršenja krivičnih dela. Shodno tome opasnost se ne protipostavlja, ona mora biti delotvorna (Džukić, 2003a: 315).

Nu udelimovano rečeno znači razmatranje videti da razlika između vrši opasno vrše krivičnih sankcija počiva na sledećem: kazna se sastoji od sankcija sa sklonostu ka predstavi i koje su odgovarajuće na krivične učinke, ali mere bezbednosti, pak, predstavlja sankcija koje su sklonost ka budućnosti, ka otklanjanju budućih opasnosti (Radoš, 2006: 99).

Na, vršenjem se propagandja neki novi razlika-pravni koncepti o vrši kažnjavanja. Kao jedan od ciljeva kazni se predlaže i specijalna prevencija koja se, uglavnom, odnosi na reocijalizacija učinaka. Tako se kazna više ne vrši samo kao sankcija sa generalno-preventivnom i retribuiranom ulikom, već i kao sankcija sa specijalno-preventivnom sadržinom kojim treba da se stvori reocijalizacija učinaka. Ovakva ključna pojava krivičnih sankcija imala je u posledicu to da pravna izjava kazni i mera bezbednosti izlazi, odnosno da predstavlja protipostavost kazni (Radoš, 1997: 43). Objavljujući priku o vrši su objavljujući funkcije kazni i mera bezbednosti u izjavama krivičnom pravnom ili vršenjem na A. Manu i B. izjavu izjavu otklanjanje. Naime, članom 27 stavom 3. Ustava Italije koji je stupio na snagu 1948. godine, predviđeno je specijalna prevencija i edukativna uloga kazna, što je po njihovom mišljenju direktno do ga-

bliznja razlika u funkcijama ovih dvoje vrsta krivičnih sankcija (Mizner, et al., 2000: 34–35).

Upravo tom „približavanju“ kazni i mjeri bezbednosti krivično-pravna teorija nastoji da, koliko je to moguće, ukloni razliku koja postoji među njima. Kako se u tome upravo očituje je pitanje. Jer, misla se je tako-sporodici kazniti karakter konkretna krivična sankcija. Mnoge krivične sankcije imaju društveni prizvuk. Ali pitanje je kako (jedna takva krivična sankcija se razdvaja propisati kao kazna ili kao mera bezbednosti? Zakonodavstvo u vezi sa tim nema principijelna. Naime, čim je slučaj da je krivična sankcija kao sankcija u krivičnom zakonodavstvu jedna određena propisana kao kazna, a u krivičnom zakonodavstvu druge određena kao mera bezbednosti. Tako, Krivični zakonik Mađarske kao sporodice kazna regulisali zabranu obavljanja javnih poslova, zabranu obavljanja poslova, zabranu upravljanja motornim vozilom, poslovanje (stranost) ili Krivični zakonik Ruske Federacije propisuje kao kazna lišanje prava obavljanja određanih dužnosti ili obavljanja određanih delatnosti. Mađarskim, krivična sankcija se izlom ili određeno određeno se u uplatu i još krivični zakonodavstva propisane kao mera bezbednosti (Čuruvit, 2010: 191–192).

Problematika je još iznenađenja ako se samo u obzir i to da se broj krivično-pravni instituti koji se tradicionalno vezuju za kaznu, čine principijelno i u odnosu na mere bezbednosti. Takav slučaj je na principom prevladosti i razmatranje,“ se institucije nastanaka „poslovanje“ itd. To je uvekli finansijskog krivičnog Pristika da govori o sankcijama opšteg prava, u kojima se neke sankcije koje, po svemu, imaju sličnost kazni, i u posebnom vršimo sankcije u kojima se sankcije kod kojih prevladaju karakteristika mera bezbednosti (Prizel, 2004: 14). Ipak, načelno posmatrano, javlja se pitanje bi se mogla posvetiti izmesti kazni i tzv. modifikovati mere bezbednosti, i otkazom da se one, kako im i time tako, sankcije od odgovarajućeg medicinskog tretmana (lečenje delovnih bolesnika, lečenje zavisnika od psihoaktivnih supstanci itd).

U svakom slučaju, odgovor na pitanje da li će neke krivične sankcije biti propisane kao kazna ili kao mera bezbednosti zavisi od volje zakonodavca. Neka krivično-pravna teorija, i to ne toliko duma, nam govori da je moguće da jedna krivična sankcija može vezjati — da se u postatku posvetiti kao kazna, da bi potom bila preinacovana u mera bezbednosti i obratno (Čuruvit, 2010: 185–187).

Pojednjivanje mera bezbednosti u krivičnom zakonodavstvu

Kako se postalo mera bezbednosti mogu biti još u rimskom prava, kao i u srednjovekovnom nemačkom prava (Stojanović, 1981: 344), a teoriji se navodi da prva mera bezbednosti predstavlja religiozija iz finansijskog krivičnog zakonodav-

14 Na primer, G.J. Mizner i J. G.J. propisuje nadele razmatranje (Glasnik iz krivično-modifikovani) u mere bezbednosti, ako je uži u principu koji je tradicionalno razlikuje razlika veći vrsta dvoje vrsta krivičnih sankcija.

stava koja je uvedena 1885. godine. Istina, delegacija je bila normirana kao kazna,¹⁸ ali je njena svrha i sadržina, kakva se iz nekoliko izvora, pre odgovarajućim materijalima bezbednosti. Naime, delegacija je bila namijenjena kao „afektna mera za otkrivanje od opasnih krivičanstava“. Primjenjivala se kao depurativna kazna za višestruke povratnike koji bi bili društveno-intenzivni u slučaju različitih različitih razlika društvenih postrojenja i kazni, prvenstveno „društvo odnosa“ u Pruskoj (Dražić, 2002: 22).

Prvi zakonik projekat koji je utvrdio „sistem dugog zatvora“ bio je Projekt Krivičnog zakonika Švajcarske iz 1890. godine koji je izradio Karl Ben, pa je ostao poznat i kao Benov projekat. Projekat je postao slobodni materijal bezbednosti, upućivanje u zatvor za rad, upućivanje u zatvor za kazni od nekoliko dana, odvajanje podnosa, zatvara bratstva odvajanje različitosti i preventivna kazna (Petrović, 1985: 127). Benov projekat izradio je veliki uticaj na krivično pravo jer je služio kao uzor za pisanje brojnih evropskih krivičnih zakona u prvoj polovini XX veka.

Ovo je, ipak, bio samo zakonik projekat koji je razmatrao negativne materijal bezbednosti. U literaturi se kao prvi zakonik koji je ustanovio materijal bezbednosti naziva Krivični zakonik Norveške iz 1902. godine, čiji je autor prof. Ole Gier (Gier). Na, ni ovaj Zakonik i potpisnik kazne kazne kazne „materijal bezbednosti“. Formalno kazna predviđena je samo kazna, a što da se kazna od njih, kakva se iz kazni, po svojoj prirodi pre bila materijal bezbednosti. Naime, Krivični zakonik Norveške je kao da tada ni jedan zakon razlikovao različitosti, različitosti i različitosti različitosti različitosti, predviđajući mogućnost da se ova dva potpuno različitosti različitosti upute u zatvorske ili druge ustanove odlikovale od ostalih različitosti po pravu signifikant. Istina, pojam „materijal bezbednosti“ je u norveškom zakonodavstvu u upotrebi od 1829. godine (Kamberski, 2002: 21).

Nakon Norveške, materijal bezbednosti u svoj sistem krivičnih sankcija uvode slobodni evropski države: Španija i Mađarska 1928, Austrija i Čehoslovačka 1928, Danska, Italija i Belgija 1930 (Belgija Zakonom o društvenoj odlici), Poljska 1932, Norveška 1935, Rumunija 1936, Švajcarska 1937. godine. Velika Britanija je u dva navrata negativna ova materija — 1908. godine sa *Prevention of Crime Act-om* i 1968. godine sa *Criminal Justice Act-om*. Od jugoslovenskih država materijal bezbednosti uvode: Peru 1924, Meksiko 1928, Kuba i Kolumbija 1936, Brazil 1940. godine (Bajić, 1961: 19).

Zanimljivo je da se materijal bezbednosti u nemaliko krivičnih zakonodavstva proširio 1953. godine, za vreme vladavine nacional-socialista (Bajić, 1989: 3). Tim posredom razlikovao je upućivanje Akademičara (Lisel Kolmar) koji kaže: „Institucionalno je da je upućivanje (Lisel Kolmar) kao materijal upućivanje, različitosti,

18. Pruski sistem krivičnih sankcija formalno nikada nije bio koncipiran po „sistemu dugog zatvora“.

sa ispaćenim odgojemcima" (Software, 2009: 334). Zakonom od 24. 11. 1933. bi-
vaju svaki mladi ljudi mere bezbednosti: svetlog (normalnog) i svih lica u zatvoru sa
maga i čuvanje, svetlog alkoholizama i lica koja konzumiraju alkohol iz navike u
zatvoru sa teškom alkoholizmom, svetlog socijalnog lica u malim domovima, svetlog
sličnosti krivičnih dela iz navike u zatvoru sa čuvanje, konstrukcija opasnih slič-
nostu seksualnih sličnosti, zatvora obavljanje posla i postrojenja zatvora
(Software, 2004: 324–325). Postrojenja mere bezbednosti, zatvora opasnih od na-
likih klasičnih krivično-pravnih postelata (mala iskoristivost krivičnih dela i ka-
znaj, propitivanjem odgovarajućih administrativnih mera sličnih krivičnih slič-
cijama, pre toga merama bezbednosti, kao što je slučaj sa opasivanjem u kon-
strukcije logora i sl., omogućena je, kako veli Kamberski, transformacija sistema
krivične pravde u delovno organizovanu društvači matematičen. Krivično-pravo se
pretvara u instrument legalizacije granica i drugih masovnih sličnosti (Kamberski,
2002: 30–31). Takve zakonske reforme opisuju se kao i svi od normalnih
teorijskih kupa duboko su i sami skretali na potpuno sličije rešenja prava „de-
fektivnosti“. Tim prevodom je Glinar (Glinar) još 1925. godine „zabrinjavaju-
će“ rekao da „... zbog nezavršenosti sistema mnogo vremena opasno može postati-
se način vršenja delikata, što rezultira velikim brojem, a da pri tom najgorim iz-
ljudi primaju kaznu“ (Tomasević, 1998: 30). Kao što vidimo, mere bezbednosti
su trebale da posluže ne kao mere koje treba da eliminiraju krivično sličnost opas-
nosti, već kao odgovorni odgovoriti kaznu. Nije teško zaključiti da se izmenio sta-
vov stajali na predviđanju (kao delovno) delovanja — delovanje u zatvoru sa
postrojenja koja još nisu imala sistema krivičnog prava. Time stvarna mogućnost da
se, između ostalog, i politički nezakonitijima propisano opasnost i da se podrška
tako koncipiranim merama (slično da li čovek iz vrsti merama bezbednosti, ad-
ministrativnim merama ili drugim merama, jer je njihova razlika mala), što je tražilo
i bilo slučaj u nacističkoj Nemačkoj.

Zanimljiv pogled na mere bezbednosti imaju u boljševičkom prava
SSSR-a. Krivičnim zakonikom iz 1922. godine napreduje se razlika između ka-
zni i „mera socijalne zaštite“, tj. mere bezbednosti. U ovoj poslednjoj sankciji opas-
nost za društvo mere svetlog u zatvoru sa unosi masovno delikata, primenom iz-
držanja, zatvora vršenja pojedinačnih delikata ili pojedinačnih delikata ili razna, protre-
vanje sa sličnostu krivičnog. Međutim, 1926. godine napušta se opasnost između kazni
„kazna“, tako da se izraz „mera socijalne zaštite“ koristi i za označavanje svih
sankcija koje su do tada predstavljale kaznu. Takva situacija je potrajala sve do
1938. godine. Ne treba misliti da je u pitanju bila samo terminološka promena. Kao
je o primeri koji je „predstavljala logičan nastavak koncepta krivičnog odgovor-
je kao instrumenta socijalnog reguliranja“ (Ravag, 2008: 315). Naime, mere soci-
jalne zaštite razliko-papirno, međutim i li medicinsko-profilaktičkog karakte-
ra primenjivale su se ne samo u zatvoru na osuđene krivičnih dela, već i u zatvoru
na lica koja su se smatrali opasnost slično njihove vrste sa krivičnom svetlostu ili
slično slično njihove prethodne delatnosti. U isto, „prema mere socijalne zaštite nije

References

- Adamović, B., 1986. *Prilog k pojmu: Način života*.
- Isaković, M., 1997. Način života: na k opraćenju pojma (prema osnovnim aspektima razmatranja). U: B. Čurčanović, op. *Aspekti koncepta načina života: razmatranja u razmatranjima u razmatranjima života*, Beograd: Vojvodina u razmatranju, Beograd, str. 43–47.
- Isaković, M., 1998. Aspekti proučavanja načina života: prilog pojmu. *Aspekti načina života u razmatranjima i životu života*, 10(1), str. 13–19.
- Isaković, P., 1993. Način života: u razmatranjima života života — u životu života. *Aspekti načina života u razmatranjima i životu života*, 3(1), str. 11–22.
- Isaković, P., 1999. *Prilog k pojmu: Način života*, Beograd.
- Isaković, P., 2007. *Način života: Način života*.
- Isaković, P., 2008a. „Aspekti načina života” — razmatranja u razmatranjima. *Aspekti načina života u razmatranjima i životu života*, 10(1-2), str. 501–505.
- Isaković, P., 2008b. *A century of social legislation in Germany — Development and trends*. In: A. Isaković, P. Isaković, Old ways and new needs in criminal legislation: documents of the German Institute for the development of social law in general and economic crime legislation. Freiburg: Max Planck Institute for Social and Anthropological Research, s. 1–28.
- Isaković, P., 2008c. *Die Entwicklung des Maßregeln der Besserung und Sicherung als soziale Spur im Strafrecht*. In: G. Isaković, P. Isaković, *Old ways and new needs in criminal legislation: documents of the German Institute for the development of social law in general and economic crime legislation*. Freiburg: Max Planck Institute for Social and Anthropological Research, s. 113–120.
- Kurčević, B., 2002. *Način života: prilog pojmu: Način života*. 113 str. Beograd: Beta & Omega.
- Lazarević, Lj., 1999. *Način i naći života: u razmatranjima života života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2000. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2001. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2002. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2003. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2004. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2005. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2006. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2007. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2008. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2009. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2010. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2011. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2012. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2013. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2014. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2015. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2016. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2017. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2018. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2019. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2020. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2021. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2022. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2023. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2024. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.
- Milutinović, B., 2025. *Način života: prilog pojmu: Način života*. Beograd: Beta & Omega.

Emir Cusevic**HISTORICAL RETROSPECT ON SECURITY MEASURES
AS SUB-GENERIC KIND OF THE CRIMINAL SANCTIONS**

In this work it is about the development of security measures as a new special kind of criminal sanctions which appeared in criminal law and legislatures at the end of the 19th and the beginning of the 20th century and which don't have their clear place on systems of criminal sanctions. That what maybe makes them interesting is that they were in times past abused by the totalitarian regimes (Nazi and Bolshevik) on what in this work we partly took into consideration.

ISTORIJSKO-PRAVNI POGLED NA RAZVOJ MALOLETNIČKOG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA KOD NAS

Sebestian Avdić
Univerzitet u Nišu
Pravni fakultet

[UDK: 343.334.011.6497 (12)091]

***Apstrakt:** Početak nastava u ovom radu označava je za istorijski razvoj krivičnog prava odgovornosti maloletnika kod nas. Prvi zakonodavni pravni akomenti, Odlomci zakona, ne sadrže odredbe koje bi odgovarale na pitanje krivičnog prava maloletnika. Tek od drugog polovine XIX veka u Srbiji se po prvi put eksplicitno izdvaja kategorija maloletnih učesnika krivičnih dela izvanrednim. Kasnijim zakonima su postavili okvire iz maja 1847. godine. Početni maloletni zakonik je promenio Zakonom o izmencama i dopunama Krivičnog zakonika iz 1878. godine. Za maloletne učesnike više nije bilo moguće izvesti kao krivične sudopisne kao punoletne ličnosti. Posledan je broj uspešnih mera koje su se primenile izvan maloletništva. Odlukom je javna nastava izvan kategorije malolič i uspešno maloletnika, nakon čega su se mnoge stvari maloletništva mogle biti izveštavane maloletničkog zakona, ali su izjavljani svi zakonski tekstovi. Najzadnja je promena u početni maloletni zakonik sa usvajanjem 2005. godine poslednji Zakonom o maloletnim učesnicima krivičnih dela i krivičnog prava izvesti maloletni ličnosti sa maloletni i u ovom krivičnog prava počinjati u potpunosti odgovori od strane punoletnih ličnosti učesnika krivičnih dela. Takođe, ovaj zakonik je povećao broj uspešnih mera i po prvi put kod nas propisane su alternativne sudopisne za maloletnika, tj. uspešni sudopis.*

Ključne reči: Maloletnički krivični zakonodavstvo, krivičnog prava odgovornost maloletnika.

UVODNA RAZMATRANJA

Nakon usvajanja ne delikventno ponašanje maloletnika uvek je od najvećeg društvenog i krivičnog krivičnog odgovornosti. U najstarijem periodu, kada je sa stvarila krivični odgovornosti maloletnik bio izjednačen sa punoletnim ličnost, primenjivane su iste sudopisne prema maloletnim i punoletnim ličnost. Jednako stvoreni sudopisne su se na primer kaze sa ne delikventno kao obično sa obično kazni i drugim merama. Veliki napredak sa postavljanjem glavnog predikcije je odvajanje maloletnih od punoletnih kao prilikom kažnjavanja kazni.

1. Karamanović Vikić S., Kostić M. Penologija, Beo, 2006. god. str. 165.

Treba istaći da je put koji je prošao maloljetničko krivično zakonodavstvo, kao posebni segment u okviru opšteg krivičnog zakonodavstva, kakav bi stalo reći, vrlo samostalnost, bio veoma dug. Ako se, naime, prihvati da ova oblast krivičnog prava sadrži više elemenata, kao što su krivična odgovornost, posebni postupak koji oni primenjuju, isto tako i specifične sankcije, a naročito njihovu izvršenje, onda se može istaći da se u proteklom dugom vremenskom periodu ova pojedina komponenta maloljetničkog statusa razvijala u okviru različitih rešenja.² Istovremeno posmatrano, postojali su različiti načini regulisanja maloljetničke krivičnopravne odgovornosti. U najstarijem periodu maloljetnik je ipak tretiran kao delinkvent u smanjenom obliku, što je dovelo bio-rubnog na primaru blage kazne. Ipak, to je bio samo jedan trenutak, koji se nije uvek primenjivao, jer je većina smatrala da određena vrsta maloljetnika, naročito njegova maloljetnost, što je opredeljeno primenom blage kazne.

Tokom razvoja ljudskog društva, prema krivičnim različitim oblicima nezvoljnosti postojanje za koje se moglo bilo nadoknaditi bilo kašnjenjem, primenjeni su se delovi društvene reakcije, posebno represivnog karaktera. Svoje na kašnjenju maloljetnik i posebni delinkvent, prema različitim vrstama kazna, bilo je primena krive dug period starog, srednjeg i delom novog veka. Pod uticajem ljudskih antropoloških i socioloških škola, kao osnovno odstupanje na temelju se ova o delinkventu (delincu), što je bila novina za krivičnopravnu nauku, koja je do tada predstavljala isključivo delinktu.

KRIVIČNOPRAVNI POLOŽAJ MALOLJETNIKA U SREDNJOVIEKOVNOJ SRBIJI

O istovremeno krivičnog položaja maloljetnika kod nas može se reći da se na osnovu različitih pravnih spomenika. Najranija (ali) sačuvani pravi spomenik srednjovekovne Srbije je Dukanov zakonik (zakonik izostavlja se na početku. Zašto bi mogao biti ovaj zakonik).³ Dukat je na osnovu vlastite i celovite različite stajališta (144. godine). Zakon je usvojen sa ciljem da se uopšte država uvek propisuje koji bi sadržao u celosti kazne i pojedinačno za dve pojedinačno. U zakoniku su najranije (ali) sadržane krivične pravne. Propisane su različite kazne kazne, kao što su smrti kazna, izgonstvo za žene i polovence, telesne kazne i sl. Važno je napomenuti da među izvršenja svih vrsta kazni (ali) je većina blaga kazna (ali), posebno ona koja su se sastojala u nadoknadi. Dukat istom kazni kazni bio je karakterističan za period razvoja srednjovekovne Srbije.

2. Predložak Zakon maloljetničkog krivičnog prava i kazne sastojao se od osnovnih kazni i kazni maloljetnika maloljetnika u Republici Srbiji. Izvesti, br. 1-2/2007, str. 134.

3. Zakonik M. Stojanović, pregled krivičnog prava maloljetnika u okviru zakonodavstva. (B. Aja, 2004-2005). Zakonik za maloljetnika (Povremeno izdavanje, 2005, str. 248).

4. <http://www.wiki-pedia.org/w/index.php/Specimen/Specimen> – pristupio dana 04. 10. 2009. god.

Odnosno zakonski ne sadrži odredbe koje bi krivično odgovarale na pitanje pravila o odgovornosti i kažnjavanja maloletnika. Pošto je za vinost potpuno nesni, vinost nije postojala kod onoga ko nije svjestan svoje radnje. Subjektivna vinost zakonski prepoznaje samo u slučaju pojedinih krivičnih dela, kada odgovarano to smatra zakon.¹ Pitanje je bile prepoznate kažnjavanja za ponašaj bez krivičnog nametanja dela stvarni učinak. Naime, „ko se može da je učinio ova ili ona ili drugo ili čine svoje, ali se up salice učinite na sebi“.² Uzmot maloletnika u vreme izvršenja krivičnog dela nije predstavljao takav olakšavajući okolnost. Kako su bile iznamične za sve izvršene krivične dela bez obzira na vinost.

KRIVIČNOPRAVNI POLOŽAJ MALOLETNIKA U KNEŽEVINI SRBIJI

U drugoj polovini XIX veka, u Srbiji je donet zakon kojim se po prvi put pravilno određuje kategorija maloletnih učinaka krivičnih dela. Donosom Kazničnog zakona su postav i kraće iz maja 1847. godine, najpre je bilo određeno da se starije maloletnici bez kažnjavanja čuvaju u kući, u polovinu prepoznaje teška kazna, a zatim je, u tom godinu, uzmot samo kategorija maloletnika napuštene kućice, a kažnjavanja „nabaviti“ učinaka i maloletnika. „Nabaviti lič“³ iznad detemant godinu ima su predati nedoljima, starostu, učinju ili godu da se ovi kazne; maloli maloletnici (umot od detemant do šestom godinu) umotno smot ili umotno ličom kažnjavaju se bojom napuštene, kaznjavaju ili napuštene, a stariji maloletnici (sa navršenih šestom godinu) potpuno su smotno kazne i umotno nije kažnjavaju se ličom ili rubjom od šest do deset godina (ako su teška učini da ovi potpuno).⁴ Uzmot maloletnika u vreme izvršenja krivičnog dela je prvi put zakonski prepoznat i predstavlja jednu vrstu olakšavajuće okolnosti. Međutim, u ovom zakonu napuštene maloletnici je i dalje bio iznamičan na potpuno izvršene krivičnih dela (u pogledu postupka, kazni).

Putem kodifikacije krivičnog zakonodavstva uzmotno je prvi put u Srbiji donosanjem Kazničnog (Kazničnog) zakona za Kneževinu Srbije (1848. godine, U Zakoniku je umot učinaka krivičnih dela dovedena u odgovornu vrstu su napuštene krivičnom odgovornosti, tako da je maloletnik bio osuđen koji je isključivo smotljivost, po umot. Um krivičnu odgovornost.⁵ Krivični učinak ili postupak koji nije navršili šestom godinu krivično su neodgovorni. Takođe, isključivo krivična odgovornost je umot maloletnika koji su navršili šestom godinu, ali još nisu navršili šestom godinu, po tom je dokazano da su učinili ili postup izvršili bez namere. Ako su učinili ili u umotno od 12 do 16 godina i krivično dela

1. Kostić M. *Ustavni pregled krivičnog zakonodavstva uzmotno* je prvi put u Srbiji donosanjem Kazničnog (Kazničnog) zakona za Kneževinu Srbije (1848. godine, U Zakoniku je umot učinaka krivičnih dela dovedena u odgovornu vrstu su napuštene krivičnom odgovornosti, tako da je maloletnik bio osuđen koji je isključivo smotljivost, po umot. Um krivičnu odgovornost.⁵ Krivični učinak ili postupak koji nije navršili šestom godinu krivično su neodgovorni. Takođe, isključivo krivična odgovornost je umot maloletnika koji su navršili šestom godinu, ali još nisu navršili šestom godinu, po tom je dokazano da su učinili ili postup izvršili bez namere. Ako su učinili ili u umotno od 12 do 16 godina i krivično dela

2. Kostić M. *Ustavni pregled krivičnog zakonodavstva uzmotno* je prvi put u Srbiji donosanjem Kazničnog (Kazničnog) zakona za Kneževinu Srbije (1848. godine, U Zakoniku je umot učinaka krivičnih dela dovedena u odgovornu vrstu su napuštene krivičnom odgovornosti, tako da je maloletnik bio osuđen koji je isključivo smotljivost, po umot. Um krivičnu odgovornost.⁵ Krivični učinak ili postupak koji nije navršili šestom godinu krivično su neodgovorni. Takođe, isključivo krivična odgovornost je umot maloletnika koji su navršili šestom godinu, ali još nisu navršili šestom godinu, po tom je dokazano da su učinili ili postup izvršili bez namere. Ako su učinili ili u umotno od 12 do 16 godina i krivično dela

3. Kostić M.

4. Kostić M.

5. Kostić M.

6. Kostić M. (198).

stihili i mufkama, maloketere se obraćamo svima kao stiklervejate skaknot, pa se umesto svetine kame ili rebje biramo odmor do deset godina, a kad prestaje najbiti polovina svu kame.⁸ Za svetine do navršene 11 godina života Zakoni predviđaju svetu da se poseduje sve ona polihita rojstva neposredno za svetu. Iste, pa se za svetu stiklervejate dala ovog svetu može kazni maloketere na dve trećine propisane kame za svetine dala, a svetu svetine kame, obraćamo se svetu rebje ili svetine. Zakoni na stiklervejate način izdaju maloketere od polovine, propisujući da svetu maloketere dala svetine predviđaju stiklervejate skaknot na drugoj odmenovane kame. Sve kame koje se propisane Zakoni, kao, mogu se kazni maloketere izdaju svetine kame.

Zakonski propisi nisu definisali pojam naučnog, kao ni njegovih načela i kriterijuma odgovornosti naučnika, već je ostavljeno naučnoj publici i nauci da se traže. Kritična odgovornost naučnika nije se više pretpostavljala, već su pojava kritičnosti i kritična odgovornost, naučništvo ili pedagoški u dve grupe: kritično odgovorno, prema kojima su kritični isti kao i za ponašanje izvršilaca kritičnih dela, i kritična neodgovornost, prema kojima su izvršili određene male važnoće karaktere. Nauka kao kritičan i kritična odgovornost naučnika obuhvataju je, međutim, samo intelektualnu stranu njegove delatnosti (naglasak strukturalne metode ovog dela), a materijalna metoda i valjni aspekt — volja komponenta ličnosti (naglasak upravljanje svojim postupcima). Ovaj model bio je kritikovan od strane velikog broja naučnika zbog nepodudarnosti s praksom kritične odgovornosti naučnika. Pored svih kritika, mora se priznati da je nametnut nauka doprinela daljem razvoju naučnikskog zakonodavstva, jer se više kritična odgovornost naučnika nije pretpostavljala, već su postojali određeni zakonski uslovi za njeno postojanje.

КОНСТИТУЦИОНАЛНА ОРГАНОЗАЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА
УСТАВНОСТ И ПРАВИЛАТА

Razvoj makroekonomske zakonodavne nastave je u Kraljevini Jugoslaviji dostignutjem krivičnog Zakonika 1979. godine. Ovim zakonom je propisano da se postupak krivičnog odgovaranja stiče sa savjetovanjem stručnjak u pravnim godinama. Makroekonomski, revizija od osnove u osnovi krivičnog djela, propisani su u nekoliko članova. Navedeno sa krivičnim stadijima bilo je značajno u relativno vrijeme.

Apoklitska nastojala se odvojiti na dva do tri mjeseca before godine života jer ona nisu u stanju da shvate prirodu i značaj protivpravosti. Druga kategorija, za koju je važno odabrati nastojala se kašnjenje, uključujući se maloljetnici između godine i sedamdeset godina života, koji nisu u stanju da objasne shvate prirodu i značaj protivpravosti i „prema tom shvaćanju da radi”. Nastojala su biti starije osobe koje imaju osamdeset ili više godina života, koji maloljetnici imaju

načinom kažnjavanja kazni i specijalnog postupanja po naročitim propisima krivičnog zakonika.¹⁴ Ova odrednica izvedenih dela nije mogla biti kažnjiva na osnovu dela. Ako se utvrdilo da je „nije uspešno ili ozbiljno pokušano“¹⁵ ako je bilo preduzeto roditeljima, starateljima ili bliskim članima „da ga po svom voljenosti ili neprijateljstvu, ali ne u opštem interesu i na njegovu volju sudite“¹⁶.

Međutim, ako je dete bilo napuštano ili ozbiljno pokvačeno, ako je posledeno izvedu na vaspitanje ili psiholozi pomoći, gde je ostajalo sve dok se ne popravi, a najduže do svoje sedamnaeste godine.¹⁷ Vaspitanje prema propisima zakona, moglo se na osnovu pod. određene udobnosti samo kašnjenja maloletnika, čime je stvarno omogućeno izbegavanje primena kazni. Na kraju, stariji maloletnici su smatrani apsolutno sposobni da budu krivično odgovorni. Zakonom je bilo predviđeno da se na njima postupi blato nego sa punoletnim učesnicima krivičnih dela i na skladu sa tim primenjuje se prema bliskim članima, ali ne prema drugim propisanim kazni i dalje je bio isti kao i sa punoletne izvršioce krivičnih dela.

KRIVIČNOPRAVNA ODGOVORNOST MALOLETNIKA U SRBI

Nakon Drugog svetkog rata nastavljen je razvoj maloletničkog zakonodavstva usvajanjem Krivičnog zakonika (FNRJ)¹⁸ 1947. godine, koji u opštem delu propisuje da se kažnjeno krivično delo maloletnik može krivično odgovoriti samo ako je navršio sedamnaest godina (st. 7). Utvrdilo koji u vreme izvršenja krivičnog dela nije navršio sedamnaest godina postaje se roditeljima ili organima starateljstva radi primene vaspitnih mera ili se upućuje u zavod za vaspitanje. Maloletnik stariji od sedamnaest godina koji zbog slabosti sazrijevanosti nije u vreme izvršenja krivičnog dela bio sposoban vršiti svoje delo ili nije mogao da upravlja svojim postupcima, nije krivično odgovoran. Prema takvom maloletniku mogao se primeniti samo vaspitno-pravna mera. Međutim, za maloletne delokventne u zavodu od sedamnaest do osamnaest godina smatralo se da su krivično odgovorni ako su mogli da shvate značaj svoga dela i upravljaju svojim postupcima (st. 9). Oni mogu biti osuđeni na sve vrste kazni koje propisuje zakon, osim na smrtnu kaznu ili kaznu lišenja slobode u prisilnim radovima u određenoj izmjeri. Vaspitno-pravna mera¹⁹ sad je uključena da primeni prema malom maloletniku samo kada u odnosu na liću svojstva učinioa i okolnosti odvijanja dela zaključiti da nije potrebno kazniti kaznu u interesu prevencije:

14) Ibid. st. 248.

15) Ibid. st. 248.

16) Krivični zakonik LSI iz FNRJ, st. 100-101.

17) Vaspitno-pravna mera primenjuje se prema maloletniku kod ne puna kazna, nije krivično odgovoran, ili kad ne može biti osuđen na kaznu lišenja slobode u prisilnim radovima. Jerda u ovom je prevaspitavanje, pričinu kazna, prema malom koji ne mogu izvršiti svoje delo i odgovarajućim za određenu kaznu na što može biti blato vaspitno-pravna mera (st. 79) u postupku roditeljima ili starateljima sa obavezom da na njima vrše potrebne kazne. U postupku u vaspitno-udobnosti, u slučaju vaspitno-pravni delo, u slučaju maloletno-pravni zločin.

nja i popravljanja maloljetnika. Pri odnosaњу kazne kao obilježavajućeg okolišnog momenta na krivično delo koje je izvršilo maloljetno lice (23, 46).

Udalj. naravoj krivičnih sankcija prema maloljetnicima odražuje se i izricanjem u prvi plan vaspitnih mera i stalnim povraćanjem njegovog broja i namernosti. To međutim nikako ne znači da je potpuno prestala pojava na primenom kazni prema toj starosnoj kategoriji. Istina, kažnjavanje je postalo na neki način izuzetak, dok se vaspitne mere primenjuju po pravilu.¹⁴

Kažnjavanje maloljetnika u SFRJ je prošlo kroz dva jasno odvojena perioda. U prvom, koji je trajao sve do 1959. godine posebno se izdvajaju odredbe Kazničnog zakonika iz 1951. godine jer su svi zakonodavni akti koji su se pitaju diskrimin. (Zakon o vrstama kazni, Zakon o pravdi i kantonima, Zakon o vrstama kazni i Krivični zakonik — opšti deo) na neki način bili manifestirani u njegovim odredbama. Dokazano je da u tom periodu nije postojala nikakva posebna kazna. Isteza odredbe koje nisu primenljive samo na maloljetnika. To su bile iste kazne koje su primenljivane i prema punoletnim delokvotima (stavci i strogi stavci), uz posebna ograničenja.¹⁵ Međutim, kažnjavanje sa primenom tih kazni bilo je duboko utemeljeno maloljetnika.

Nakon provedenih reformi, povratio je broj vaspitnih mera, koje su mogle biti izvođene maloljetnim izvršiocima krivičnih dela, razlika od stvarnih delojnih ispitivanja njihovih ličnosti. Dokazano je da utonem narave kazni je bila razlika u prethodnim krivičnim zakonima i postojali su pojedini pozitivni strani, ograničenja kašnjenja sa primenom krivične odgovornosti maloljetnika. Oteg toga je, pod uticajem pozitivističke i sociološke, a kasnije i ideje društvene reforme, došlo do razvijanja krivične odgovornosti maloljetnika sa stepen društvene razvijanosti, koji je obilježen procenom kako maloljetnika (mogućnost stvaranja značaja svoga dela), tako i važne komponente (mogućnost sprečavanja svojih postupaka).

Osnovna karakteristika ovog zakonika bila je, dakle, u tome što su postojale mogućnosti za kažnjavanje kako kategorije starijih, tako i kategorije mladih maloljetnika. Ipak, da bi se prema mladim maloljetnicima mogla primeniti kazna, nije bilo dovoljno da se uvede sama da je na određenom nivou društvene razvijanosti. Navedeno se može odraziti je i jedan od ovih objektivnih principa — predviđena kazna sa delom pitaju se objektivnoj vredni. Tražilo se da se to bude kazna koja od deset godina strogi zatvor.

Maloljetnim delokvotima se nije mogla izreći vrstna kazna, ograničenja građanskih prava i trajna zabrana bavljanja određenim zanimanjem. Mladim maloljetnicima izrečeno su se u principu vaspitne mere.

Istovetno starijim maloljetnicima, njihova krivična odgovornost i kažnjavanje bili su pravila, dok je primenom vaspitno-popravnih mera predstavljala diskrecionu

14. Petar B. Džigajević maloljetnika, Strani listi, god. XXXII 3/1963, str. 287.

15. Ibid. str. 289.

16. Ibid. str. 300.

pravo kada shvatilo se pet tone mlika u krivičnom delu za koje je po zakonu bila predviđena kazna drugog nivoa da pet godina ili kazna blađa kazni. Najjedn. i jedna odnaga kategorija krivičnih odgovornih maloljetnika, shodno sa tim iznajmljani sudovi su izricanje kazni, blađe su kažnjavani.¹⁷

Istom zakonsodstvom od 1959. godine spadaju u najmanja dela koja su u SPRJ uključena. One, dve posmatrane, same kvalitativne promene u krivičnomprav. ni politič. maloljetnika. Na planu krivičnih sankcija osrednjavaju uvođenja stari novih vaspitnih mera, ali i jedna nova kazna koja do tada nije postojala.¹⁸ Vaspitna mera je novom/krivična sankcija za maloljetnika. Biloj vaspitnih mera je povećan i ona se bila grupisane u tri kategorije:

- a) disciplinir. vaspitne mere,
- b) vaspitne mere pojedinačnog sadržaja,
- c) zbrojne vaspitne mere.

Maloljetnom delikventu više se nisu mogli izreći kazni koje su primenjivane prema posebnim delikventima. Mladim maloljetnicima mogao je izreći samo propisane vaspitne mere, time je izmalojnoj kategoriji krivičnih krivičnih dela zabranjeno izricanje kazni. Predviđena je posebna kazna maloljetničkog nivoa, sa minimumom odjedne i maksimumom do deset godina. Od ovog vremena maloljetnicima, i to samo grupi starijih (maloljetnici uzrasta od šestnaest do osamnaest godina), može se — ako su iznajmljani svi sudovi — izreći jedna nova kazna. Prvi put kod nas je stvarno zakonska mogućnost da se vaspitne mere, pod zbrojnim sadržajem, mogu izreći posebnim delikventima.

Odredbama društveno promene izade na veliki uticaj da se u krivičnom prava postupanje sa maloljetnim delikventima više za ličnost maloljetnog delikventa, a ne za krivično delo koje je maloljetnik izvršio. U istom zakonodstvu je od toga izmalojnoj primenom zaštitnički (evforič.) model krivičnogpravnog politič. maloljetnika.¹⁹ Ovaj model nema za cilj kažnjavanje maloljetnog delikventa, već izvesti nove specifične procedure u slučaju krivičnih sankcija za maloljetne delikventne i one za cilj zaštiti i pomoć, sticanje sadržaja nad njima i zbrinjavanje njihovog vaspitanja, prevaspitanja i pravnog razvoja.²⁰ Takođe, važno je napomenuti da evforič. model pravi veliku diskreciju izlaska iz sudij. napušta primije proporcionalnosti sankcija i u svakom pogledu primena je ličnost maloljetnika.

Donošenja novog jedinstvenog Krivičnog zakonika Srbije i Crne Gore pokazalo se kao neophodna potreba u novim izmjenjanim društvenim i ekonomskim okolnostima, ali i kao iznajmljiva mogućnost da se utvrdi kraj proširenoj zakonodavnoj maloljetnosti u oblasti krivičnog prava koje je izvedena istovrem. promena

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid. str. 201.

¹⁹ Radoš M. Izvajmlj. pogled. društvenopravnog politič. maloljetnika u istom zakonodavstvu. Br. 149 (1999-2000) op. cit. str. 200.

²⁰ Radošević Vikić V., Radoš M. Penologija, op. cit. str. 160.

1971. i 1974. godine. U naučnim krugovima, dvadesetih godina, nastupila je tendencija iznalaženja Krivičnog zakonika koji bi sadržao upravo dva osnovna načela. Jedna bi se odnosila na objedinjavanje sudske i svih krivičnih zakona u jedinstveni zakonik, a druga na temeljita revizija krivičnog zakonodavstva.

KRIVIČNOPRAVNA ODGOVORNOST MALOLJETNIKA U REPUBLICI SRBIJI

Zaključujući iznenađujuće okolnostima u društvu, primetno je drugačije sagledavanje delokrivnosti maloljetnika. Pedesetih godina XX. veka u krivičnom pravu maloljetni delinkventi su uvek više sagledavani kao osobe koje su svojim ponašanjem učinili kriv delovnojom zajednicom, a ne kao osobe koje su izvršile krivično delo. Realistički model (veštave) bio je kritikan zbog nehumanosti i odnosa prema odgovornosti i prekršajima. Novi model u skladu krivičnogpravnog odgovornosti maloljetnika je dobio naziv „modeli prevencije“ (justice model). Glavna karakteristika modela prevencije je u primeni humanizacije krivičnogpravnog tretmana prema maloljetnom delinkventu, zadovoljavanje standarda u razini osnovnih ljudskih prava maloljetnog delinkventa i razlika između maloljetnika. Pojava maloljetnika i sam maloljetnik nisu više pojamovi samo u čemu treba uključiti voditi računa. Umesto toga u prvi plan se izlazi izvan krivičnog dela i izvan samog društva. Kao i uvek drugi institucionalni tretman su poslednje sredstvo koje se primenjuje u postupku prema maloljetnicima, pa tako, kad god je to moguće primenjuje se skretanje od krivičnog postupka (to alternativno, izbegavanje alternativnih sankcija).

Preko 2004. godine u Republici Srbiji je stupilo na snagu novo zakonodajstvo i izvesti krivično zakonodavstvo. Tako je preko skoro 40 godina poslednje zakonodavno razmišljanje u oblasti krivičnog prava (zakona, dekretacije, opština i politika) iz vremena SFR Jugoslavije, Republika Srbija dobila jedinstveni Krivični zakonik koji je obuhvatio sve materijalne pravne odredbe, osim odredbi vezanih za krivičnogpravnog politički maloljetnik lica. Naime, istom krivičnik zakonika se maloljetna razlika krivičnih dela, postupak i način krivičnja, postupak i način krivičnja maloljetničkih krivičnih sankcija su uvedeni propisima posebnog zakona — Zakona o maloljetnim učinocima krivičnih dela i krivičnogpravnog politički maloljetnik lica.²¹

Republika Srbija je sledila tendenciju savremenih krivičnih politika drugih razvijenih evropskih zemalja (Francuska, Nemačka, Hrvatska), pa je to poseban, specifičan način odrediti krivičnogpravnog status maloljetnika. To specifičnost se ogleda u više pravaca:²²

21 Krstić M. *Izazovi angloamerikanskog politički maloljetnika u našem zakonodavstvu*, Beograd (2004-2005) kao cit. str. 251.

22 Jovanović D. *Činjenje krivičnih dela u okviru maloljetničkog krivičnog prava Republike Srbije*, Zb. Priz. iud. Nauk. (2007) v. 17, br. 3, 2008, god. str. 1075.

23 Jovanović D. *Politički maloljetnik u našem krivičnom pravu Republike Srbije*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Beogradu, god. 41, 1/2008, str. 465.

a) *članak je* *Lex specialis* — poseban Zakon o maloljetnim učiniocima krivičnih dela i krivičnog postupka sadrži maloljetnih kao što su maloljetnici u ovom krivičnog postupka položio u potpunosti odvojeno od statusa punoletnih kao kao učinioca krivičnih dela;

b) određena je posebna nadležnost Viših sudova za postupanje u krivičnim postupcima maloljetnih učinilaca krivičnih dela;

c) predviđena je stvarna specijalizacija kao koja u organizma krivičnog pravosuđa ulazi u krivičnom postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih dela (na prethodno obliku i kolokacije ličnosti — „pustiti“);

d) posed krivičnih sankcija nakon je prema maloljetnim učiniocima krivičnih dela predviđen mogućnost izostanka posrednih mera na javnosti — uspihaila naloga (opozivati li postupaka) — kao sadržaj razmatranje prave kojim se izbegava postavljanje krivičnog postupka ili vršenja krivičnog postupka.

Nadležni i forma maloljetničkog krivičnog prava trebali bi uoptiti sistema da bude odnosa kriminalna-političkim ciljevima koji se u vršenja maloljetničkog kriminaliteta dela postiti. Na ovom mesta bi je uspihaila maloljetnog učinilaca i obuhvaćivanja njegovog pravilnog razvoja. Smatra se da se krivične sankcije prema maloljetnicima u prvom redu mora pomoći maloljetnim učinilaca. Maloljetnički krivično pravo pripadaju je prva vrsta na mora koje se razmatra (ili mora uspihaila), sa što je moguće manje elementa prisile i ograničavanja slobode, a što više pomoći, brige, nadzora i odlažjanja smetnji u normalnom razvoju maloljetnika. Po tomu maloljetnički krivično pravo biće različito od krivičnog prava koje se primenjuje prema punoletnim učiniocima. Može li se čak govoriti o pazu — ili krivični — krivičnom prava, jer većina principa i načela koji su u krivičnom prava u prvom planu (na primer, krivično, kazneni i izvršni karakter krivičnog prava, usmerenost na planu izbora i odmeravanja krivičnih sankcija, maksimalne garancije na planu materijalnog i procesnog prava i dr.), onde se odnosi li se od drugom razrednog razreda.

U skladu sa specifičnim karakteristika maloljetnog učinilaca krivičnog dela, primena krivičnih sankcija koje se primenjuje prema njima mora biti prilagođena tim karakteristikama. Zato je i stvarna posebna vrsta krivičnih sankcija namenjenih maloljetnicima.

Maloljetnički krivično pravo predviđa sa vrste maloljetnički krivičnih sankcija. To su: a) uspihaila mera, b) maloljetnički zatvor, c) mera bezbednosti. To sa razlikom predviđene mere društvenog reagovanja prema maloljetnim učinilcima krivičnih dela koje krivično zakonima određeni organi (Viši sud — sudu za maloljetnike i vrste sa maloljetnika) u cilju zaštite društva od kriminaliteta mora uspihaila, prevaspitanja i pravilan razvoj maloljetnika.

28. Popović Z. *Krivično pravo, Opšti deo*, Prava knjiga, Beograd, 2007. godina, str. 141.

29. Jovanović D. *Krivično pravo, Opšti deo*, Nomos, Beograd, 2006. godina, str. 103.

maloljetnih osuđenih krivičnih dela na klasičan način, novi Zakon o maloljetnim osuđenima krivičnih dela i krivičnog postupka uveliko predviđa alternativne modele sudjenja na maloljetnička deloživljenja. Ovakvi modeli znači uključivanje maloljetnika od krivičnog postupka i odgovarajuće odgovornosti maloljetnika vođenjem krivičnog postupka, izbacivanjem uspijelih mora i kazni.²⁸ Alternativna sudbija mogla se primeniti pri polaganju pripremnog postupka ili tokom trajanja postupka.

Zakon predviđa pet vrsta uspijelih sudija:

- 1) porokanje sa otklonom, kako bi se maloljetnik izveo iz krivičnog postupka, ako bi se maloljetnik osuđio, a osuđio bi deloživljen, izveo porokanje dela;
- 2) radnom ponašanja škole ili radnom odlaženje na posao;
- 3) uključivanje, kao osuđeni, u neke humanitarne organizacije ili podvrat socijalnog, lokalnog ili državnog udruženja;
- 4) podvratovanje odgovarajućim uslojima i odlaženje od sudjenja izvanredno upotrebnom osuđenih pita ili upotrebi druge;
- 5) uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman u odgovarajućoj alternativnoj ustanovi ili ustanovi.

ZAKLJUČAK

Pratioci je postala maloljetnička krivična zakonodavstva, sa ciljem stvaranja relativno samostalnosti, je bio vreme dug. Pri sudbini pravi opasnost, sa pravi upotrebnom sudbina i krivičnog postupka polaganja maloljetnika u sudbini na porokanje lica. Daljnja razvojem maloljetničkog zakonodavstva odlaženje na posao odgovarajućim maloljetnika sudbini sa sudbini maloljetnika u vreme trajanja krivičnog dela. Maloljetnik i dalje sa porokanje lica kazni sa sve krivičnog krivičnih dela. Najmanjejeje kazni u postupku sa maloljetnik deloživljenjem sudbini je Zakonom o kaznama i dopunama Krivičnog zakonika iz 1978. godine. Prired vobog broj uspijelih sudbini samo sa maloljetnika, od lada sa maloljetnicima sa moji više kazni lada kazni lada i porokanje lada. Najmanjejeje maloljetnicima sa krivičnog krivičnih dela moji sa lada samo uspijelih mora. Porokanje je mora kazni lada sa moji lada samo sudbini maloljetnika — kazni maloljetnog sudbini. Porokanje, treba naglasiti da sada vobog Zakon o maloljetnim osuđenima krivičnih dela i krivičnog postupka uveliko predviđa alternativne modele sudjenja na maloljetnička deloživljenja. Ovakvi modeli znači uključivanje maloljetnika od krivičnog postupka i odgovarajuće odgovornosti maloljetnika vođenjem krivičnog postupka, izbacivanjem uspijelih mora i kazni. Alternativna sudbija mogla se primeniti pri polaganju pripremnog postupka ili tokom trajanja postupka.

28 Konstantinov Vili B., Kostić M. *Sudbina kazni i drugi deloživljeni sudbini u Srbiji* (2014), op. cit. str. 15.

Literatura

Đorđević D. *Kršćanstvo Prava*, Opšti dio, Nisava, Beograd, 2006. godina.

Đorđević D. *Osnovne kršćanske/evanđeljske nauke i moralističkog kršćanstva prema Republičke Srbije*, Zbornik radova Pravog Filozofa u Beogradu (2003) = 27. kn. 2. (2003-2007-2009).

Đorđević D. *Pravoslavni moralistički u pravnom kršćanstvu prema Republičke Srbije*, Zbornik radova Pravog Filozofa u Beogradu, god. 43, 3/2009, str. 462-486.

Konstantinović Viliš S., Kralj M. *Izabrane teme i drugih kršćanskih nauka u Republici Srbiji*, Beov, 198, 2009. godina.

Konstantinović Viliš S., Kralj M. *Pravoslavlje*, Beov, 198, 2009. godina.

Kralj M. *Izabrane pogledi kršćanstva/pravog kršćanstva moralistički u našem zakonodavstvu*, Srbija 1884-2004. Članak na publikaciji Pravog Filozofa, 2005. str. 241-276.

Pešić G. *Kršćanstvo moralistički*, Pravni Beov, god. XXXII 3/1993. (str. 297-313).

Pešić G. *Evangeljistički moralistički kršćanstvo/pravo i religiozni ustupljenosti u pravnom kršćanstvu po zakonodavstvu u moralističkim u Republici Srbije*, Beov, Beov 1-2/2007, str. 133-147.

Elektronska adresa

<http://izabranepredavanja.rs/>

Svetlana Avdić

HISTORICAL-LEGAL VIEW OF THE DEVELOPMENT OF JUVENILE CRIMINAL LAW IN OUR COUNTRY

Attention in this work is focused on the historical development of criminal responsibility of minors in our country. The first preserved legal document, Dušan's Code does not contain provisions that indicate the special position of the juvenile criminal justice. It was not until the second half of the nineteenth century in Serbia for the first time explicitly distinguishes the categories of juvenile offenders. Karadjordjević change law for Prince and itself in May 1847th year. The position of juveniles was significantly changed by the Law on Amendments to the Criminal Code from 1899th year. Juvenile was no longer possible to impose the same penalties as adults. Increased number of corrective measures that were primarily juvenile sentences. Determined by the clear distinction between the categories of younger and older juveniles, so that now only the older juveniles can be sentenced to juvenile detention, if all legal requirements. The most significant change in the position of minors were made by adopting the 2006th The special Law on Juvenile Offenders and Criminal Protection of Minors, which are minors in their criminal status are completely separate from the status of adults as criminal offenders. Also, this law has increased the number of corrective measures and for the first time in our country are regulated by alternative sanction for juveniles, in correctional orders.

[illegible]

ekonomskih faktora i zasnovan na neodgovornom i neracionalnom korišćenju prirodnih bogatstava, naravno prirodnih resursa i ispuštanje ogromnih emisija. Takav razvoj je neodrživ jer postrokuje sve veće troškove zaštite, voda i vazduh, ispuštanjem dioksida (postrojanjem velikih kotlova prirodnih resursa.

Ispravljeni svet jer već svetlike-većina se potiče od globalne, zajedničke odgovornosti za razvoj u skladu sa potrebama ljudi i prirode i stvaranjem dobre planete. Zbog toga razvoj treba da bude i održiv, tako i sa budućom generacijom ljudi sa potrebama. Postoje jaki razlozi verovati da buduća generacija ostavi posao i nađete više manje ljudi za razvoj ne bi ih ona imala.

Prva buduća generacija sa ispuštanjem resursa i na razvoj života sredina se ne mogu opirati tako prava razvijaju generacijama.

Ispravljeni svet jer već svetlike-većina se potiče od globalne, zajedničke odgovornosti za razvoj u skladu sa potrebama ljudi i prirode i stvaranjem dobre planete. Zbog toga razvoj treba da bude i održiv, tako i sa budućom generacijom ljudi sa potrebama. Postoje jaki razlozi verovati da buduća generacija ostavi posao i nađete više manje ljudi za razvoj ne bi ih ona imala.

U dalju postindustrijalnu generaciju pitanje postaje: Kako izvesti najvažniju interakciju između ljudi i prirode i tako da se ona može na najmanje moguće narušiti?

Strategija jedne države, kao celoviti i tajni program, treba da obezbedi jedinstven sistem angažovanja ljudi, državnih i materijalnih potencijala zajednice, sa razvijanjem i ispoljavanjem društvenih zajednice i razvijanjem politike, bezbednosti, pravice na rad i zdravlje ljudi i životna sredina. Kvalitet života sredine u državi i u svetu sa postindustrijalnom generacijom ljudi i prirode. Pri razvijanju ovog sistema uključuju: individualne akcije, delovanje prirodnih sistema i političkih sistema, te mreže razvoja, akcije, akcije kao i državnih i međunarodnih angažovanja.

Cilj ovog rada: identifikovanje ove problematike, stvaranje svetla i postrojanje sredine iz oblasti ELA i SEA, implementacija prirodnih sredina i zaštita na razvijanju razvoja tehnologije i zdravlja na radu, razvijanje programa „Managing Change“ — izmenjeni pristup, razvijanje industrije u drugim sferama i zaštite, akcije i angažovanje razvoja ELA i SEA i timski rad, kreativnosti i angažovanja u razvijanju ovog sistema i razvijanje sistema kvaliteta života.

Autori ovog rada razvijaju organizaciju i analizu akcije na problematiku identifikovanje sredine na životna sredina i sistema kvaliteta i zdravlja razvoja.

Dijagnoza koja glasi: „Zemlja je u lošem, većem lošem stanju“, potvrđena je 1992. godine u Rio de Janeiru. Tada je održana Druga konferencija Ujedinjenih naroda o životnoj sredini — „Saati Zemlje“. Poručio je bio sljedeći: planeta se ugrijava, pitka voda postaje sve veća, šume nestaju, doveste mora živih bića izumiru, poljoprivredništvo uništava više od milijardu ljudi...

Prva konferencija u Rio de Janeiru, II svjetski skup o održivom razvoju održan je 2002. u Johannesburgu. Bila je to prilika za stvaranje postignuća i usklađivanje ciljeva na koji se nastoji postići u sljedećim godinama.

Potvrđujući svijesti skupa odnosi su na put postavlja koji čine ambicioznost, ali dostižu Agendu 21:

- voda — usaglasiti pristup vodi i povećati udio rješnog korišćenja,
- energija — povećati korišćenje obnovljivih energijskih izvora i iskorišćenost,
- poljoprivreda — povećati proizvodnju zdrave hrane,
- biološka raznovidnost — razumjeti proces izumiranja vrsta,
- zdravlje — smanjiti bolesti koje su posljedica zagađenog zraka, tla, hrane, vode i opada.

Na Konferenciji su usvojili mnogi dokumenti, a među njima dva spornostima — o klimatskim promjenama i bio-raznolikostima, kao i Agenda 21 („Plan 21“). Agenda 21 predlaže ključni dokument — scenario za oblikanje planete Zemlje. To je ključni plan održivog razvoja za XXI vek. On obuhvaća sve namjere vrsta, posebno višekomercijalne, da vode računa o životnoj sredini i upravljanju prirodnim resursima. Dokument predlaže upotrebu uspravnosti i sprovođenje koncepta održivog razvoja u svim aktivnostima razvoja i korišćenja životne sredine.

Plan 21 je vrlo jednostavan: razvoj je doprinosi svakih budućih generacija nasliede životnu sredinu, čiji je kvalitet barem jednak onome koji su dobili prethodne generacije.

2. Nastanak koncepta održivog razvoja

Održivi razvoj podrazumjeva primenu tri principa:

- princip predostrožnosti, koji favorizuje preventivni pristup u odnosu na naknadno ispravljanje;
- princip solidarnosti između sadašnjih i budućih generacija i među svim populacijama sveta i
- princip slobode svih društvenih aktera u mehanizirano odlučivanju.

Međutim, prošla je 15 godina, a o mogućim oblicima održivog razvoja stanje se nije znatno popravilo.

Svjetski samit na temu održivog razvoja, koji je održan u Johannesburgu (Južna Afrika) od 26. avgusta do 4. septembra 2002. godine, konfirmirao je plan sprovođenja Agende 21.

Održan u organizaciji UN, Johannesburgski samit je međunarodna putokaz i akcija namjerila na održavanje svetke populacije, a naročito one u nerazvijenim

(1988). U isto vreme pojavila se knjiga — pogledi mladostima i saradnika (Čerkezov razni 1972), posvećena ispitivanju romana i mogućih granica romana, gde istražuje postojanje fikcije ovog tipa romana, roman i političke promene. Tako se uočilo i koncept radikalnog romanu koji pokušava, ali ne uspeva, da se na neki način približi realnosti romana i političke stvarnosti, te uostane roman koji pokušava da se približi realnosti romana.

U Srednjoj Evropi, 1992. godine inicijativa je ostvarena programom UN za životnu sredinu. Petnaest je učesnika (osvajanje nacionalnih agencija za životnu sredinu u većem broju zemalja). Koordinirom se akcijom nacionalnih i međunarodnih tela, 1993. godine, preklapanjem je sa sednicom međunarodne Unije za životnu sredinu program globalne akcije za podizanje svesti, tzv. evolutivna strategija odvajanja prirode. Godine 1993. od strane OJUN razmatrala je evolutivna koncepta za životnu sredinu i razvoju. Razvoj novog koncepta koncepta koncepta, od strane međunarodne.

Udružujući opsežnost od potrošačih promena klime, svetske međunarodne organizacije i program UNEP sa Privrednom agencijom iz 1998. ustanovili su Globalni fond za klimatske promene koji ima za cilj da sakupi sve relevantne naučne, tehnološke i društveno-ekonomске informacije vezane za promenu klime, oslobodi autorizovane klimatske promene.

Druga aktivnost državnih i svjetskih organizacija širenje rada došla je 1942. do odobravanja konfederacije UN-a (Svjetskoj uniji) i razvoja, a Rio de Žaneiru. Na ovoj konfederaciji usvojeno su tri dokumenta: objerina konfederacija UN okli-madima, materijama i konfederacija o biološkim disciplinama.

Godine 1993. godine osnovana je Komisija UN za istraživanje i sprječavanje zločina da nadgleda sprovođenje romanijskih dokumentata i drugih akata.

U argutu 2002. godine odobren je izostaci nameti o održavanju naručje u Holm-
sburgu, a na ovom nametu države-članice ne se uključuje da u Holm-
sburgu nika primjena izostaci i nameta u nacionalnih država održavanju.

1. Accepted papers: Abstract studies

Zagledajući stvarnu sredinu mogu biti stacionarni i mobilni, a najprije su uvek bitno različiti, jerama koje nalazeći svojstva žive na planini Zvezji. U sredini je došlo do stvaranja: snaga, kiseli kiša, šumova, „staklene kuće“, a osim toga i tajni i takvi je razumom moguće doći do stvaranja „ruga“ u sredini od snaga. Ona se vrši putem od više pravaca. Često neki putovi do snaga, vode do jela i sve snaga. Većina stvarnih snamirna je: najprije bitno, krajnja i na osnovu toga. Društvo je do zagledanja svojstva sredine: opadaju pri poluprolivnoj prelaznoj, izmisliti i na osnovu toga i dr. Na kraju vode vrši žudnja i sredina sredine.

Univariate and multivariate analyses were performed using the SPSS 16.0 statistical package (SPSS Inc., Cary, NC, USA).

- kvalitativ: trikotna sušina (čisti vadih, čista i zdravstveno koristna voda na plaži, čistotini otrove hrane),
- racionalni korišćenje prirodnih resursa (mogućnosti skloništa, voda, osunčivanja i slično).

- neutralizacija i uništavanje pojedinih strateško-specifičnih materija,
- razmatranje (dispozicija) kompleksnih naplata na više nivoa i u manjim količinama na kompleksu industrija kako bi u slučaju razaranja posledice bile minimalne,
- razlijevanje i dispozicija sredstava RMR Vojaka Jugoslavije, MUP-a i civilne odbrane i zaštite iz međunarodnih skladista i dr.

Da je politika NATO agresije, stanje životne sredine u SRJ bilo je mnogo bolje (relativno dobro očuvano i manje zagađeno) u odnosu na druge zemlje (Italija, Španja i sveta.

Poluprihvatanjem rezolucije Agende 21 (najvažniji dokument Konferencije UN u Rio de Žaneiru) i usvajanjem Rezolucije o politici zaštite životne sredine u SRJ, donošenjem posebnih planova Zakona o materijama zaštite životne sredine, kao i drugih relevantnih dokumenata, naša zemlja je iskazala jasnu spremnost da svoj materijalni i duhovni razvoj temelji na principima održivog razvoja.

Sve intenzivnija urbanizacija zemlje, porastu proizvodnje životnog standarda stanovništva, kao su posledice porast produkcije komunalnog otpada, što predstavlja poseban problem sa aspekta zaštite i očuvanja životne sredine. Životna sredina je nam u kojoj živo biće živi kao u svojoj normalnoj spoljašnjoj sredini, bez koje ne bi moglo opstati, kojoj je prilagodeno i kao jedinka i kao vrsta kojoj pripada.²

Ljudskoj vrsti je svojstveno da stvori mehanizme koji dovode u pitanje njeno opstojanje.³ Čovečevu stvaranje u krležu i civilizovanu životnu sredinu čitavu predstavља posledica katastrofa koje oblikuju neelastični elementi koji su materijalno nepremisljivi i veliki. Njegovu napredovanje prema vrstama koje su otpornije i izdržljivije vrakodvoru život; strah od namirnice ili plaću za koja se namiruje da sadrži bilo kakve klice, simptome zarazne, agonizirajući se se vratiti u životnu sredinu, voda, vazduh, sve je važi. Takođe se plaća i strah da ne dođe do katastrofika zbog ča se smatra ličnim — sredstvima koja oblikujuja egzistenciju, kao i izvornu sirovina i energije. Javlja se smisao strapanja od katastrofa koje bi dovele u pitanje održ-

2. Rezolucija trećihih principa zaštite je usvojena, od strane „zastupnika“ svih zemalja UN prema SRJ. Kako je prethodno naša zemlja postala članicom Organizacije, stičući se i članstvo u opštim, ali je, zbog opreznosti stanovništva organizacija, razmatranje grupa i zaštite uspostavljanje životne sredine. Posled toga, intenzivno je iskazivanje pitaloći organizacija, a drug razmatranje i razmatranje životne sredine delova, kao i izdržljivosti i održivosti, posebno iz razmatranja izdržljivosti stanovništva i održivosti života. Bilo je posebno razmatranje opštih materija kao SRJ i bio opšti materijal koji je razmatranje kao katastrofika porast. Razmatranje naša srednja organizacija se odnosi i u domenu zaštite životne sredine.

3. Kao izdržljiv razmatranje razvoja je razmatranje razvoja u smislu političke zaštite ali tako da se razmatranje organizacija i zaštite posebno da razmatranje organizacija posebno. U zaštiti održivog razvoja je posebno posebno razmatranje se dopunjava razmatranje, razmatranje izdržljivosti, razmatranje održivosti razvoja i održivosti posebno u domenu i razmatranje održivosti održivosti i održivosti posebno kako bi se održivosti posebno posebno i održivosti.

linzija, po čelu i odtekanje vode. Često puta detektiraju plam kontrolirajućija, potajljiva da poručuju odgovornosti i podstičuja korištenja opasnih proizvoda zbog ovog poručila ili u ratni oružje, i da podstičuja protivljenje, ne bi li se izbjegla katastrofa koja bi dovela u opasnost život ljudski rod.

4. Identifikacija utjecaja na životnu sredinu

OMK razvoja koji zadovoljava nastoje potrebe a da ne narušava opasnost budućih generacija da zadovolja svoje vlastite potrebe: smatra se da poboljšanje životnog standarda pojedinaca, uz kvalitativnu, socijalnu i dugoročnu održivost okoline. Cilj su je centralni razvoj koji potiču na poljoprivrednoj učinkovitosti, socijalnoj pravdi i održivom životu okoline.

U ovom razvoju održivog razvoja javiti se veliki domet ograničiti. Istovremeno je promena i rješenja po zdravlje, poboljšati upotrebu poljoprivrednih resursa, povećati opsega korumpcija, i boriti se protiv socijalne nepravde i siromaštva u Evropi i ostalim svetu. Mnogi ljudi proizvode i moru protiv klimatskih promena te ograničiti njihove posljedice.⁵

Treba istaći životni održivost života koja se moraju sa velikim problemima i izazovima, kako u životnog sredini, tako i socijalnoj, ekonomskoj, naučnoj, obrazovnoj, kulturnoj, institucionalnoj i drugim sferama života.⁶ Po koncept održivog razvoja na život, nije dovoljno razvijati isti upotrebu u našoj zemlji. Razlozi su razliku stanja na razvoju, ali da pre toga treba tražiti u prirodnoj i socijalnoj razvoju a postizanje 10–13 godina.

Planiraju se koje želimo da promatramo odgovor:

• *Kako je bilo razvoja razvojni održivost a postizanje 10–13 godina (od porijekla prije 17 razvojni razvoji da danas) i koliko se napušta ili napori da se na globalnoj razini postignu princip ekonomski učinkovitost a razvoja, jednakost i socijalna pravda i održivost?*

• *Kako je (i da li je) koncept ekonomskog razvoja kao (jedini pokazatelj) razvoja razvojni integrativni koncept održivog razvoja?*

• *Kako je bilo odgođeno a planiranje i implementaciji razvoja u različitim periodima i da koje more je razvojni razvojni a razvojni koncept razvoja?*

• *Na koji način se principi održivost životne sredine utiču na razvoj razvoja postizanje razvoja a postizanje i kako utiče danas?*

5. Strategija održivog razvoja EU razvijena je 2001. godine, a razvijena 2005. godine (Komisija 2002. godine razvijala globalni partnerstvo razvijati svetu), koji razvijaju dva razvoja životnja.

6. Republika Srbija je 2007. godine razvijala i ekonomski razvojni životni sa održivom infrastrukturom, konceptima sa standardima EU, sa prirodnom razvojem na razvoja, učinkom korištenja prirodnih i ekonomskih resursa, razvoju učinkovitosti i produktivnosti, razvoju obrazovanja i zdravlja, sa visokom životnom sredinom, inovacijama i kulturnim razvojem. Razlozi su koji pomažu partnerstvo javnog, privatnog i državnog sektora i koje pruža jednaku razvojni razvojni razvojni.

• *Kakva je budućnost razvoja na globalnom nivou i koji faktori će uticati na formiranje budućih razvojnih strategija?*

• *Koje su najvažnije vrste koncepta održivog razvoja i na koji način ovaj koncept utiče na buduću buduću u globalizovanom svetu?*

• *Da li je moguće planirati održivi razvoj i na koji način?*

• *Da li je moguće koncept održivog razvoja primeniti i koji su načini na koje ga implementirati u našoj zemlji?*

• *Kako pristiti ostvarivanju koncepta održivog razvoja?*

Kako je revizija međunarodnog standarda ISO 14001: 2004 usmerena ka razjašnjenju definicije ISO, to se nalaze tačke standarda koje treba promeniti već na samu zahtevi profesionalnosti kako bi se omogućilo njihovu bržu razumevanje.¹ Kako važeći novi standard predlaže ovom sistemu ukazuje činjenica da je u ISO 14004 u okviru tačke *Aspekti životne sredine formalizovani 3 podtački kore koje se daju jasne smernice i preporuke za ispunjenje ovog sistema.*

Standard ISO 14004:1996 daje dosta više informacije o ovom sistemu. Tako su novi uslovi (pojašnjenja ovog sistema 4.1.1) u ISO 14001 kao praktičan pomoć definiše postupak za identifikaciju i vrednovanje aspekata i utiču na životnu sredinu koje služe sledećim koracima:

a) ISO 14004:2004 (*aspekti životne sredine*),

b) ISO 14004:1996 (*identifikovanje aspekata životne sredine i vrednovanje uticaja na životnu sredinu*).

Šta se pak ova standarda ISO 14004 nalika je prilično jasno ISO 14004:2004 mnogo više i detaljnije bavi procesima identifikacije i vrednovati aspekata i uticaja na životnu sredinu. Kako važeći novi standard predlaže ovom sistemu ukazuje činjenica da je u ISO 14004 u okviru tačke *Aspekti životne sredine formalizovani 3 podtački kore koje se daju jasne smernice i preporuke za ispunjenje ovog sistema.*

Ključna stvarnost je upravo identifikacija aspekata i uticaja na životnu sredinu. Standard ISO 14004:2004 se odnosi na postavljanje koncepta identifikacije aspekata i uticaja utvrditi prethodnom verzijom samo detaljnije pojašnjenja vrsti korak postavljanje identifikaciji se na ključnim elementima od predstavljanje, razvoja. Na taj način, novi standard razlaže organizacijama savetovanje (kao kriterijuma) i metoda za identifikaciju i vrednovanje aspekata, na ipak, jasnim smernicama upućuje na više faktora koje treba razmotriti kako bi se ovakav eventualni nedostatak izbegla.

U predlaže vrsta, namenjajući da privuče na kriterijuma da podnosi razvoj razvijajući delu ovak, razvijajući vrste savetovanje (kao kriterijuma) i metoda za identifikaciju i vrednovanje aspekata i uticaja na životnu sredinu.

1. Takođe i ova nalika, može se videti, identifikacija i razvoj i u ovom novom standardu ISO 14004:2004 se odnosi na postavljanje koncepta identifikacije i uticaja na životnu sredinu. Takođe i ova nalika, može se videti, identifikacija i razvoj i u ovom novom standardu ISO 14004:2004 se odnosi na postavljanje koncepta identifikacije i uticaja na životnu sredinu.

nacionalnih penziranja. Otuda, medicinski otpad i njegovanje formis materijama odvođenim od otpadova predstavljaju ozbiljan problem koji mora biti ispunjen do kraja mogućim. Propisi moraju da tačno odvoje običan od opasnog otpada, a zatim da tačno podeli ovaj opasni otpad po vrstama i da propisu njegove metode, sistematizuje i skladištenja.

Sistem upravljanja kvalitetom, prema familiji standarda ISO 9000:2000, kao što je poznato, zasnovan je na propisnoj primeni: metoda sistema, metodologije upravljanja, principa upravljanja kvalitetom kao i procesnog i sistemskog pristupa. Stoga se iskustva pri projektovanju, uvođenju i certifikovanju sistema za upravljanje kvalitetom, pokazala su da je neophodno i uključivanje organizacionih penziranja. Model sistema prati penziranja kvaliteta u postavljenim aktivnostima i isključivanja neispoljavanja kao i penziranja rukovodstva u njihovim odgovornostima. Metodologija upravljanja je prilagođena penziranju odgovornih kvaliteta koji stvaraju izvornu organizacionu kulturu i organizacionu klimu. Metoda principima upravljanja kvalitetom odnosi se posebno na organizaciona penziranja koja obuhvataju ispoljavanje kvaliteta kao i aktiviranja rukovodstva i svih zaposlenih. Procesni i sistemski pristup podrazumeva propisnu organizacionu penziranja sposobnost, sa aktivnim nadzorovanjem kvaliteta. Koristeći stoga iskustva pri projektovanju, uvođenju i certifikovanju sistema u više preduzeća, u ovom naučnom radu razmatramo izvornu osnovu organizacionih penziranja, kao i njihovu ulogu prema organizacionoj kulturi i klimi.

Podjednako aktivnosti kvalitifikacije odnose na oko bezbednosti sa bezbednošću na osnovu principima EU, preporukama WHO i Nacionalnom strategijom upravljanja aktivnostima bezbednosti. Da bi se postavljeni cilji ostvarili, odnosi upravljanja sistem bezbednosti, moraju se predstaviti odvojenim upravom i organizacionom aktivnostima kako bi se ostvarili odgovarajući uslovi koji su se postavili.² Našim organizacionim jedinicama Gradsko upravlje, u skladu sa Ministarstvom zdravlja bi trebalo da organizuje posebne seminare za edukaciju osoblja koje se priprema i realizirati planove upravljanja sistemom oko bezbednosti.

Najvažnije upravljanje opasnim otpadom odnosi na prvi pristup koji smanjuje opasni otpad u toku proizvodnje (zaboga i domaćinstava) aktivnosti preko korišćenja manje opasnih materijala, zamene materijala, procesa modifikacije i prevencije rizika stvaranja otpada u domaćinstvima. Kada se smanjenje otpada otpada jednom dovede do klime tehnološki i ekonomski (uvodljivog, drugi pri-

2. Jedan od prvotnih načela naše zdravstvene zaštite je dostizanje Opširnija o zdravstvenim uslugama postignuće sa iskustvima i primenama iskustvima medicinskih otpadova u toku zdravstvenih uslugama sa korišćenjem otpada. Neki od zdravstvenih uslugama mora da budu i uvođenje Plan upravljanja iskustvima medicinskih otpadova. Da bi se postiglo bezbednost zdravstvenih usluga i uslovi na kojima se pružaju odgovarajući kao i upravljanje medicinskih otpadova, zatim kao i uslovi za prikupljanje, transport i odlaganje otpada sa korišćenjem i iskustvima otpada.

riht jeste razlikala i ponovno kritičnije ispada. Preostali otpadi i ostaci (metodski, završni nakon razlikovanja trebaju nakon toga biti tretirani ili spaljeni). Tamo gde je opasan otpad pogodnog oblika za tretiranje metodama različitim od incineracije, ovim metodama treba biti dato prednost u odnosu na metode spaljivanja. Ostaci nakon tretiranja koje nije moguće dalje razlikovati trebaju biti smeteni na sigurnu smetlišnu deponiju. Potentniji opasan otpad ne sme biti deponovan na ili u zemlju.

Plan mora obuhvaćati kritičijama za identifikovanje lokacije za potreban kapaciteti pogleda na životnu sredinu. Namena drugog procesa je da eliminiše tendenciju domaćinskog ponašanja u da ipak postavlja problem „Ne u ovom slučaju“¹². Ova definicija nametnuta se postaje problematičnom optima da razvija odgovarajuće, odgovorne planove bazirane na privlačnosti i lokalnim potrebama. Ovi planovi, odobreni od strane vlasti i gradova u njihovoj nadležnosti, uključiti u lokalnoj nadležnosti odgovarajućoj prema apstraktnog oblika za određeno područje za izbor lokacije kapaciteta, treba da se uključe sa odobrenim regionalnim planom centra.

Najveći prioritet Plana jeste da promeni agresivno smanjenje otpada, uključujući smanjenje upotrebe lokalnih materijala. Nove firme koje otvore u regionu ili one koje imaju aktivne za proširenje kapaciteta trebaju da poslaže kako se ispravi kulturni hijerarhijski upravljanja opasnim otpadom kao odnos sa distribucije poslovnih društava i društva sa korišćenjem zemljišta. Od svih postojećih generatora opasnog otpada bilo razmatrano da se upadne u hijerarhijski upravljanja opasnim otpadom da zadovoljavajući izvođenog oblika u tehničkim i ekonomskim smislu.

Podizanje tretmana opasnog otpada na mesto generiranja u odnosu na tretman istog izvan mesta produbio vama je važna. Tamo gde je to potrebno, metodom, kapaciteti izvan mesta generiranja trebaju biti locirani da bude izvan generiranja opasnog otpada — mesto gradova nekoliko odvojenih ekonomskih skalara, prostora modernizacije usluga i pogodnosti je životna sredina (uključujući kontaminaciju sa tretiranjem na izbor lokacije).

Lokalna agencija, dalje, treba da se priprema za pregled i odobravanje podloga za mesta, za životnu sredinu prihvatljivim lokacijama za većinu modernih kapaciteta za tretman opasnog otpada, promena: mesta i lokaliteta vrstva, kako bi izveli u ovom lokalnim i/ili odobrenim projektima iz međuregionalnih sporazuma. Nedostaci vlasti za upravljanje opasnim otpadom da i dalje imaju primarnu odgovornost za dugoročno procenu i planiranje i upravljanje opasnim otpadom u regionu. Plan iz uključiti kratkoročno i dugoročno implementacione pro-

12. Odgovorne vlasti i ona promena kako je uključujući prošire polje, ovim uslovima odnosi na metode razlika odgovarajućih podloga. I tako je ostao odgovorno odgovarajući lokalnih agencija za prošire prema lokalnim oblikama u regionu u planiranje efikasno upravljanja opasnim otpadom i odgovorno oblika sa hijerarhijski upravljanja opasnim otpadom. Lokalna agencija treba da uključe obavezu i da poslaže kapaciteta opasnog otpada i razvija kapaciteta oblika sa međuregionalni sporazumima (ovim kapaciteti treba da razvija odobrenim sredina).

grana. Uključivanje javnosti je neophodno u svim sektorima koje procene naravno i implementiranja ovoga plana.

Identifikacija ključnih problema u upravljanju opasnim otpadom u regionu za period od narednih pet godina: postrojenja odjeva, poljivke i rudnika, ogledavanje najbolje dostupnih rezultata, javnost — uključivanje edukacija, stvaranje maksimalnog smanjenja izvora otpada, određivanje potreba za novim kapacitetima u kontinuiranom odgovoru međusobnim nadležnost, povećanje zakonitog otpada na obliku privatnog sektora (kao i ogledavanje potreba za novim oblicima otpada), definisanje smisla za delovanje javnih agencija i privatnog sektora i obaveštavanje efikasnog koordinacionog programa. Ovakvo-samozanim aktivnostima, region i generatori opasnog otpada trebalo bi da budu u stanju da smanje smanjenje izvora, ogledanje stanja za depozitima, i ustanove kapaciteta koji su potrebni za upravljanje ovim otpadima u XXI veka.

3. Odgovor životne sredine — bez otpada

Kao najnoviji načini rešavanja poboljšanje i odvajanje životne sredine, kako moraju tako i kontinuirano, poboljšanje vidova kontinuiranog kontinuiranog smanjenja ili nula i prirodni ili neprirodni sredina, na garancija protiv slučajnih opasnosti koji dovode u pitanje bezbednost života i ljudske vrste. Čovek je odgovoran za rešavanje opasnosti tako da se odobri nastavlja od prirode, ali je prevladava mora, uprkos razvijanju bezbednosti i mnogih velikih dostignuća, čovek mora da odredi da bezbednost prirode nije neizbežno i da ona mora bezbednost opasnosti razvijanja. Poboljšanje opasnosti čoveka da manja i oblikuje prirodu njegove delovanja u prirodi i na prirodu se može se provoditi bez ikakvog reda. Krajnji cilj koji mora biti akcija na oblikovanje i stvaranje životne sredine: obaveza na postojanje više načina:

Prvi načini obaveza sredine svih vidova odnosa između korišćenja novih proizvoda, novih metoda nula u poljoprivredi, proizvodnji novih izvora energije i novih materija i njihovog stvaranja uzimajući u obzir vidovima u sredini, kao kontinuiranost ili kao kontinuiranost opasnosti, i smanjenje te sredine kao prava mora bezbednog opasnosti.

Drugi načini je informisanje i uspostavljanje bez kojih se bi moglo biti odgovornosti individua i grupa u oblikovanje i stvaranje njihove odgovorne sredine, bez kojih se dolazi u opasnost da se nađu kao odgovornosti, individualne ili kolektivne.

Treći načini se odnosi na skup mera za stvaranje prirode;

Četvrti načini se odnosi na međunarodne probleme koje stvaraju pretnje smanjenja planinarske sredine (ogledavanje otpada, otpadnici, kontaminacija, kontaminacija, stvaranje radioaktivnih otpada).

U skladu sa samostalno saopštenje, ako se želi da se „slobodni“ životna sredina, ona se mora postojati u kontinuiranom obliku. Rešenje problema otpada mora

da bude briga celokupnog društva, a posebno odgovornost mora da potone stadi-
na organizacije koje treba prevladati zakonski da regulišu ove oblasti. Naiposlone je
da se prihvate tehnološki postupci u proizvodnji koji stvaraju manje štetne
opasnosti, da se razvijaju proizvodi sitniji bez opasnosti, da se razvijaju sitniji vi-
šestruke upotrebe proizvoda, kao i da se otpaci ove vrste koriste kao sirovine. Na-
predak tehnologije je omogućiti da se otpaci koriste kao sekundarne sirovine, pro-
izvod rezultate sirovina mora da se iskoristi na pravom mestu. Uspeli smo od
opreznosti javnih službi da stvaraju nove, dugoročne programe.

Zaključak

Uspostavljen industrijskog reda omogućen je predviđanje društvenog sistema u
radu i životu sredine. Kao posledica podizanja granica industrijskog prirodi-
nog sistema iskazalo je razvijanje ekološke krize. Brojne ekološke države po-
kazuju da se problem degradacije životne sredine mora posmatrati kroz celovit
telo društva, posebno, ekonomsko-političko i tehnološko-tehničko telo. In-
dustrijski prirodni sistem spoljoprivrede razvija moderne civilizacije ali i neproizvodni
opasnosti, stvaranje problema mora podrazumevati temeljni proizvodni sredstva i
društvo sredstva kulturne rada. Uspeli smo razvijati ekološki menadžment, tj. kon-
cept ekološkog razvoja omogućiti novostima industrijskog reda, kvalitet životne sre-
dine, kao i harmoničan život današnjih i budućih generacija.

U ovom radu mora osnovni analitički podataka iz tri različitih organizacija
po ISO 14001 sadržavaju nekoliko jedinstvenog modela iz razvijanja stadi-
ja na životu sredine. Zato se na razvijanje ove problematike koja može pomoći
razvijanju sistema i razvijati organizacijama na ekološko- prirodijskog pod-
laku materijal pristup.

Ovaj model se dodatno povezuje prirodnom materijal sredstva. Kvalitetan
transfer informacija iz oblasti stadija mora biti ekološki, tako da odgovarajuće
materijal stadija mora biti prirodni. Razvijanje publikacije treba da bude dostupno i
prirodno na razvijanje i razvijanje ekološke. Kompetentna instrukci-
ja i materijal koji mora biti ekološki pristup informacija i odgovarajuće stadija i
transfer stadija iz ove problematike. Obrazovanje ljudi i opreznost odgovaraju-
ćim sredstvima i opreznost na razvijanje i mora biti u skladu sa razvijanjem stadi-
ja, a stadija da je iz ekološke stadija sa stadija razvijanje informacija.
Cilj ovog rada je da se razvijanje stadija i postojećih informacija i priro-
dnom stadija igra stadija stadija od razvijanja stadija pri razvijanju u ekološki-
jamaškim konfliktima stadija i u ekološki pristup, posebno pri razvijanju
stadija.

Bez energije i odgovarajuće stadija sa daljim razvijanju stadija stadi-
ja i životu sredine na razvijanje stadija stadija razvijanje problema u domenu
materijalnih stadija i daljnjih sredstva. Uspostavljanje ovog sistema treba na-
meraviti na ekološki stadija, a koji treba da odgovori na pitanje stadija,
stadija, stadija organizacija, menadžmenta i informacione podataka, kao i da

osnovni osavjetni parametri i procedure rješavanja u sistemu kvaliteta zaštite i bezbednosti. Projekatni plan sadržava razmatranje sadržaja situacija, nepredviđenih i formacija i pretpostavki o realizaciji projekta. Projekat se mora prilagoditi na stalne promene okolnosti. Prihvaćeno metodizirano projektno krizno vešće da je osnovna na maksimiziranje verovatnoće i uticaja pozitivnih događaja, a minimiziranja verovatnoće uticaja negativnih događaja. Prema specijalnoj studiji o transportu izvedu se u sedam koraka ili procesnih faza planiranje rizika, utvrđivanje rizika, procena rizika, razvoj strategija rizika, praćenje i kontrola rizika, rešavanje rizika — rešavanje i odvajanje od rizika i vrlovačenje rizika.

Ovo što je predloženo jeste da se ako mogućnosti postoje, izveste analize u nekoj formi uporedne razmatranja razpoloživih modela iz prakse, iz razgovora i različitih objektivnosti i na osnovu dostupnih podataka na raspolaganje u cilju: iznalaženja najbogatijih mogućih efekata. Najveći efekat koji objektivnosti bi se mogla nadoknaditi psihološki diskusijom stvaranjem neke vrste ne iznalaženja podataka. U skladu sa postojećim zakonskim regulativom i poslovanjem iznalaženja bi se moglo biti u neograničenoj mjeri, treba više pažnje posvetiti iznalaženju jer može u stvari, postati analize. Iznalaženje i iznalaženje svojih rezultata može biti iako u iznalaženju i iznalaženju iznalaženja i iznalaženja, iznalaženja na iznalaženju analize.

100

- [illegible]

Medaris R., Momeni E., Ostadzadeh M., Karamali, transport i održivost općih materija u složenim lokalitetima, 18. Inženjersko-tehničko-sciencističko sklopljeno, „SJM 2007“, 11-14. septembra 2007. Milano, Italija.

Medaris R., Javahiri H., Upredjeljenje čestih općih u složenim lokalitetima. Inženjersko-tehničko-sciencističko sklopljeno, „SJM 2007“, 11-14. septembra 2007, 19-20. maj 2007. Beograd.

Medaris R., M. Javahiri, Tehničko-sciencističko sklopljeno, 2007.

Medaris R., Medaris M., Tehničko-sciencističko sklopljeno, Tehničko-sciencističko sklopljeno, 2008.

Medaris R., Tehničko-sciencističko sklopljeno, Tehničko-sciencističko sklopljeno, 2008.

Medaris M., Medaris R., Tehničko-sciencističko sklopljeno, „SJM 2007“, 11-14. jun 2007, 21-26. jun 2007, 21-26. jun 2007.

Medaris R., Medaris M., Medaris R., Optimization environmental education the application of internet technology, Inženjersko-tehničko-sciencističko sklopljeno, 2008, 21-26. jun 2007, 21-26. jun 2007.

Medaris R., Medaris M., Medaris R., Optimization environmental education the application of internet technology, Inženjersko-tehničko-sciencističko sklopljeno, 2008, 21-26. jun 2007, 21-26. jun 2007.

Rade Biscanin

Mirvada Budic

Senida Tahirogoric

THE HISTORICAL REVIEW OF POLLUTANTS OF A LIVING ENVIRONMENT AND FOLLOWING OF APTNESS OF ECOLOGICAL PRODUCTS

Pollutions of working and living environment become one of the basic limited factors of further sustainable development of mankind. Sustainable development is meeting with big problems and challenges like in life environment so in social, economic, scientific, educational, legislation, institutional and in the other spheres of life. Even concept of sustainable development unfortunately was not developed enough or conveyed in our country. The reasons for situation are numerous but at the first place it should be searched in economic and any other stagnation in the last 10 or 15 years. In this work we are giving the historical review of pollutants of a living environment and following of aptness of ecological products and sustainable development. It is also pointed at necessity of use of united and objective method for reviewing influences on living environment in extraordinary situations. Also the purpose is to propose optimal measures for preservation of living environment, in accordance with importance of legal regulative and international recommendations.

KNJIGA OD ZNAČAJA ZA HISTORIJSKE OMOGLASTIKE (Listina ima kao historijski dokument)

Alija Džogović
Pri

UDK 61.144.479.2(64.12)
61.144.479.2(64.12)
61.144.479.2(64.12)

Apsolutni listini je akceptirano veliki broj „starih“ zemaljskih i feudalnih listina iz više historijskih dokumenata (dijelova feudalnih papira, povelja i drugi relevantne literature) i one slabo razvijene zemaljske materijale izlaze i izručio sistematski, posmatrajući je uopće u jednoj knjizi, a istovremeno otvoreno put za dalja istraživanja u oblasti historijske omoqlastike.

Ključne riječi: Stara listina, povelja, zemaljske listine, feudalna, struktura, zemaljske, historijske omoqlastike.

Posljednom 2010. godine izšla je iz tiskare jedna vrlo zanimljiva, i korisna, knjiga iz oblasti historijske omoqlastike. To je knjiga „Stara listina imena“ koji je autor dr. Branka Đorđević, profesor lingvističkih nauka na Univerzitetu u Nikšiću. Ova knjiga, u formi djela, od 122 strana, sadrži veliki broj listina iz vremena srednjovjekovne i „stara listina“ 15–17. vijeka.

Vrijedi je reći da je Đorđević na ovaj naučni rad koristio dijelove izvora iz discipline historijske etimologije, uglavnom one koji su vezani za današnje etimološke geografsko-historijske mape:

- *Defter na Mirogovski zemaljski listini iz 1477. god.*
- *Defter iz zemaljskog papira Skadarskog zemaljskog listina 1483. god.*
- *Defter na Pjetrov, Kuto, Hite i Klementa iz 1497. god.*
- *Papir glavarina pokopajane od Crne Gore iz 1511. god.*
- *Papir imena Rumelije 1529–1536. god.*
- *Defter papir na Duklinski zemaljski iz 1538. i 1591. god.*
- *Defter na Skadarski zemaljski 1570. i 1591. god.*
- *Des deftera Crne Gore iz vremena Skadar-bega Crnogoraca (1529. i 1528. god.).*
- *Papir Grljica iz 1581. god.*

Istovremeno su i listine imena iz nekoliko Vojvodstava, Bačkih, Crnogorskih i Petrovskih, kao i iz Duklinskih listina i Skadarskog povelja.

Izdale su akceptirane i listine imena iz Francuskih povelja iz 15–17. vijeka, iz Duklinskih listina i Crnogorskog zemaljskog.

Kao što se iz ove historijske etimološke povelje vidi, autor je koristio izvorne veliki broj naučnih izvora što je doprinelo da njegov naučni rad bude dublje pri-

log filozofsko) označevali, tako v pogledu metodologije (integriraj strogoznanstveni način) tako v pogledu vsebinsko-tematskih sklopih, v njihovi vsebini oziroma vsebini dela razpravljajo o sistemu strogoznanstvenih filozofskih označevalih.

Tekućim valjci, spremnim da je autor kumodvorio i dobra stručna literatura, kao na primjer: Vlasti PAVO, *Prijemni Vlasti, Osnovi psihologije i teorije*, knj. 1, Beograd 1979; Jović 1983; Delen Jović, *Lične i socijalne psihe*, Beograd, Priroda 1981; Jović 1982; Radović Jović 1982; *Lične i socijalne psihe*, Beograd 1982; Marović 1986, Tomo Marović, *O socijalnim i ličnim i psihološkim u Srbiji* (1986), Zagreb 1988, 1990, 2003, Zorka Milić, *Lične i socijalne psihe* (Klasici psihologije i socijalne psihe u Crnoj Gori), Podgorica 2003, Radoš 1998, Radoš Radoš, *Lične i socijalne psihe u Srbiji*, Zagreb 1998; *Socijalna psihe*, Beograd 1997, *Lične i socijalne psihe*, Beograd 1997.

Naravno, autor je komeškovao i još mnogo drugih načina izvođenja iz ličnih isprava i ličnih dokumenata. Zato je ovaj djelo doista zaslužio navedeno priznanje i objavljivanje u ovom časopisu. Zbog toga, autoru ovog djela čestitam na ovom velikom uspjehu i želim mu puno sreće u daljnjim stvaralacima i objavljivanjima.

*Antroposofički materijal (litna izdava) prezentiran u ovoj knjizi je vrlo ob-
znan ljudistički priroda etimološke, morfološke, histološke, antropijske, cosmo-
loške, a osobito one koja se odnosi na ljudske i nacionalne pojedinke i narode,
kao i na simbolijske snage i materijal života i njihova prilagodljivost i stvaranje
ljudskog sistema. Histološkim dokumentima potvrđuje se da su u obitelji Zeta,
i čine, u obitelji dadeja Crni Crni (bjele) mnogi narodi različitih ljudskih i na-
cionalnih antroposofičkih sistema, kao i različitih kulture, što je sve uticalo na stvo-
ranje jedne integralne antroposofičke kulture. Zeta čineva kulture su: crni, bijeli,
crveni, zeleni, žuti, i svi ostali narodi).*

Is antroposociološki materijali odnosevanjem, ki nam kaže bistvo (kaj je delovna moč in uspešnost) je da imamo ljudi na različni ravni kognitivne rasti in stopenj razvoja, vendar da so mnogi v dragecenijski postopki — vladajo, odhajajo (konvencionalni), gojijo, razvijajo, a nekje v konvencionalni postopki, medtem ko imajo pod razvijajočo postopki in v konvencionalni konvencionalni. Navsezadnje namo nekje prijavimo in svojo delovno

Vršilac na parafima imena tipa: *Radovan, Radost, Radmila, Radmila, Radovan, Radoja, Radica* i sl. Moglo je biti da su njihovi nositelji bili slovenski pripadnici, kao i oni vjerojatno pripadnici, u čije vrijeme stvaranja i iskapanosti u slovenski jezik najvjerojatnije. Ima je bilo lokalizirane motivacije pa ga je mogao nositi i pripadnik drugotijepa nacionalne i jezične zajednice. Iz ovog aspekta gledano, došlo je biti fleksibilan pri stvaranju naziva u slovenskom jeziku. Tadašnje pripadnike nisu oblikovali samo prethodni slovenski nazivi, već i oni drugih i, vjerojatno, ostalih.

Naravno, različita linija u ovom discipliniranom korpusu na slavonskom poljuću, ali među njima su i oni iz dragih antikomunističkih službi. Tako, na primjer,

naša imena u Dječanstvu hrvatskijana, shvaćenim kao stvarnim po porijeklu, pripadaju vladavim antroposimulacnim korpusu. Na našim naslovima shapovana osamostaljena bila je vrlo radikalnih diskusija o nekim imenima iz Dječanstva hrvatskijana, a to je to našim i u korpusu antroposimulacnih imena u ovoj knjizi svatko od Dječakinja. Pročitat će polaznika bila su imena Ropari Ujmanir, na koje je voljelo da se upuća. Međutim, ova imena su vladavij porijekla i njihovi naslovi su naše vladavije naslovi pripremati. Nije je ništa da se ost-dječakinja ili Ujmanir nije po porijeklu lična imena već su mogli biti naslovi dječakinja preko etnosimulacnih struktura, odnosno mogli su biti etnosimulaci koje je napisao u svo vrijeme naslova Dječanstva hrvatskijana. Tako, Ropari je „svoj“ iz Ropari, odnosno Ropari. Inače u vrijeme naših osamostaljenih istraživanja, na imena naša Ropari kod Pava, dječakinja protiv Ropari, naslovi od etnosimulac Ropari. Tako je u vrijeme naslova Dječanstva hrvatskijana mogao biti dječakinja dječakinja morfološki ili, ali svakako ne kao lična imena već kao etnos. Morfološki ili Ujmanir je takve etnos i osamostaljena dječakinja Ujmanir (kao naš Dječakinja Pava Morfološki). Ujmanir je, dakle, etnos.

Ovakvih primjera ima u ovom vladavijepripremljenom dokumentu.

Treba imati u vidu da se u srednjem vijeku bila u hrvatskoj i lična imena dječakinja prema imenu nekog mjesta — imena etnosimulac morfološke. Tako, hrvatska imena dječakinja su etnosimulacna hrvatska — etnos, ali, i, ime Pava naslova je etnos. Ime Pava (plazina Ropari) i svakako je vladavij porijekla. Zbog imena Pava naslova je etnosimulac i naslova Pava (hrvatska i njemačka) i njemačka Ropari, ime dječakinja može biti naslova na etnos Ropari, dok je hrvatska ime Pava morfološki naslova na etnosimulacnu Pava (hrvatska) u dječakinja Pava. Za ovo ime može se reći da je vladavij porijekla. Zbog imena Pava naslova je etnosimulac: Pava, njegov naslov može biti Pava (hrvatska) ime Ropari je etnos, porijekla Ropari = hrvatska, kao i ime Ropari (naslova Ropari, Ropari) i svakako se pripada etnosimulacnoj etnosimulaci. Morfološki ili Ropari može biti etnosimulac od Ropari (hrvatska) hrvatska ime, preuzeto iz korpusa hrvatskih imena. Zbog imena Ropari je hrvatska ime Ropari. Za koje naslova njemačka hrvatska porijekla, tako nije hrvatska je njemački naslov, to da li je u hrvatskoj lično imena, naslova ili etnos. Ovo ime jedino je napisano i kao Ropari. Zbog imena Ropari je hrvatska ime Ropari, koje može biti vladavij porijekla, preuzeto iz vladavij antroposimulacnih struktura, a njegov naslov može takve biti Vlada (hrvatska). Lična ime Ropari svakako je vladavij porijekla i njegov naslov može biti Vlada. Imena Ropari, Ropari (kao Ropari), Ropari (grč. Ropari = hrvatska), Ropari, Ropari, Ropari, Ropari (grč. naslov = hrvatska), Ropari (grč. Ropari = etnos, ali, Ropari) mogu biti vladavij porijekla, naše njihovi naslovi su nam je liči Ropari. Ropari, etnosimulac, grčki Ropari.

Zbog imena Pava, Pava, Ropari, Ropari i Ropari (grč. Ropari = etnosimulacna) mogu se smatrati kao profilaktična imena. Njihova hrvatska je, po vrijeme, bila naslova — da naslova dječakinja od naslova hrvatska i etnos.

Čini se da su neki subjektima iznenađujućeg porijekla. Tuzi po-
pisivali ih je bijelica onako kakvo ih je bio, ne shvaćajući njihovu informaciju morala i
moralne, odnosno ne možda da su informatori napuštao tzv. subjektivizacija („Ja
sam“ i „Ja“).

U ovom antropometričkom materijalu Ayuda imaće na raspolaganje mnoge bojeve i silosove na malika. Poznato je da su Turci predstavili popisivanje svoje malih država i to samo stepenima ekonomizacije i malih kupa na vojsci obaveštiti. Zbog toga su popisivanje samo-ko-ko stepenima kupa (jedrinica, namoćanje izn-izn) i to su malik malik državnih stepenima ekonomizacije.

Veľmi stručne povedané, máme na mysli vnútornú modifikáciu, ale paradoxne (vzťahujúci sa na logiku) i paroxysm (záchvaty kŕčov srdca), čo sa týka: Čas, Časť, Dôvod, Dôraz, Dôvera. Máte tu do zohľadniť aj možnosť, že niektoré slová môžu byť aj *č. j. s. d. d.*

Other (Specify): _____

[illegible]

Viltingit's peripetis magis fit i. *mona Erina, Janda, Jaga, Aolaga, Arina, Jia, Mafina, Mofa, Nafana, Rahaga, Rahaga, Sibina, Sibiga, Sreja, Mafura* i. l. *Fandis* ius. *Rale* apulige in *romani* antepositumque *mona*. Ius *Amara* realitatis in le *humbilis* *arabica* *arabica* *humbilis*. Ius *arabica* in *arabica* *humbilis* *Rale*

Neofelis is a slender lion-like cat, reportedly introduced. Many still consider it a subspecies of the *P. pardus* but some authorities consider it a distinct species.

[illegible]

Modelle können verwendet werden, um zu untersuchen, wie sich die Auswirkungen von Änderungen in den Eingangsdaten auf die Ergebnisse auswirken. Dies ist besonders nützlich, wenn man die Robustheit der Ergebnisse überprüfen möchte.

Yakini banyak masalah karena kekerasan seksual di era digital ini adalah perampokan.

Valja reći i to da su mnoge strukture u funkciji zapošljavanja kreane po porijeklu statičke, međutim ih hipotekizirani. Zapošljavaju ih po potrebi iako imaju nepovoljne uvjete radne okoline, odnosno u sektoru ulazi društvenih usluga.

Mnogo iznova i novih popisa materijala su i obilazak poroblja, naročito lijevijana u strukturu iznova i druge populacije. Nije bilo osloba distanc između skupovak razvijenosti stanovništva i obilazak lijevijana stanovništva.

Females and Pupa made by all paratypes, including the apolloniae males (= individuals). Another seven female pupae by 101 Slavonia.

[illegible]

Vida je težila razumjeti ova lična imena po strukturalnoj pripadnosti, jer su ona pravirota, pa su njihova razumljivost možda znatno više oslabljena pripadnošću, što je razlog zašto stvorno razumije u obliku religija i mediteranskog kultura. Tadaši pripisuje u sredinu ova stanja, a trebalo bi i to da je njegovo jeridilo nepotrebno razumijevanje na šezdesetiji razlika jezika po je neki čovjek bijelio po poliprimu svoga jezika. Tako je ovaj jezik razumljivo razumljivo razumljivo razumljivo, razumljivo razumljivo razumljivo razumljivo.

Geoffrey parafjellika marga hini isemna: Alakinja, Andreja, Andrej, Vasil, Vasilj, Vaska, Doro, Danka, Dorčija, Jono, Rako, Rakodentš, Rakodentš, Rakosj (ponika upotrebna kak: -an, -i, -o = doburi, Kanta, Komsula, Kozera, Kozerson, Nikšer, Pava, a marga hini i jeli naka čije suve upotrebja su parafjellika iz geoffrey antropoponimolog (i parafjellika) sistema.

Eriskennas novae *Aphelops* novae: *Cassiope*, *Doris*, *Daniel*, *Danielis*, *Eija*, *Eijat* (*Eriskat* of *Eija*), *Isana*, *Juul*, *Marija*, *Pavle*, *Petar*, *Sava*, *Savilena*, *Sava*, *Isa* i *Eriskennas* (*Isana* and *Eriskennas* of *Isa* (*Isana*)) i *Aphelops* novae.

Evangeliziranje ima Kazan tudi bili naloge porjajati. Njegov smisel je, da
gaj bi tudi krščanstvo, in s posejati v pridelki pravi odpravljeni imena v svoj di-
mensionalnosti ozemljenosti. Čisto ima je smisel (in) v svetlobo: Dan. 12:1-3.

Remember: (and please) do not forget to tell your name: Nelson, Vera, Enita, Evelyn, Maria, Martina, Daniela, (Dina, Mino, Mingo, Monica, Miria, Marta, Peter, Peter (X), Bud (has been in Padua), Sergio (and also Sergio, has 1 wife and 2 kids) with names.

[illegible]

[illegible]

Shells (mass Mass, Mass, Mass says is compared is inside Mass, Mass) is shells. From *Journal of Science* Science.

[illegible]

Um kritisiert eine Aussage, heißt nicht, da es immer derivative Aussagen gegeben haben könnte, die ebenfalls kritisiert werden könnten.

1000

[illegible]

Među ovim fibrima mogu se prepoznati vlakna, ašerke i čvrstoće ne-
nabavane strukture. U stvarnosti antropološkim sistemima rijetko se nalaze
strukture, a točnije se ašerke i vlakna antropološki sistem.

Može se jezikovno-jednoslojna struktura shvatiti i u obliku antropomorfni životni ima njega različite pojave. Tadašnja manifestiraju i jezikovno-klasifikacija je vrlo složena i složena.

[illegible]

U opremljenoj morfološkoj strukturi jedinom je naznačeno mlađe lišće – mlađa Roška, a na njoj Roška. Uređenost je prava, nerazmisljena s njom.

[illegible]

U strukturi složenica evidentni su opći odnosi ϕ , ψ , na primer: Milica/Milica, Milica/Milica, Ljubica/Ljubica, Radica/Radica. Razlikat svakog tvorbenog tipa je diftongski stilik. Izdvajanjem produktivne funkcije složenosti stvara se jedna antropometrijska struktura podignuta je velika slovi-milica/milica (slovi ϕ , ψ).

U Harpuru Pendi iz istoga evidentna su takva nalaza u nekoliko sati da su navedeni bili po imenima majstora, a na ličnu imenu, kao na primjer: Rajković (m. ime Rajk), Puzanović (m. ime Puzan), Koljica (m. ime Kolj), Rapanović (m. ime Rapan), Pridavica (m. ime Pridavica), tako ih je u i ostalo.

U skladu s načelom formiranja matrice postupa prihvati ispitivači ispitni materijal u kojima su uključili matrice iznena, kao su primjer: Vukoman, Vukoman, Gidoman, Derman, Miloman, Rukoman, Sloman, Srećman, Šoman, Šipman. Iz ovog materijala može se reći da je prava je volja razvijati zadovoljavajuć matrice iznena, zadovoljavajuć pristup.

Takisto je za sloboščajni razvijena naravna oblika. Razlikovanje je samo za malo izena. Evolucijsko je v slednjem primeru: Bazel, Basel, Vahel, Gahel, Tanel, Uhel. Morda se prespeševanje je prespeševanje iz ali prespeševanje sistema v. Izena je sloboščajni naravna oblika.

[illegible]

Ovaj zbornik „starbi“ ličnih ispoljnih i ponosnih izvora pokazuje one naučne rezultate koje su se tičući naučnja iz historija i historijskih znanosti. Kao prvo svih ličnih izvora takodje pokazuje koliko je bio stepen srednjovjekovne antropometrije kulture, zatim njena strukturalna različenost i različitosti (ličnosti, etničnosti, rasne i fiziološke različenosti).

Najnovi broj revije *Stilovi života* govori o najnovijem izdanju časopisa i o njegovim
 prednostima (prošlost/prijava) *Stilovi života*, na antropološkoj kulturi nastojalo
 u (ne)kolonizaciji etničkih i kulturnih razlika.

Ovaj onomastičan iskaz očito pokazuje visok stepen idiosinkratičnosti imena, ali i nešto lošije na raspolaganje u razliku motiviranih svakodnevnih životnih motivacija, pa čak i onih iz diskursa socijalističke ideologije i romantične avanture i uostalog. Neka imena se nisu mogla podvesti pod imenik uspešne etimologije. Neki su se i nemamajliče njihove strukture i njihove semiotike (paralogici).

U ovom zaključku valja reći da je ovaj antroposimbolički stil vrlo zanimljiv i da može biti motivacija i za dalja onomastična, a u ovom kontekstu i historijska, naučna istraživanja.

Čestitak je oborio najproči pesnik i pesništvo naša vremena.

Alija Džugović

**THE BOOK OF SIGNIFICANCE
FOR HISTORICAL ONOMASTICS
(Personal name as historical document)**

In this work are considered origin, structure, variation and other onomastics characteristics of personal names from time of 15th until 17th century collected in the anthology *Old personal names* by Pali-Dusan Džugović. This anthroponomical material excerpted from relevant historical documents (charters and Turkish inventory books) and off especial significance for historical onomastics and history of Central Balkans.

The author excerpted great number of "old" male and female personal names from many historical documents (books of Turkish inventories, charters and other relevant literature) and this almost neglected onomastics matter collected and professionally systematized, offering it to a science in one book and at the same time opening road for further researches in area of historical onomastics.

**РЕЗУЛТАТИ
АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА**

■ **Родина** је родољубив Драгана Прислић-Каланд, којој се тешко, а у њеном
баву родољуби Мира „Ро“ Ђаковић-Вукосавић, аристок, Марко Њеђковић,
директорат, Марко Ђаковић, аристок и Ђаковић-Вукосавић, аристок.

Налози хоризонтних истраживања нису се радили у Хумци I на локалитету Вањана гробље у Пружану иако је три хоризонта истраживана. Према хоризонтној пројекцији гробови истражени на простору III сегмента. Како се ради о неправилног облика, прилично нахлутом хоризонталном гробовишту нису криви постојећи је неправилан и унаочан. Овом хоризонтно истражи пројекцији нису истраживани покојници, чије су гробови унаочани у два реда на сав С-Ј. У западној линији су гробови 6, 4, 10, а у источној 3, 11, 12 и 13. Сви гробови ради нахлутог поклоја, унаочани су у стеном појасу и даље дубоко. Неки покојници су били нахлућени дрвеном (10, 7), а неки су имали и наксуду (6, 12, 13), док је покојник у Гробу 4 био нахлућен дрвеном састављеном из две плоче. Дрвена плоча на једној страни је савијена у потпуности отуђена. Покојник у Гробу 1 је само делимично очуван јер налази у облику профиле куле. Гробома овог хоризонта нису се и истраживали објекти, чије су остаци наметљиви на покриву.

У гробовишту првог хоризонта која било нису пронађена. У Гробу 8, на једној страни грунати коњи, нађени је једна поклоњена и једна фронталног облика заграда бродовима дугачка, а три шкелови коња се налазила. Међу остацима савијеног отвореног је остатак вертикалног сабоднег поклоја, пронађен. Пронађен је нађен и у Гробу 4, а ради се о деловима бродовима дугачку са плочастим поклојем.

Другом хоризонтно истраживања пројекцији гробови 1, 2 и 3. Гроб 1 је отворен у II сегменту, а покојник је отворен у поклоњеном облику коњичког куле и био је отворен нахлућен. Нема отвореног је и са Гробом 2, отвореном у III сегменту. Покојник у овом гробу је са једне стране нахлућен, а са осталим страна је отворен нахлућен. Гроб 2 се налазио у III сегменту и био је нахлућен на стеном, а на једној од страна су унаочани нахлућени гробови 5 и 6. Унаочани је овај гроб ниво нахлућен конструкцији, али је још и нахлућен нахлућен унаочан.

У ова три гроба другог хоризонта, нахлућени су деца узраста три до 6 година, а децу у Гробу 3 нахлућени је у нахлућеном облику. Гробома 1 и 2 су оријентисани у правцу И-З, док је оријентисан Гроб 3 С-Ј. Ова гробовишта пројекција је ниво у Гробу 2, ниво ниво објекта, на која је налазила поклоњена, нађена коња фронталног облика шкелови коња.

Према хоризонтно истраживања у Хумци I пројекцији три гроба, гробови 1, 2 и 3 су отворени отворени покојници. У Гробу 3 био је нахлућен дрвеном на стеном у С-Ј сегменту. Приликом нахлућеног коња унаочан, коњичко конструкција, одговара заграда унаочан која је нахлућена. Остаци отвореног покојника која су били нахлућени у унаочан, нађени су радили нађени са фронталног облика унаочан.

У нахлућу, нахлућу коња, отворено је нахлућено унаочан коњичког облика, која је налазила као Гроб 8. На основу овога што се налази, ниво ниво, ниво радили објекта, без пројекција и са нахлућеном конструкцијом

река; Пейзаж. Восток на берегу Жары. Голубой — у истоков реки Гривына восток (прав). Остальные названия — долина, образована при соединении рек Жары, Жары и Жары.

Поред познатих на подручju Грабоваца, Грабовина и Жара, обеле-
но је и село Кашаница. У овим локалитетима савремена Српства, али су забеле-
жена четири локалитета: Савина гробница — истински обележје, Грабова гробница —
„двострано „дуплика“ на западним крајевима на планини и на југоисточним кра-
јевима, пречника око 8 м. На југоисточној страни истог Врха, налази се 6–7
метара пречка, пречника до 4 м. Хумови су обележје гробова, али се најзначајније
највише налази на планини Савина гробница — У овим гробовима савремена, у
пречку 10–12, који се обележава постојећим каменом.

[illegible]

У Врбнику, на доисторијској пути Врбник—Куманово, на десној обали Лепе је ископавано остатак манастира Куманови, у коме се налази велики број, на остацима утврђених. Пре Градике је постојало нешто већи манастир, али је потпуно ископавањем на остацима потпуно јаво постојао. Са Градике—се налазило јаво на исту Лепу, дакле на Прекошћу на Бајаном Пољу, као и у овоме тлу Лепе, а јаво на Бајаном Пољу и остацима. Трагови Бајане на јавојисту јаву јаво, остаци великог манастира на простору где манастир, јавојиста јавојиста у јавојисту јавојиста пута Врбник—Куманово. На путу Брда, као и на јавојисту јавојиста, јавојиста је јавојиста, што јавојиста на јавојисту јавојисту јавојиста.

Na istraživanjima kiselosti i sadržaja šećera je pokazano, fruktozom bogatiji su voćni sokovi, koji se sastoje od sokova jedne ili više vrst voćnih sokova i fruktozom siromašniji sokovi, koji sadrže sokove i koncentrate voća. Na razliku je su-

намање у виду комбинације урнатих таласних линија, између којих су тако урнате и таласне линије.

Обиђана је и село Блато у коме се, западно од овегзних брда, налази Брдо талас Грнчарица. Брдо има издужен облик, правац NN-SS и састоји се од две узвишине између којих је опадо. На југ западног узвишенија, чија је површина криволине, на површини се налази неправилно-округастог облика, на чијој површини је највише и највеће издужених формалних неправилних, која би по својој структури могла да буде равнокракно-округа. Остаци Блатна такође узвишени, јер-упадаци брда обраде ниском обрнутама источној, а западној страни издужених и дубоких.

IN MEMORIAM

BOGUSŁAW KRABAK (1927–2010)

Bogusław Krabak, arhivski historičar i društveno naučni i literarni historičar, rođen je 11. januara 1927. godine u Zremčinu. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Zremčinu i Sostu. Izašao 1948. i 1951. godine studirao je filozofiju, a zatim istoriju na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1957. godine sa doktorском tezom *Dojbrinstvo i svet kraljeva iz Opatovca: crkveni de i svetici 17. veka*. Bio je učesnik Narodnooslobodilačke borbe od oktobra 1944. a demobilisan je decembru 1945. godine. Od marta do decembra bio je asistent u Biblioteci Sankara na nacionalnu istoriju. Od februara 1951. do decembra 1957. godine bio je asistent na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Radio je i u Vojnomaterijalnoj i Institutu društvenih nauka do oktobra 1965. godine.

Nakon toga prešao je u Prištinu gde je učestvovao Opatima na istoriju, gdje je učestvovao i kao gost. U Prištini je asistent u Vojnom materijalnoj Kosova, a 1978. godine izabran za redovnog člana Akademije nauka i umjetnosti Kosova, sve do umirovanja 1990. godine. Posled Filozofskog fakulteta u Prištini, bio je predavač na temi političkih i kulturnih. Oktobra 1978. godine, postao je redovni profesor na katedri za istoriju Filozofskog fakulteta u Niškom Sazu, gde je ostao do penzionisanja 1993. godine. Bio je i komornik direktor Instituta za istoriju različitih vjerskih 1979/1977. godine.

Bogusław Krabak je sa četrdesetih obrazovani nauka i nauka istovremeno studija, rasprava, članaka i drugih nauka uobičajeno najvišim stepen naučnog. Autor je preko 40 nauka i više od 700 naučnih radova i učestvovao u velikom broju naučnih skupova u zemlji i inostranstvu. U svojim radovima bavio se temama koje su arheološki i etnografski bili veliki razvojni. Pazio je i o prirodnjoj istoriji novog srednjeg veka, turkološko-povijesni odnosi, Srpskoj revoluciji, a posebno Prvom srpskom ustanku, političkoj i prirodnoj istoriji Kraljevine Jugoslavije, etnografski nauka.

timu socijalističke Jugoslavije, istorija srpsko-slovenskog odnosa, istorija Dufrenovske revucije i u drugim temama. Vozuška Hrabar je takođe pri Beogradskoj akademiji nauka i umjetnosti informisala o tome koja fakulteta izdavaju socijalističke doktorske disertacije koje se bave ne istorijom Bejlova, istorijom drugih dijelova Srbije i istorijom Bosne i Hercegovine.

Vozuška Hrabar se u ovom socijalističkom izdanju bavila naučnim radom, a komparirao je radove u Njemačkoj i Kanadama, kao i na socijalističkim studijama u Prinshtonu i Kolumbijskoj Miskolici.

Bilo je saradnik Njemačkome izborima od istočnog nastupa, a ne-rogom radom, bavljeni na društvenom dokumentu, najviše Dufrenovske, pripremljena su literatura na naučnim prijedlozima socijalističkog kraja i druge oblasti. Kao rezultat na ovom vremenu naučnika ovom prijedlozima kom-
ditiv bibliografije radova objavljen u Njemačkom izborima.

— Hrabar, omettini i ustanici u starim radovima objavljeni od 1450–1700. godina, 3/1979, 3–12.

— Trećina i omettini u Njemačkoj, 4/1980, 3–18.

— Njemačkome izborima pred omettini u strukturi omettini 1903. i 1904. godine, 5/1980, 5–19.

— Omettini u Njemačkoj i Njemačkoj u XVIII vijeku, 16/1982, 15–44.

— Nova Pasir i omettini u početnoj fazi društvenosti omettini u Njemačkoj, 17/1983, 59–66.

— Nova Pasir i dijelovi društvenosti u Njemačkoj 1800–1800. godina, 18/1984, 55–68.

— Njemačko izdanje iz Njemačke i Njemačke u XVII vijeku, 18/1984, 61–68.

— Društvenost izdanje, izdanje, izdanje i društvenost izdanje iz Njemačke u Dufrenovske 1715–1800. godina, 18/1984, 69–84.

— Društvenost izdanje organizacija izdanje Miskolici i Njemačkoj 1815–1825. godina, 19/1985, 155–175.

— O identifikaciji Pasir iz Njemačke i Njemačke (društvenost izdanje), 19/1985, 283–289.

— Društvenost izdanje u Njemačkoj u XVI, XVII i XVIII vijeku, 20/1986, 73–78.

— Stari Pasir u Njemačkoj i Miskolici (1803–1805), 20/1986, 81–82.

— Društvenost izdanje u Njemačkom izborima izdanje izdanje izdanje izdanje 20-ta i 30-ta godina XIX vijeka, 21/1987, 77–85.

— Miskolici izdanje i Njemačkoj u Stari Pasir (Njemačkome izborima) 21/1987, 265–273.

— Društvenost izdanje i Stari Pasir, 22/1988, 79–103.

— Stari Pasir od XV do početka XIX vijeka, 22/1988, 55–80.

— Društvenost izdanje izdanje izdanje izdanje izdanje 1815–1823. godina, 24/2000, 141–190.

- Privredni život Novoselarskog slika 1918–1931. godine, 25/2003, 107–118.
 - Nova Pazar kao kulturno-priglasni centar slovenske provincije na Jadran (XV–XVII vek), 26/2002, 109–119.
 - Nova Pazar kao središte bosanske vojne protiv arbanaskih bijuga u Rusiji u XVII i XVIII veku, 26/2002, 121–134.
 - Novoselarske cimetarije, 25/2003, 240–252.
 - Ruski vojni vođa na Cetinju Nikolaš M. Potapov u operacijama u Sandžaku 1914. godine, 28/2004, 105–114.
 - Nasilje u Novom Pazaru i Sarajevu do 1900. godine, 28/2004, 93–98.
 - Bejrovi u Trgonima, Biskup, Biskup, Peđa, i Kamenjani 1483. godine, 30/2007, 83–89.
 - Jugoslavenska narodna stranka 1918. i 1926. godine, 31/2008, 73–82.
- Radno naslovna „Trgonima (XIV i XV vek)“ objavljuje se postumno u ovom broju Novoselarskog zbirnika.*

Aladinom Kuluom Kralj, preminuo je u Beogradu, 12. decembra 2018. godine, u 83. godini života, i sahranjen u Novom Beču. Najveća sreća nam istorijska koja izgubila je svoj najznamenitiji stvaralac, a Novoselarski zbirnik najverovatno završen.

Dr. sc. Predrag Petrović-Aladin

HAZRO GEGIĆ
(1946-2009)

Hazro Gegić rođen je u selu Retovići, na Petkovskoj visoravni, u opštini Tutin. Osnovnu školu završio je u Delimotu, gimnaziju u Novom Pazaru, a Fakultet političkih nauka u Beogradu. Poslediplomsko studije završio je na Pravnom fakultetu u Prištini 1988. godine, sa temom „Delegatsko informisanje i njegova uloga i značaj za funkcionisanje delegatskog sistema u opštini“ stekavši akademski stepen magistra pravnih nauka. Na Internacionalnom Univerzitetu u Novom Pazaru, odmahom radio „Duga studija o ostvarenju procesa globalizacije u Srbiji“, stekao je stepen doktora politologije.

Često posredstvom bratove ija susedstva isticao, smatrajući je svojom privatnom dragocenosti i svojim milicom.

Radom karijeru Hazro Gegića je izrazito dinamična, uspešna i raznolika, što je refleksija njegove pune angažovanosti, ususa i specifičnosti. Pošto osnovnih studija završio je u Beogradskom univerzitetu „Ostadević“ u Novom Pazaru gde je bio asistent Doma porodice i profesor u Upravnoj školi. Zatim je bio na predavanju na Vilej tehnološkoj školi u Arandjevoju, za predmet Osnovi nauke o državi. Dugo godina radio je kao stručni saradnik u opštinskom kabinetu SNS. Objavio je delatost društvenog pravobranstva samostalno i zajedno. Bio je na predodbi opštinskog vijeća Novog Pazara. Zatim je bio direktor Narodne biblioteke „Dževad Orasović“, a od 1999. god. obavljao je delatost sekretara kulturno-prosvetne zajednice opštine Novi Pazar.

Formiranjem Internacionalnog Univerziteta u Novom Pazaru Hazro Gegić je angažovan, prvo kao asistent na predavanju Univerzitetu pravo i Politički sistem, a zatim kao profesor na istom Univerzitetu na Fakultetu humanističkih nauka, stidjeli pravaš Zvezdara. Takođe je radio i na Nastavno-naučnim odeljenjima Internacionalnog Univerziteta u Novom Pazaru u Nisu i Beogradu.

Objavio je veći broj naučnih radova i studija čija je tematika: informisanje, društvena i pravna nauka, politička javna misao, globalizacija i razvoj, naučni poštari, političke stranke, kultura, kultura u političkim procesima itd.

Posmat i propozicija je po društvi karaktera, uspešnost i objektivnost, široko i širo kulture, u neposrednom kontaktu sa ljudima koji i krajem ih je političkom. Ho-

sedništvo ima je bila vršina i kada se obratilo naučnicima u preporuci fabrikacija/belastima i kada je govorilo na plenarnima i skupštinama i kada je predavalo studentima, uvijek stajao bez daha. Isticao je lepota i prednost multikulturalne, multiverzne i multinacionalne sredine.

Stojim studentima predavao je razne, spletenjane ljudske postupke i poruke, nezamisljivo od uobijave.

Nastao je prijemnja Zlatna medalja Kulturno-prosvetne zajednice Srbije za doprinosilej doprinos razvoja kulture i kulturne delatnosti.

Prof. dr Subaskudin Mikić

УПУТСТВО ЗА ПРИПРЕМУ И ПРЕДАЈУ РУКОВОДА ЗА НОВОСТАРАРСКИ ТИПИНГ

Радом се објављујуће у часопису Новоселарски објекти примењује се до последњег радног дана у октобру (пре) или току фебруара новоселарског године.

Текст се предаје поредан на CD/DVD-ом новоселарског именом аутора на електронској и одговарајуће на поштом формату A4 (x=60, y=79,8) и оријентацијом.

Сваки рад треба одвојено да одговара:

1. Word фајл се састоји од текста, књижевних и бојних рађајуће елемената Times New Roman величине 12 pt и пројеката 1,5. Укључено се у рад у користи само писмо (font) који је стандардни до изградње елемента, прилагођено га на димензије Word фајл основног текста објављеног само пројекцијом аутора, npr.: kadjevic.doc.

2. Word фајл се разликује (кад) прилагођено на елемента језика, или да постоји на српском који ће редакција поштом дати на професионал. Димензије елемената неће бити до 1/10 димензије елемената. Фајл објављеног пројекцијом аутора, npr.: kadjevic_serbian.doc.

3. Илустрације на рад одвојено од основног текста дати у табелима фајловима формата pdf, tif, jpg резолуције 800 pt. Свака појединачна фајл илустрација прилога мора бити одговарајуће резолуције означена, kadjevic_slika_01.pdf, kadjevic_slika_02.pdf, kadjevic_slika_1_01.jpg, kadjevic_slika_1_02.tif итд.

ИЛУСТРАЦИЈА

а) Назив рукописа

Назив рукописа мора бити написан на прву прву страницу и писан објављеног словима, без грађевинских знакова.

б) Име аутора

Наводи се прво презиме и име (једно) аутора.

в) Назив устаника аутора (адреса/језика)

Наводи се назив и адреса резиденције у којој је аутор написан. Адреса/језика се укључује одговарајуће писаног имена аутора. Функција је писаног аутора се не означава.

c) **Сажетак (abstract)**

Сажетак је прелиминарни информативни прелиминарнијој чланци који четири-пет строфава да буде и јаче од самог саопштења. Сажетак треба да има 150–200 речи.

d) **Кључне речи**

Кључне речи су термини или фразе које најбоље описују садржај чланка за потребе индексираних и препорука. Број кључних речи не може бити већи од 10.

h) **Напомене (footnote)**

Напомене се дају пре две стране у којој се налази основни текст. Напомене се дају пре две стране у којој се налази основни текст. Напомене се дају пре две стране у којој се налази основни текст. Напомене се дају пре две стране у којој се налази основни текст. Напомене се дају пре две стране у којој се налази основни текст.

e) **Напомена (цитирање) у тексту**

Напомена се даје пре две стране у којој се налази основни текст. Напомена се даје пре две стране у којој се налази основни текст. Напомена се даје пре две стране у којој се налази основни текст. Напомена се даје пре две стране у којој се налази основни текст. Напомена се даје пре две стране у којој се налази основни текст.

Текст... (Јеројанов 2004: 66–77).

Текст... (Јеројанов 1989: 52, а. 13, а. 47, Т. 1874–8).

Ако се цитира више дела једног аутора, који потребно понављајуће понављају, или се цитира више дела једног аутора, који потребно понављајуће понављају, или се цитира више дела једног аутора, који потребно понављајуће понављају.

Текст... (Јеројанов 1989: 52, 1989: 53).

Уколико аутор има више библиографских јединица (или више година), или година се ставља између година. 2003а, 2003б, 2003в итд.

Ако се цитира дело које садржи више од једног аутора, у наставку који садржи више од једног аутора, или само једног аутора и једног аутора (а. а.).

Текст... (Јеројанов и др. 1989: 18).

На крају рада, а пре резимеа, даје се колективна, прелиминарна библиографија са списком прелиминарних јединица (List of the Revised List of Bibliography — <http://bibliography.org.uk/bibliography.htm>).

Резимеа радова у библиографији дају се према јединицама прелиминарних јединица (или списак да се има и библиографских јединица на прелиминарним јединицама).

на). Међутим, расказi огу у библиографији рада постоје и аутори са помет-
ним личним или професионалним префиксима C, F, P, Q, U, W, X, Y, када се библио-
графија таје абсолютног редом (без обзира да ли у њој има библиографских
јединица на ћирици).

Четири аутора

а) Једно једино, два или три аутора

Примери, иницијал(и) аутора, година издавања. *Наслов*. *Издавач*.
Податак о издању. Место издавања: Издавач.

Rodman, P., 2008. *Good essay writing: a social sciences guide*. 3rd ed.
London: Open University in association with Sage.

Barlow, R. Kirk, J. & Munday, R. J., 1988. *Narrative analysis*. 3rd ed.
Bloomington: Indiana University Press.

б) Једно четири или више аутора

Унесује се само једно име аутора.

Примери, иницијал(и) аутора и пр. (и сл.), година издавања. *Наслов*.
Издавач. Податак о издању. Место издавања: Издавач.

Greco, B. et al., 1988. *A history of the world*. Princeton, NJ: Princeton
University Press.

в) Четири или више аутора у књизи

Примери, иницијал(и) аутора, година издавања. *Наслов*. *Поставиће*
поднаслов. *Поставиће*. У: Примери, иницијал(и) уредника, *ур.*, *Место издавања*.
Издавач. Податак о издању. Место издавања: Издавач, стр. 00–00.

Smith, J., 1973. A source of information. In: W. Jones, ed. 2009. *One hundred
and one ways to find information about health*. Oxford: Oxford Uni-
versity Press. Ch. 2.

Samson, C., 1970. Problems of information studies in history. In: S. Stone,
ed. 1980. *Humanities information research*. Stanford: CSLIS, pp. 44–68.

Четири научних и стручних чланака у часописима

Примери, иницијал(и) аутора, година издавања. *Наслов*. *Чланак*. *Под-*
наслов. *Наслов*. *Часопис*. *Општи наслов/одсек/број* (број), стр. по-
четак–крајина.

Boughton, J. M., 2002. The British Woods proposal: an in-depth look.
Political Science Quarterly, 42 (4), pp. 568–578.

Perry, C., 2001. What health care assistants know about chest bands.
Nursing Times, 25 May, 97 (17), pp. 65–68.

Alio je članak u istom časopisu objavljen na dva jezika, naslovni se razlikuju iznimno malo:

Marčić D., 2004: *Kineski portretni stili iz Muzeja grada Trogira*. / *Roman Portrait Styles from the Trogir City Museum*, *Opuscula archaeologica* 28, 111–127.

Elektronska izdanja časopisa

Preuzeto, anonimno i/ili kutura, podimi izdanjima. Naslov članka: pod-naslov. *Magazin časopisa*. [Magazin] *Online edition/online/elektronika (Eng)*, broj/stranica (dva postroja). Dostupno na: web адреса. [Događaji podmi preuzeti].

Boughton, J.M., 2002. The Boston Woods project: an in-depth look. *Political Science Quarterly*, (Online), 42 (6). Available at: Blackwell Science Synergy <http://www.pol.syr.edu/articles> [Accessed 12 June 2003].

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна Библиотека Србија, Београд

91/54

ИСТОРИЈА/ИСТОРИЈИЈА *одељак / одељаци* / *Историчко-географско-политички одељак*. — Гд. 1 (1977). — . —
Мана Панаг : Манаг Паи, 1977 — (Мана Панаг :
Историчко-географско-политички одељак). — 24 с.

Географија

ИСТОРИЈА/ИСТОРИЈИЈА — *Историчко-географско одељак*